

FORN VÄNNEN

JOURNAL OF
SWEDISH ANTIQUARIAN
RESEARCH

Tillväxten under år 1908

http://kulturarvsdata.se/raa/fornvannen/html/1908_201

Fornvännen 1908, s. 201-3011

Ingår i: samla.raa.se

STATENS HISTORISKA MUSEUM OCH K. MYNTKABINETTET.

Tillväxten under år 1908.

13,339. *Småland, Östbo hd, Vernamo sn och köping, Enehagen* strax N. om kyrkan: fynd vid undersökning 1907 af öfriga grafhögar å det graffält, hvarifrån fynden inv. 12,323 och 12,634 härröra. (Graffältets fullständiga borttagande för terrängens bebyggande medgifvet). *Hög 16* (10 m.:s diam.): brända ben, äfven af häst, en mängd stora kolbitar, af järn: ett beslag med ring, flere fragment af beslag, en bit af en knif (*fig. 1—6*), två slagglumpar. — *Hög 17* (9 m.): (brända ben, sönderfallande, ej insända) stora kolbitar, två ovala spännbucklor som *Sv. F. 556*, bitar af ett likarmadt spänne och bitar af en bronsring, en järnnyckel med vågformigt ax (*fig. 24*), bit af en knif och ett annat järnfragment; pärlor: 5 aflånga af karneol, en dylik af bergkristall, 2 refflade af grönt glas, en försmält dylik, 4 runda med rester af silfverfolium, 2 andra runda, bitar af en stor med bortfallna mosaikränder, bitar af en blå och hvit mosaikpärla, en flat opak och en gulröd lerpärla, uppträdd på en snodd, itubruten silfverring, två halfva och en försmält. — *Hög 18* (6 m.): 4 järnfragment (inga ben eller kol). — *Hög 19* (5 m.): en mängd järnslaggstycken (lågo i högens midt utan andra fynd). — *Hög 20* (5 m.): stora kolbitar (inga ben). — *Hög 21* (5 m.): (brända bensmutor, ej tillvaratagna) delar af ett järnbetsel (*fig. 7—10*) — *Hög 22* (7 m.): (brända ben, små och sönder-

Öfverstycket; i midten glaseradt kakel från Helgeandsholmsfyndet; vid sidorna detaljer från ett guldarmband, som tillhört Johan III:s dotter Anna.

Fornvännen 1908.

fallande, ej insända), af järn: 3 pilspetsar som Sv.F. 501 och delar af åtminstone ännu en dylik (fig. 11—14) samt några andra frag-

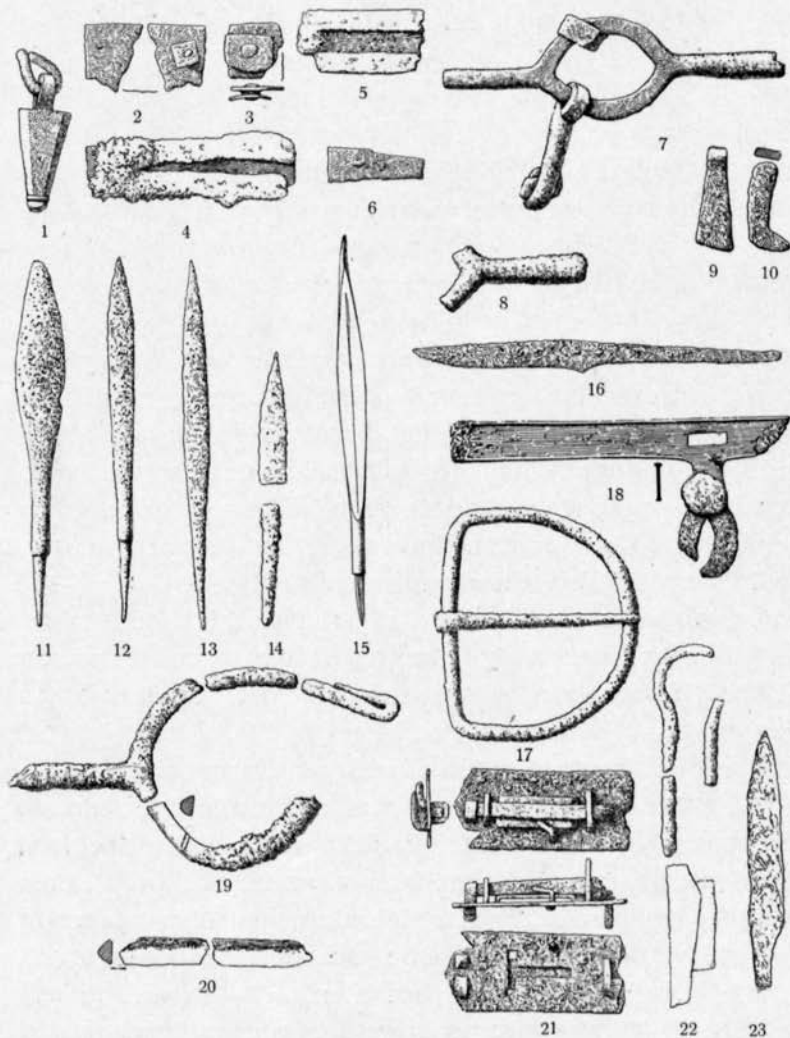

Fig. 1—23. $\frac{1}{3}$ s. (Inv. 13,339)

ment; liten bit af ett skifferbryne. — *Hög 23* (10 m.): brända ben, stora kolbitar, af järn: ett tveeggadt svärd (fig. 25) sönderbrutet, en pilspets, utmärkt bevarad genom glödpatina men något böjd, en knif, en mycket stor halfrund sölja och ett större beslag,

båda troligen till hästremtyg, två söndriga sporrar (*fig. 15—20*) och några andra fragment; ett skifferbryne med rest af järnring. — *Hög 24* (9 m.): inga fynd. — *Hög 25* (7 m.; blott hälften kvar): i fyllningen en stor mängd slaggstycken, delvis lerbemängda, äfvensom brända lerklumpar och lerkärslbitar; i ett sotlager på botten: bitar af ett bronskärl, ett järnlås till skrin, bitar af en sax (*fig. 21, 22*) två skifferbrynen med hål, en rund glatt sten, en bränd hasselnöt. — *Hög 26* (9 m.): brända ben. — *Hög 27* (6,7 m.): lerbemängda slaggstycken. — *Hög 28*: skadad, inga fynd. — *Hög 29* (8,5 m.): slaggstycken, — *Hög 30*: skadad, inga fynd. — *Hög 31* (7,4 m.): brända ben, en skadad järnknif (*fig. 23*). — *Hög 32* (4,4 m.): plundrad, inga fynd. *Undersökningen utförd af F. I. E. Eneström.*

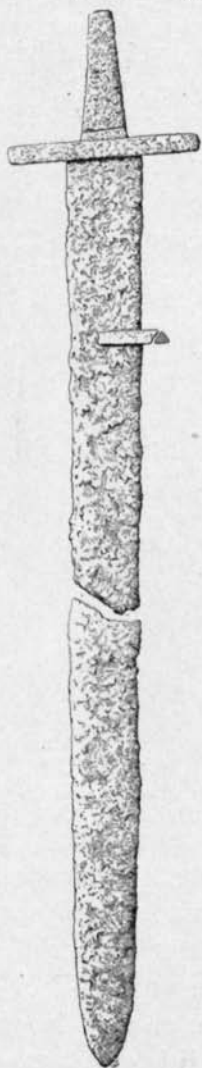
13,340. *Gotland, Sundre sn, Skoga.* En del tydligt tillslagna skärfvor af silurisk flinta, däribland några spånor och ett par dåliga kärnor; några skärfvor af andra stenlag (porfyr, sandsten m. m.); f. i sand på ancyclusvallen litet S. om vägskalet S. om Skoga. *Inlämnadt af statsgeologen dr H. Munthe.*

13,341. *Skåne, Herrestads hd, Söfvestads sn och by,* (hufvudsakligen å Söfvestad nr 27, söderut i socknen; jfr inv. 13,224). Af flinta: 3 slipade yxor med spetsoval genomskärning (alla ha kanterna något afslipade), 4 täml. stora oslipade tunnackade yxor, 7 smärre slipade tunnackade yxor (de flesta afsmalnande mot banen, en bred är starkt uppslipad), 1 banedel och 7 eggdelar af slipade tunnackade yxor, 11 tjocknackade slipade yxor med rätegg (hvaraf 4 tunna), 3 eggdelar af dylika, 8 slipade yxor med hålegg, samt en eggdel af dylik, 2 oslipade yxor med utsvängd egg och 1 dylik något slipad, en liten fint slipad smalmejsel, 5 smärre spjutspetsar el. dolkblad, 8 dolkar med lång tånge el. skaft, 4 uddar af dolkar och ett skaft, en dolk med aftrubbad udd och tånge ("matknif"), en pil-

Fig. 24. $\frac{1}{3}$.
(Inv. 13,339)

spets af spån med tånge, en trekantig pilspets med tånge, två hjärtformiga pilspetsar med urnupen bas och en med

hullingar, en skärfva af slipad yxa (tillhuggen (i nyare tid?) som en stor hjärtformig pilspets), två spånskrapor (den ena mycket tjock), skaftet af en skedformig skrapa, 20 spånor (däraf en af en slipad yxas kant), en afslagen kärna, en knacksten, 7 andra tillslagna flintstycken (hvaraf två stora ämnen), af andra stenarter: en fyrsidig grönstensyxa starkt afsmalnande mot banen, en yxa med afsats af nordtysk typ (båda f. å nr 27), en degenererad båtformig yxa (f. i närheten af kyrkan år 1772), en liten skaft-hålsyxa, en eggdel af dylik, en miniatyrskafthålsyxa (skadad, nyare?); 2 skifferhängen som *Sv. F.* 4, 2 skifferbrynen med hål, 3 flata och en klubbformig slipsten af sandsten, en oval eldslagningssten, en öfversten till handkvarn(?), grof, vittrad), 8 sandstensbrynen, 3 sländtrissor af sandsten och 2 ämnen till dylika; en gjutform af skiffer för knappar; af brons: en hålkyxa (f. å nr 27), ett fragment af en svärds klinga, två bitar af en spiralarmring; 3 ornerade modernare beslag, ett kantfragment, en gjutklump; af järn: yxa från vikingatiden, två medeltidsdolkar (f. vid olika tillfällen, "djupt nere i lera"), en spjutspets, en större nyckel, två lås, 7 hästskor (allt järnet från Söfvestad nr 27); tjock lerkärlsbit af stenblandadt, mörkt

Fig. 25^{1/5}. (Inv. 13,339) gods med en genomborrad vulst (f. 1 m. djupt i en mosse å nr 27); 4 bitar af ett annat lerkärl; en konisk sländtrissa af bränd lera; två större bärnstenspärlor, en gul och en svart glasperla; en bit af ett taktegel; — 3

skadade renhorn, f. vid olika tillfällen i mosshålor å Söfvestad nr 27 i snäckgyttjan; en spets af ett hjorthorn, afskuren (nyare ?); — *Årsjö*. Liten hålkyxa af brons; 3 petrifikat; ljusstaksfot af brons från medeltiden; — *Bromma sn.* Smal bronsyxa med höga kanter; en älgkäk, f. i en mosse; — *Bursjö*. Sländtrissa af glasmosaik; ett mycket stort älghorn och 2 delar af hjorthorn,

f. i mossar; — *Högstads sn.* En skafthålsyxa af sten, 2 mindre älghorn och ett litet helt hjorthorn, f. i mossar. — *Färs hd, Söfde sn, Ellestad.*

Trindyxa af sten med tvär-egg (köpt ovisst hvarifrån); af flinta: en slipad yxa med spetsoval gonomskärning (ena sidan nästan flat), en större oslipad tunnackad yxa och en medelstor slipad dylik, en tunn slipad yxa, tre yxor med hålegg, en liten slipad yxa med utsvängd egg, två små smala dolkar; af grönsten: två skafthålsyxor; af brons: ett treflikigt beslag med silfverinläggningar (vik. tid), en falsk hålkyxa (köpt i Tomelilla); en mycket stor vildsvinsbete, f. i en mosse någonstädes västerut från Söfvestad.

Amerika. En liten fin pilspets af obsidian.

13,342. *Armenien.* (fig. 26—31). Af brons: en nål med skiff-formigt hufvud, 4 nålar med spiralförmiga och ringförmiga hufvuden, en arming, en genombruten bronsplatta (fig. 32), ett vädurshufvud med vridna horn.

Fig. 26—31 1/2. (Inv. 13,342)

Balkan-halföns norra el. västra del (troligen). En dubbel-eggad kopparyxa (*fig. 33*) med vinkelrätt mot hvarandra ställda egg, en skaftcelt af koppar el. brons med låga sidokanter, två bronsskaftceltar med "vingar" på midten (*fig. 34, 35*), en

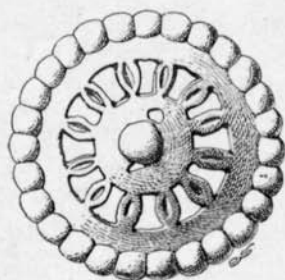

Fig. 32 1/2. (Inv. 13,342.)

Fig. 34. 1/3.
(Inv. 13,342.)

Fig. 33. 1/3. (Inv. 13,342)

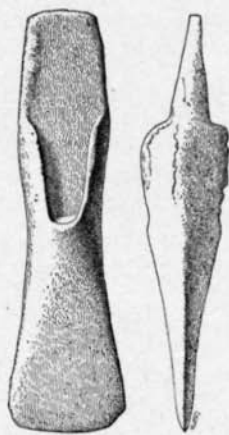

Fig. 35. 1/3. (Inv. 13,342)

spiralformad tjock ryggrad bronstråd, upplindad så att den bildar en dubbelkon (*fig. 36*), 11 bronsfibulor, näml. en "Kahnfibel" af typen Montelius: *La civil. prim. en Italie* I, ser. A. fig. 109, utan nål; tre närmast som Almgren 247, två utan nål, den tredje med nål (*fig. 37—39*, spiralanordning som 248), en som Almgren 68 (med tre hål i nålhållaren) utan nål (*fig. 40*), en som

Almgren 69 utan nål (*fig. 41*); 5 korsformiga, Almgren 190, tre med nu felande nålar af järn (*fig. 42*), två med nålar af brons, på fyra är midtknopen bortfallen, (*fig. 43, 44*).

13,343. *Skåne, Vemmenhögs hd, Hassle-Bösarps sn.* En bronsölja (*fig. 45*), fyra rektangulära bronsbeslag, belagda med tunnt delvis förgylldt och med instämplade ornament försedt silfverbleck, (*fig. 46—49*); ett långsmalt något böjdt bronsbeslag, belagdt med pressadt förgylldt silfverbleck; f. i torf upptagen ur Hassle-Bösarps mosse. (*fig. 50, b*; detalj *fig. 50, a*).

13,344. *Skåne, Luggude hd, Raus sn, Raus nr 8:* fynd från samma stenåldersboplats som inv. 13,306 A, anträffade före undersökningarna dels i grustags-skärningen dels på åkern under åren 1905—1907. Af flinta: 11 skifyxor och 1 osäker dylik, 4 osäkra rundtom slagna yxor, 3 skrapor, 2 säkra och 4 osäkra borrar, en mycket bred knif (?), 5 spånor och 24 mer och mindre bearbetade affallsstycken; en bred slipad grönstensyxa med spetsoval genomskärning. Fyndet beskrifvet i *Fornvännen* 1908 sid. 105 ff.

13,345. *Skåne, Luggude hd, Allerums sn, Döshult.* Ovanligt lång och smal rundtom slagen flintyxa, liten väl slipad flintyxa med utbuktade sidor och svagt hålig egg; — *Helsingborgs landsförsamling, Sofiero.* Liten tunn flintyxa. — *Raus sn.* Långsmalt tresidigt flintföremål, tjocknackad flintyxa. — *Kvisttofta sn, Gan-tofta.* Spetsnackad flintyxa med kanterna delvis bredt afslipade, liten flintyxa med utsvängd egg (något slipad), liten flintdolk del af flintspjutspets, täml. groft slagen. — *Rönnebergs hd, Vallåkra sn.* Flintaffall från ett grustag, däribland en skadad borr; — *Välinge sn, Tånga.* Vacker spjutspets af vitgrå flinta, afslagen; — *Norra Åsbo hd, Riseberga sn, Ljungbyhed.* Smal flintspets med urnupen bas.

Halland, Höks hd, Veinge sn, Skogaby. Två flintdolkar med tjockt skaft, en pilspets af spån med tånge, en skafthåls-

Fig. 36. ¹/₃.
(Inv. 13,342)

yxa, tunn, svängd.— *Laholms Kungsladugård*. Två smärre yxor, två dolkar, en spjutspets och två spånor af flinta, en vittrad skafthålsyxa, en stor slipsten af sandsten.

Småland, Sunnerbo hd, Hinneryds sn, Rufvård. Fyrsidig slipad flintyxa, starkt afsmalnande mot banen. — *Norrvödinge*

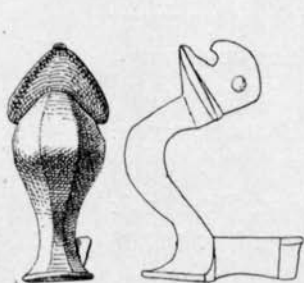

Fig. 37. 1/1.

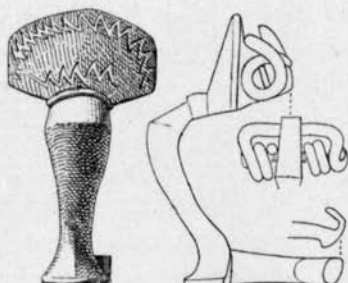

Fig. 38. 1/1.

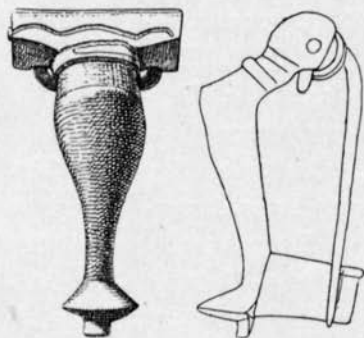

Fig. 39. 1/1.

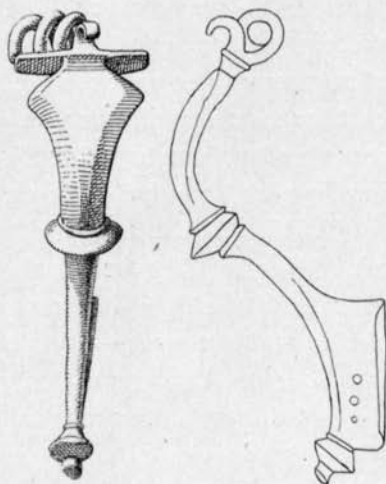

Fig. 40. 1/1.

(Inv. 13,342)

hd, Ormesberga sn. Liten rund flat genomborrad sten.

Till förvärfvet hörde ock några föremål från gånggriften vid Örenäs, införda under inv. 13,421.

13,346. *Dalsland, Sundals hd, Frändefors sn, Kärslud*. Stenyxa af Hästefjordstyp. — *Högen*. Flintyxa med något utsvängd egg, slipad vid eggen. — *Skarbo*. Grönstensyxa med hål, f. vid Hästefjordens strand. — *Forsane*. Flintdolk med tjockt

skaft och afslaget blad, f. på 1 m:s djup vid rensning af en kanal. — *Bränneberg*. Eggdel af liten slipad flintyx, sländtrissa af tälgsten. — *Dykälla*. Två flintspån. — *Torp*. Flintspån. — *Hakerud*. Flintskärva. — *Stenshult*. Sländtrissa af täljsten. — *Brålanda sn, Råskog*. Liten flintsåg.

Bohuslän, Tunge hd, Svarteborgs sn. Midtstycke af en fint slagen flintdolk.

13,347. *Värmland (?)*. Stor skaft-hålsyx med hålet nära banen, köpt i *Grafva sn*, hos ett statfolk som flyttat mycket.

13,348. *Blekinge, Bräkne hd, Hoby sn, Trofta*. Slipsten af kvartsit som *Sv. F. 5*, trol. af-

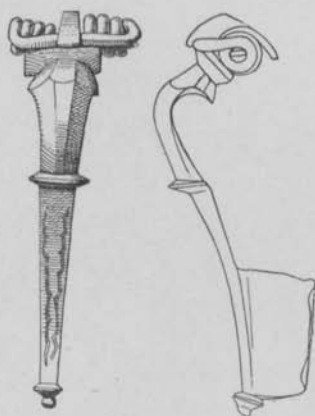

Fig. 41. $\frac{1}{1}$. (Inv. 13,342)

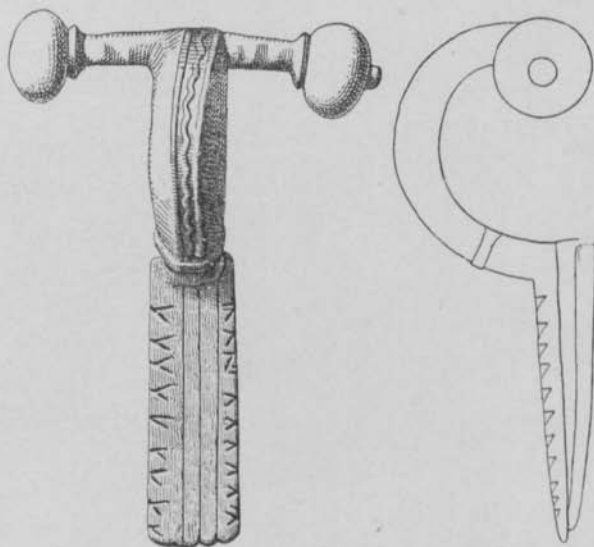

Fig 42. $\frac{1}{1}$. (Inv. 13,342)

slagen. — *Medelstads hd, Backaryds sn*. Skaft-hålsyx af sten, f. vid Fornsjön.

13,349. *Dalsland*. Ett Kristinas 1-öre i koppar, 1645, f. i Hästefjorden.

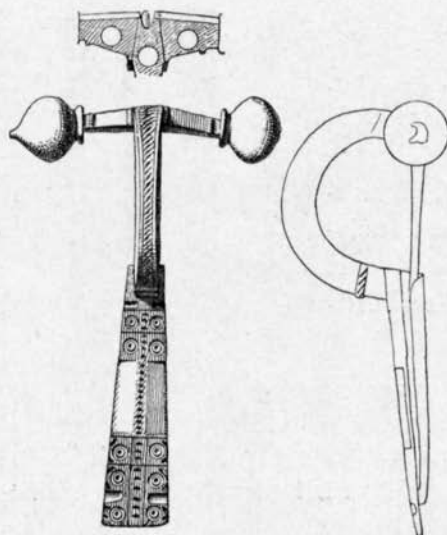

Fig. 43. 2/3. (Inv. 13,342)

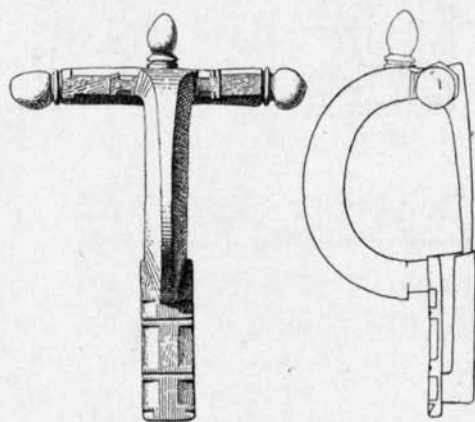

Fig. 44. 2/3. (Inv. 13,342)

13,351. En Gustaf II Adolfs-dukats, Erfurt 1634, typ som Stjernstedt nr 1255, men åts. med fyrbladig ros i omskriften, fräns. med två fyrbladiga rosor i omskriften och CAREL. DOM. INGER.

13,350. *Gestrikland, Valbo sn, Hemlingby*. Af brons: 2 söljor med rembeslag i samma stycke, 3 beslag, besläktade med *Sv. F.* 512—14, två förgyllda beslagsfragment, ett beslag med ledgång (nyare?), två slutna trinda ringar och en liten öppen ring; två bleckstycken; af järn: en yxa, skadad vid hålet, 1 pryl, 4 pilspetsar (*fig. 51—55*), 6—7 spikar jämte fragment af dylika samt några tjocka fragment; en bit förbrändt glas, ett litet platt skifferbryne med hål, två större skifferbrynen (itubrutna), en flintbit, en obränd bit af kranium (trol. ej människa, utan häst eller nöt?); samt en del obrända ben f. i en graf.

13,352. Västergötland, Vartofta hd, Slöta sn, Smeby Påfoagården. Liten tjocknackad flintyxsa, liten smal flintdolk

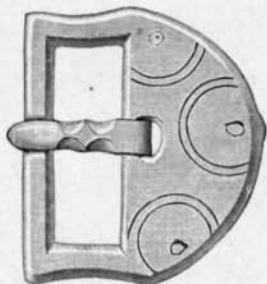

Fig. 45. 1/1.

Fig. 46. 1/1.

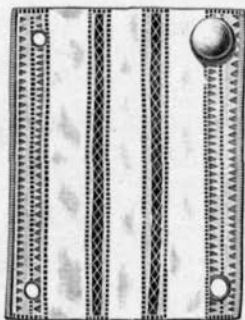

Fig. 47. 1/1.

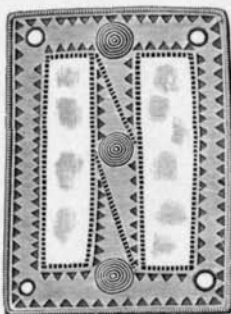

Fig. 48. 1/1.

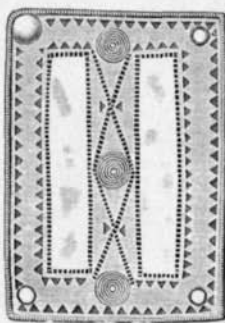

Fig. 49. 1/1.

Fig. 50 a. 1/1.

Fig. 50 b, 1/2 (Inv. 13,343)

med tjockt skaft; f. vid dikesgrävning i gårdens utmark omkr. 200 m. S. om det ställe, där de fem flintyxorna inv. 11,509 A hittades; — Smeby Jutagården. En stenkula (malsten?). Af flinta: en skifskrapa, två andra skifvor, två spånor (den ena trol.

skrapa) samt en tillslagen boll, ituslagen vid hittandet; allt f. vid dikesgrävning.

13,353. *Blekinge, Medelstads hd, Backaryds sn, Smedsmåla*. Liten vacker flintmejsel, täml. bred och tunn, med svagt hålig egg, f. i åker. — *Skärfgöt*. Naturlig flintboll, f. på en åker helt nära sjön.

13,354. *Bohuslän, Tunge hd, Foss sn, Saltkällan*. Skaft-hålsyxa af sten, f. vid "Krutberget", mellan Saltkällsfjorden och Örekilsälven. — *Lane hd, Skredsviks sn, Anneröd*. Jämbred afslagen flintdolk, något slipad. — *Svensland*. Groft tillsla-

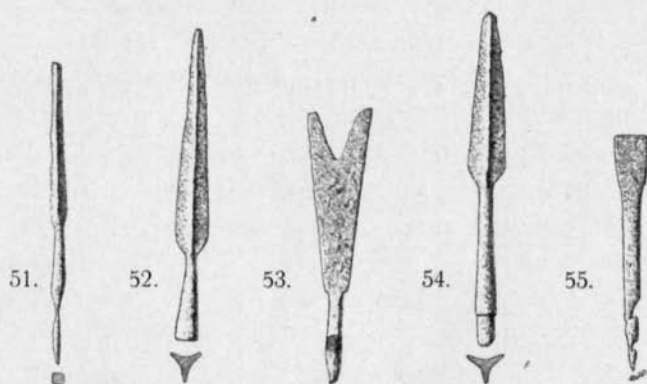

Fig. 51—55. $\frac{1}{3}$. (Inv. 13,350)

get flintredskap (yxa med hålig egg?). — *Berga*. Af flinta: en skifyxa, en afslagen dylik samt 9 skärfvor. — *Kallsås*. Af flinta: en skifyxa, en oregelbunden skifskrapa, en bränd kärna, 13 spånor (hvaraf en bränd) och 41 andra bitar (hvaraf två brända och en svallad); allt från boplatsen S. om skolhuset; en skifyxa af flinta och ett större tillslaget stycke af annan stenart; f. på andra ställen å gårdens ägor. — *Hogstorp*. En kärna; 2 spånor och 13 bitar (tre brända) af flinta från en boplats.

13,355. *Uppland, Åkers skeppslag, Österåkers kyrka*. Rund snidad träskifva med evangelisten Lukas symbol (köpt af säljaren på en auktion), — har tillhört ett triumfbågskrucifix.

13,356. *Södermanland. Daga hd, Gryts sn, Pungsund.* En mindre stenyxa med oval genomskärning, en medelstor skafthålsyxa.

13,357. *Västergötland, Kullings hd, Alingsås stad och landsförsamling.* Skafthålsyxa af sten, f. vid staden. — *Sörhoga.* Fyrsidig flintyxa. — *Maryd.* Liten fyrsidig flintmejsel. — *Nolhaga.* Flintdolk med fyrsidigt skaft, f. å "Stora Mossen"; skafthålsyxa som *Sv. F.* 40, vittrad. — *Nolby.* Flintsåg, f. å prästgårdens ägor, simpel skafthålsyxa. — *Vekaryd.* Trindyxa. — *Bälinge sn, Torp.* Skafthålsyxa med smal bane, vittrad skafthålsyxa. — *Hol sn, Lagmansholm.* Fyrsidig tunnackad flintyxa. — *Bäne.* Trindyxa med mycket smal egg. — *Siene sn, Svenstorp* under Tubbetorp. Fyrsidig tjockackad slipad flintyxa. — *Sköfde sn, Vårgårda.* Flintdolk med tvåsidigt skaft. — *Lena sn.* Fyrsidig tjockackad oslipad flintyxa, mycket liten fyrsidig slipad flintyxa, båtformig skafthålsyxa, ovanligt smal lång slipsten af kvartsit; dessa tre f. i grustäkt öster om kyrkan; simpel skafthålsyxa, f. å prästgårdens ägor. — *Gillekroken.* Två små tjockackade flintyxor. — *Hjälmslid.* Liten fyrsidig flintyxa. — *Fullestad sn.* Spjutspets af flinta med smal tånge. — *Rödene sn.* Groft arbetad skadad flintyxa med hålegg, endast en smalsida; skadad skafthålsyxa, planoplan. — *Herrljunga sn.* (el. Tarsleds sn?). *Horsby.* Skafthålsyxa af vanlig form. — *Hemsjö sn, Lycke.* Hög smal skafthålsyxa. — *Hästeryd.* Liten flintdolk med tvåsidigt skaft. — *Långareds sn, Brobacken.* Stenklubba med ränna nästan rundt om. — *Ale hd, Östads sn, Östads barnhus ägor.* Smal simpel skafthålsyxa. — *Vättele hd, Lundby sn, Hjällnäs.* Stor vacker fyrsidig, tunnackad flintyxa. — *Ö Jared.* Mycket smal båtformig skafthålsyxa med ringformigt påbörjadt hål. — *Ramberg.* Stor klumpig skafthålsyxa, planoplan, f. under en stor häll. — *Skallsjö sn, Skallsjö ängar.* Fyrsidig tunnackad flintyxa, tämligen stor. — *Gäsene hd.* Spjutspets af flinta. — *Bjerke hd, Magra sn.* Simpel skafthålsyxa. — *Mellby sn, Smedstorp.* Liten skafthålsyxa, planoplan. — *Barne hd, Essunga sn, Vågatorp.* 5 skafthålsyxor.

— *Skånings hd, Öttums sn.* Ofullbordad skafthålsyxasom *Sv. F.* 40, mycket vittrad, hålet obetydligt påbörjadt.

Västergötland? (troligen; dock utan närmare fynduppgifter). Af flinta: 5 yxor, 11 dolkar eller spjutspetsar, 2 sågar, 2 tresidiga pilspetsar, en pilspets med urnupen bas. — Af annan sten: 6 trindyxor, 2 yxor med oval genomskärning, 7 firsidiga yxor, 18 skafthålsyxor, 9 eggdelar af dylika, en banedel af båtförmig skafthålsyxasom ännu ej borrhålet, en stenålders slipsten, en mindre slipsten(?), 8 brynen, ett skifferbryne med hål upptill, 7 ovala eldslagingsstenar, 5 sländtrissor, 1 gjutform, 7 stenföremål af obestämbars användning; 1 lerkärl.

Fig. 56 1/2.
(Inv. 13,357)

Dalsland, Nordals hd, Skålleruds sn, Bränna. Firsidigt dolkskaft (fig. 56) af flinta med fint slipad mejslelegg, banedelen af en vanlig stor tunnackad slipad flintyxasom med påskrift "Fund fra Ostindien" (!!).

13,358. *Västergötland, Laske hd, Larfs sn.* Liten kvinnlig helgonbild af kalksten, f. vid Larfs gamla kyrka.

13,359. *Nerike, Glanshammars hd, Lillkyrka sn, Slyte.* Skifferspjutspets med hullingar, firsidig stenyxa, smal nästan trind skaftålsyxasom med halfborradt ringformigt hål. — *Glanshammars sn, Eriksberg.* Skadad skafthålsyxasom. *Örebro hd, Mosjö sn, Löfåsen.* Firsidig slipad flintyxasom, upptill närmande sig till spetsoval genomskärning. — *Sköllersta hd och sn, Tarssta.* Oslipad flintyxasom med spetsoval genomskärning, två slipade firsidiga tunnackade flintyxor, afsmalnande mot banen. — *Ekeby sn, Björka.* Tunn firsidig slipad flintyxasom, smal firsidig grönstensyxasom, vittrad. — *Norrbyås sn, "Örby kulle".* Dolksblad af flinta, tunnt, bredt, bladet omknackadt; firsidig stenyxa. — *Askers hd, St. Mellösa sn, Bärsta.* Skafthålsyxasom med hålet nära banen.

Södermanland, Oppunda hd, Skyllinge sn, Åtorp. Liten smalmejsel af flinta med hålegg. — *Floda sn, Nästorp.* Firsidig stenyxa med svagt hålig egg. — *V. Vingåkers sn, Kull-*

torp. Liten fyrsidig stenmejsel med hålegg. — *Marsjö*. Slipad stenskiuva, snarlik en skifferknif.

13,360. *Södermanland, Sotholms hd, Sorunda sn, Pipartorp*. 10 trindyxor af sten, den största 21 cm. lång; f. här och där vid jordarbeten.

13,361. *Skåne, Frosta hd, Gårdstånga sn och by*. Stor oslipad tunnackad flintyx, eggen afslagen.

13,362. *Dalsland, Sundals hd, Frändefors sn, Långebo*. Stenyxa af Hästefjordstyp. — *Fagerskog*. En eggdel och en banedel af skafthålsyxor. — *Svenningstakan*. Liten trindyxa(?). — *Toresbo*. 16 tillslagna flintstycken, f. på ett ställe vid Hästefjorden. — *Gestad sn, Sikhall*. Liten fyrsidig flintyx, eggdel af skafthålsyx.

Västergötland, Väne hd, Gustaf Adolfs sn. Eggdel af en stor fyrsidig stenyxa, f. väster om Trollhättan. — *Laske hd, Vedums sn, Skattegården*. Liten flintsåg, skaft af liten flintdolk.

13,363. *Västerbotten, Skellefteå sn, Skråmträsk*. Smal spjutspets af mörkgrå kvarts, fint slagen, afslagen i båda ändar; flat stenklubb med två urtagningar i kanten för skaftning; f. vid plöjning.

13,364. *Småland, Kinnevalds hd, Vederlöfs sn*. Liten bronskanna (fig. 57), f. vid grundgräfnig. — *Konga hd, Väckelsångs sn*. Sländtrissa af ben (medeltid), f. vid odlingsarbete strax utanför kyrkogården.

Fig. 57^{1/2}.
(Inv. 13,364)

13,365. *Gotland, Follingbo sn, Lilla Vede*. Större trindyxa, afslagen upptill, f. vid plöjning i Källaråker.

13,366. *Bohuslän, Inlands Torpe hd, Hjertums sn, Tomten*. Stor skafthålsyx af sten, trol. f. i en mosse.

Västergötland, Flundre hd, Foxerna sn, Tysslanda. Två smärre fyrsidiga flintyxor.

13,367. *Halland, Höks hd, Knäreds sn, Vångedal*. Vacker flintdolk med bredt blad och tvåsidigt skaft.

13,368. *Halland, Faurås hd, Ullareds sn*. Flintdolk med

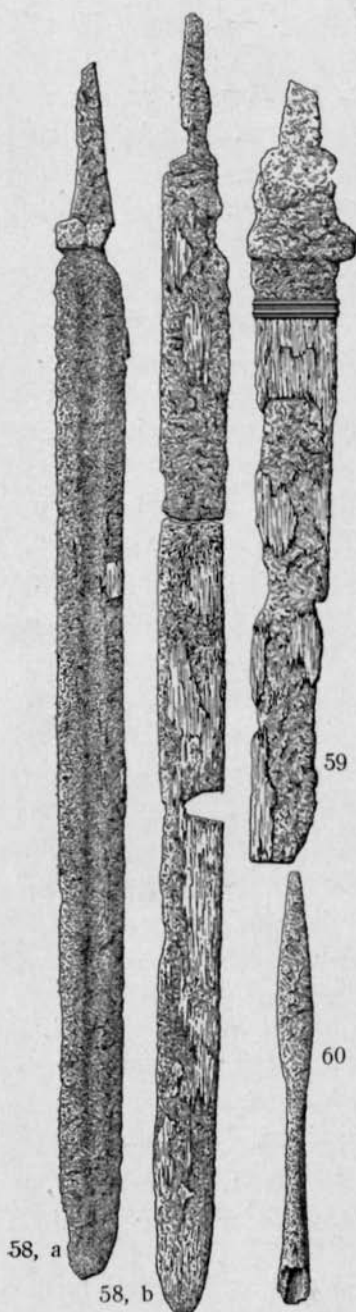

Fig. 58a—60. 1/5. (Inv. 13,369)

fyr­sidigt skaft och omknackadt, ej spetsigt blad, f. under sjösänk­nings­arbete vid Humlegårdsbro, där Hjer­ta­redssjön utflyter genom Ulla­redsån. — *Stafsinge sn, Stafsinge fattiggård*. Stenyxa af Hästefjords­typ, ovanligt väl slipad; fyr­sidig stenyxa. — *Hässlås*. Oslipad smal­mejsel af flinta, sländtrissa af sten. — *Ljungby sn, Lerdala*. Liten smal flintdolk, flintspån. — *Falkenbergs stads "östra gårde"*. Smal flintdolk med tjockt skaft. — *Årstads hd, A-sige sn, Semb*. Banedel af skafthåls­yxa. — *Slöinge sn, Berte*. Tjocknac­kad flintyxa, slipad vid eggen. — *Årstads sn, Heberg*. Sländtrissa af sten. — *Halmstads hd, Getinge sn, Getinge tegelbruk*. Skaftdelen af en stor flintdolk med fyr­sidigt skaft, f. i ett lertag, dock ej i själfva leran; vacker flintsåg med konkav egg, f. i samma lertag på annat ställe: — *Eskilstorp*. Spjutspets eller dolk­blad af flinta med tånge.

13,369. *Västergötland, Skånings hd, Seleby sn:s nya begravnings­plats*. 3 tvåeggade järnsvärd (fig. 58 a—59), (å det mest skadade sitter ett mynningsbeslag af brons till svärdsslida, början af yngre järn­åldern) samt en lång smal spjutspets af järn (fig. 60); alla f. liggande till­ammans 2 fot djupt bredvid "nå­gra brända kullerstenar och kol af

ved cirka 5 liter i rymd". Platsen har förut varit trädgård till Dummagården och har där äfven förut hittats "kolhögar och brända stenar cirka 1—2 fot under jordytan."

13,370. *Västerbotten, Skellefteå sn, Skråmträsk*. Liten smalmejssel af skiffer med hålegg (jfr inv. 13,363).

13,371. *Småland, Konga hd, Sandsjö sn och by*. Två större trindyxor af sten, f. i en åker tätt invid Sandsjön, 150 m. V. om kyrkan. — *Tingsås sn, Långsjömåla*. Eggdel af båtformig stenyxa, f. i en åker.

13,372. *Helsingland, Hanebo sn, Norrfly*. Liten skafthålsyxa af sten.

13,373. Minnespenning i mässing öfver slaget vid Hogland (B E H, Carl XIII nr 4), gjord till knapp.

13,374. *Gotland*. Ett arabiskt silfvermynt.

13,375. *Dalsland, Sundals hd, Brålanda sn, Holmen*. Tre delar af skafthålsyxor. — *Ryrs sn, Högen*. Något svängd vitttrad skafthålsyxa, skifferbryne med hål vid ändan, flintstycke. — *Blekan*. Vittrad skafthålsyxa. — *Hägnan*. Liten skafthålsyxa. — *Björserud*. Flintstycke. — *Frändefors sn, Rössebo*. Tjock stenyxa. — *Enarstakan*. Blad af flintdolk. — *V. Bodane*. Flintsåg, flintskifva. — *Stenshult*. Flintskrapa. — *Högen*. Flintstycke. — *Risön*. En liten skifskrapa och en mängd affall af flinta.

13,376. *Nerike, Edsbergs hd och sn, Vägen*. Eggdel af trindyxa. — *Hidinge sn, Hidinge* ("Hidingsta") *gård*. Trindyxa. — *Hardemo hd och sn, Glippsta*. Fyrsidig stenyxa. — *Skyberga*. Stenyxa med oval genomskärning. — *Örebro hd, Tysslinge sn*. Stor flat skifferyxa med tväregg (fig. 61), f. vid gräfning af en kanal. — *Sköllersta hd och sn, Tarsta*. Ämne till båtformig stenyxa, starkt vittradt, hvarigenom egendomliga fårur uppstått. — *Glanshammars hd och sn, Storsicke*. Liten fyrsidig stenyxa af brons, en knapp till medeltidssvärd, ett handtag samt en stjärnformig hängprydnad. — *Ringkarleby sn, Sjögesta*. Skafthålsyxa. — *Götlunda sn, Torp*. Liten fyrsidig flintyxa med hålegg.

Västmanland, Fellingsbro hd, Ervalla sn och gård. Mycket
Fornvännen 1908.

stor portnyckel af järn (medeltida källare finnes enligt Hofberg å gården).

13,377. *Bohuslän, Lane hd, Ryrs sn, Kyrkbyn*. Af flinta: en såg med ena ändan afslagen, två skifskrapor och en skärfva; af grönsten: en stor skafthålsyxax med påbörjad ringformigt hål, 3 eggdelar af skafthålsyxor.

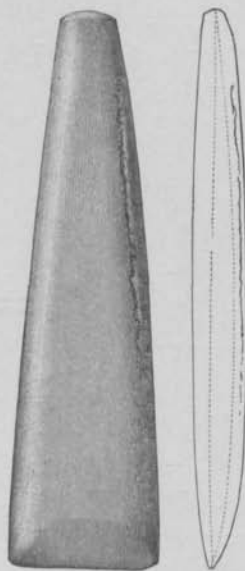

Fig. 61. $\frac{1}{3}$. (Inv. 13,376)

Dalsland, Sundals hd, Brålanda sn, Hönsberg. Flintsåg med konkav egg. — *Ättersrud*. Flintskifva, tillknackad så att den liknar en såg. — *Frändefors sn, Kärsrud*. Fyrsidig stenyxa, skafthålsyxax. — *Rölanda*. Skadad trindyxa, skafthålsyxax. — *Ryrs sn, Sallebyn*. Skafthålsyxax.

13,378. *Skåne, Luggude hd, Brunnby sn, trakten af Kullaberg*. Stenyxa med oval genomskärning och från båda sidor borraråd hål genom baneändan (*Sv. F.* 32). — *Allerums sn, Hittarp*. En flintborr och två långsmala flintredskap. — *Laröd*. Mandelformigt flintredskap, groft slagen flintyxax nästan tresidig. — *Helsingborgs landsförsamling, Tinkarp*. Tjock bearbetad flintspån, banedel af skafthålsyxax. — *Ramlösa brunn*. Rund sten, fyrdelad medelst rundtgående skårer. — *Helsingborg*. Skafthålsyxax närstående de dubbeleggade, men banen rundad, fyrsidig stenyxa; båda funna 1889 vid stranden vid planeringsarbeten för Helsingborgs sockerbruk "på 4 meters djup". — *Raus sn, Fältarps grustag*. Spjutspets af flinta med tvär bas, udden afslagen (möjl. omarbetad af en stor dolk?), starkt vittrad bane (?) -del af båtformig stenyxa. — *Kvistofta sn, Gantofta*. Eggdel af skafthålsyxax med nytt hål nedanför det gamla. — *Rya-Kastlösa*. Mycket lång flintdolk med skaftet nästan lika tunnt som bladet. — *Ekeby sn, Skromberga*. Båtformig stenyxa med ofullbordad egg, fyrsidig stenyxa. — *Vällufs sn*. Bronsyxa lik *Sv. F.* 117, fyr-

kantig hålkyxa af brons (fransk typ). — *Rönnebergs hd, Kvistofta sn, Vallåkra*. En tunn fyrsidig yxa, en större yxa med hålegg, en smalmejsel med svagt hålig egg, alla af flinta, f. tills. i ett grustag på höjden V. om Vallåkra station på omkring $1\frac{1}{2}$ m:s djup under ett underjordiskt röse af ungefär ett lass sten, en tunn flintyxa, f. i grus hämtadt från samma plats, båtformig stenyxa med hålk men otydlig knopp, fyrsidig flintyxa, smalmejsel af flinta med hålegg; f. tillsammans i samma grustag på ung. $1\frac{1}{2}$ m:s djup; — flintdolk (*fig. 62*) med fyrsidigt groft pringladt skaft, hvars ända är utvidgad till en oval platta, spetsen afslagen; — vacker flintskära, f. tillsammans med skäran inv. 12,865:1. — *Glumslöfs sn*. Fyrsidig stenyxa med hålegg, en smalsida något urgröpt. — *Glumslöfs by*. Tre vackra flintsågar med något konvex, väl tandad egg, f. tillsammans under gräfning. — *Herslöfs sn, Prästgården*. Ämne till dubbeleggad skafthålsyxa, skadadt, hålet ej påbörjadt, f. i sumpig mark. — *Sankt Ibbs sn, Hven, Uranienborg*. Sländtrissa af sten, f. i en brunn bredvid ruinen "tillsammans med några bilder af bränd lera". — *Harjagers hd, V. Karaby sn, Ålstorp*. Tre oslipade fyrsidiga flintyxor med utsvängd egg, f. tillsammans "i en af fyra stenar bildad kista" nära Saxtorps järnvägsstation. — *Örtofta sn, Slättäng*. Groft (Inv. 13,378) tillslaget ämne af flinta, ovalt. — *Söderhvidinge sn, Allarp nr 2*. Stor oslipad tunnackad flintyxa, f. jämte en annan af samma storlek. — *Kjeflinge sn*. Stor oslipad flintyxa med utsvängd egg och tunn rak nacke (*fig. 63*). — *Hofterups sn*. Tunn slipad flintyxa, f. i Hofterups mosse, flintdolk med bredt blad och smalt tvåsidigt skaft. — *Dagstorps sn*. Tresidigt föremål af grof flinta, tillspetsadt i ena ändan genom slipning. — *Saxtorps sn*. Lång tresidig pilspets af flinta med tånge. — *Norra Åsbo hd, Riseberga sn, Brohuset*. Lång oslipad smalmejsel af flinta, vittrad skafthålsyxa; f. "tillsammans vid plöjning" i närheten af en grafhögd vid Spången, Ljungbyhed. — *Bonarps hed*. Vittrad skafthålsyxa med hålet

Fig. 62. 1/3.

i midten af yxan, rund knacksten. — *Frosta hd, Gårdstånga sn, Vidarp, (Hviderup)*. Skafthålsyxa af sten, hålet påbörjadt från båda sidor (gropformigt), planoplan med tvär bane. — *Frosta eller Onsjö hd, Ringsjöns strand*. Två långa flintspån. — *Vemmenhøgs hd, Gärdslöfs sn, Näsbyholmssjön*. Groft tillslagen flintyxa med skarpa kanter. — *Herrestads hd, Stora Herrestads sn*. Tunn oslipad flintyxa med spetsoval genomskärning och fint tillknackad, starkt utbuktad egg (*fig. 64*). — *Bjäre hd*. Lång trind sten, afsmalnande mot ena ändan, afslagen i den andra (möjl. af stor trindyxa). — *Skytts hd (?) , Tomarps sn*. Krumt föremål af röd skiffer (nyare).

Bohuslän. Ovanligt lång skedformig flintskrapa.

Danmark. Skaftet till en mycket stor flintdolk, fyrsidigt, bladets brott uppslipadt till mejselegg.

Fig. 63. 1/4.
(Inv. 13,378)

Fig. 64. 1/4.
(Inv. 13,378)

Utan fynduppgift (Skåne?). Af flinta: oslipad yxa med spetsoval genomskärning, stor tjockknackad oslipad yxa, tunn sli-pad yxa med svagt hålig egg, fyrsidig smalmejsel med skarp egg, en knif

af tjockt spån med fint knackad skarpkantig rygg, ett spån, ett groft slaget stycke; — af annan sten: en större planoplan skafthålsyxa, banedelen af en mångkantig skafthålsyxa med stor knapp på banen, lik Müller, *Ordning* 103, men med ränna,

liten yxa med från två sidor påbörjadt litet hål vid banen. (Sv. F. 32).

13,379. *Småland, Västbo hd, Kulltörps sn, Lanna.* Bitar af två ovala spännbucklor af brons som Sv. F. 551, en facetterad karneolpärla och en refflad grön glasperla; af järn: bitar af ett tveeggadt svärd med hjalt, en hel och fyra skadade pilspetsar som Sv. F. 501, två knifvar (den ena starkt uppslipad), en nyckel (fig. 65) med vridet skaft och S-formigt ax, en borr (fig. 66) och två skadade tenar samt en rostklump (flera af järnsakerna med vacker glödpatina), två skifferbrynen, det ena med hål; allt f. vid djupplöjning i gammal åker.

13,380. *Stockholm, Helgeandsholmen.* En burk eller vas af brunt stengods, f. 1905 3 m. djupt vid gräfning å holmens norra sida vid Norrbro.

13,381, a. *Stockholm, Skeppsbron 44.* En söndrig bronskittel, bitar af stenkrus (delvis medeltida), bitar af ett fat af spansk lusterfajans (Malaga) m. m.; f. vid grundgräfning, — b. Liten trebent lergryta, f. i en brunn å tomten.

13,382. *Gotland, Visby landsförsamling.* Trindyxa af dioritporfyr, f. i närheten af Visborgs Kungsladugård. — *Visby stad.* (Kanon-)kula af sten, f. vid grundgräfning för riksbankshuset, 2 glaspärlor (från senare århundraden), f. jämte 20 dylika vid gräfning å St. Nikolai område.

13,383. *Ångermanland, Lidens sn, Krånged.* Pilspets af kvarts med tvär bas, f. å stranden af Ytterkilsjön på gränsen mot Edsele sn. — *Multrä sn, Nyland.* Dylik pilspets, något längre, f. vid potatisupptagning. — *Helgums sn.* Fyrsidig skiffermejsel med tväregg, f. omkr. 40 m. från Helgums järnvägs-

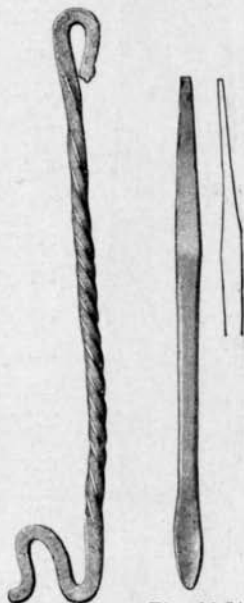

Fig. 65. 2/3.

Fig. 66 2/3.

(Inv. 13,379)

(Inv. 13,379)

station. — *Björna sn, Långviken*. Bred tunn hålmejsel af skiffer, f. i närheten af Långviksmons anhalt.

Västerbotten (?). 31 cm. lång flintdolk med fyrsidigt skaft, ituslagen, inköpt på auktion efter en kringvandrande kolportör, som var från Västerbotten.

Fig. 67. $\frac{1}{2}$.
(Inv. 13,384)

13,384. *Södermanland, Oppunda hd, Österåkers sn, torpet Sjöbaden* under prästgården. Stor tvegggad skifferknif med groft inristade sicksacklinjer på bladets båda sidor (fig. 67), f. invid en stor sten i en backe ett spadtag djupt. — *Hulla*. Grönstensyxka med antydning till smalsidor, f. vid Öljarens strand. — *Säby*. Fyrsidig stenyxa (tunnackad typ), f. vid Öljarens strand. — *V. Vingåkers sn, lägenheten Holmen under Lilla Målka by*. Liten fyrsidig flintyxa, ena smalsidan omhuggen, så att den bildar en skarp kant; stycke af en större spjutspets eller dolk af flinta; båda f. i skogen å moränmark. — *Båsenberga*. Fyrsidig stenyxa (snarast tunnackad typ). — *Vik*. Trindyxa. — *Vintergatan*. Eggdel af fyrsidig stenyxa, eggdel af skafthålsyxa. — *Floda sn, Larstorp*. Stenyxa med antydning till smalsidor, banen afslagen. — *Hvit-torp*. Fyrsidig stenyxa, upptill illa formad. — *Julita sn, Kvisteshult*. Eggdel af stor fyrsidig stenyxa, väl slipad, f. i potatisåker å grusås.

Nerike, Askers hd och sn, Himmer. Större trindyxa.

Östergötland, Finspångaläns hd, Skedevi sn, Sunda. Fyrsidig tjocknackad flintyxa, liten dylik med hålegg.

13,385. *Dalsland, Sundals hd, Brålanda sn, Backa*. Fyrsidigt skaft af flintdolk, något slipadt. — *Sörbyn*. Flintspån med starkt tillhuggna kanter. — *Frändefors sn, Hakerud*. Tunn spånkrapa af flinta. — *Kärrtakan*. Stenyxa med oval genom-

skärning, flintsåg. — *Ryrs sn, Sallebyn*. Liten skafthålsyxa, flintspjutspets. — *Årbol*. Stenyxa med antydning till smalsidor. — "*Isentakan*" (säkerl. = *Hinsetakan*). Tillslaget flintstycke, troligen del af en groft slagen yxa, som liknat Hästefjordstypen.

13,386. *Södermanland, Daga hd, Björnlunda sn, Ullaberg*. Stenyxa med antydan till smalsidor, flintskärfva; f. i åker vid det nedlagda torpet *Gröndal*. — *Hopnäs*. Liten skifskrapa af flinta, f. i åker nära sjön Lockvattnet.

13,387. *Halland, Halmstad hd, Steninge sn*. Två oslipade tunnackade yxor af brun flinta, f. tillsammans vid afschaktning af en grus- eller sandbacke invid Steninge glasbruks mosse. — *Årstads hd och sn, Blixtorp*. Två oslipade tunnackade yxor af grå flinta, f. tillsamman 1907 i ett grus- eller sandtag. — *Faurås hd, Ljungby sn, Högared*. Liten hålkyxa af brons, utan ögla, f. i Högareds mosse.

13,388. *Halland, Höks hd, Laholmstrakten*. Tunnackad flintyxa, obetydligt slipad. — *Tönnersjö hd, Snöstorps sn*. Flintdolk med tunnt, tvåsidigt skaft, f. vid mergeltäkt, liten skaft-hålsyxa, f. vid "*Söderbotorp*"(?). — *Torups sn, Råfsbo*. Stor fyrsidig stenyxa. — *Enslöfs sn, Virshult*. Tunnackad slipad flintyxa. — *Halmstads hd, Steninge sn, Hofgård*. Vittrad fyrsidig stenyxa. — *Nortorp nr 2*. Fyrsidig trol. tunnackad flintyxa, skadad. — *Steninge glasbruk*. Liten skafthålsyxa. — *Halmstads-trakten*. Flintspjutspets med tånge. — *Årstads hd, Gunnarps sn*. Bandedelen af en trindyxa, eggdelen af en liten fyrsidig stenyxa och mittdelen af en skafthålsyxa; f. å en svedja. — *Årstads sn, Allberg*. Smalmejsel af flinta. — *Skrea sn*. Stenyxa med antydan till smalsidor. — *Hansagård*. Tjocknackad flintyxa med utsvängd egg. — *Hjortsberg*. Flintsåg med något konkav egg. — *Eftra sn*. Fyrsidig stenyxa. — *Slöinge sn*. Liten trindyxa, liten fyrsidig stenyxa. — *Askome sn*. Mycket vittrad skafthålsyxa. — *Drängsered sn*. Eggdel af skafthålsyxa. — *Abilds sn, Perstorp*. Tjocknackad flintyxa, ofullständigt slipad, eggen utsvängd. — *Vessige sn, Björbexered*. Flintdolk med tvåsidigt skaft. — *Falkenbergs stad*. Fyrsidig stenyxa. — *Faurås hd, Vinbergs sn*.

Fyrsidig stenyxa. — *Jonstorp*. Bred hålmejsel af flinta. — *Lassegård*. Tjocknackad flintyxa, slipad. — *Tågarp*. Dylig flintyxa, något skadad. — *Morups sn. Hönryd*. Tunn slipad flintyxa. — *Sibbarps sn, Döfvared*. Vittrad stenyxa utan hål. — *Folkared nr 6*. Flintdolk med fyrsidigt skaft. — *Svartrå sn, Släryd*. Tjocknackad flintyxa med utsvängd egg, breddsidorna delvis slipade. — *Stafsinge sn, Olofsbo*. Tjocknackad flintyxa med slipade breddsidor, eggdel af skafthålsyxa, funnen i mosse. — *Arvidstorp*. Tjocknackad flintyxa med något utsvängd egg och slipade breddsidor. — *Björnhult*. Eggdel af fyrsidig flintyxa. — *Dagsås sn, Ås*. Tjocknackad flintyxa, slipad på breddsidorna, eggen afslagen. — *Ljungby sn, Glasbacka*. Liten skafthålsyxa, mycket vittrad. — *Trustorp*. Eggdel af fyrsidig flintyxa. — *Alfshögs sn, Kärreberg*. Eggdel af stor tunnackad, slipad flintyxa. — *Ullareds sn*. Del af flintspjutspets, tillknackad flintboll; f. vid upprensning af Ullaredsån. — *Himle hd, Tvååkers sn, Löfvagård*. Stenyxa med antydan till smalsidor, fyrsidig stenyxa.

13,389. *Västergötland, Hisingen, Hisingsholm, villan Henriksberg*. En del skarpkantigt flintaffall, däribland åtskilliga spånor, hvaraf två med retuscher; en bit bränd. — *Bjärke hd, Magra sn, Håkansgård*. Två skadade smala flintdolkar med tvåsidigt tjockt skaft. — *Väne hd, Gustaf Adolfs (Naglums) sn, Grunnebo*. Bred flintsåg med svagt konkav egg, två fyrsidiga stenyxor, eggdel af större skafthålsyxa.

Dalsland, Nordals hd, Holms sn, Brunshult. Liten skadad flintyxa (snarast tunnackad), eggdel af skafthålsyxa. — *Sundals hd, Gestads sn, Sikkhall*. Aflång rundad sten. — *Lund*. Skadad eggdel af skafthålsyxa. — *Frändefors sn, Rösshult*. Skifferbryne med hål vid ändan.

Bohuslän, Orusts ö. härad, Långelanda sn, Öfre Trätte. Nästan trind stenyxa. — *Stala sn, Ängö*. Tämligen stor fyrsidig stenyxa, vittrad.

13,390. *Halland, Halmstads hd, Kvibille sn, Kvibille nr 3*. Af silfver: 4 snodda armringar (*fig. 68, 69*), hälften af en dylig samt 22 arabiska mynt; f. tills.; jfr inv. 13,449.

13,391. *Dalsland, Sundals hd, Frändefors sn, Ö. Rölanda*. Groft formadt ämne till skafthålsyx, stycke af en flintdolk med fyrsidigt, täml. bredt skaft och starkt upphugget blad. — *Tveten*. Liten flintsåg med konkav egg, tillslaget flintstycke. — *Risön*. Stycke af flat slipsten af sandsten. — *Derrenäs*. Fyra flintbitar.

13,392. *Gotland, Ganthems sn, Godrings*. Tvågrenig bronsnyckel till bultlås (medeltida), f. i åker.

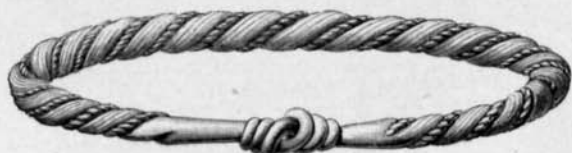

Fig. 68. $\frac{1}{1}$. (Inv. 13,390)

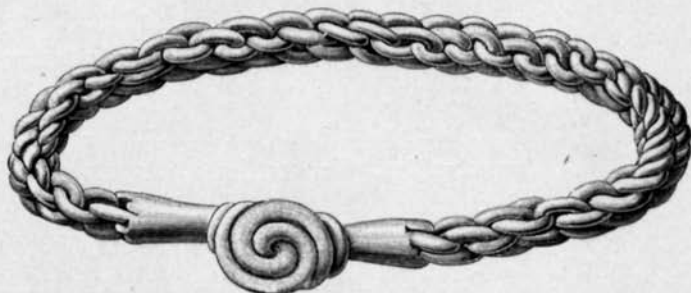

Fig. 69. $\frac{1}{1}$. (Inv. 13,390)

13,393. *Gotland, Vallstena sn, Bjärs*. Trekloigt halster, spjutspets och en bit af en lie, allt af järn och starkt förrostadt; f. vid plöjning.

13,394. *Gotland, Tingstäde sn, Smiss*. Litet ringspänne af brons med facetterade knoppar (tornen felas), bronsnål med kubiskt hufvud och kantig ögla därofvän.

13,395. *Skåne, Rönnebergs hd, Glumslöfs sn, Örenäs och trakten däromkring*. Af flinta: en rundtomslagen yxa, en snarlik (slipad vid eggen), en liten tunnackad yxa med omknackad egg, en dylik med omknackad banedel, tre tunna slipade yxor, banedelen af en tjocknackad slipad yxa, en oslipad tjocknackad yxa med något utsvängd egg, en smal dolk med afslagen udd,

fyra andra tillslagna föremål (däribland möjligen en liten yxa), 3 spånor, 3 runda knackstenar; af andra stenarter: eggdel af skafthålsyxa, afslagen brynsten, 2 runda knack- el. malstenar. — *Luggude hd, Raus sn, Råå station*. Banedelen af en större, väl slipad smalmjessel. — *Allerums sn, Döshult*. Liten spjutspets och 2 runda knackstenar af flinta.

Halland, Höks hd, Hishults sn, Nybo. Afslagen tunnackad flintyxa, bred flintsåg, vittrad flat grönstensyxa. — *Halmstads hd, Harplinge sn, Harplinge Storegård*. Stor tunnackad flintyxa, väl slipad. f. stående i jorden.

Fig. 70. $\frac{1}{2}$.
(Inv. 13,396)

13,396. *Skåne, Rönnebergs hd, Glumslöfs sn, Örenäs*. Såg(?) af flinta (fig. 70) lik *Sv. F.* 68, med väl utarbetade tänder, enl. uppgift f. för omkring 30 år sedan i samma gånggrift, därifrån fynden inv. 13,421 härröra. — *Luggude hd, Helsingborgs landsförsamling, Pålsjö*. Väl slipad båtformig stenyxa med hålk, men utan knapp och åsar. — *Helsingborgstrakten*. Vacker flintspjutspets med konkav bas.

13,397. *Blekinge, Bräkne hd, Hofby sn, V. Ryd*. Stycke af en mångkantig stenålders-slipsten af kvartsit, f. på en äng.

13,398. *Dalsland, Sundals hd, Frändefors sn, V. Bodane*. Af flinta: vacker skifyxa, vacker dolk med tvåsidigt något utsvängdt skaft, två sågar med konkav egg, båda f. tillsammans vid plöjning. — *Ekenäs*. Två små fyrsidiga stenyxor, den ena skadad vid eggen. — *Kärrtakan*. Fem flintskärfvor, hvaraf en slipad, samt en flintboll. — *Brålanda sn, Tveten*. Stenyxa af Hästefjordstyp, eggdel af liten skaft-hålsyxa. — *Sörbyn*. Skifskrapa af flinta, trindyxa med tväregg, banedel af skafthålsyxa. — *Skrapan*. Två skafthålsyxor, bit af flintmjessel. — *Dyrehög*. Ämne till skafthålsyxa, liten eggdel af skafthålsyxa. — *Slobacka*. Liten bred flintsåg. — *Hönsberg*. Stycke af flintdolk. — *Åttersrud*. Eggdel af skaft-

hålsyxa. — *Ryrs sn, Björserud*. Spjutspets af flinta. — *Salebyn*. Eggdel af skafthålsyxa. — *Bolstads sn, Hede*. Liten skafthålsyxa, banedel af större dylik.

13,399. *Skåne* (mellersta delen). En tunnackad flintyxa, en tjockackad flintyxa med hålegg, en trindyxa af grönsten.

13,400. *Skåne, Engelholmstrakten*. Stor vacker båtformig stenyxa som *Sv. F. 97*.

13,401. *Östergötland, Linköping*. Sigillstamp af stål, tresidig, rörlig i ett handtag; på en sida är ett monogram under krona, på en annan en blomkruka och inskriften EN LOF-WELIG BESTÄNDIGHET, den tredje är blank.

13,402. *Bohuslän, Lane hd, Ryrs sn, Kasebuane*. Af flinta: en liten skifyxa, tre skrapor, en eldslagningssten(?) samt en del affall; allt f. tillsammans invid en större sten; två slipstenar af sandsten, den ena flat, söndrig, den andra tjockare; f. 12 m. från föregående, 2 m. från hvarandra.

13,403. *Kalmar län, N. Möre hd, Åby sn, St. Vångerslätt*. Flat kopparyxa (fig. 71), nästan jämbred, ganska vittrad, f. i en potatisåker 1 fot djupt invid en kullersten; många stenyxor o. dyl. äro förut funna å gårdens åkrar.

13,404. *Södermanland, Villåttinge hd, Dunkers sn, Alm*. Större bronsyxa med skaftkanter, itubruten och filad efter hittandet, midtstycket fattas, f. vid rothuggning af albuskar; stor fyrsidig tunnackad grönstensyxa, väl slipad, smalt järnbeslag till svärdsblida (ä-jå); f. intill hvarandra i en trädgård, där äfven invid dem funnos bössflintor, kakelbitar och djurben.

13,405. En Johan III:s fyrk 1589 (som Levin, *Johan III:s mynt*, nr 692).

13,406. *Ångermanland, Långsele sn, Hjalta*. Stor hål-

Fig. 71. ¹/₂.
(Inv. 13,403)

mejsel af svart skiffer. — *Örbäck*. Skaftålsyx med ofullbordadt hål, påbörjadt från två sidor.

13,407. *Dalsland, Sundals hd, Frändefors sn, Rösshult*. Tjocknackad täml. tunn flintyx, flintsåg, liten trindyxa af

Fig. 72. 1/1.
(Inv. 13,411)

grönsten. — *Tveten*. Fyrsidigt skaft till en flintdolk, bearbetadt grönstenstycke, f. i åker "vid en forngraf", tunn flintyx, starkt eldskadad, skadad liten flintsåg, eggdel af skaftålsyx. — *Nolbyn*. Udden af flintspjutspets. — *Stenshult*. Skifskrapa af flinta. — *Anolfsbäcken*. Flintspån och flintskifva. — *Kärrtakan*. Oval eldslagingssten af kvartsit. — *Svenningstakan*. Flat sländtrissa af sten.

Fig. 73. 1/1.
(Inv. 13,413)

13,408. *Dalsland, Sundals hd, Ryr sn, Björserud*. Skaftålsyx. — *Frändefors sn, Stenshult*. Liten tunn fyrsidig stenyxa med hål-egg. — *Hakerud*. Ämne till sländtrissa af sten. — *Valbo hd, Ödeborgs sn, N. Rådane*. Två skaftålsyxor.

Bohuslän, Lane hd, Ryrs sn, Kasebuane. Tre flintbitar.

13,409. *Skåne, Frosta hd, Hörby sn*. Två tunnackade flintyxor och en tjocknackad med hålegg. — *Lyby sn*. En tunnackad flintyx, (tidig form), en tjocknackad flintyx, mycket skadad vid eggen; f. i *Liby mosse*. — *Onsjö hd, Annelöfs sn*. En tunnackad flintyx, ofullständigt slipad, på ena sidan en skarp kant i st. för smalsida, liten tunn flintyx. — *Dösjöbro* (på gränsen till *Dagstorps sn, Harjagers hd*). En smal tunnackad flintyx, en tjocknackad flintyx. — *Harjagers hd, V. Karaby sn*. En tunnackad flintyx, en oslipad tjocknackad flintyx, eggdel af liten skaftålsyx.

13,410. *Halland* (södra delen). Vacker spjutspets af flinta med konkav bas, slipad på båda sidor.

13,411. *Gotland, Grötlingbo sn.* Af brons: en liten sölja med rembeslag i samma stycke (*fig. 72*), ett remändbeslag, ändstycke af ett orneradt armband, två nålar, en liten fiskhufvudformad hängprydnad, två ringar; omkring 50 pärlor af glasfluss och kalksten; 35 små spelbrickor af ben; en mängd bitar af ett orneradt lerkärl samt en bit af ett annat dylikt.

— *Utan närmare fynduppgifter.* Af brons: ett kedjefäste likt *M. Bl.* 1903—05, *fig. 117 b*, en nyckel lik *Sv. F.* 498, ett långt bältebeslag af tunnt bleck (läderrester på baksidan), en ring med tre dubbelbeslag till remmar, bitar af ett orneradt lerkärl.

13,412. *Ångermanland, Långsele sn, Västerflo.* Pilspets af kvartsit med tvär bas. — *Nordsjö.* Udd af skifferpilspets.

13,413. *Gotland, Etelhems sn, Tänglings* kvarnåker. Ett arabiskt silfvermynt. — *Tofta sn.* Ett byzantinskt silfvermynt (Basilius II och Constantin XI, 976-1025). — *Lokrume sn, Mörby.* Ringspänne af brons, med upprullade ändar, tornen felas, f. i Martebo myr. — *Utan närmare fynduppgifter.* Genombrutet remändbeslag af brons (*fig. 73*) (ä-jå), ringspänne af brons, slutande i djurhufvuden.

13,414. *Blekinge, Medelstads hd, Ronneby sn, Långkärra.* Dubbelyxa af brons med skaftrör, unik form, vackert ornerad, (*fig. 74*), bronsyxa som *Sv. F.* 117 med skadad egg; f. (trol. tillsammans) i skogsmark vid en enbuske, liggande på ytan.

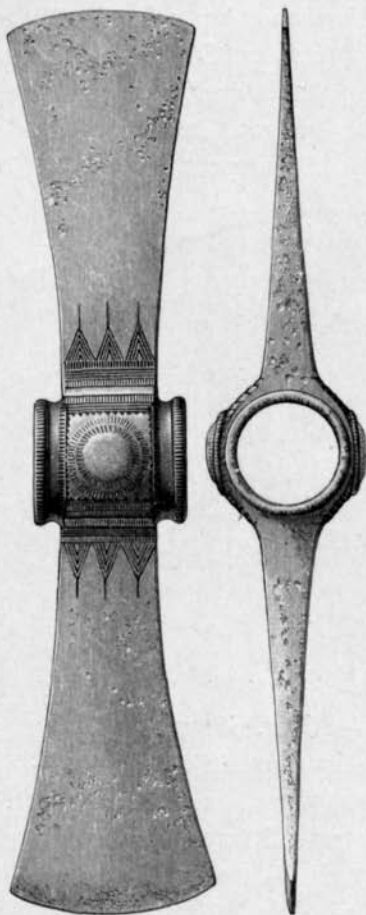

Fig. 74. $\frac{1}{2}$. (Inv. 13,414)

Skåne (utan närmare fynduppgift). Bronsyxa med höga kanter, vacker patina.

13,415. *Nerike, Grimstens hd, Viby sn, Kärra*. Banedel af en mångkantig skafthålsyxa. — *Hardemo sn, Öja*. Liten vacker flintspjutspets med konkav bas, flat sländtrissa af sten. *Hardemo hd och sn, Skyberga*. Långt flintspån. — *Edsbergs hd och sn, Stäringe*. Trindyxa. — *Örebro hd, Täby sn och by*. Skadad större fyrsidig grönstensyxa af tunnackad typ. — *Kumla hd och sn, Brånsta*. Eggdel af skafthålsyxa. — *Mosjö sn och by*. Spjutspets af järn (ej förhistorisk). — *Sköllersta hd, Gäl-*

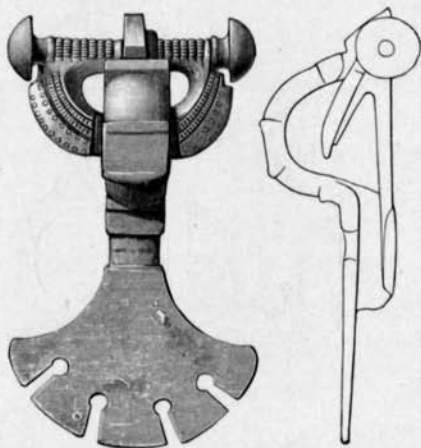

Fig. 75. $\frac{2}{3}$. (Inv. 13,417)

lersta sn, Gryt. Liten flat stenyxa med spetsoval genomskärning, liten, mycket skadad skafthålsyxa. — *Sköllersta sn, Skruke*. Liten flintspjutspets. — *Glanshammars hd, Götlunda sn, torpet Kulberget* under Racksäter. Liten fyrsidig tjockackad grönstensyxa.

Södermanland, Åkerby hd, Kung Karls sn, Lockmora. Ämne till skafthålsyxa, hålet ej påbörjad.

— *Kilen*. Stenyxa med oval genomskärning. — *Hogsta*. Skafthålsyxa med skadad egg. — *Västerrekarne hd, Öja sn, Böcklinge*. Två fyrsidiga grönstensyxor. — *Lista sn, lägenheten "Eskedal kärr"*. Större fyrsidig grönstensyxa, f. vid odling af stenig mark. — *Österrekarne hd, Årla sn, Flättorp*. Liten stenyxa, oregelbundet formad.

13,416. *Halland, Faurås hd, Vinbergs sn*. Vackert tandad flintsåg.

13,417. *Gotland*. (utan närmare fynduppgift). Bronsfibula af unik form (*fig. 75*), bygeln liknar en ostpreussisk "Sternenfussfibel", men dess tvärstång, spiral och nål äro ersatta

af motsvarande partier från en sådan gotländsk fibula som den i *Ant. Tidskr.* 15:3, fig. 64 afbildade. *Gåfva af grefve Eric von Rosen.*

13,418. *Gotland, Halla sn, Broa (Högbro).* Plattadt stenklot orneradt med fyra breda koncentriska cirkclar (*fig. 76*), f. vid uppodling af en trädgård jämte 7 andra liknande klot. Tomten där fynden gjorts ligger i norra vinkeln mellan järnvägen och landsvägen till

Fig. 76. $\frac{1}{4}$. (Inv. 13,418)

Viklau; midt emot på andra sidan vägen äro fynden inv. 12,290 anträffade. — *Akebäcks sn.* Medeltida ringspänne af brons med majuskelinskrift, som synes meningslös, f. i ett grustag. — *Eksta sn, St. Karlsö.* Två brända lerbitar af ovisst användning, den ena halfklotformig, den andra ett kantfragment, båda med fördjupade linjer (möjl. gjutformar?); f. i kulturlagren utanför mynningen af grottan *Stora Förvar*, nära ytan. *Gåfva af bataljonsveterinär H. Hasselgren.*

13,419. *Gotland, Västerhejde sn, Stenstugu.* Smal flintdolk med tvåsidigt skaft, hvilket är starkt slipadt. *Gåfva af bataljonsläkaren K. Bolin.*

13,420. *Gotland, Lärbro sn, Nors.* 8+6 arabiska silfvermynt (jfr inv. 12,847), litet ringspänne (*fig. 77*) med djurhufvuden och en massiv ring af brons, en mosaikpärla och en röd lerpärla; f. 1907 under gräfning i trädesjord. *Gåfva af hospitalssysslomannen R. Fryklöf.*

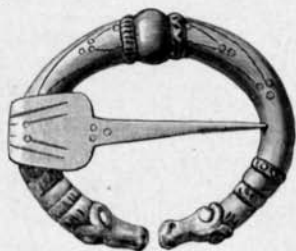

Fig. 77. $\frac{1}{4}$. (Inv. 13,420)

13,421. *Skåne, Rönnebergs hd, Glumslöfs sn, Örenäs.* En tunn, väl slipad yxa, en tunnbladig flintyxa med skadad egg, 11 spånor hvaraf 3 starkt svallade, 3 andra flintbitar, en skadad bärnstenspärla, en ornerad benring (*fig. 78*), 40 lerkärlsbitar, hvaraf 10 vackert ornerade, samt obrända ben af minst 7 människor, svin, nöt(?), hund, katt och and(?) samt

skenben och kanonben af häst; f. i gången till en nära stranden belägen gånggrift, hvars kammare år 1843 undersöktes af professor Sven Nilsson (jfr ock inv. 13,396); en rund lerskifva med djupa parallella fåror på ena sidan, f. i närheten af gånggriften; öfre delen af en tjocknackad flintyxa med utsvängd egg, f. annorstädes på ägorna. *Inlämnadt af fabrikör F. Sjöberg och dr C.*

Fig. 78. $\frac{2}{3}$. (Inv. 13,421) *Wibling*.

13,422. *Belgien*. 120 flintföremål från neolitisk stenålder, näml. I) Flénusien: 37 föremål från *Le Flénu* nära Mons; II) Campignyien: 23 föremål från *Elouges, Hainaut*; III) Spiennien: 60 föremål från *Spienne* och *S:t Symphorien*. *Gåfva från Musée d'Histoire naturelle i Bruxelles.*

Fig. 79. $\frac{1}{2}$.
(Inv. 13,424)

13,423. *Uppland, Seminghundra hd, Skepptuna kyrka*. Guldstickad kyrkhåf (skaftet felas). *Gåfva af Skepptuna församling.*

13,424. *Öland, Sandby sn, Skarpa Alby*. Bronsmejsel (*fig. 79*) med hålk, lik *Sv. F. 144*, f. vid stenplockning i gammal åker.

13,425. En kon. Albrekts Stockholmsörtug (som länge förvarats i nr 1 Lun-nagård, Köinge sn).

13,426. Minnespenning af mes-sing. "Minne från sjunde nordiska skolmötet i Stockholm den 6—8 Augusti 1895,"

13,427. *Östergötland, Dals hd, Herrestads kyrka*. Medeltida dopfunt af sten, (*fig. 80*), skålen med bågnornament, skadad; delar af en medeltida karmstol af trä.

Fig. 80. $\frac{1}{20}$. (Inv. 13,427)

13,428. *Dalsland, Sundals hd, Bolstads sn, Bodane*. Två skafthålsyxor. — *Högstorp*. Banedel af en båtformig stenyxa med låg hålk och midtås men utan knopp; liten skafthålsyxa, banedel af en tjock dylik. — *Lillebyn*. En trindyxa, en stenyxa med oval genomskärning, två stenyxor med smalsidor, två ämnen till skafthålsyxor med hålet ej påbörjadt, det ena stort, väl formadt, det andra litet och oregelbundet, tre skafthålsyxor, en eggdel af skafthålsyxa med nytt hål nedanför brottet. — *Tillhagen*. Banedel af trindyxa, fyrsidig tjocknackad stenyxa, fyrsidig stenmejsel, fragment af en skafthålsyxa, bred flintsåg. — *Torp*. Stycke af flintspjutspets. — *Tängelsbol*. Eggdel af fyrsidig flintyxa; fyrsidig stenyxa med egendomlig vitt-ring. — *Brålanda sn, Bön*. Liten tunn flintmejsel, två små skafthålsyxor. — *Gestads sn, "Köperud"*. Liten tjocknackad flintyxa, eggdel af skafthålsyxa. — *Timmervik*. Liten skafthålsyxa. — *Frändefors sn, Myran*. Eggdel af skafthålsyxa. — *Ryrs sn, Bollungsnäset*. Stycke af liten flintyxa, fyrsidig stenyxa, eggdel af liten båtformig stenyxa med hålk, två skafthålsyxor.

13,429. *Södermanland, Daga hd, Björnlunda sn, Skeppet*. Skafthålsyxa, ämne till stenyxa(?). — *Gryts sn, Baggebol* under *Stjernhof*. Liten smal flintdolk, stycke af en brynsten. — *Gåsinge sn, Gulltorp*. En trindyxa, två stenyxor med oval genomskärning, en smalmejsel af sten, en brynsten. — *Villåttinge hd, Helgesta sn och by*. Trindyxa. — *Ådö*. Stor stenyxa med smalsidor. — *Hyltinge sn, Käfveta*. Trindyxa. — *Lilla Malma sn, Nässeläng*. Stenyxa med smalsidor, oregelbunden.

13,430. *Södermanland, Villåttinge hd, L. Mellösa sn, Myrkärr* under *Yxtaholm*. Banedel af en båtformig stenyxa. — *Dunkers sn, Prästgården*. Två trindyxor. — *Händö*. Skaddad trindyxa, eggdel af fyrsidig yxa. — *Vadsbro*. Liten trindyxa, stenyxa med oval genomskärning. — *Helgesta sn, Skebokvarn*. Eggdel af stenyxa med oval genomskärning. — *Hyltinge sn, torpet Pumpedal*, S. om *Sparreholm*. Fyrsidig stenyxa. — "Gråsta by" (finnes ej i Hyltinge sn, men i Husby-Oppunda). Liten fyrsidig stenyxa. — *Åkers hd, Härads sn, Svarfvartorp*.

Ämne till skafthålsyx, hålet ej påbörjadt. — *Länna sn, Stora Björklida*. Skafthålsyx. — *Söderlänna*. Eggdel af skafthålsyx med nytt hål. — *Torpet Grafdalen* under *Länna*. Trindyxa, firsidig stenyxa. — *Åkers sn, Harsjöhult*. Stenyxa med antydning till smalsidor. — *Österrekarne hd, Årila sn, Östra Hedemora*. Två firsidiga stenyxor. — *Norrlången*. Liten flat oregelbunden stenyxa, liten skafthålsyx.

13,431. Gustaf-Adolfs-medalj i guld, typ som B. E. H. 217, men på åtsidan under bilden GOTT MIT VNS, och på framsidan en ingraverad, emaljerad inskrift "1632 den 6 Novemb. bey Lützen in der Schlacht. Dess Schweden Tod vor Gottes

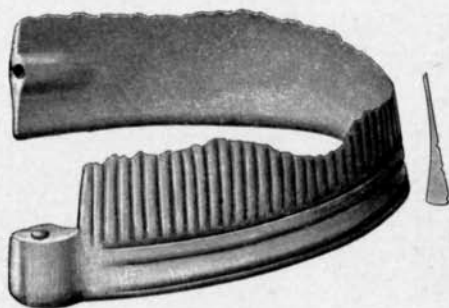

Fig. 81. $\frac{1}{2}$. (Inv. 13,434)

wordt Preise man an allen Ort", därunder ett upprest lejon med svärd och sköld på en grupp af vapen och standar. Med ögla. Köpt på auktion i Frankfurt a. M.

13,432. *Uppland, Åsunda hd, Breds sn, Boda*. Vacker bred flintdolk,

skaftet afslaget, (har varit tunnt, tvåsidigt), tunn flintskifva, retoucherad i kanterna f. vid harfning i täml. nyodlad åker å sank mark.

13,433. *Bohuslän, Lane hd, Skredsviks sn, Gullmarsberg*. Bitar af ett hårdbrändt orneradt lerkärl från slutet af äldre järnåldern, brända ben, ett par järnbitar och slaggklumpar; f. vid rödjnings- och gräfningsarbeten S. om gården. *Gåfva af Herr Lloyd Lundström*.

13,434. *Öland, Hulterstads sn, Triberga*. Bronsnål med hufvud af tre runda plattor och med två öglor på baksidan, nästan alldeles lik *Sv. Fornfören. Tidskr.* IV, s. 273, fig. 3. — *Resmo sn, Klefva*. Ena (större) delen af en tvåledad brons-halsring (*fig. 81*) från la-Tène-tiden, hög och tunn, med lodräta åsar. — *Egby sn och by*. Enskalig oval spännbuckla (*fig. 82*) af karelsk typ.

13.435. *Västergötland, Vedens hd, Olofsholm vid Borås.* Båtförmig stenxyxa med hålk och knopp, bred hålmejsel af flinta, tre bitar af två lerkärl med bandornamentik. *Deponerad af Göteborgs Museum.*

13.436. *Gotland.* — A. *Stånga sn, Kylfver.* Fynd vid grafundersökningar 1903—04. *Graf 1:* förut rubbad hållkista 3×2.25 m., en af de norra gafvelhällarna (insänd) på utsidan försedd med en runinskrift, bl. a. den äldre runraden; i den

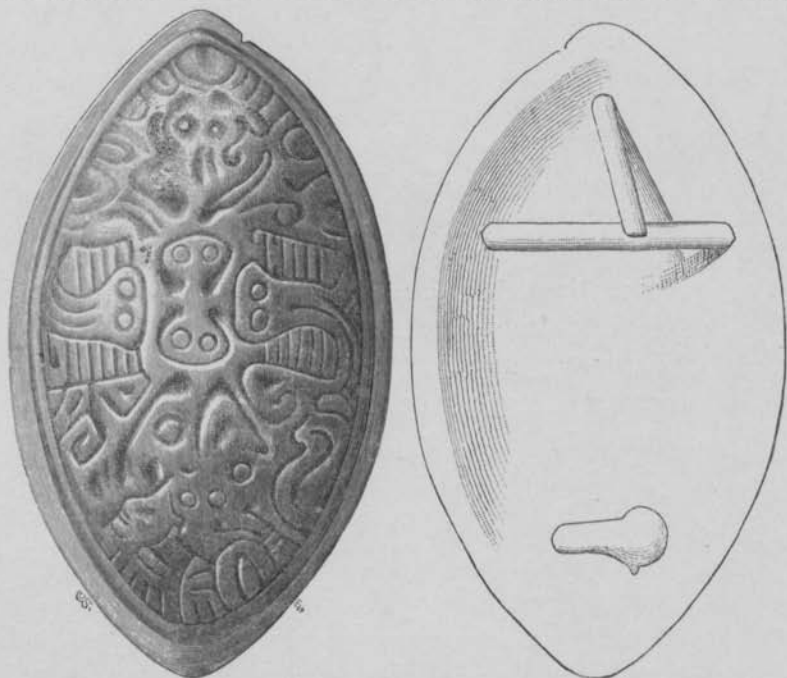

Fig. 82. 1/1. (Inv. 13,434)

uppkastade jorden hittades: ett starkt eldskadadt bältebeslag af brons med ledgång och med vidhängande ring, ett par små bronsfragment (möjl. af samma föremål), en liten smält glasklump, några brända benbitar och några kolbitar. (jfr *Ant. Tidskr.* 18: 2). — *Graf 2.* Hög af 13 m:s diam., som innehållit en mer än manslång hållkista i N-S., hvilken af skattgräfvare blifvit förstörd; i den uppkastade jorden hittades: ett tunnt, romboidiskt bronsbeslag med uppdrifna kantränder, 4 brons-

nitar (trol. till beslaget) med halfklotformiga hufvuden och vinkelböjda tenar, 6 små bitar af ett lerkärl som *Sv. F.* 395.

Fig. 83. $\frac{1}{2}$.
(Inv. 13,436)

— *Graf 3*: stenkrets af 4 m:s diam., innehöll ett skelett med hufvudet åt S. samt följande fornsaker: af brons: ett stort ringspänne med runda knoppar, ett litet ringspänne med kubiska knoppar, ett mycket skadadt tunnt armband, en tregrenad ring, en remsölja, rester af beslag som hört till ringen och söljan, de senare med pålagda lister, ett smalt beslag; af järn: en eneggad spjutspets(?) (*fig. 83*) med lång delvis spiralreflad tånge, en liten knif, dessutom kolbitar. — *Graf 4*: hällkista i N-S. ($2,8 \times 2,2$ m.) med hällar endast i långsidorna, inneslutande två mindre täckta hällkistor (hvardera $1,5 \times 0,6$ m.); a) tätt under jordytan hittades: öfre delen af ett bågspänne af brons med facetterad knopp, ett brändt bronsblecksfragment, några kolbitar; — b) i den västra kistan hittades endast några få brända ben och kolbitar; — c) i den östra kistan fanns: af brons: en liten cirkelrund remsölja, ett större genombrutet, ledadt bältebeslag, ett annat genombrutet beslag, itubrutet, ett x-formigt beslag, ett bygelformigt beslag, två nitar med täml. stora hufvuden, några bleckbitar, däribland ett tjockare kantstycke, samt en del smältklumpar, trol. af något kärl; af järn: ett litet dubbelbeslag; bitar af en grön glasbägare, de flesta försmälta, men en liten bit bevarad, försedd med två djupa fåror; en mynningsbit af lerkärl, ornerad; rätt mycket brända ben, däribland en björn-
klo; kolbitar; ett obrändt djurben (trol. del af hufvud) af merus af nötkreatur); jordprof. — *Graf 5*: hög af 5,5 m:s diam., hvari skelett samt ett präktigt förgyllt och granatinlagdt bågspänne (*fig. 84*) som *Sv. F.* 445, två spännen som *Sv. F.* 438, vittrade, det ena itubrutet, en hög ring-

sölja (fig. 85), en fågelbild (fig. 86), två nålar med facetterade hufvuden, några beslagfragment samt bitar af en tunn kittel

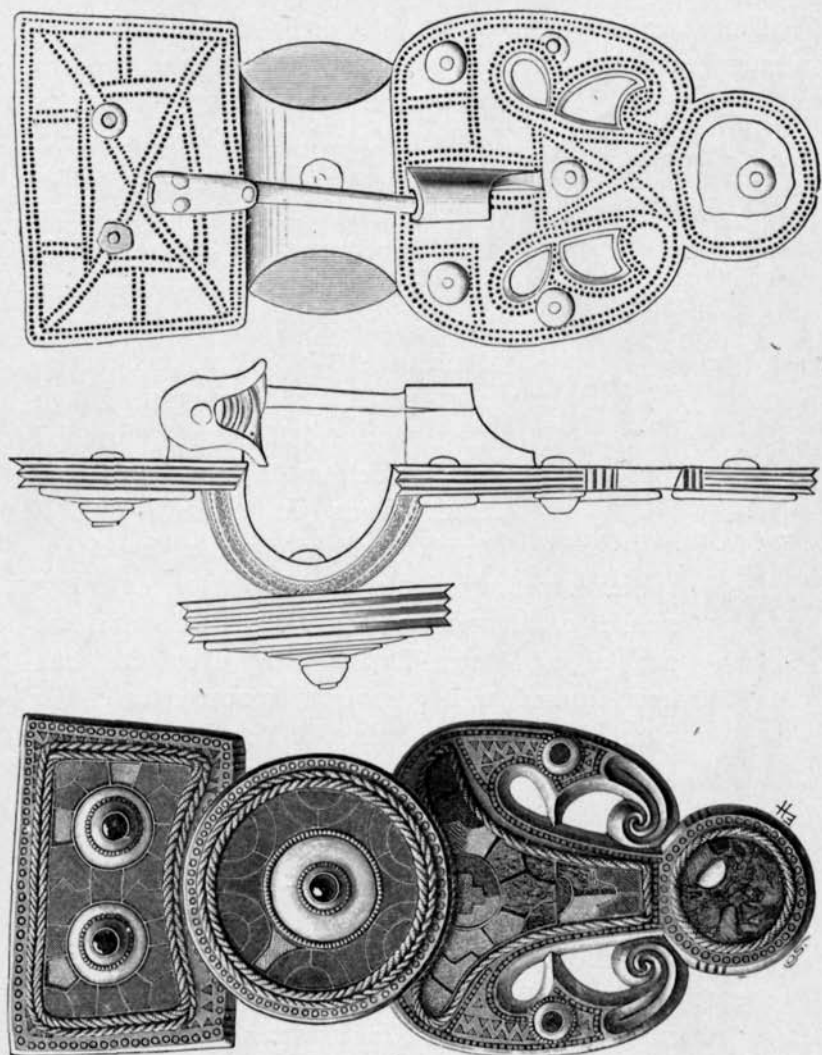

Fig. 84. 1/4. (Inv. 13,436)

med trekantiga öron, allt af brons; af järn: en skadad knif med hålkformiga bronsbeslag till skaftet, en pilspets med hålk (hålken afbruten, dess ändstycke finnes), samt några andra

fragment; en större Cypreasnäcka (skadad); 143 pärlor, näml. 13 af mosaik, hvaraf 4 cylindriska, 60 röda, hvaraf 4 aflångt koniska, 2 flata, 32 gula, hvaraf 2 firsidiga, 3 gröna, hvaraf 1 aflångt sexkantig, 16 hvita, alla dessa af glasfluss, 17 af kalksten (enkrinit) samt 2 af bärnsten; delar af en större ring

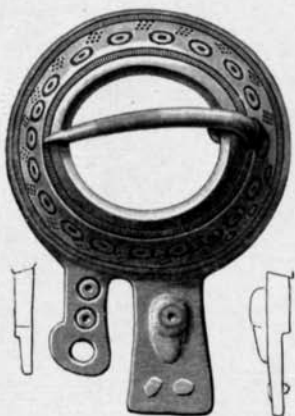

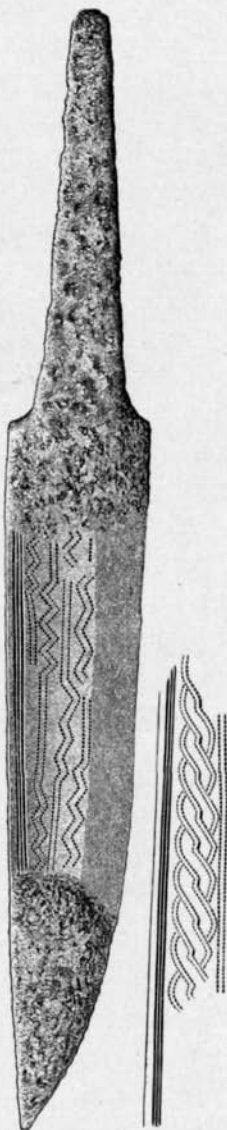
Fig. 85. 1/1. (Inv. 13,436)

Fig. 86. 1/1.
(Inv. 13,436)

af ben el. horn, 7 låga spelbrickor af ben; dessutom kolbitar och brända benbitar från en äldre rubbad graf. — *Graf 6*: hög af 7,5 m. diam., med kantstenar, på botten en 30 cm. tjock brandbädd af $1\frac{1}{2}$ m:s diam., hvari brända ben, ej särdeles mycket, däribland 18 björnklor, litet ringformigt guldföremål med granatinläggning samt två lösa små granatskifvor, en del smälta bronsfragment af tunnt bleck, en järnknif (*fig. 87*) delvis med glödpatina, hvarå ses vacker ornering på bladets båda sidor; en mängd smälta gröna glasklumpar, ett par blåa glasklumpar, en vit klotrund pärla, bitar af en nitad benkam ornerad med grupper af koncentriska cirklar, bitar af en större hornring lik den i graf 5; (några af glasklumparna och bronsfragmenten, en liten kambit samt några ben- och kolsmulor hittades högre upp i högen, skilda från brandbädden af ett fyndfritt jordlager); sign. a). — *Graf 7*: hög af 5,2 m:s diam. med fotkedja, innehöll brända ben, äfven af djur (hund, häst?, björnklo), några obrända djurbensbitar, en del kolbitar samt följande fornsaker: af brons en svärdsknapp snarlik Salin, *Thierornamentik* fig. 588 (men ornamentens karaktär mera som å fig. 547—48), en rudimentär ringknopp till svärdsknappen, två fyrkantiga beslag nästan alldeles lika Salin fig. 545, två mindre dylika beslag, ornerade endast med prickar och rutor, 7 längre och 5 kortare

rektangulära beslag med liknande ornering (4 af dem äro sönderbrutna) samt 5 fragment af dylika, 2 fullständiga och 3 ofullständiga långa tungformiga ändbeslag med dylik ornering, ett kort ändbeslag, en ring med beslag, orneradt i samma stil, bit af en dylik ring, 4 bitar af minst två beslag med djuornamentik som Salin 556 (öfre delen), en knapp till sköldbuckla som *Teckningar ur St. H. M.*, häft. 3, fig. 35, men ornamentet ej så degenereradt, 3 smala remsöljor med oornerade beslag, ett oorneradt beslag med skadad ring, ett dylikt beslag skadadt, ett litet smalt dubbelbeslag med ögla, ett litet massivt rännformigt beslag (jfr *A. T.* 15: 3, fig. 19 o. 77), en mängd bitar af tunna rännformiga kantbeslag af två olika bredder, (de smälare likna sköldkantbeslag, men somliga af dem visa insvängd ytterkant och på två bitar sammanlöpa två sådana insvängda kanter i en spets); 12 halfklotformiga bucklor liknande sköldnitar, men utan nit-skaft, 2 nitar med stora hattformiga hufvuden, 11 andra nitar el. nithufvuden af olika storlekar (förutom en del små, som höra till de rännformiga beslagen), slutligen en del fragment, särsk. af bleck; af järn: en tveggad svärds klinga, något buktig, ett kort eneggadt svärd, en lång spjutspets med hög midtrygg, två pilspetsar med hålk, en söndrig sköldbuckla, två bitar af ett sköldhandtag, en bred knif, en sax, en spiralvriden ämbarhank, (hopböjd) ett betsel med stora ringar, bettet förenadt med ringarna genom massiva bronsöglor, på ena

Fig. 87. ¹/₁. (Inv. 13,436)

ringen hänger en bronsring med rest af ett djurorneradt beslag (jfr ofvan), en liten remsölja med dubbelt rembeslag, ett dubbelt beslag med ögla, två små rännformiga fragment, 13 smärre nitnaglar och 2 små spikar; en mängd smälta klumpar af en grön glasbägare, några bevarade bitar visa påläggning af fina trådar; 10 någorlunda hela och en mängd bitar af små låga spelbrickor af ben, samt bitar af en nitad, ornerad benkam. — (N:r 8: fyrkantig stensättning af kalkhällar, $2,4 \times 1,8$ m. utan spår af graf). — *Graf 9*: lågt röse af $3,3$ m:s diam., hvori brandlager med några få brända benbitar, en järnknif, en vågformigt böjd trind järnten, hvars ena ända slutar i ett beslag med nit, några bitar af ett groft lerkärl (trol. som *Sv. F.* 390). — *Graf 10*: stenfylld krets af 6 m:s diam. med brandlager, hvori fanns ett remsöljebeslag, orneradt med cirklar, trianglar och prickar, ändan af ett tungformigt remändbeslag, orneradt med rutor, en halfklotformig buckla (nithufvud?), två små massiva nithufvuden samt en bit af en tjock ring, allt af brons, några järnfragment (af nitar) och några smälta gröna glasklumpar. — *Graf 11*: stenfylld ring af 3 m:s diam., innehållande brandlager med några brända benbitar och kolbitar, toppskifvan och några andra fragment af ett stort bågspänne af brons, några järnfragment (nit), 11 röda glaspärlor (hvaraf en cylindrisk), 4 gröna pärlor (hvaraf en aflångt sexkantig), bitar af en mosaikpärla samt några smältklumpar af pärlor. — *Graf 12*: stenfylld ring af 7 m:s diam. hvori endast ett par små brända benskärftvor och några obrända djurben hittades. — *Graf(?) 13*: stenfylld ring af 2 m:s diam. utan fynd. — *Graf 14*: liten krets af 7 stenar, 1 m. i diam., hvori kolbitar, en mängd bitar af ett groft lerkärl samt en hel och två halfva blåa, en grön och en hvit glaspärla. — *Graf 15*: röse af 4 m:s diam., med kantring; däri brandlager med brända ben (äfvén af hund samt två björnklor), ett bågspänne af brons som *Sv. F.* 445 (toppskifvan och fyllningen felas), en hög ringsölja af brons, starkt eldskadad, ett litet eldskadadt bronsbeslag, 20 röda glaspärlor, hvaraf en konisk,

en mosaikpärla, 3 pärlor af kalksten samt några fragment af glaspärlor; en knif och två nycklar af järn; två bitar af benkam; tre bitar af ett lerkärl med ornering af streck och små fyrkantiga punkter; dessutom en del obrända ben och tänder af kreatur (ofvan brandlagret). — B. *Stånga kyrkogård*. Fynd vid undersökningar 1903 närmast norr om den plats invid tornets nordvästra hörn, där fyndet inv. 11,948 anträffades vid nedläggande af åskledare. Nu anträffades på något öfver 1 m:s djup 4 skelett, alla med hufvudet åt V, i rester af spikade kistor, som varit af en form liknande nutidens likkistor, bredare upptill och med takformigt lock. — *Graf 1*: skelett af ett litet barn.

— *Graf 2*: (skelett, spikar, ej insända), kolrester. — *Graf 3*: skelett, (skallen insänd), botten af en djurhufvudformig spännbuckla, bronsbrakteat (*fig. 88*) med enkel instämplad ornering, bred fingerring af brons, fragment af en järnknif och rest af läderslida och bronsdoppsko därtill, 3 mosaikpärlor, 5

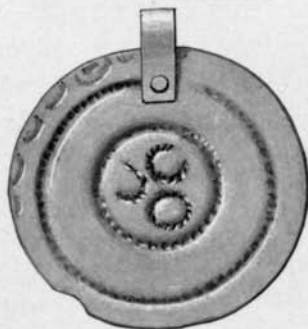

Fig. 88. 1/1. (Inv. 13,436)

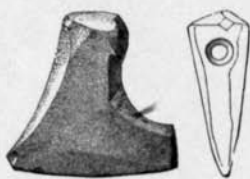
Fig. 89. 1/1. (Inv. 13,436)

hela och rester af ett par guldfolierade glaspärlor, samt en liten kalkstenspärla. — *Graf 4*: skelett (insändt), 4 silfvermynt, som alla ha eller ha haft bronsöglor (1 Etelred, Colchester, B. E. H. 297, 2 barbariska imitationer af engelsk typ, trol, danska, ett tyskt (*fig. 89*) prägladt i Corvey i början af 1100-talet); af brons: ett kors (*fig. 90*) med ögla, en djurhufvudformad spännbuckla med prickornering, en armrings, en mindre ring; af järn: två S-formiga länkar och diverse fragment; 4 mosaikpärlor, 5 glaspärlor med guldfolium samt bitar af flera dylika, en massiv pärla och en spiralpärla af brons, två af ben, en af lera(?) och en af kalksten, ett par små brända benbitar.

— C. *Grötlingbo sn, Sallmunds*. Fynd vid undersökningar 1903. *Graf 1*: knappt synlig stenring, hvori rester af ett skelett (blott 6 tänder tillvaratagna), som legat med hufvudet åt V. och med två flata stenar på vardera sidan; endast en järnspik hittades föröfrigt. — *Graf 2*: otydlig stenkrets af 3 m:s diam., hvori kista af kantställda hällar och smärre kullerstenar i riktning N.—S. med två täckhällar, möjl. förut rubbad; däri starkt förmultnade benrester samt bitar af ett oornradt, ganska groft lerkärl. — *Graf 3*: i

Fig. 90. 1/1. (Inv. 13,436)

åker hittades inom en underjordisk sättnings af 7 kullerstenar rester af ett skelett med hufvudet i SV. (10 tänder insända) samt en rund spännbuckla med starkt degenererad ornamentik, en bronsnål snarlik Sv. F. 546, en dylik nål men af järn med bronshufvud, bitar af en järnknif samt kolrester. — *Graf(?) 4*: under flat mark på slutningen af en grusås fanns ett cirkelformigt brandlager med kolbitar och några få brända benbitar samt en hästtand. — *Graf 5*; stenkrets af 4 m:s diam., hvori obetydliga skelettresten liggande i Ö—V. omgifna af 4 små hällar, därvid hittades bitar af bronsbeslag, däribland ett dubbelt med ögla, samt en liten buckla; en järnyxa, en knif, en liten vacker bärnstensyxa (*fig. 91*), lik järnyxan, samt bitar af ett oornradt lerkärl. — Dessutom en del fynd från de grafvar, som af jordägaren förut utplundrats (jfr inv. 11,982), näml.: en tredelad bronsring (*fig. 92*) med buckla i midten; af järn: åtskilliga svärdsfragment, del af en spjutspetshålka, två knifvar, en nyckel och ett par nitar, ett obearbetadt bärnstensstycke.

13,437. *Gotland, Hafdhems sn, Sigers*. Rektangulär järnsölja, f. vid midjan af ett skelett, som låg med hufvudet åt N. under fyra flata stenar i ett röse undersökt 1907. — *Lib-*

benarfve. Fyra smärre bitar af ett lerkärl med S-formiga ornament, f. i en åker. — *Burge*. Ornerad sländtrissa. — *Rone sn, Tomta*. Ringspänne af brons med facetterade knoppar, f. i ett dike under betplockning. — *Sundre sn, Hoburgen*. Två små flintbitar, ett järnfragment, några benbitar, en kolbit, f. 1907 på samma plats som inv. 12,649; 2 bearbetade sandstensstycken och två kalkstensstycken, en glaserad krukbit, en järnbit samt en del djurben (får, fågel m. m.), f. i en liten upphöjning af 3 m:s diam. på slätten NV. om *Hoburgen*. — *Närs sn, Hemmor*. Bit af en stenyxa samt några benbitar från stenåldersboplatsten (jfr inv. 13,325). — *Bätels*. Tre stora brända lerkliningsstycken, 2 brynstenar af Gotlandssandsten, f. i en åker N. om gården, där troligen "kämpagrafvar" funnits. *Inlämnadt af folkhögskoleföreståndaren fil. kand. H. Hansson och statsgeologen dr H. Munthe*.

Fig. 92. 1/1.
(Inv. 13,436)

13,438. *Gotland, Valls sn, Valls skola*. Liten järnyxa (*fig. 93*) af vikingatidstyp, endast 7,2 cm. lång, f. vid potatisplockning i åker. *Inlämnadt af kand. N. Lithberg*.

13,439. *Gotland, Ethelhems sn, Botes*. Platt täml. bred guldten, ringformigt hopböjd (10,7 gram), stort söndrigt bronskärl med järngrepe, kort tveeggadt järnsvärd (*fig. 94*) (gladius?), trattformig sköldbuckla af järn med täml. låg spets, skadadt sköldhandtag af järn, två mynningsbeslag af brons till dryckeshorn, ett femsidigt sandstensbryne samt delar af ett människoskelett och en del djurben; f. vid borttagande af ett naket stenröse inom en kista af resta kalkstensflis, där skelettet låg med hufvudet åt N.

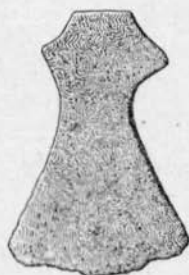

Fig. 93. 1/2.
(Inv. 13,438)

13,440. *Gotland, Tofta sn, Kroks*. Skaftålsyxas af sten, f. vid plöjning.

13,441. *Gotland, Linde sn, Petes*. Tre pärlor af guld

med filigranorning, 3 guldfolierade glaspärlor, 9 röda, 4 gula, 3 blåa, 3 gröna samt 27 hela och bitar af ett par mångfärgade pärlor af glasfluss; f. i åker i jordytan.

13,442. *Dalsland, Sundals hd, Frändefors sn, Flicksäter.*

Tjocknackad flintyx (något skadad), liten firsidig stenmejsel, flat sten med borrhål påbörjadt från två sidor, blad af flintdolk. — "Vik". Två trindyxor, skaftdel af en flintdolk.

13,443. *Södermanland, Österrekarne hd, Husby sn, Ryningsberg.* Stor skafthålsyx af grönsten, med hålet nära banen. — *Rossvik.* Skadad skafthålsyx. — *Kjula sn, Belgstena.* Firsidig stenyxa med afslagen bane. — *Stenkvista sn, Asplund.* Firsidig tunnackad stenyxa, vittrad. — *Västerrekarne hd, Gillberga sn, Magla.* Skafthålsyx. — "Tilleby" (troligen Tiggeby). Stor skafthålsyx. — *Oppunda hd, Floda sn, Sätra.* Skafthålsyx. — *Lerbo sn, Nafvesta.* Firsidig spetsnackad stenyxa. — *Åkerbo hd, Torpa sn, Lådeby.* Skafthålsyx med hålet nära banen.

13,444. *Södermanland, Åkers hd och sn, Valsberga.* Tjocknackad flintyx med bred egg, väl slipad på alla sidor. — *Villåttinge hd, Lilla Mellösa sn, torpet Haga under Yxtaholm.* Tunnackad flintyx, väl slipad. — *Österrekarne hd, Husby sn, Rossvik.* Vackert tandad flintsåg. — *Kjula sn, Ekorneberg.* Liten hålmejsel af svart sten.

Västmanland, Snefringe hd, Munktorps sn, Helgesta. Skafthålsyx med djupa fräthål.

13,445. *Dalsland, Sundals hd, Bolstads sn, Lillebyn.* Mångkantig skafthålsyx snarlik Sv. F. (Inv. 13,439) 98. — *Tillhagen.* Tunnackad, välslipad flintyx, 34,5 cm. lång, f. vid plöjning 1907.

13,446. *Dalsland, Sundals hd, Bolstads sn, Dalabergså.* En flat stenyxa slipad blott vid eggen, eggdel af en stenyxa

Fig. 94. 1/5.

(Inv. 13,439) 98. — *Tillhagen.* Tunnackad, välslipad flintyx, 34,5 cm. lång, f. vid plöjning 1907.

af Hästefjordstyp, en fyrsidig stenyxa, en flintdolk med tvåsidigt skaft, en oval eldslagningssten. — *Lillebyn*. Liten tunnackad flintyxa. — *Låtsbyn*. Flat bred stenyxa med hålig egg.

13,447. *Bohuslän, Orusts östra hd, Stala sn, Varekil*. Groft slagen flintyxa(?) med hålig egg (jfr inv. 11,800: 1 a),

Fig. 95—110. (Inv. 13,449)

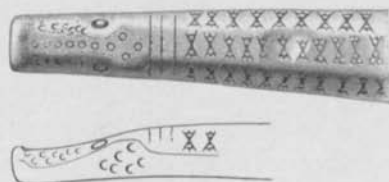

Fig. 96 b. $\frac{1}{1}$. (Inv. 13,449)

en del karaktäristiskt flintaffall, hvaribland en bränd bit; en knacksten af flinta; några grönstensstycken. — *Östra Varekil*. En i flera bitar sönderfallen, fyrsidig spetsnackad stenyxa, en bit af en grönstensyxa och tre grönstensstycken samt ett flintspån. — *Långelanda sn, Ängås (Almyra)*. Skadad flintpilspets

som *Sv. F.* 65, en del flintaffall, stycke af ett sandstensbryne; f. utmed landsvägen västerut.

13,448. *Halland, Årstads hd och sn.* Af flinta: en tjocknackad yxa, eggdel af en stor tunnackad yxa, en stor spjutspets med insvängd bas (*Sv. F.* 47), en liten såg med konkav egg, ett stort tjockt spån; af grönsten: två skafthålsyxor, en eggdel, en bandedel och ett midtstycke af dylika med rest af tidigare hål. — *Eftra sn, Vastad.* Smal flintdolk med fyr-

Fig. 111. $\frac{1}{2}$. (Inv. 13,452)

sidigt skaft, f. vid plöjning. — *Faurås hd, Stafsinge sn, Arvidstorp.* Vittrad medelstor skafthålsyxa, f. i ett gatstensbrott.

13,449. *Halland, Halmstads hd, Kvibille sn, Kvibille n:r 3.* Af silfver (*fig. 95—110*) 48+8 arabiska mynt, 2 myntplantisar, 2 bitar af armbyglar (*fig. 96 b*), ett orneradt fragment, en snodd armring, hopböjd, tre bitar af dylika, två bitar af större flätade ringar, en liten bit af en kedja, tre trinda tenar, en liten rund tacka och en bit af en flat dylik, inalles vägande 399,¹² gram; f. omkr. en aln från fyndet inv. 13,390, liggande "ett spadtåg

djupt nere i jorden, tillsammans liksom potatis under ett potatistånd". Öfver båda fyndplatserna har förut en stengärdesgård gått fram.

13,450. *Skåne, Vemmenhögs hd, Hassle-Bösarps sn.* Ett beslag af brons ur samma fynd som inv. 13,343.

13,451. *Uppland, Åsunda hd, Breds sn, Boda, Skafthålsyxa* af sten med hålet nära banen och skadad egg, f. vid ett torp Ö. om gården.

13,452. *Västergötland, Valle hd, Bolums sn, Sörgården.* Halsring af brons (brå) (*fig. 111*) med hakar, smal, flat, snedrefflad; f. "i en mosse emellan tvänne åkrar under plöjningsarbete".

13,453. *Norrbottnen, Pajala sn, Kardis.* En smal hålmejsel af skiffer, f. 30 cm. djupt.

13,454. *Småland, Västra hd, Hultsjö sn, Guldgyllen,* präglad i Lübeck omkr. 1340, f. vid planering af gamla kyrkogården.

13,455. *Stockholm.* Stor kanonkula af järn, f. i Brunkebergsåsen i hörnet af Regerings- och Kungsgatorna på c:a 3 alnars djup.

13,456. *Södermanland, Österrekarne hd, Husby sn, torpet Sandvik* under *Lundby.* Båtformig stenyxa med hålk och ryggås, banen skadad. — *Hållsta.* Fyrssidig grönstensyxa med hålegg, väl slipad. — *Årby.* Medelstor skafthålsyxa. — *Österrekarne hd, Ärila sn, Eklången.* Stycke af en stor spjutspets af grå kvarts. — *Sand.* Banedelen af en större fyrssidig flintyxa, snarast tunnackad. — *Västra Småsjöga.* En trindyxa, en stenyxa med oval genomskärning och en fyrssidig svart stenmejsel. — *Västerrekarne hd, Råby sn, Österby.* Medelstor skafthålsyxa med hålet tätt vid banen. — *Tumbo sn, Sörby.* Ämne till skafthålsyxa, helt smal, hålet ej påbörjad. — *Villåttinge hd, Dunkers sn, Nälen.* Vittrad trindyxa. — *Lilla Mellösa sn, Stora Bronäs.* En stenyxa med antydning till smalsidor, en fyrssidig stenyxa, två små fyrsidiga stenmejslar. — *Oppunda hd, V. Vingåkers sn, Berga.* En tjock, nästan

trind stenyxa, en liten nästan tresidig stenyxa el. mejsel snarlik Hästefjordstypen. — Ång. En fyrsidig, tunnackad stenyxa. — Ö. Vingåkers sn, Dragsnäs. Eggdel af en stenyxa med oval genomskärning. — Åkers hd, Ärja sn, Lida. Tre små fyrsidiga stenmejslar. — Öknebo hd, Vårdinge sn, Långbro. Fyrsidig tjocknackad stenyxa, väl slipad.

Nerike, Askers hd, Askers sn, Hammar. Flintdolk med tvåsidigt smalt skaft och bredare blad. — Lilla Smedstorp under Bysta. Eggdel af en större stenyxa med antydning till smalsidor. — Stora Mellösa sn, Ekeby. Liten skafthälsyxa.

Fig. 112. $\frac{1}{2}$. (Inv. 13,457)

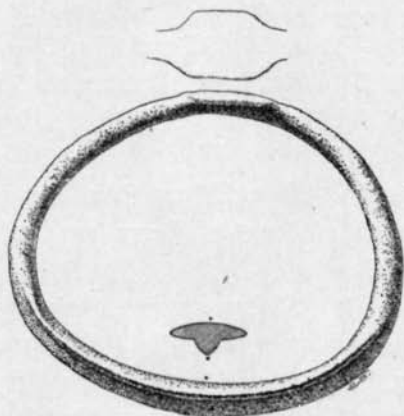

Fig. 113. $\frac{1}{3}$. (Inv. 13,457)

— Kumla hd, Hallsbergs sn, Alm. Trindyxa. — Örebro hd, Tysslinge sn, Kartorp. Större stenyxa med oval genomskärning. — Edsbergs hd, Knista sn, Östa. Fyrsidig tunnackad stenyxa.

13,457. Gotland, Stenkumla sn. Liten spjutspets af brons (fig. 112) med tre grupper parallela linier kring hålken, väl bibehållen. — Västerhejde sn. Liten flintdolk med tvåsidigt, något utsvängdt skaft och smalt, starkt upphugget blad, medeltida stigbygel af järn (fig. 113) af rund form med en hög skarp ås på undersidan. — Hejnums sn. Stort ringspänne af

brons, ändknopparna fyrsidiga med utdragna hörn. — *Utan närmare fynduppgifter*. Två små flintdolkar, snarlika den nyssnämnda, men med hvit patina; ett skålförmigt hufvud till en bronsnål från bronsålderns slut, ett klubbhufvud af brons från medeltiden; samt af silfver en fyrkantig ornerad armring, en bit af en armbygel snarlik *Sv. F.* 599, samt en ornerad ändplatta till en snodd halsring.

13,458. *Gotland, Gothems sn.* Trindyxa af sten. — *Follingbo sn, Klinte*. Hängsmycke af brons med silfverbeläggning och förgyllning, snarligt *Sv. F.* 612, men platt; f. i. trädgård. — *Mästerbytrakten* (enl. uppg.): hålkyxa af järn, ovanligt smal, med utsvängd egg.

13,459. *Gotland, Mästerby sn, Bander*. En guldsolidus, präglad för kejsar Justinus I (518—527).

13,460. *Helsingland, Ram-sjö sn o. kyrkby n:r 4*: Hålmejsel af svart skiffer, f. omkr. 200 m. från sjön på ung. 3 tums djup, under ett brändt lager af 2 tums tjocklek.

13,461. *Jämtland, Myssjö sn, Älfven*. Vacker flintdolk med tvåsidigt skaft och bredt blad, f. på en nyodling.

13,462. *Gotland, Eksta sn*. Bronsdolk (fig. 114) med smal tånge, af sydlig typ. — *Fardhems sn*. Öfre delen af ett järnsvärd (fig. 115) med något svängd parerstång (likt *Sv. F.* 506, men utan ornering), fästeknappen felas. — *Hemse sn*. Skålförmigt, orneradt lerkärl (ä. jä.)

13,463. *Dalsland, Sundals hd, Frändefors sn, Trombäl-Fornvännen 1908.*

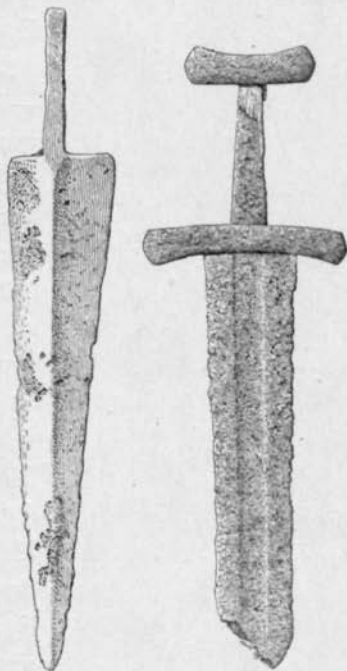

Fig. 114. $\frac{1}{3}$. Fig. 115. $\frac{1}{5}$.
(Inv. 13,462)

jen. Af flinta: en dolk (fig. 116) med fyrsidigt skaft, bit af ett dolkblad (fig. 117), bit af en slipad yxa, två små skifskrapor (fig. 118, 119) samt några affallsstycken; f. i en hållkista; ett flintspån. — *Ekenäs*. Vittrad båtformig stenyxa med låg hålk, stenyxa med oval genomskärning, afslagen upptill, båda f. i torfmosse, den senare 2 m. djupt. — *Binäs*. Flintsåg med konkav egg (hvarå stark nötningsglans), flintskrapa. — *Rotnäs*.

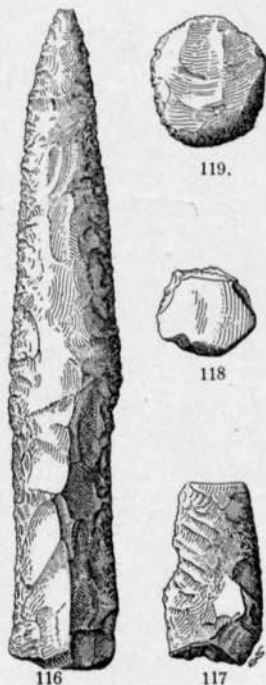

Fig. 116—119. $\frac{1}{2}$.
(Inv. 13,463)

Eggdel af oslipad flintyxa med utsvängd egg. — *Grunso*. Skadad flintdolk. — *Tveten*. Eggdel af större skafthålsyxa med nytt hål nedom det gamla. — *Bäsingebol*. En flintsåg, en ovanligt bred och flat skafthålsyxa med ett påbörjadt, ringformigt hål bredvid det fullbordade, banen afslagen. — *Gestads sn, Björnerud*. Flintsåg med konkav egg, något osymmetrisk (skära?), bit af en slipad flintyxa, oval flintskifva med starkt bearbetad kant. — *Timmersvik*. Bit af en flintdolk. — *Brålanda sn, Dyrehög*. Bit af slipad flintyxa, två flintskrapor. — *Grönehög*. Eggdel af skafthålsyxa, flintspån. — *Hönseberg*. Fyrsidig stenyxa, eggdel af skafthålsyxa, bryne. — *Ryrs sn, Bollungsnäs*. Mångkantig slipsten af kvartsit, afläkt skafthålsyxa, bit af en skafthålsyxa, som möjligen varit en hacka lik Mont-

telius, *Sveriges Forntid, Stenåldern*, fig. 57; alla funna i nyodlad jord. — *Heljebyn*. Fyrsidig stenyxa med tväregg, bandedel af trindyxa (?) med senare ornering af rundtgående fårör.

Bohuslän, Lane hd, Ryrs sn, Röd. Tjocknackad flintyxa med skadad egg.

13,464. *Dalsland, Sundals hd, Frändefors sn, Berg*. Mycket liten skafthålsyxa, bit af smal flintsåg. — *Flybo*. Två

spjutspetsar el. dolkblad af flinta, det ena starkt upphugget. — *Lönhult*. Liten dolk af Kristianstadsflinta(!) med fyrsidigt skaft; eggdel af skafthålsyx; — *Rösshult*. Liten flintsåg med konkav egg, liten eggdel af skafthålsyx.

13,465. *Uppland, Långhundra hd, Lagga sn, Morby*. Skafthålsyx af dioritporfyr snarlik *Sv. F.* 38, eggen afslagen, öfersidan ryggad, f. i åker V. om byn, i vinkeln mellan den lilla ån och vägen till Halmby, norr om ån.

13,466. *Södermanland, Villåttinge hd, Lilla Mellösa sn, Stora Bronäs*. Båtformig stenyxa

med tjock hålk och konisk ändknopp; två små vittrade stenyxor, den ena trind, den andra flatare. — *Slätfall*. Ämne till stor skafthålsyx (*fig. 120*) väl formadt, men eggen mycket trubbig och hålet ej påbörjadt, f. 3 fot djupt; liten tvåryxa af sten med oslipade smalsidor. — *Yxtaholm*. Två fyrsidiga grönstensyxor. — *Österrekarne hd, Ärila sn, torpet Knutstena* under *Tummelsta*. Stenyxa med antydning till smalsidor. — *Husby sn, Lundby*. Liten skafthålsyx. — *Västerrekarne hd, Lista sn,*

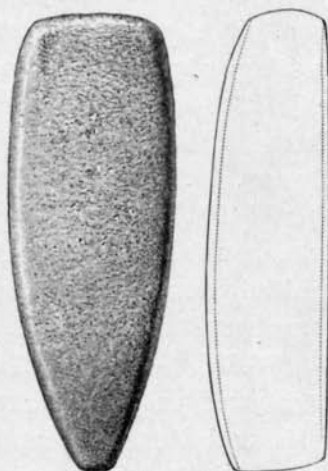

Fig. 120. $\frac{1}{4}$. (Inv. 13,466)

Vargarn. Smal båtformig stenyxa med hålk och liten knopp, eggdel af medelstor skafthålsyx, liten skadad skafthålsyx. — *Öja sn, Stora Sundby*. Skafthålsyx, eggdel af smal skafthålsyx,

13,467. *Gotland, Halla sn, Broa, Högbro*. Fynd från grustaget S. om fyndplatsen för inv. 10,796 och 11,106 midt för Hallavägen: a) från Vendeltiden: af brons: ett hattformigt beslag, ett någorlunda helt och bitar af flere rektangulära beslag med prickkornering, två skadade tungformiga beslag; af järn: ett tveeggadt svärd, ett betsel och en bred spjutspets (hoprostade), en knif, en fil, två skadade pilspetsar, bitar af en

sköldbuckla samt en del andra fragment; bitar af ett lerkärl med instämplade ornament; 4 hela och 2 skadade låga spelbrickor af ben; — b) från vikingatiden: ett ringspanne, med facetterade knoppar, torn af ett annat ringspanne, en vacker söljeram, ett dubbelt beslag, ett stycke af en kedja med dubbla ringformiga länkar, allt af brons. På fyndplatsen märktes i grustagskanten märken efter bränd jord, men inga rösen, märken svagt gropig med groparna på ungefär lika afstånd från hvarandra (*meddeladt af O. V. Wennersten*).

13,468. *Gotland, Halla sn, Broa*. Tre små bronsföremål (åtm. ett af nyare datum), en smält glasklump samt af järn: en tång, något skadad, en smal hammare, en knif, en skadad sölja med beslag samt två längre tenar, den ena böjd; f. i åker vid en lägenhet nära Högbro Ö. om Hallavägen (den samma där inv. 12,709 m. m. hittats.)

13,469. *Gotland, Västkinde sn, Mickelgårds*. Vacker rund spännbuckla af brons, mellanform mellan Sv. F. 541 och 538 med silfversnodd kring öfverkanten och silfver på knopparna (ornamentiken ovanlig); f. vid betrensning.

13,470. *Gotland, Lokrume sn, Annexet*. En mosaikpärla med mörkblå botten och en brunaktig lerpärla, f. vid gräfning å Perssonsmors ställe, strax vid fattighuset, därifrån flere fynd förut inkommit.

13,471. *Gotland, Stånga sn, Botvalde*. Tre förgyllda och silfverbelagda fiskhufvudformade hängprydnader af brons som Sv, F. 613, f. vid betrensning jämte 2 likadana.

13,472. *Halland, Faurås hd, Morups sn, fattiggården*. Öfre delen af en stor oslipad tunnackad flintyx. — *Falkenbergs stads torfmosse*. Flintdolk med firsidigt skaft, f. efter mossens utdikning 1908. — *Årstads hd, Eftra sn, Vesslunda nr 4*. Flintsåg med något konkav egg.

13,473. *Skåne, Skytts hd, Maglarps sn, Skåre*. Vacker skafthålsyx af dioritporfyr lik Sv. F. 40, stenklot med två grunda rännen korsande hvarandra; båda föremålen f. 1905 i en grusgrop i närheten af befästningsvallarne, stenklotet "djupt

nere". — Oxie hd, Åkarp sn, Åkarp nr 6. Mycket smal skaft-hålsyxa, vittrad.

13,474. *Uppland, Uppsala*. Romerskt bronsmynt, prägladt för Gratianus (375—383), f. för många år sedan i tornet till gamla ärkebiskopsborgen.

13,475. *Egypten, trakten af Luxor*. Af flinta: 4 knifvar (hvaraf två slipade på ena sidan), 10 knifliknande redskap, 1 knif el. skrapa, 13 pilspetsar, 4 pilliknande redskap, 17 spjutspetsar, 3 flintspetsar, 3 fragment af dylika, 1 spets el. skrapa, spetsen af ett flintredskap, 1 "knifsåg", 1 pryl, 3 halfmånformiga redskap, erinrande om sågarna från Nordens stenålder, 2 yxor med slipad egg, den ena med öfredelen afslagen, 1 yxa med tväregg (svagt hålmejselartad, eggen slipad på ena sidan), 1 yxliknande flintskifva, 1 coup-de-poing-liknande redskap, 26 flintredskap af olika former, 1 ofullbordadt verktyg, 68 spånor med sågtänder, 1 stor kärna, ca 3000 spånor och annat affall, 1 liten, väl slipad, nästan triangulär stenyxa med bred egg, 10 bitar af ett lerkärl, orneradt med en rundtomgående, djupt inskuren linje, 1 liten målad lerkärlsbit (svarta linjer på röd botten), 1 liten bit kalksten el. gips med några hieroglyfer, 1 rundt, bearbetadt trästycke med ett hål i den tjockare ändan. *Gåfva af H. K. H. Kronprinsen*.

13,476. *Östergötland, Norrköping*. Vacker harpunspets af ben (*fig. 121*), f. i maj 1907 vid grundgräfnings för ny rådhusbyggnad, omkr. 4½ m. under markens yta och omkring ¼ m. under Östersjöns nuvarande nivå, i Littorinalera bland skelettdelar af en vikaresjäl (se E. Lönnberg. *Om några fynd i Littorinalera i Norrköping 1907, i Arkiv för Zoologi* Bd 4, nr 22). *Gåfva af Borgmästare C. A. R. Lothigius, Norrköping*.

13,477. *Medelpad, Njurunda sn, Kvissle*. Vacker bronskittel (*fig. 122*) som Rygh 353, större delen af botten samt

Fig. 121. 1/2. (Inv. 13,476)

hanken felas; f. 1890 vid schaktning för anläggande af nya landsvägen; den stod jämte ett lerkärl, som förkommit, "väl ommurad med sten". *Gåfva af lektor E. O. Arenander, Ulltuna.*

Fig. 122. $\frac{1}{5}$. (Inv. 13,477)

13,478. *Värmland. Grums hd o. sn. Torpet Bråten.* En 24,4 cm lång skifferspjutspets med hullingar, f. vid anläggningen af Bergslagernas järnväg vid grustäkt strax norr om Slottsbroundet; den låg i en brandgrop från äldre järnåldern "i det krukans omgivande kolet" (se W. Berg i *M. Bl.* 1880, s. 72); samma graffält, hvarifrån fynden inv. 12,632 o. 13,315. härröra. *Gåfva af byråchef W. Berg, Göteborg.*

13,479. *Gotland, Halla sn, Högbro.* Vacker rund spännbuckla närmast lik Salin, *Thierornamentik*, fig. 598, en röd, en gul och två hvita pärlor af glasfluss samt en pärla (*fig. 123*) af kritartad sten i form af en mycket liten stenyxa; f. på föga djup i en potatisåker; spännbucklan låg upp-och-ned med pärlorna inuti,

Fig. 123. $\frac{1}{1}$.
(Inv. 13,479)

Gåfva af bataljonsveterinär H. Hasselgren, Visby.

13,480. Två minnespenningar i aluminium, präglade vid Birgittinerklostret Syon Abbey's (nära Chudleigh i England) 500-årsjubileum 1907. *Gåfva af herr Lennart Wiberg.*

13,481. *Ryssland, Guv. Pskov, staden Ostrow.* Arabiskt silfvermynt, f. omkr. 1890 jämte 400—600 dylika. *Gåfva af herr Edgar von Rücker, Riga.*

13,482. Kungl. Myntets prägling år 1907: två 2-kronor (den enapräglad med anledning af konungaparets guldbrylllop) en 1-krona, ett 50-öre, ett 25-öre, ett 10-öre, ett 5-öre, ett 2-öre, ett 1-öre samt 42 medaljer i silfver. *Inlämnadt af Kungl. Myntet.*

13,483. *Uppland, Olands hd, Alunda sn, Källberga. Fynd vid undersökningar i juni 1908 af O. Almgren m. fl.*

I) å byns skogsmark: 1) från en stor rektangulär hustomtning: ett skifferbryne, kolbitar; — 2) från en hustomtning af omkr. 17 m:s längd och 7,5 m:s bredd med 4 stora stolphål för takstöden och 2 mindre invid ena långsidan, troligen utgörande märken efter högsätet: endast kolbitar; — 3) från en treuddig stensättning med 11—12 m:s sidor: endast kolbitar; — 4) från ett mossbelupet kummel af 8 m:s diam.: en del små lerkälsbitar af täml. tunnt och hårdt gods (trol. ä. jä.), tre små brända benbitar samt kolbitar; — 5) från ett aflångt kummel: intet förhistoriskt; II) i en hage SV. om byn: 6) en kvadratisk stensättning med 7—7,5 m:s sidor, innehöll i midten en oval brandgrop, hvori brända ben, kolbitar och en del ytterst murkna och sönderfallande lerkälsbitar; — 7) en rektangulär stensättning, innehöll blott brända ben; — 8) i en rektangulär stensättning (ca 5,7×4,7 m.) hittades intet; — 9) vid en tresidig rest sten fanns under ena hörnet en samling brända ben; — 10) en hög af 5 m:s diam. innehöll ett brandlager med brända ben, kol och delar af ett stort, mycket groft o. illa brändt lerkärl.

13,484. *Ångermanland, Hernösands stads område. Fynd från ett graffält, beläget i en liten skogsdunge på Gådeå-sidan, NO. om lasarettet, vid landsvägen. Hög 1: af 5—6 m:s diam. förut rubbad; i resterna af ett brandlager hittades en del brända ben och kol samt en del bitar af en nitad benkam med ovanligt tjocka tandskifvor samt en därtill hörande järnnit. — Hög 2: af 12 m:s diam. och omkr. 1¹/₄m:s höjd, bestående af ett röse, som delvis hade tomrum mellan stenarne, och som täcktes af ett gruslager; under röset fanns på ursprung-*

liga marken kolbitar här och där samt ungefär i midten en nästan likarmad bronsfibula (*fig. 124*) med tygrester vid spiralen; dessutom ett par obetydliga järnsmulor. — *Hög 3*: af nära 10 m:s diam. och knappt 1 m:s höjd, röset delvis naket (endast täckt af grästorf), delvis fylldt med mosand; på botten hittades spridda kolbitar samt nästan i midten en järnsax (*fig. 125*) (med uddarna åt S.) och drygt 1 m. S. om denna en hartstätning till träask af omkr. 25 cm:s diam.

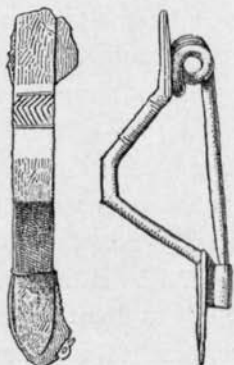

Fig. 124. 2/3. (Inv. 13,484)

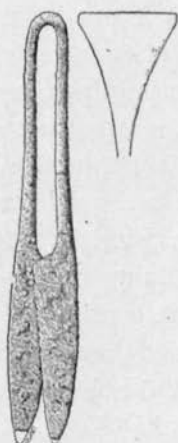

Fig. 125. 1/3.
(Inv. 13,484)

Fig. 129. 1/3.
(Inv. 13,485)

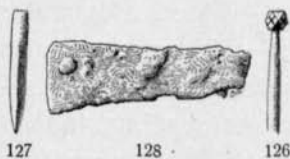

Fig. 126—128. 1/2.
(Inv. 13,484)

(Högarna 2 o. 3 alltså säkerligen 'grafvar med obrändt lik). — *Hög 4*: af drygt 6 m:s diam., bildad af ett lager ganska stora stenar och sandmylla; på botten vidsträckt kolager (kolbitar tillvaratagna) och däri, S. om midten, ett lager brända ben af $1\frac{1}{2}$ meters längd i N-S och $\frac{1}{2}$ m:s bredd (i södra ändan märktes en del hundben). I benlagret hittades: en afbruten järnnål (*fig. 126*) med facetteradt hufvud, udden af en (annan?) järnnål (*fig. 127*), ett järnbeslag (*fig. 128*), en smältklump af glaspärlor samt bitar af en nitad benkam. *Undersökningen verkställd i juni 1908 af O. Almgren.*

13,485. Skåne, Luggude hd, Brunnby sn. Kockenhus,

Kullaberg. Tjocknackad slipad flintyxta med ena smalsidan omhuggen till en skarp kant; — *Allerums sn, Djuramåsa* ("Guramåsa"). Tjocknackad flintyxta med hålegg, ofullständigt slipad; — *Laröd*: rundtomslagen flintyxta, skafthålsyxta, afslagen i skafthålet, nytt hål påbörjadt från båda sidor. — *Helsingborgs landsförslg, Ramlösa*. Stor, tunnackad grönstensyxta, obetydligt slipad; — *Frillestads sn, Norregård* (nära gränsen till Hesslunda sn), mångkantig slipsten af kvartsit som *Sv. F. 5*; flintdolk med skaftet lika tunnt som bladet, Müller. *Ordning 160*. — *Ekeby sn, Gidsholm*. Tunnackad flintyxta, slipad. — *Kvistofta sn, Rya-Katslösa*. Stor tunnackad grönstensyxta. — *S. Åsbo hd, Kvidinge sn, Maglaby, Söderåsen*. Hålmejsel (*fig 129*) af grönsten med konkav-konvex genomskärning, ena breddsidan hålslipad utefter hela sin längd. — *Rönnebergs hd, Glumslöfs sn*. Spjutspets af flinta (*fig. 130*) med tandade kanter och tvär, svagt treflikig bas; båtformig stenyxta med låg hålk, utan knopp; skafthålsyxta med hål påbörjadt från ena sidan. — *Nedre Glumslöf*. Stor skafthålsyxta med plan, fyrsidig nacke, skafthålet ej påbörjadt. — *Herslöfs sn*. Flintdolk med skaftet tjockare än bladet, *Sv. F. 46*, ena sidan något slipad. — *Säby sn, Säbyholm*. Skafthålsyxta som *Bohuslänska fornsaker, Lane hd, fig. 184*. — *Torna hd, Hellestads sn*. Spetsnackad flintyxta med smalsidor, slipad. — *Blekinge, Bräkne hd, Hoby sn, Väby*. Tjocknackad grönstensyxta (*fig. 131*) med hålegg, trapezformig genomskärning, ofullständigt slipad.

Fig. 130. $\frac{1}{2}$.
(Inv. 13,485)

Fig. 131. $\frac{1}{3}$.
(Inv. 13,485)

Småland, N. Möre hd, Åby sn, Björnö. Trindyxa af grönsten med oval genomskärning; grönstensyxta med smalsidor, smalare och tunnare mot nacken.

Gotland. Smalmejsel af flinta med kvadratisk genomskärning, breddsidorna något slipade.

13,486. *Småland, Konga hd, Sandsjö sn, Högbo.* Tjocknackad yxa af grof flinta. — *Linneryds sn, Vrångebo.* En bearbetad flintskärfva med udd och tånge (dock alltför sned för att vara pilspets). — *Rudebo.* Eggdel af skafthålsyxa.

13,487. *Västergötland, Gudhems hd, Tunhems sn, Stommen.* Stor hålkyxa af brons, som Sv. F. 151, f. vid plöjning.

13,488. *Gotland, Romatrakten.* Af brons: en söndrig tunn kittel med tresidiga öron och med järngrepe, tre stora förgyllda nithufvuden till sköld, två tungformiga beslag, ett skadat genombrutet beslag; af järn: ett långt beslag med djurhufvud (mycket förrostadt), ett skadat beslag med 3 bronsnitar, en skadad knif med bronshålk för skaftet; af ben: 14 stora, låga spelbrickor.

13,489. *Dalsland, Sundals hd, Frändefors sn, Rotnäs.* Af flinta: en skifyxa, 2 skifskrapor, 7 något retuscherade spånor och en hop affall; allt f. på en plats i närheten af sjön Åskaken jämte "större flintstenar." — *Kärrtakan.* En tjock och två tunna skifskrapor, en spånskrapa samt en del affall af flinta; allt f. på en plats intill en älf jämte några större flintstenar; en liten tjocknackad bred flintyxa med skadad egg; vackert blad till flintdolk. — *Björnerud.* Flintsågmed konkav egg, något osymetrisk (skära?), stark nötningsglans. — *Myran.* Eggdel af skafthålsyxa; ämne till oval eldslagningssten af kvartsit. — *Tveten.* En eggdel och en snedt afslagen banedel af skafthålsyxor. — *Brålanda sn, Lottsbyn.* Tjocknackad flintyxa med hålegg, udd af flintdolk. — *Erikstads sn, Kärr.* Fyrsidig stenyxa, skafthålsyxa. — *Lerhult.* En skafthålsyxa och en snedt afslagen dylik. — *Gestads sn, Markustorp.* Fyrsidig grönstensyxa. — *Tobyn.* Eggdel af en smal hålmejsel af flinta, liten flintsåg med något konkav egg.

13,490. *Södermanland, Öknebo hd, Öfver-Järna sn, Ensta.* Två stora trindyxor samt en täml. flat djupt urslipad hålmejsel. — *Neder-Ogan.* Stor stenyxa med oval genom-

skärning. — *Ogändan (nu Almvik)*. Trindyxa. — *Vackån* under *Kallfors*. Eggdel af en stenyxa med oval genomskärning samt en firsidig mejsel af svart sten. — *Ytter-Järna sn, Skogstorp* å socknens allmanning. Liten firsidig tjocknackad stenyxa. — *Tveta sn, "Låtorp" (Logtorp)* under *Tvetaberg*. Eggdel af medelstor skafthålsyxa, snedt afslagen. — *Vårdinge sn, Morstaberger*. Stenyxa med delvis nästan spetsoval genomskärning. — *Mölnbo*. Skafthålsyxa. — *Näsby*. Liten tjocknackad, firsidig stenyxa; liten bred stenmejsel med svagt hålig egg; en grön genomskinlig glaspärla och en half mjölkhvit glaspärla. — *Turinge sn, Ladvreta*. Stenyxa med oval genomskärning. — *Tingstaden*. Rundadt firsidig stenyxa, snarast tunnackad, ituslagen; mycket liten skafthålsyxa, uppslipad nästan ända till hålet. — *Daga hd, Dillnäs sn, Sandvik*, på häradsallmanningen. Eggdel af skafthålsyxa, sländtrissa af täljsten. — *Åkers hd o. sn, Marietorp*. Firsidig, tjocknackad stenyxa med skadad egg, som troligen varit hålig.

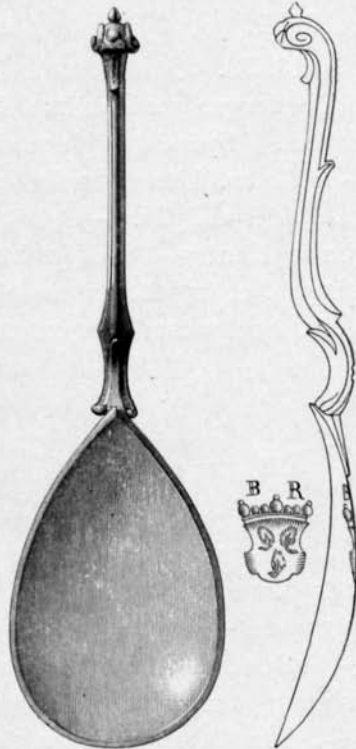

Fig. 132. 2/3. (Inv. 13,492)

13,491. *Småland, Tveta hd, Jersnäs kyrkogård*. 76 medeltids brakteater (f. vid gräfnings liggande i en förmltnad läderpung):

Magnus Erikssons tidigare brakteater med E (Hildebr.	589)	—	12 ex.
"	"	" H (" 590) — 3 "
"	"	" L (" 591) — 11 "
"	"	" S (" 594) — 8 "
"	"	" S (" 596) — 7 "

Albrekts brakteater med människohufvud	(Hildebr. 655) — 30 ex.
“ “ “ A	(“ 659) — 1 “
Otydliga	4 “

13,492. *Uppland, Erlinghundra hd, Knifsta sn, Ledingenäs*. Sked af guld (fig. 132) med vackert formadt skaft; på bladets baksida är inristadt Ribbingska vapnet och bokstäfverna B—R.

13,493. *Gästrikland, Öster-Fernebo sn*. Ganska stor fyrsidig stenyxa med afslipad bane och skadad egg. — *Hedesunda sn*. Fyrsidig tjocknackad stenyxa, liten skafthålsyxa. — *Hille sn*. Liten fyrsidig, bred hålmejsel, en skafthålsyxa och en eggdel af dylik. — *Järbo sn*. En stenyxa med nästan tresidig genomskärning, tämligen flat. — *Högbo sn*. En liten fyrsidig stenyxa, en mycket vittrad skafthålsyxa. — *Torsåkers sn*. Fyrsidig, tjocknackad stenyxa med smalsidorna något urslipade; en

Fig. 133. 1/4. (Inv. 13,493)

skafthålsyxa. — *Årsunda sn*. Skafthålsyxa, svängd, men eljest illa formad. — *Kyrkbyn*. Rakknif af brons (fig. 133) med spiralformigt skaft (lik Müller, *Ordning* 186, men oornerad och uppslipad), botten af ett lerkärl; f. tillsammans. — *Åkerslund*. Spjutspets af järn med kort blad. — *Valbo sn*. Stenyxa, snarast fyrsidig, men illa formad med oslipade smalsidor; en oval eldslagningssten af kvartsit. — *Ofvansjö sn*. En liten skafthålsyxa, mycket skadad, samt en eggdel af dylik. — *Ofvansjö kyrka*. Två små träbilder (en knäböjande figur och en helt liten ryttare), som skola vara komna från kyrkan. för många år sedan.

Värmland, Näs hd, Botilsäters sn. Tunnbradig flintyxa. — *By sn*. Liten bred hålmejsel af flinta. — *Eskilsäters sn*. Liten smalmejsel af flinta, smal flintdolk med tånge. — *Huggenäs sn*. Smalmejsel af flinta, föga slipad; ornerad sländtrissa af sten. — *Millesviks sn*. Medelstor tunnackad yxa

och 6 affallsstycken af flinta, de sista funna på ett ställe. — *Ny sn.* Spjutspets af flinta med kort, bred tånge. — *Ölseruds sn.* Bred hålmejsel af flinta.

13,494. *Småland, Konga hd, Sandsjö sn, Lilla Tattamåla.* Fyrsidig stenyxa, f. i en brunn vid dess rensning.

Blekinge, Medelstads hd, Backaryds sn, Norra Tjurkåhult. Oval eldslagingssten af kvartsit, något skadad.

13,495. *Stockholm.* En Karl XI:s tvåmark 1665, typ Stjernstedt nr 1694, men REX:SVE:, f. vid gräfnings på *Bellmansgatan midtför Bellmanshuset.*

13,496. *Skåne, Bara hd, Nefvitshögs sn, Grefvöie.* Skaftålsyxa af horn, (fig. 134) lik *M. Bl.* 1893, pl. 2, fig. 4, enl. uppg. funnen i Sege å.

13,497. *Uppland, Simtuna hd och sn, Tuna.* Medelstor skaftålsyxa af sten.

13,498. *Stockholm, Hornsgatan 8.* Ett åttkantigt kolonkapital af kalksten.

13,499. *Småland, Konga hd, Sandsjö sn, Bonnamåla.* Jämbred tunnackad flintyxa med spetsoval genomskärning, men trol. gjord af eggdelen af en större fyrsidig yxa. —

Blekinge, Medelstads hd, Backaryds sn, Räfsmåla. Liten tjockackad flintyxa el. mejsel med skadad egg som varit hålig; f. i en grusgrop.

13,500. *Södermanland, Daga hd, Björnlunda sn, Jakobsberg.* Medelstor fyrsidig stenyxa, skadad vid egghörnen; täml. smal och tunn fyrsidig stenmejsel. — *Torpet Storhult* under *Elghammar.* Liten tjockackad flintyxa med skadad egg. — *Torpet Örnbo.* Fyrsidig stenyxa med hålig egg. — *Frustuna sn, Erendal.* Trindyxa, täml. illa formad, f. (af säljaren själf) på en gammal "sönderströmmad" väg i skogen mellan torpen Berget och Grankälla. — *Finnviken.* Täml. tunn stenyxa med ojämna smalsidor. — "*Grundsbol*". Fyrsidig tunnackad stenyxa. — *Marieborg* under *Södertuna.* Liten väl slipad fyrsidig stenyxa, "f. 3 fot djupt å lerbotten". — *Gryts*

Fig. 134. 1/4.
(Inv. 13,496)

sn, Baggebol. Liten stenyxa med antydan till smalsidor. — *Gåsinge sn, Berga.* Flintdolk med tjockt tvåsidigt skaft och smalt, trol. omhugget blad. — *Rönö hd, Lids sn, Stora Lundby.* Flintdolk med kort, tvåsidigt, något utsvängdt skaft och bredt blad. — Stället *Sågen* å kronoparken *Fjällveden.* Trindyxa. — *Ludgo sn, Sågstugan under Trollesund.* Tjock trindyxa. — *Ripsa sn, Kärrsäter.* Fyrsidig stenyxa af tunnackad typ, liten fyrsidig stenyxa med svagt hålig egg. — *Norr-boda.* Stenyxa med ojämna smalsidor, eggdel af en större fyrsidig stenyxa, liten fyrsidig väl slipad smalmejsel af sten med svagt hålig, skadad egg. — *Sätersta sn, Esta.* Fyrsidig stenyxa, täml. flat. — *Tufve kvarn.* Medelstor skafthålsyxa, något svängd. — *Torsåkers sn, Kvegerö kvarn och såg.* En något kantig trindyxa, en liten fyrsidig stenyxa med svagt hålig egg. — *Dalsjön.* Medelstor skafthålsyxa. — *Villåttinge hd, Årdala sn, Simora.* Skafthålsyxa.

13,501. *Småland, Konga hd, Vissefjärda sn, Foglasjö.* Skadadt midtstycke af skafthålsyxa.

13,502. *Västergötland, Kåkindes hd, Våmbs sn.* Fyrsidig, tunnbladig flintyxa, ituslagen.

13,503. *Öland, Resmo sn, Mysinge nr 2.* Fynd från en gånggrift, närmare beskrifven i *Fornvännen* 1909. Obrända ben af 30—40 människor; af flinta: en täml. smal och tunn tjockackad yxa, udden af en bred dolk el. spjutspets, en hjärtformig pilspets, ett långt smalt spån med skrapkant vid ena ändan, 5 smärre affallsbitar; af ben: en nästan rektangulär tunn platta med två hål i midten, två rörformiga föremål med två hål på en sida, en afbruten lång nål med flat knopp, nedre ändan af en annan lång nål, en liten nål tillspetsad i båda ändarna, ett fragment af nål, 3 hela och 3 ofullständiga pryklar, en afsågad och bearbetad hjorthornstagg med två ringformiga vulster kring grofändan, som är genomborrad från basen ut till sidan; af bärnsten: 6 platta rektangulära pärlor med hålet genom de längsta smalsidorna, bitar af ännu några dylika, 3 aflånga pärlor med utåt afrundade kortsidor och

något inböjda långsidor (trol. degenerade dubbelyxformade), en aflång, rörformig, rundadt tresidig, 2 små ringformiga samt fragmenter; 7 bitar af ett enkelt lerkärl utan andra ornament än tvärstreck på mynningskanten. — Bitar af ett ooreradt lerkärl, f. i öfre lagret under takhällarna. *Undersökningen verkställd sommaren 1908 af T. J. Arne.*

13,504. Gipsafgjutningar af ett stenredskap likt Müller, *Ordning*, fig. 172, f. i *Tanums sn, Bohuslän*, och en skaft-hålsyxa af brons (*fig. 135*) af italiensk typ, f. vid *Falsterbo*; originalen tillhörande Göteborgs Museum. *Gåfva af Göteborgs Museum.*

13,505. *Gotland, Stånga kyrkogård.* Af brons: två djurhufvudformiga spännbucklor, den ena som *Sv. F. 537*, den andra med gles punktörnering, en nål snarlik *Sv. F. 546*, en bit af en snodd armring och en liten simpel fingerring; ett knifskäft af horn med järnring vid ändan; allt f. vid graföppning.

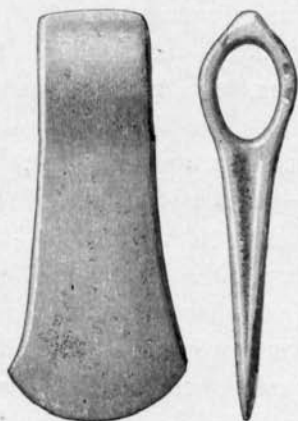

Fig. 135. $\frac{1}{3}$. (Inv. 13,504)

13,506. *Gotland, Stånga sn, Tjängvide.* Liten hålkyyxa af brons, f. vid bethackning.

13,507. *Gotland, Stånga sn, Starrlause.* Udden af en stor bennål med glänsande svart yta, f. vid grundgräfnig.

13,508. *Gotland, Stånga sn, Liffride.* Liten, fyrsidig bred stenyxa med svagt hålig egg, f. vid betgallring.

13,509. *Gotland, Stånga sn, Botvalda.* Liten människobild af brons i halffigur; har hört till ett emaljeradt processionskors, f. vid betgallring.

13,510. *Gotland, Stånga sn, Tjängvide.* En böjd synål af brons och ett litet ringspänne utan torn.

13,511. *Gotland, Stånga sn, Tjängvide.* Bottnen af en djurhufvudformad spännbuckla.

13,512. *Dalsland, Sundals hd, Grimstads sn, Helgeröd.*

En täml. stor oslipad tjocknackad flintyx, en slipad flintyx med utsvängd egg, en skafthålsyx. — *Klöfvan*. Eggdel af skafthålsyx. — *Åker*. Eggdel af trindyxa, banedel af skafthålsyx. — *Rådane*. Banedel af stor tunnackad stenyxa, ämne till skafthålsyx, illa formadt, men eggen slipad, liten eggdel af skafthålsyx. — *Blixerud*. Litet dolkblad af flinta med kort bred tånge, bladet smalt, starkt upphugget. — *Frändefors sn, Binäs*. Vacker, bred flintsåg med rak kant, liten skafthålsyx, två starkt svallade flintbitar, den ena en liten kärna. — *Grundsbo*. Eggdel af skafthålsyx. — *Löfvenäs*. Stor tjock skafthålsyx, skadad flintsåg med konkav egg. — *Gestads sn, Fagerhult*. Helt liten flintdolk med firsidigt skaft och starkt upphugget blad, två eggdelar af skafthålsyxor. — *Sörbo*. Smal flintdolk med tjockt skaft, liten skafthålsyx med rest af äldre skafthål. — *Uleberg*. Liten skafthålsyx. — *Troneberg*. Midtstycke af större skafthålsyx, ändarna rundknackade (trol. efter hittandet); flintaffall. — *Åsteboberg(?)* Tjock, mångkantig slipsten af kvartsit, afslagen. — *Timmervik*. Tunnbladig, firsidig stenyxa. — *Rörvik*. Sex tillslagna flintstycken, däraf en spån. — *Ryrs sn, Bön*. Mångkantig skafthålsyx, banen afslagen. — *Östra Blekan*. Flintsåg med konkav egg, stark nötningsglans. — *„Käreberg“*. En längdhalva af en medelstor skafthålsyx. — *Rådane*. Flintyx med utsvängd egg, skafthålsyx.

Bohuslän, Lane hd, Ryrs sn, Finsbo. En del flintaffall, hvaraf en bit med skrapkant. — *Laneröd*. Två små skifskrapor af flinta.

13,513. *Ångermanland, Ådals-Lidens sn, Näsåker*. Vacker bronsnål, (*fig. 136*) med stor ringformig ögla upptill, trol. finsk typ (jfr järnnålarna *Aspelin 1308—09* o. *1471—72*); f. ofvanför Nämdforsen.

13,514. *Uppland, Åkers skeppslag, Österåkers kyrka* (enl. uppgift). Större Kristusbild af trä från triumfbågskrucifix, illa skadad, armarna borta.

13,515. *Västergötland, Vadsbo hd, Hassle sn, Hasslerör*.

trakten. En större skafthålsyx, ett större ämne till en dylik med något påbörjadt ringformigt hål.

13,516. *Skåne, Vemmenhögs hd, Solberga sn, Solberga nr 5*. Skifferhänge med öfre ändan rakt genomborrad (hålet parallellt med eggen), f. vid grustäkt i en backe, två bitar af en spiralrefflad bronshalsring, f. i samma grustäkt, trol. i en urna, som ej tillvaratagits (tre grafurnor ha där hittats). — *Södra Åby sn* (enl. uppgift). En benspets, möjligen ämne till en småtandad harpun med tandningen något påbörjad, f. i mosse. — *Ljunits hd, Nöbbelöfs sn, Krågerup*. Ena halfvan af en pilskafaglättare af sandsten (*fig. 137*) som Müller,

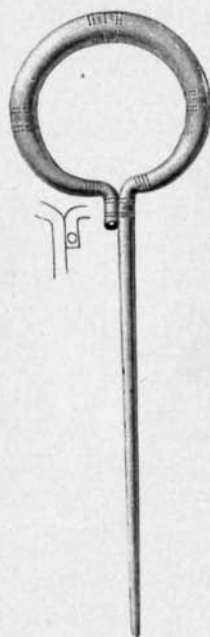

Fig. 136. $\frac{1}{2}$.
(Inv. 13,513)

Fig. 137. $\frac{1}{2}$.
(Inv. 13,516)

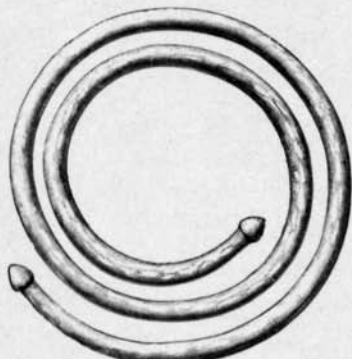

Fig. 138. $\frac{1}{2}$.
(Inv. 13,518)

Ordning, *fig. 196*. — *Bara hd, Genarps sn, Gyllebo*. Oberbetadt bärnstensstycke, f. i en mosse.

13,517. *Gotland, Hangvars sn, Kasse*. 1 helt och 11 bitar af arabiska silfvermynt.

13,518. *Gotland, Grötlingbo sn, Sigsarfve*. Guldten (*fig. 138*) med små ändknoppar (halsring?), upprullad i en platt spiral af $2\frac{1}{4}$ hvarf; vikt 229,42 gr., f. vid sådd i Sundarängsåker tätt SO. om gården.

13,519. *Västergötland, Kullings hd, Fölene kyrka*. Mur-Fornvännen 1908.

slef af trä med årtalet 1611, f. mellan muren och taket i kyrkans kor.

13,520. 1 kon. Albrekts brakteat med krönt S.

13,521. *Skåne, Luggude hd, Kvistofta sn, Gantofta*. Fynd från en gånggrift å Gantofta boställes ägor. I kammarens öfre lager hittades: en lång smal flintdolk med tjockt skaft, ett skadadt lancettformigt dolkblad, en pilspets med tånge, udden af en dylik, en skifskrapa och en spånkrapa, en kärna och ett par spånor, allt af flinta; ett skifferhänge som *Sv. F. 4*, ett platt skifferhänge med hål tvärsigenom ändan (låg på gränsen till undre lagret), bitar af två lerkärl med yngre ornamentik (bandornament), en del oornerade lerkärlsbitar samt en obränd benbit och kolbitar. — I kammarens undre lager fanns: af flinta två tjocknackade yxor, slipade blott vid eggen, ett stycke (banedel) af en större tunnackad yxa, en lång flisa af en väl slipad, tunnackad yxa, en pilspets med tånge, en el. två tväreggade pilspetsar, en skifskrapa och tre spånkrapor, omkr. 40 spånor, (hvaraf fyra något retuscherade); en stor mängd bärnstenspärlor, nämligen: 2 kloformiga, 1 snarlik dessa, med flera hål, 5 flata yxformiga, de flesta med utsvängda egghörn, 20 någorlunda hela dubbelyxformade och bitar af åtskilliga dylika, 1 lik en simplare stenyxa (äfvén den dubbeleggad, men eggarna ej utsvängda), öfver 100 hela klubbformiga (*Sv. F. 84*) af mycket vexlande storlekar och en stor mängd fragment af dylika, 1 flat halfcirkelformig, 2 små flata firsidiga med inbörningar i kanterna, 6 andra mer eller mindre flata af olika former (delvis fragmentariska), 1 lång rörformig, 3 kortare cylindriska (tunnformiga) och 2 halfva dylika, 6 ringel. kulformiga, 7 oregelbundna (sommiga gjorda af halfva klubbformiga el. dyl.); ett större orneradt lerkärl med utsvängd mynningskant (botten ofullständig), 2 nästan hela lerkärl som *Sv. F. 94, 95*, en mängd delar af ofullständiga lerkärl. — I gången förekommo fynd särskildt vid mynningen; talrika krukskärfvor och några få bärnstenspärlor och spånor. I högen utanför funnos några få mestadels oornerade krukskärfvor samt

en skifskrapa af flinta. För öfrigt prof på flintaffall och kol från olika ställen. *Undersökningen utförd på H. K. H. Kronprinsens bekostnad i sept. 1908 under ledning af O. Almgren.*

13,522. *Skåne, Luggude hd, Kvistofta sn, Gantofta.* Fynd vid gräfningar i sept. 1908 nedanför de med en mängd slipreffer försedda sandstensväggarna i dällden Stjernet (el. "Skörnet"?) å Gantofta boställes ägor: flintaffall, en del lerkärlsbitar, trol. från järnåldern, funna bland eldstadsrester, samt bitar af modernare brynstenar af röd sandsten. *Undersökningen utförd af fabrikör A. B. Palm och konsul O. Trapp, Helsingborg.*

13,523. *Skåne, Luggude hd, Raus sn, Köpinge.* En mängd bitar af ett ovanligt stort oorneradt lerkärl af mycket tjockt och groft gods, bitar af andra lerkärl af säkra bronsålderstyper (bl. a. af en skål med öra) samt flintaffall; f. i samma åker som inv. 12,631, i en oval mullfylld fördjupning, ung. 5 m. lång, 4 m. bred och 0,70 m. djup i midten (utan tydlig eldstad); — kolbitar från en liten stenlagd eldstad i samma åker. — *Helsingborgs landsförsamling, Pålsjö.* Fynd från en hög

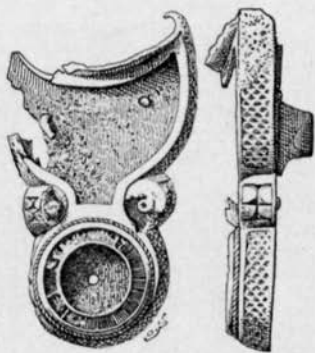

Fig. 139. ²/₃. (Inv. 13,524)

af 11—13 m:s diam. och omkr. 2 m:s höjd, belägen SSV. om herrgården på själfva kanten af strandterrassen. Ingen tydlig graf anträffades, men i högfyllningen hittades en föga slipad tjocknackad flintyxa med utsvängd egg, ett stycke af en större jämbred spjutspets och en del affall af flinta samt kolbitar. — I en obetydlig hög(?) N. därom fanns en eldsten(?) och ett par affallsbitar af flinta. — *Allerums sn, Sofiero.* Flintborr, f. i åker. — *Undersökningarna utförda på H. K. H. Kronprinsens bekostnad sommaren 1908 under ledning af O. Almgren.*

13,524. *Södermanland, Sotholms hd, Utö kapellförsaml., Skogsby.* Fynd från ett graffält. Skadad graf (fynden förut inkomna): fragment af en "ryggknapps-fibula af brons (fig.

139) med tre vid fotens spets samlade rundlar“ (Stjerna; *Bornholm*, sid. 166); järnnit med två platta hufvuden jämte 10 fragment af dylika; pärlor af glasfluss: 2 plattade, runda, svarta med hvita och ljusröda mosaikränder, 2 röda, en half och en smält sådan, fragment af en gråhvit med blåa hvarandra korsande streck: ett 20-tal bitar af ett illa brändt lerkärl (vikingatidsform). — *Graf 1* (hög af 8,6 m:s diam.): lerkärl, bottenparti af ett dylikt, kolbitar, brända ben. — *Graf 2* (hög af 5,2 m:s diam.): lerkärl, järnnitar, kolbitar, brända ben; — *Graf 3* (hög af 9,3 m:s diam.): lerkärl, bronsfragment, järnnitar, bitar af smälta glas-pärlor, bitar af läder, kranium och 4 vristben af nötkreatur. — *Graf 4* (hög af 11,5 m:s diam. troligen förut plundrad):

Fig. 140. 1/4. (Inv. 13,524)

skärfva af ett lerkärl, en mängd sotiga brända ben. — *Graf 5* (hög af 6,6 m:s diam.): bitar af ett lerkärl, järnnål, brända ben. — *Graf 6* (röse med fotkedja af större stenar, diam. 6,2 m.): bitar af ett lerkärl, järnnitar, brända ben. — *Graf 7* (hög af 9,3 m:s diam.): lågt cylindermigt lerkärl (*fig. 140*);

27 hela el. nästan hela järnnitar med två hufvuden jämte ett 10-tal fragm. af dylika; fragment af en järnring bärande ett antal små torshammare af järn (*fig. 141*), troligen innemot 20; rektangulär järnsölja utan torn med de båda yttre hörnen afrundade; liten smal bronsring (ej fullt sluten); stycke af en vriden bronskedja, bildad af flera trådar; 3 hela och 3 smälta pärlor af glasfluss, röda, runda tillplattade; brända ben. *Undersökningen utförd i sept. 1908 af T. J. Arne.*

13,525. *Södermanland, Sotholms hd, Sorunda sn, Rangsta.* Fynd från en stenåldersboplats: 46 större och mindre bitar af lerkärl (*fig. 142*), däribland 6 ornerade i den östsvenska boplatskeramikens stil. *Undersökningen utförd i aug. 1908 af T. J. Arne.*

13,526. Södermanland, Öknebo hd, Västertelje sn, Hanstavik. Fynd från ett graffält i Byängsbacken. Graf 1 (hög af 5,6 m:s diam.): bitar af ett lerkärl, 3 järnspikar med stora

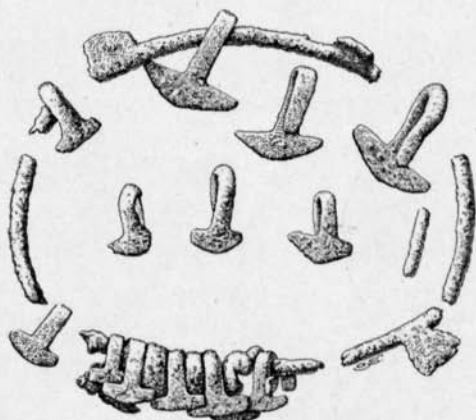

Fig. 141. 1/2. (Inv. 13,524)

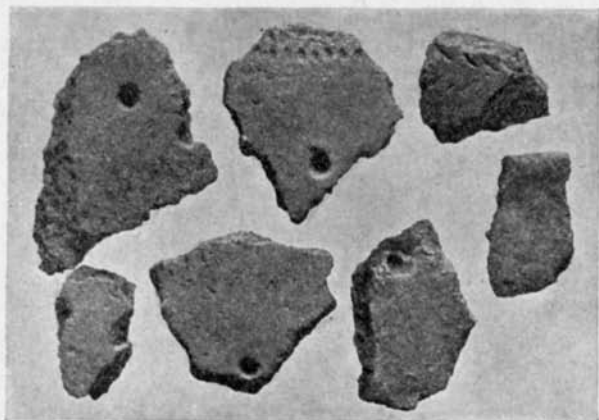

Fig. 142. (Inv. 13,525)

hufvuden, 3 fragment af dylika, ett par slaggstycken, ett fåtal brända ben, några kolbitar. — Graf 2 (hög af 10 m:s diam.): söndrigt lerkärl, 7 järnitar, 6 bitar af en järngrepe, en mindre samling brända ben och kol. — Graf 3 (hög af 6 m:s diam.):

bitar af ett lerkärl, en mängd små bitar af ett mindre lerkärl, brända ben af människa, stora kol, troligen af löfträäd. — *Graf 4* (jordblandadt, gräsbevuxet röse med fotkedja, diam. 5,2 m.): litet lerkärl (*fig. 143*), en stor mängd sotiga brända ben. — *Graf 5* (oval hög, 5,5×4,3 m.): 10 järnnitar, en järnspik, en liten samling brända ben, några kolbitar. — *Graf 6* (jordblandadt

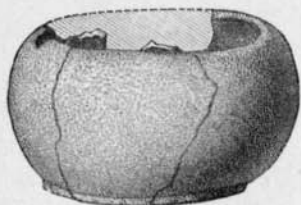

Fig. 143. 1/3.

Fig. 144.

Fig. 145.

Fig. 146. 1/1.

(Inv. 13,526)

röse af 8,7 m:s diam.): ofullständigt lerkärl (*fig. 144*) som *Sv. F.* 655, men vidare upptill; liten kubisk, facetterad bronsvikt i form af en tetradekaeder med hvar och en af de stora sidorna ornerad med 2 cirklar; 3 bitar af en ornerad benkam med bronsnitar; half röd glaspärkla; stort järnslaggstycke; en liten samling kol; en samling sotiga brända ben, däribland af människa. — *Graf 7* (hög af 4,7 m:s diam.): lerkärl (*fig. 145*) i form af en vanlig blomkruka; litet likarmadt bronsspanne

(fig. 146) med nål af järn, orneradt med streck, trianglar och pärlränder; en samling brända ben utan kol och sot. — *Graf 8* (hög af 4,8 m:s diam.): utan fynd. — *Graf 9* (sandblandadt röse med fotkedja, diam. 4 m.): brända ben utan kol. *Undersökningen utförd i sept. 1908 af T. J. Arne.*

13,527. *Södermanland, Villåttinge hd, Årdala sn, Vibyholm.* Fynd från grafvar. *Vibyholm. Graf 1* (hög af 6,2 m:s diam): lerkärl, bitar af ett dylikt, brända ben, några kolbitar. — *Graf 2* (hög af 4 m:s diam): litet lerkärl (fig 147); röd, rund och tillplattad, något smält glaspärla, en liten samling brända människoben. — *Graf 3* (grusblandadt röse med

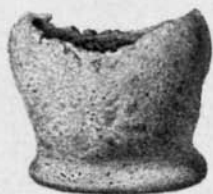

Fig. 147.

Fig. 148. 2/3.

(Inv. 13,527)

en liten stenkista, rösets diam. 7,1 m.): lerkärl närmast som *Sv. F. 655*; omkr. 15 bitar af ett liknande lerkärl, men af något tjockare gods; liten ring af brons; 6 smärre bronsfragment, däribland ett af en kedja; 2 pärlor af spirallagd bronstråd; facetterad, nästan kubisk pärla af brons (?); glaspärlor: 2 hela och en söndrig med kanelyrer (svagt gröna, genomskinliga), 2 "trippelpärlor", 3 dubbelpärlor, 2 klotformiga (något tillplattade, förmodligen ursprungligen röda), 10 försmälta och 4 bitar; pärlor af glasiluss: en grönhvit (ogenomskinlig med gredelina, hvarandra korsande ränder); en nästan svart, aflång; en mindre, aflång brunaktig; brända ben af människa och djur, sannolikt hund; en mindre samling kol. — *Näsby. Graf 4* (hög af 4 m:s diam): en stor samling brända ben, några kolbitar. — *Graf 5* (hög af

7,3 m:s diam.): lerkärl, halva öfre skalet af en oval spännbuckla af brons (*fig 148*), 31 små glaspärlor (runda och något tillplattade), röd pärla af glasfluss, en mängd brända ben af människa och djur, däribland af fågel, några smärre kolbitar. — *Djurön. Graf 6* (jordblandadt röse af 4,2 m:s diam.): 4 fragment af spikar eller nitar af järn, brända ben. — *Graf 7* (jordblandadt röse af 4,8 m:s diam.): bitar af ett lerkärl, brända ben. *Undersökningen utförd i sept. 1908 af T. J. Arne.*

13,528. *Södermanland, Åkers hd, Åkers sn, Åkers styckebruk, Riby.* Fynd från ett graffält, jfr. inv. 12,915. *Graf 1* (oregelbunden stensättning, högen redan afschaktad): stycke af en tveeggad svärds klinga af järn med svag midträna, en och en half järnnit, några järnfragment, två bitar af en brynsten, några kolbitar, några brända benbitar. — *Graf 2* (jordblandadt röse af 5,6 m:s diam.): några brända benbitar, däribland en klo af hund(?) eller möjligen af roffågel; ett par rödbrända lerbitar, några kolbitar. — *Graf 3* (hög af 7,5 m:s diam. med skelett i NV—SO.): eneggad järnknif med obetydliga lämningar af träskaft, delar af ett obrändt människoskelett, ett par kolsmulor. — *Graf 4* (hög af 6,6 m:s diam.): järnspik med böjd spets, järnband med afsmalnande, tillbakaböjda ändar, bitar af halfkolnadt trä, brända ben i stort antal, däribland af djur. — *Berga.* Fynd från ett graffält på *Åsen.* — *Graf 1* (skadad hög af 6 m:s diam.): fragment af en järnspik, en större samling brända människoben, några kolbitar. — *Graf 2* (hög af 5,1 m:s diam.): litet söndrigt lerkärl, 5 hela och 2 halfva järnnitar, liten ornerad bit af en benkam med en kvarsittande liten järnnit, en liten samling brända ben, åtm. de flesta af ett mindre djur. — *Graf 3* (oval hög af sten och jord, 12×9,8 m.): bitar af ett lerkärl, söndrig spelbricka af ben med ett rundt hål på undersidan, järnnit med dubbla hufvuden, ett par fragment af dylika, en samling brända människoben. — *Graf 4* (jordblandadt röse af 5,8 m:s diam.): en samling brända människoben, kolbitar (dessutom guldrakteaten inv. 13,539). — *Undersökningarna utförda i juli 1908 af T. J. Arne.*

13,529. *Östergötland, Björkekinds hd, Konungsunds sn, Sten.* Fynd från fortsatta undersökningar på "Boberget" (jfr inv. 12,822 och 13,247). Afhugget stycke af en silfverten; bronsknapp, bronsbeslag till en rem(?), trind bronsten med knopp (halsring eller hank till kärl), flera smärre bronsfragment, bronsslag, järnknif, järnhålk till spjut, järnring, järnnål, hörande till én fibula(?), åtskilliga spikar och tenar af järn, järnslag; sländtrissor: 1 hel och 2 fragment af trä, 2 förfärdigade af mallrikor, 1 ofullbordad af sten, 3 hela och 2 fragm. förfärdigade af ledkulor af större kreatur; fragment af en facetterad benring, fragment af ett handtag af horn, en halvsferisk spelbricka med två hål i botten, en kägelformig mindre spelbricka, benkam; *förkolad bulle af kornmjöl*; oval eldslagingssten som Sv. F. 268, 3 fragment af brynstenar, en större slipsten, halfva öfverstenen till en rund handkvarn med hål, en större, oval rullsten, 10 malstenar; lerkärlsbitar: däribland bitar af silar, slagga af lerkärl, 7 hela och många fragm. lertrissor; förkolade, bearbetade trästycken, lämningar af flätvirke till lerkliningshus, kol, kreatursben, mallrikor.

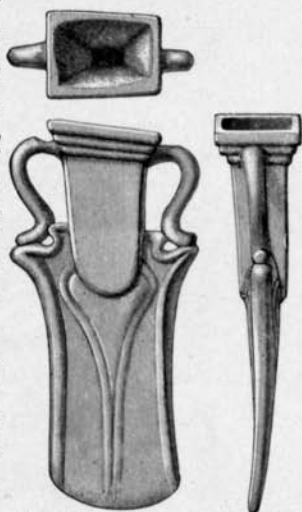

Fig. 149. $\frac{1}{3}$. (Inv. 13,530)

(Se Bror Schnittger, *Undersökningar på Boberget* 1908, i *Meddelanden från Östergötlands Fornminnesförening* 1908, sid. 32. f.) *Undersökningarna utförda sommaren 1908 på bekostnad af kammarherre S. Flach under ledning af B. Schnittger.*

13,530. *Mindre Asien.* Hålkya af brons (*fig. 149*) af ovanlig form.

13,531. *Stockholm, Luntmakaregatan 63.* Glaserad lerkanna med liten pip och ett stort öra, något ornerad, f. på 4 m:s djup vid grundgräfnig.

13,532. *Gotland*. Kula af brons med ögla, hörande till en medeltidsklubba.

13,533. *Blekinge, Medelstads hd, Backaryds sn, Tjurka-*

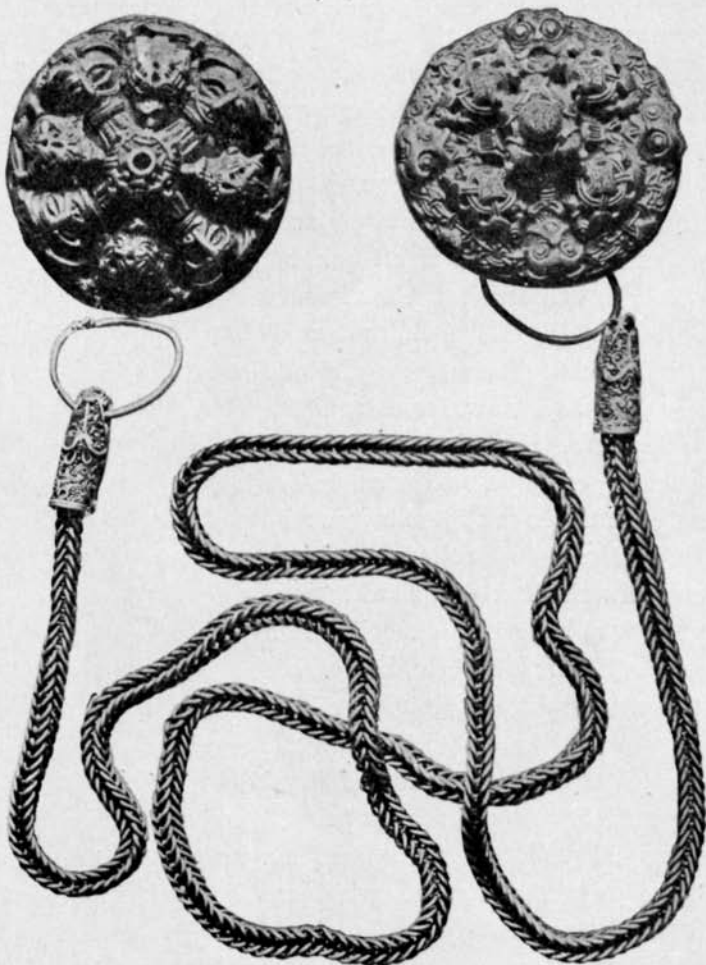

Fig. 150 a. (Inv. 13,534)

hult. Trindyxa af grönsten med oval genomskärning, antagligen tväreggad, eggpartiet afslaget, f. i en åker; liten spjutspets af flinta med det korta skaftet lika tunt som bladet, närmast som *Sv. F. 51*, äfven f. i en åker.

13,534. *Öland, Runstens hd, Gärdslösa sn, Jämjö*. Af silfver: 2 runda spännen (*fig 150*) af typen *Sv. F. 579* men med rik, ej degenererad ornamentik, inlagda med niello och med spår af förgyllning, nålen af brons är afbruten på det ena, som äfven saknar midtknoppen och den lösa ringen på baksidan; spännena förenade med en nu lös kedja som *Sv. F. 628*, slutande i djurhufvuden (*fig 150 c*) som *Mbl. 1877 fig.*

Fig. 150 b 1/1. (Inv. 13,534)

44, i det ena hänger en lös ring; snodd spiralhalsring; 4 snodda spiralarmsringar (*fig. 151—155 a; detaljer 151—155 b*), af hvilka en är afriden; inalles vägande 1,910,²⁴ gram; f. på 0,3 m:s djup vid anläggandet af Södra Ölands järnväg.

13,535. *Öland, Algutsrums hd, Mörbylånga sn, Södra Bårby*. Liten hålkyxa af brons som *Sv. F. 146*, f. på en åker.

13,536. *Västergötland, Redvägs hd, Timmelheds sn,*

Alarp. Flintdolk med skaftet något tjockare än bladet, som Müller *Ordning* 163, f. vid potatisupptagning.

13,537. *Öland, Algutsrums hd, Mörbylånga sn, Bårby n:r 3.* Spets af en dolk eller spjutspets af flinta, afbruten i forntiden; hjärtformig pilspets af flinta som *Sv. F.* 63, spetsen

Fig. 150 b. $\frac{1}{1}$. (Inv. 13,534)

afbruten; tjocknackad grönstensmejsel med hålegg; nedre delen af en trindyxa af grönsten med oval genomskärning, eggen afslagen; sländtrissa af kalksten: allt f. vid plöjning af en åker.

13,538. *Gestrikland, Ockelbo sn, Östby n:r 8.* Tveegadt järnsvärd från vikingatiden med spår till inläggning på fästet, f. i en skadad grafhög.

13,539. *Södermanland, Åkers hd och sn, Berga.* Liten något skadad guldrakteat (*fig 156*), f. i en graf, i den uppkastade jorden (jfr. inv. 13,528).

13,540. *Östergötland, Lysings hd, V. Tollstads sn, Broby.* Tjocknackad flintyxa med ofullständigt slipade bredsidor och

oslipade smalsidor; svinbete; f. vid dränering af en mosse c:a 200 m. NO. om Alvastra järnvägsstation (se inv. 13,572).

13,541. *Södermanland, Villåttinge hd, Lilla Malma sn.* Båtförmig stenyx med hålk (nedre delen), afslagen i skafthålet; brända människoben; några kolbitar; liten slaggbit; f. vid grundgräfvning å länsmansboställets mark invid Malmköping (benen, kolet och slaggbiten i ett sandblandadt röse).

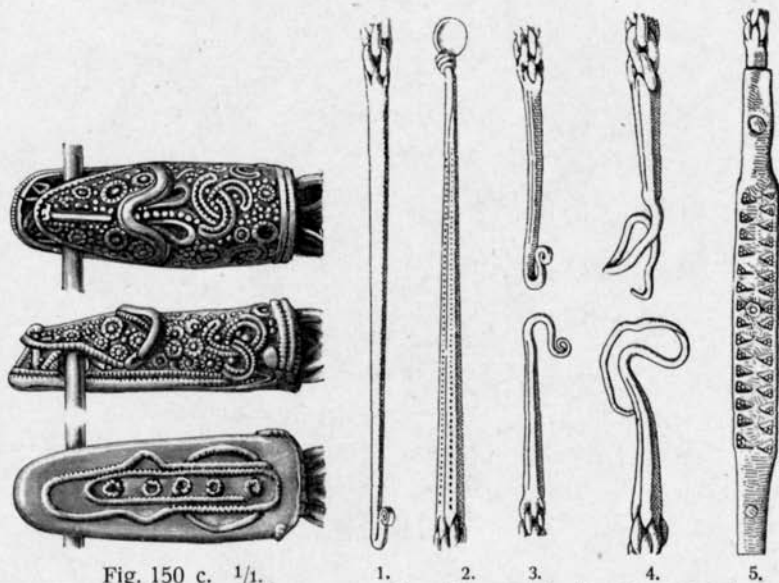

Fig. 150 c. 1/1.

Fig. 151—155 b. 1/2. (Inv. 13,534)

13,542. *Norrboten, Pajala sn, Kengis.* Stor yxa af skiffer (fig. 157) med hålegg, plankonvex genomskärning, afsmalnande mot nacken, f. vid torpet *Weisto*, vid odlingsarbete.

13,543. Gipsafgjutningar af en liten brednackad yxa af flinta med spetsoval genomskärning och en större yxa af skiffer, jämbred, med rektangulär genomskärning, båda ofullständigt slipade, f. vid *Muonioniska i Pajala sn, Norrboten*, nedanför Ounastunturi vid stranden af Ounasjärvi, på 1 m:s djup, samt af en yxa af skiffer med hålegg, jämbred med trapezformig genomskärning, ofullständigt slipad, inköpt från

en lapp från Rautasjaur i Gellivare sn, Norrbotten. Originalen tillhöra stationsskrifvaren Karl Tirén i Kiruna.

13,544. *Uppland, Åkers skplg, Österåkers sn, Ytterby.* Två nycklar, sporre, ovalt, profileradt handtag till kista el. dyl., sländten till spinnrock, rektangulär remsölja utan torn, hästskosöm, allt af järn; ett 50-tal glasbitar, de flesta af fön-

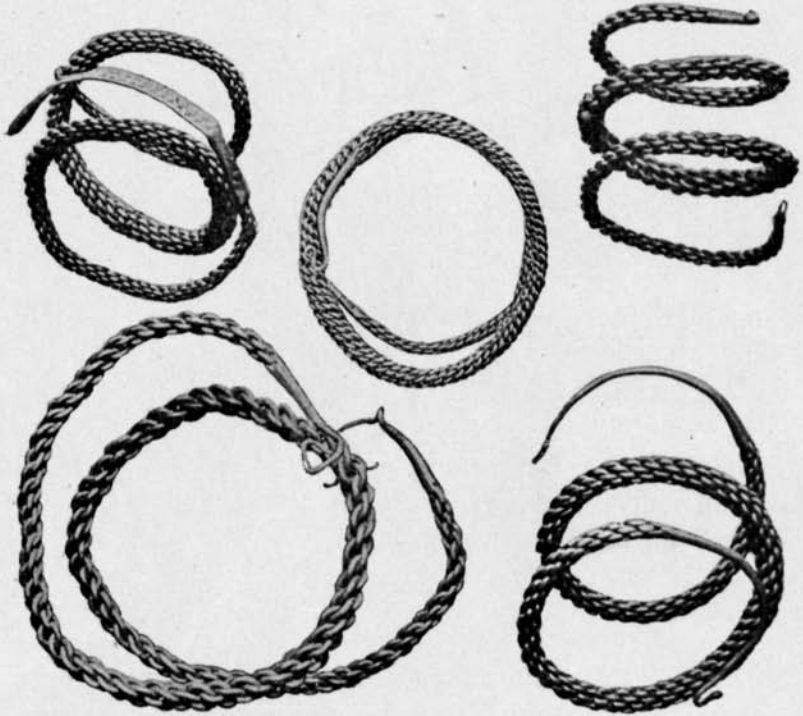

Fig. 151—155 a. (Inv. 13,534)

sterglas, några af glaskärl, däribland en kantbit med grunda kannelyrer och en pålödd glastråd löpande parallellt med kanten; 3 flintbitar, hvaraf två brända; 3 svinbetar, f. å *Resarön* på den s. k. Bastuudden midtemot Moholmen, vid gräfningsområde af 2 m:s vidd, på 0,8—1 m:s djup bland multnade ben och tegelstensbitar.

13,545. *Gotland, Lau sn, "Laubackar"*. Tre alldeles lika genombrutna remändbeslag (*fig. 158*) af brons och 2 andra bronsbeslag (*fig. 159, 160*); f. jämte skelettdelar i en grusgrop ej långt från grafven inv. 13,085.

13,546. *Gotland, Lau sn, Hallbjens*. Bitar af en bronsbrakteat närmast som Montelius, *Från järnåldern*, pl. 2: 13; 2

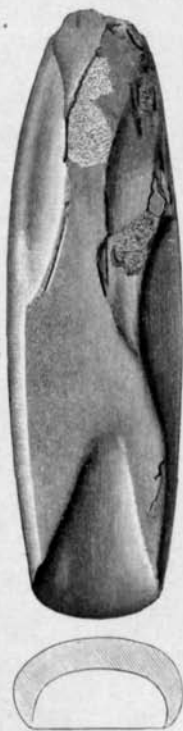

Fig. 157. $\frac{1}{3}$. (Inv. 13,542)

Fig. 156. $\frac{1}{1}$.
(Inv. 13,539)

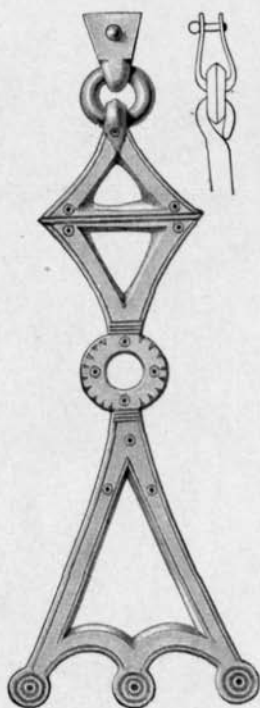
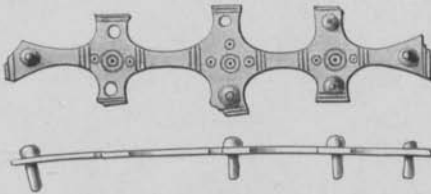
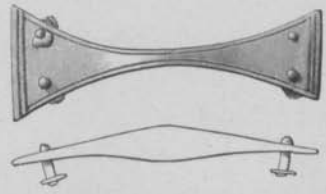
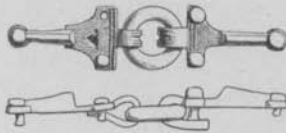

Fig. 158. $\frac{1}{1}$. (Inv. 13,545)

rembeslag (*fig. 161*) förenade genom en ring, allt af brons, nedre ändan af ett genombrutet remändbeslag (*fig. 162*) af brons, rund afbruten bronssten (*fig. 163*) med ett afbrutet, vinkelböjdt parti i ena ändan (nyckel?), 4 bronsfragment, liten slaggbit; f. tillika med en ej insänd skadad stenmejsel vid potatisplockning "på den gamla grafplatsen" (jfr inv. 11,131).

13,547. *Stockholm, Kungsgatan*. Kanonkula af järn.

13,548. *Ångermanland, Dals sn, Norum*. Yxa af järn (1400-talet), f. för 5—6 år sedan vid sjöfoderslagning i *Lesjön* å det s. k. *Näset*, ungefär 3 m. från land och på c:a $\frac{1}{4}$ m:s djup i lerblandad dyjord. — *Bjärträ sn, Lugnvik nr 2*. Af långt bryne(?) af sandsten med oval genomskärning, f. år 1906 vid grustagning omkring 400 m. från den s. k. Koltjärnen. — *Skogs sn, Öfvered*. Liten tjocknackad mejsel af sandsten, nacken oslipad, f. år 1908 i grusjord vid potatisupptagning

Fig. 159. $\frac{1}{1}$. (Inv. 13,545)Fig. 160. $\frac{1}{2}$. (Inv. 13,545)Fig. 161. $\frac{1}{2}$. (Inv. 13,546)Fig. 162, 163. $\frac{1}{2}$. (Inv. 13,546)

“ungefär 500 m. från en sjö och 150 m. från en å, flera dylika äro funna i närheten af fyndstället.”

13,549. *Västmanland, Snefringe hd, Svedvi sn, Ekeby*. Massiv bronsyxa med skafthål som *Fornvännen* 1907, sid. 116, f. 2 km. Ö. om Hallstahammar i en hagmark, som förr varit kärr; tjocknackad grönstensyxa med tväregg.

Nerike, Glanshammars hd och sn, Valsta. Yxa af grönsten med smalsidor, nacken afslagen. — *Nedergården*. Pärla af bernsten, tilltryckt rundad, f. i en åker. — *Örebro hd, Kils sn, Falla*. Tjocknackad grönstensyxa med hålegg. — *Sköller-*

sta hd och sn, Pålsboda. Grönstensyxa med oval genomskärning, afsmalnande mot nacken, f. i en grusås vid folkskolehuset; tjocknackad grönstensyxa med rundade smalsidor, något afsmalnande mot nacken, f. å komministerboställets mark vid planering af skolplanen.

Södermanland, Åkers hd, Strengnäs landsförsaml., Åby. Tjocknackad grönstensyxa med hålegg. — *Åkers sn, Lida.* Grönstensyxa med smalsidor och tväregg, nacken afslagen. — *Valsberga.* Eggdel af firsidig flintyxa med hålegg, slipad. — *Berga.* Cylindrisk pärla af glasfluss, grön, något skadad, f. i ett sandtag vid graffältet inv. 13,528. — *Oppunda hd, V. Vingåkers sn, Uppsala.* Trindyxa af grönsten med tväregg, (oval genomskärning, nacken skadad); trindyxa af grönsten med hålegg, oval genomskärning; liten trindyxa af grönsten med tväregg, oval genomskärning. — *Lyttersta.* Trindyxa af grönsten med hålegg, oval genomskärning. — *Ö. Vingåkers sn, Barksäter.* Tjocknackad grönstensyxa med oval genomskärning, f. vid *Källtorp.* — *St. Malms sn, Tibblenäs.* Groft slagen grönstensyxa med spetsoval genomskärning, något afsmalnande mot nacken, ofullständigt slipad, rundt nacken en inskuren] grund ränna, möjligen från senare tid och afsedt till ombindning. — *Floda sn, Gummetorp.* Skaftålsyxa med skadad egg. — *Nästorp.* Slipad flintyxa med smalsidor, afsmalnande mot den afslagna nacken. — *Villåttinge hd, L. Mellösa sn, Ölmstorp.* Trindyxa af grönsten med oval genomskärning, eggen något skadad. — *Flenmo.* Tjocknackad grönstensyxa med hålegg (nacken sned); stor grönstensyxa med smalsidor, nacken och eggpartiet afslagna, yxan afsmalnar mot nackändan. — *Skogstorp.* Firsidig grönstensyxa med hålegg, nacken afslagen, eggen skadad. — *L. Mellösa.* Skaftålsyxa. — *Tallsäter.* Trindyxa af grönsten med tväregg, oval genomskärning. — *Axelsberg.* Tunnackad flintyxa, alla sidorna ofullständigt slipade (eggen skadad); trindyxa af grönsten med tväregg och plankonvex genomskärning; spetsnackad grönstensyxa med oval genomskärning; liten tunnackad grönstensyxa

med afslaget eggparti. — *L. Malma sn, Lida*. Trindyxa af grönsten med tväregg, oval genomskärning; tjocknackad grönstensyxa med tväregg, eggen något skadad, f. vid *Lidamon*. — *Hällaren*. Trindyxa af grönsten med oval genomskärning, f. vid *Trumslagartorp*. — *Fräkentorp*. Grönstensyxa med oval genomskärning, något afsmalnande mot nacken, f. vid *Kolar-torp*. — *Dunkers sn*. Flintdolk som *Sv. F. 51* brusten i tre delar, hvarjämte yttersta ändpartierna saknas. — *Nälen*. Trindyxa af grönsten med tväregg och oval genomskärning; trindyxa af grönsten som föreg.; spetsnackad grönstensyxa med oval genomskärning, eggen skadad. — *Bråhåfda*. Fyrsidig grönstensyxa med hålegg, nacken afslagen, f. vid *Vik*. — *Sundby*. Ofullbordad mångkantig stenyxa, skafthålet ej påbörjadt, f. år 1906 vid soldattorpet *L. Dalen*, under en stenhäll i en åker. — *Händö*. Tjocknackad grönstensyxa med oval genomskärning, något afsmalnande mot nacken. — *Ekensholm*. Liten tjocknackad grönstensyxa med svag hålegg. — *Hyltinge sn, Sparreholm*. Tjocknackad grönstensyxa, något afsmalnande mot den skadade nacken, f. vid *Sandvik*; spetsnackad grönstensyxa med rundade smalsidor; tunnackad grönstensyxa med rundade smalsidor, afsmalnande mot nacken, båda f. vid torpet *Sågstugan*, i skogsmark. — *Daga hd, Björnlunda sn, Skeenda*. Eggdel af en skafthålsyxa, afslagen i skafthålet. — *Dillnäs sn, Dillnäs*. Skafthålsyxa (nacken skadad); skafthålsyxa, eggpartiet afslaget. — *Frustuna sn, Bråkedal*. Spetsnackad grönstensyxa med rundade smalsidor; liten tjocknackad grönstensyxa med hålegg. — *Sigtuna*. Fyrsidig grönstensyxa, något afsmalnande mot den afslagna nacken, eggen skadad, på öfre delen märken efter skaftningen. — *Öknebo hd, Turinge sn, Herrovik*. Skafthålsyxa med något bakåtböjdt eggparti; oval eldslagningssten af kvartsit som *Sv. F. 270*. — *Tveta sn, Tvetaberg*. Liten tjocknackad flintyxa, tunn, med tväregg, alla sidorna slipade, kritskorpa på nacken. — *Öfverjärna sn*. Groft slagen grönstensyxa af Lihulttyp med trapezformig genomskärning, obetydligt slipad, f. å socknens "skogsmalm".

— *Kallfors*. Fyrsidig grönstensyxå med tväregg, något afsmalnande mot den oregelbundna nacken (öfre delen ofullständigt slipad); oval slipsten af sandsten med fyrsidig genomskärning, fin slipyta på en af sidorna, de öfriga grofslipade. — *Svartlösa hd, Botkyrka sn, Tullinge*. Hälften af en skaft-hålsyxå, brusten på längden.

Södermanland? (antagligast, dock utan närmare fyndupp-gift). Litet eggfragment af en grönstensyxå med eller utan skafthål.

13,550. *Norrbotten, Öfvertorneå sn, Svanstein*. Stor grönstensyxå (fig. 164) med trapezformig genomskärning, tväreggad (nedre delen delvis slipad); grönstensyxå som föreg. ehuru mindre; grönstensyxå som föreg. dock mera flat, f. "i närheten af Svansteins sågverk från 1 fots djup i marken."

13,551. *Gotland, Grötlingbo sn, Sixarfve*. Ringspänne af brons med facetterade knoppar; 2 alldeles lika bronsnålar med facetterade hufvuden, ytorna ornerade med punkter; f. år 1903 jämte skelett i en stenlagd graf tätt väster om gården, vid anläggning af nya utfartsvägen från Sixarfve till kyrkan. — *Grötlingbo kyrka*. Litet omböjdt, rombiskt bronsbeslag af pressadt bronsbleck, f. i ett grustag vid kyrkan. — *Sixarfve*. Djurhufvudformad spännbuckla af brons som Sv. F. 535, utan botten och nål, f. vid potatisupptagning på Sixarfve ägor nära Bölske. — *Eke sn, Petsarfve*. Botten till en djurhufvudformad spännbuckla af brons, nålen, som saknas, har varit af järn, f. i en åker. — *Visbytrakten(?)* Mycket litet ringspänne af brons med facetterade knoppar, nålen saknas.

13,552. *Gotland, Hafdhems sn*. Rembeslag af brons, (fig. 165), bestående af två djurhufvudformade, genombrutna delar, förenade genom en delvis fylld ring; rembeslag af brons

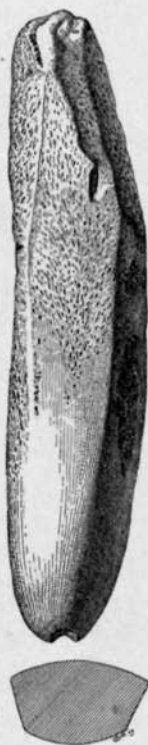

Fig. 164. 1/4.
(Inv. 13,550)

som Sv. F. 514. — Utan närmare fynduppgifter. Ornerad benkam (fig. 166) med halfrunt öfverstycke, kammen förfärdigad i ett stycke; ornerad benkam (fig. 167) af ovanlig form, ändarna saknas, öfverstycket belagdt med skifvor, fasthållna med bronsnitar.

13,553. Bohuslän, Vette hd, Näsinge sn, Sundby. Tjock-

Fig. 165. 1/1. (Inv. 13,552)

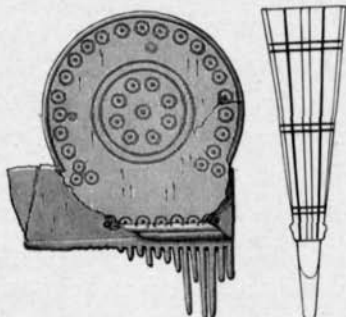

Fig. 167. 2/3. (Inv. 13,552)

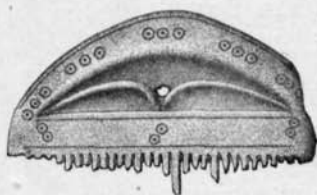

Fig. 166. 2/3. (Inv. 13,552)

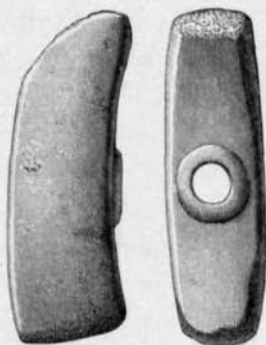

Fig. 168. 1/3. (Inv. 13,553)

nackad flintyxa med tväregg, eggen något utsvängd, bredsidorna delvis slipade, smalsidorna nästan fullständigt oslipade, f. år 1907 vid jordschaktning på ett berg c. 50 m. Ö. om C. B. Öbergs boningshus (omkr. 1 km. OSO. om Näsinge kyrka), strax intill iakttogs i jorden "en stor grop med aska och kol"; rullsten af granit med ränna, i ändarna svagt tillplattad och med stötmärken; rullsten af granit el. gnejs med ränna, rän-

nan följer stenens minsta omkrets, f. för 10 år sedan omkr. 25 m. S. om nyssnämnda boningshus, i eller invid grunden till ett mindre hus; nackända af en skafthålsyxa, afslagen i skafthålet, f. rätt nyligen i åkern strax intill södra gafveln på Carl Olaussons boningshus (omkr. 1 km. OSO. om Näsinge kyrka). — *Skee sn, Kjällviken*. Skafthålsyxa; skafthålsyxa med ofullbordadt håll, på ena sidan svagt gropformigt, på andra sidan med afbruten borrtapp; ett i två delar brustet skaft till en flintdolk som *Sv. F.* 57; dolken, som varit hel, den ena af yxorna (osäkert hvilken) och antagligen äfven den andra f. i en åker omkr. 300 m. SSV. om Hans Hanssons gård, i samma åker hafva äfven "flintspetsar" anträffats. — *Skärje*. Öfre delen af en tjocknackad flintyxa med slipade breddsidor, ena smalsidan obetydligt, den andra, äfvensom nacken, icke alls slipade, f. år 1907 vid ett grustag vid vägen Valex—Håfve; på platsen är en stenålders boplats. — *Björke*. Flintsåg som *Sv. F.* 74, f. år 1904 vid jordschaktning S. om byn tillsammans med flera andra sågar, som emellertid voro sönderbrutna och ej blefvo tillvaratagna, de lågo tillsammans utan någon tydlig ordning. — *Tanums hd och sn, Mulltorp*. Trekantig pilspets af flinta som Müller, *Ordning* 175—176, f. i åkrarna några 100 m. N. om gården och N. om dalen med stenåldershyddan (inv. 12,050). — *Tjörns hd, Valla sn, Dyvik (på Mjörn)*. Yxa eller hammare med skafthål (*fig. 168*) af grågrön, täljstensliknande, glimmerrik bergart, ändarna afslagna, på baksidan rundt skafthålet en ringformig hålk, unik form, f. i en åker belägen i en liten dalsänka omkr. 300 m. Ö. eller NO. om gården, på platsen skall man hafva anträffat äfven andra "stensaker".

13,554. *Norrbotten, Piteå landsförsaml., Gråträsk*. Tjugo smärre föremål af silfver, tenn, brons och glas, hörande till det stora fyndet inv. 10,501, 13,019 och 13,154.

13,555. *Gotland, Rute sn*. Ringspanne af silfver med facetterade knoppar, nålen saknas. — *Boge sn*. Doppsko af brons (*fig. 169*) till svärdsslida som *M. Bl.* 1903—1905, sid.

206; nyckel af brons lik Sv. F. 498. — *Västkinde sn.* Dolk af järn (1500-talet). — *Hejnums sn, Boters.* Två angelsaksiska (Etelred) silfvermynt. — *Visby, S:t Hansgatan.* Litet ringspänne af brons med facetterade knoppar, nålen saknas, f. vid stenläggning af gatan. — *Vallstena sn.* Nål af brons med tillplattadt, genomborradt hufvud; djurhufvudformad spännbuckla af brons, närmast som Sv. F. 537, utan botten och nål. — *Väs-*

Fig. 169. 1/1.

Fig. 170. 1/1.

(Inv, 13,555)

terhejde sn. Spjutspets af järn med utsprång på båda sidor om den runda hålken. — *Roma sn.* Spänne af brons (*fig. 170*); litet spänne af brons som Sv. F. 438; remsölja af brons, den rundadt triangulära remhållaren i ett stycke med den ovala ramen; fragment af en remsölja af brons som *Ant. Tidskrift.* del 15: 3, sid. 125, större delen af ramen saknas; genombruttet remändbeslag af brons (*fig. 171*), upptill slutande i ett djurhufvud; ornerad, förgylld midtknapp af brons (*fig. 172*)

till en sköldbuckla; nål af brons med litet, svagt profileradt hufvud, spetsen afbruten. — *Tofta sn. Ansarfve.* Ringspänne af brons med profilerade knoppar, nålen saknas. — *Eskelhems sn, Öfvide.* Tjugo tyska silfvermynt, däribland ett itubrutet. — *Valfva.* Rund spännbuckla af brons som B. Salin *Thierornamentik*, fig. 612, men sidorna ej ornerade, nålen, som varit af järn, saknas; ringspänne af brons med facetterade

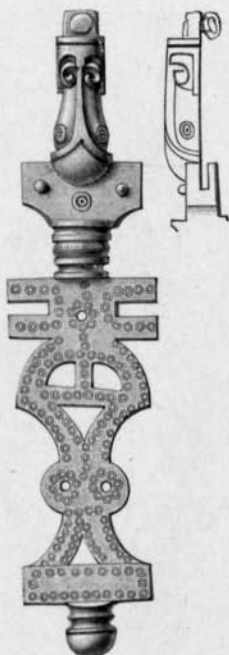

Fig. 171. 1/1.

Fig. 172. 1/1.

Fig. 173. 1/1.

(Inv. 13,555)

knoppar; ringspänne af brons med facetterade knoppar, nålen saknas, f. i en åker invid de båda föreg. — *Sanda sn, Sandegårda.* Barbarisk efterbildning af ett angelsaksiskt silfvermynt (fig. 173), ganska väl gjord. — *Hejde sn, Forsa.* Sländtrissa af kalksten; järnten med firsidig genomskärning, tillspetsad i ena ändan. — *Muntsarfve.* Skoning af brons till en biskopsstaf, f. vid plöjning af en åker. — *Närs sn.* Rund spännbuckla af brons (fig. 174) med spår af förgyllning, nå-

len saknas. — *Mästermyr*. Stor bronsyxta med tvärafrens, som *Sv. F.* 117, "f. i den s. k. *Stormyren* (Mästermyr) mellan Hemse och Slite socknar". — *Näs sn.* Bågsparre af brons (*fig. 175*) med infattade granater; litet bronsrör som *M. Bl.* 1878, sid. 743; 5 små bronsfragment, hvaraf tre med otydliga ornament; rektangulärt bronsbeslag med en nit i hvardera ändan; nyckel af järn som *Sv. F.* 498; 29 pärlor af glasfluss: 2 rödgula och 12 röda, rundade, mer el. mindre afplattade, 7 röda, rörformiga, däraf fyra mer el. mindre försmälta, 7 gröna och en blå, runda, något tillplattade och mer el. mindre försmälta; 2 rörformiga pärlor af kalksten(?); 6 små bitar af ett blått, kritliknande ämne. — *Utan närmare fynduppgifter*. Fem arabiska silf-

Fig. 174. 1/1.

(Inv. 13,555)

Fig. 175. 1/1.

vermynt, däraf ett genomborradt; af brons: bit af ett stort ringspanne med flätornament, den plana fyrkantiga knappens öfversida prydd med ett hakkors; 3 ringspannen med upprullade ändar, på ett af dem är nålen afbruten; tre ringspannen med facetterade knoppar (nålarna saknas, på ett ex. felas äfven ena knoppen); rem-sölja (den fyrsidiga, genombrutna remhållaren i ett stycke med den ovala ramen, som på midten skjuter ut i en spets); nål med det genomborrade hufvudet afbrutet; nål med genombrutet hufvud,

orneradt med cirklar och punkter; liten flat nål med genomborradt hufvud (antagl. från medeltida prydnad, möjligen till ett relikskrin), bestående af ett i en oval inskrifvet kors; liten spjutspets af järn med rund hålk.

13,556. *Skåne, Oxie hd, Lockarps sn, Lockarp n:r 14.* Bronsnål som *M. Bl.* 1903—1905, fig 33, men omböjningen något större och spiralen mer nerdragen, spetsen afbruten; 2 små flintskärfvor; lerkärl som *Fornvännan* 1906, sid. 238, med 4 små horisontella utskott upptill, hvaraf ett orneradt med 6 streck, ordnade tre och tre och V-formigt divergerande; skålformigt lerkärl med något indragen mynningskant, mycket skadadt; brända ben, f. vid plöjning af en åker invid en större sten. Urnan, öfver hvilkens mynning skålen var stjälp som lock, innehöll de brända benen, bland hvilka äfven de andra föremålen utan tvifvel ursprungligen legat. Grafven antagligen sekundärgraf i kanten af en större grafhög, till hvilkens fotkedja den ofvannämnda stenen i så fall hört. (*Undersökning verkställd på platsen af intendenten G. J:son Karlin.*)

13,557. *Ångermanland, Grundsunda sn, Godmark.* Tjocknackad grönstensyxta med hålegg, f. vid *Gide älf. Gåfva af herr G. Holmlund.*

13,558. *Dalsland. (Utan närmare fynduppgifter).* Två vackra grönstensyxor af Lihulttyp, tväreggade, oslipade, med triangulär genomskärning, på den ena är nacken i senare tid afslagen; yxorna hafva förut tillhört Åmåls läroverks samling. *Gåfva af rektor J. O. Sundberg, Åmål.*

13,559. *Stockholm, Skeppsbron 44.* Medeltida svärdsknapp af brons, f. på minst 2 m:s djup. *Gåfva af ryttmästaren A. Stedt, Stockholm.*

13,560 *Kalmar län, N. Möre hd, Åby sn, Svartingstorp.* Öfre delen af en trindyxa af grönsten med nästan rund genomskärning, f. år 1907 på "Mellangärdet", beläget Ö. om landsvägen Rockneby (Ryssby sn) — Kalmar. *Gåfva af härads-höfding O. Ehnбом, Halmstad.*

13,561. *Ångermanland, Bjärträ sn, Bålsjö n:r 4 A.* Frag-

ment af slipsten med konkav slipyta på ena sidan, f. år 1908 vid potatisupptagning omkr. $\frac{1}{2}$ fot djupt i grusjord, ungefär 100 m. från Bålsjön. *Gåfva af herr J. A. Boman.*

13,562. *Skåne, Torna hd, Hardeberga sn, Hardeberga.* Städformad sten, f. år 1882 under harfning på en åker. *Gåfva af regementsläkaren I. F. C. Ammitzböll.*

13,563. *Östergötland, Bråbo hd, Ö. Eneby sn, Fiskeby.* Tveeggadt järnsvärd från vikingatiden, fästeknappen saknas, f. på en liten holme i Motala Ström omedelbart ofvanför fallen, omkr. 0,6 m. öfver medelvattenståndet. *Gåfva af Fiskeby bruk.*

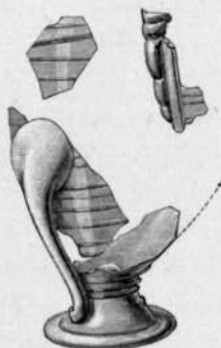

Fig. 176. $\frac{1}{3}$.
(Inv. 13,566)

13,564. *Skåne, Torna hd, Dalby sn.* Nedre delen af en skafthålsyx, som Müller, *Ordning* 81, afslagen i skafthålet; — *Skytts hd, Hvellinge sn.* Nedre delen af en skafthålsyx som Müller, *Ordning* 76, men eggen mera böjd, afslagen i skafthålet. *Gåfva af bokhandlare T. Holmgren.*

13,565. *Gotland, Atlingbo sn, Isums.* Skafthålsyx närmast som *Sv. F.* 40, f. i den s. k. *Betningså kern.*

13,566. *Gotland, Roma sn.* Bågspänne af brons med infattade granater närmast som *M. Bl.* 1893, pl. 19: 3; bågspänne af brons med infattade granater, af samma hufvudtyp som föreg., nålen af järn; litet spänne af brons som *Sv. F.* 438, men orneradt, nålen, som varit af järn, är afbruten; remsölja af brons som *Ant. Tidskrift*, del 15: 3, sid. 125; 3 runda, svagt kupiga järnbeslag, möjligen knappar till en sköldbuckla (ett något större än de båda öfriga); 2 små bronsfragment; 5 fragment af en glasbägare (*fig. 176*) med konkav fot och prydd med pålödda glastrådar och strutformiga bihang; 2 delar af ett orneradt lerkärl; 15 pärlor af kalksten (?), däraf 5 runda och 10 cylindriska; 45 pärlor af glasfluss: 30 röda, runda, 5 röda, cylindriska, 5 gröna, runda, 5 runda med mosaikinläggning, nämligen en röd med svarta och hvita ränder, 1 d:o

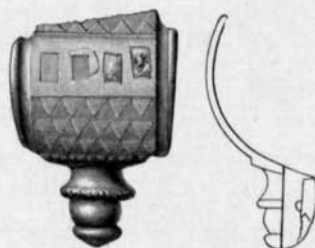
med svarta, hvita och gula ränder och 2 d:o med hvita, blå och gula ränder samt en grön med hvita ränder, de flesta pärlorna äro mer eller mindre eldskadade; — *Utan närmare fynduppgifter*. Sköldbuckla af järn närmast som *Sv. F.* 420, midtknappen af brons, oornerad, en del af brättet bevarad med en stor flat knapp af järn; tveggadt järnsvärd som *M. Bl.* 1894, sid. 80, hopböjdt, öfre delen af tången afbruten; spjutspets af järn (*fig. 177 a*) med en ornerad knapp af förgylld brons (*fig. 177 b*) på ömse sidor om den runda hålken; spjutspets af järn med bred, bladformig klinga och rund hålk; spjutspets af järn som föreg. men mindre; knif af järn, eneggad, som *Sv. F.* 267; ovalt ändbeslag af brons till ett knifskäft af ben; 3 fragment af en rund skifva af brons med nedböjda kanter och ornerad med punkter och koncentriska cirklar, möjligen midtknapp till en sköldbuckla; foten till ett spänne af brons som *Sv. F.* 438; oornerad, rund hålk af järn, antagligen till en pilspets; cylindrisk pärla af kalksten; 2 runda pärlor af glasfluss, den ena grön, eldskadad, den andra gul; allt enligt uppgift, utgörande två fynd. — *Visby*. Ovalt beslag af brons (*fig. 178*) med genombrutna djuornament; nyckel af järn af formen *Sv. F.* 497, f. vid gräfningar i Silverhättan; — *Lokrums sn, Haltarfve*. Nedre delen af en bronsfibula (*fig. 179*) med inläggningar i emalj på den breda bågen, jfr *Fornvännen* 1906, sid. 239, fig. 40; remsölja af brons med rund ram och profilerad torn; omkr. 300 små bronspärlor jämte fragment; 4 fragment af ett tunnt bronsbleck, hvaraf två äro försedda med en nit med rundt hufvud; litet bronsfragment; remsölja af järn med rundad ram.

Fig. 177 a $\frac{1}{3}$.
b $\frac{1}{1}$.
(Inv. 13,566)

13,567. *Dalsland, Sundals hd, Frändefors sn, V. Bodane.* Flintdolk med afslaget skaft; lång, tjock spånkrapa af flinta med skrapegg utefter båda kanterna; cylindrisk flintkärna, konisk flintkärna, 2 flintspånor; f. år 1907 och 1908 på olika ställen i en åker. — *Selringen.* Såg af flinta med svagt inböjd egg; rund skifskrapa af flinta; flintspån med tillhuggning här och hvar utefter kanterna; f. år 1908 på ett berg.

13,568. *Bohuslän, Orusts Västra hd, Tegneby sn, Smedby.* Konisk flintkärna, liten lerkärleksbit, möjligen ornerad; f. i el. vid en dös. — *Orusts Östra hd, Långelanda sn, Gömme.* Af flinta: 4 skifyxor, 2 nackändar till rundtomslagna yxor, borrh(?) som Müller, *Ordning* 28—29, 5 spånkrapor, 7 flintskärfvor

Fig. 178^{1/1}.

(Inv. 13,566)

Fig. 179. ^{1/1}.

med skrapegg, 2 tillhuggna flintstycken med oregelbundet tresidig form, 2 aflånga flintbitar, tillhuggna rundtom, 2 koniska kärnor, 2 cylindriska kärnor (den ena bränd), 2 knackstenar, oregelbundet runda, 35—40 spånor, däribland en svallad, en stor mängd affall, däribland ett 10-tal svallade och 13 brända bitar; f. på en boplats; — skifyxa af flinta med afslaget nackparti; trindyxa af grönsten med oval genomskärning, eggpartiet mycket skadadt; 2 koniska flintkärnor; ett 20-tal flintspånor, en del flintaffall, däribland två svallade skärfvor; f. på en annan boplats; — 3 yxor af grönsten af Lihulttyp, tvåreggade, med triangulär genomskärning, oslipade; 2 fragment af grönstensyxor(?) den ena antagl. en yxa af Lihulttyp med triangulär genomskärning, den andra antagl. en trindyxa med oval genomskärning, båda mycket vittrade;

spånskrapa af flinta; flintskärfva med skrapegg; konisk flintkärna; 12 flintspånor, däribland en svallad; en mängd flintaffall, däribland tre svallade och sex brända skärfvor; aflång knacksten af flinta; 2 affallsstycken af grönsten; f. på en annan boplats; — 21 flintbitar, däribland tre svallade samt en del naturlig svallgrusflinta, de öfriga dock tydligt tillslagna, f. på en annan boplats; — 4 flintbitar, f. på en annan boplats; — yxa af grönsten af Lihulttyp, tväreggad, med triangulär genomskärning, oslipad, f. i ett odlingsröse; — prof på kol och kolblandad sand, f. i en brandgrop; — yxa af grönsten af Lihulttyp tväreggad, med triangulär genomskärning; oslipad trindyxa af grönsten, tväreggad, med plankonvex genomskärning, nacken afslagen liksom äfven yttersta eggpartiet; af flinta: nackända af spetsnackad flintyxa med smalsidor (bredsidorna och den ena smalsidan mer el. mindre slipade den andra smalsidan oslipad och tillhuggen från ena kanten); 3 spånkrapor, däraf en bränd; 2 skärfvor med skrapegg; konisk kärna; handtagskärna; knacksten; ett 30-tal flintspånor, däribland två svallade; en del flintaffall, däribland två svallade och två brända skärfvor; f. på en annan boplats; — *Ängås.* 2 skifyxor, 2 nackändar till rundtom slagna yxor, 5 spånkrapor, 6 flintskärfvor med skrapegg, konisk kärna, cylindrisk kärna, rund knacksten, 80—90 spånor, däribland två svallade, en del affall, däribland 6 svallade och 6 brända skärfvor, allt af flinta; f. på en boplats. — *Röd.* Eggparti af trindyxa af grönsten, tväreggad, med plankonvex genomskärning, som upp till synes hafva varit mera oval; f. i ett stenröse vid postgården. — *Inlands Fräkne hd, Ljungs sn, Ödekorsviken.* Af grönsten: 3 yxor af Lihulttyp, tväreggade med triangulär genomskärning, däraf en något slipad, de båda öfriga oslipade; 2 yxor af Lihulttyp, delvis slipade, den ena tväreggad, med trapezformig genomskärning, den andra räteggad, med rombisk genomskärning; 2 nackändar till yxor af Lihulttyp, oslipade med triangulär genomskärning; trindyxa, tväreggad, med oval

genomskärning, svagt hålslipad, trindyxa med oval genomskärning, nackpartiet afslaget, 5 grönstensstycken (affall el. förarbeten till yxor af Lihulttyp), däribland ett med slipyta på en af sidorna; afflagrad flisa af skiffer med hälften af ett borradt hål i ena kanten; brynsten(?) af kvartsit, aflång, afslagen, med rundadt triangulär genomskärning; af flinta: skifskrapa, något aflång, spånknif som *Sv. F.* 67, groft tillslaget redskap af samma form som föreg., men betydligt större; borr af skifva med täml. bred spets; aflångt redskap, groft tillhugget utefter de båda sidokanterna, spetsen afbruten, antagl. användt som borr; 18 spånor, däribland två brända; en del flintaffall, däribland 12 brända och en svallad skärfva; allt f. på en boplats se inv. 13,122: 9; — 15 flintspånor (däribland en bränd), en del flintaffall (däribland 13 brända skärfvor), grönstensbit med rundad konvex slipyta på ena sidan, antagl. naturlig, skifferflisa med slipyta på ena sidan (osäkert huruvida naturlig el. afsiktlig), 2 kvartsbitar, f. på en annan boplats; — af flinta: eggparti af yxa med delvis slipade bredsidor, smalsidorna bortslagna, användt som kärna, 3 fragment af slipade yxor, däraf en med smalsidor, spån slagen af en slipad yxa med smalsidor och omarbetad till spånskrapa med konvex skrapegg i ena ändan, 2 hela och 3 fragmentariska trekantiga pilspetsar som Müller, *Ordning* 174, däribland en bränd, trekantig pilspets som Müller, *Ordning* 175, borr som Müller, *Ordning* 32, 16 spånskrapor, 3 skärfvor med skrapegg, 3 cylindriska kärnor, 2 koniska kärnor, 130—140 spånor, däribland 5 svallade och 6 brända, en mängd affall, däribland 3 svallade och 6 brända skärfvor, f. på en annan boplats; — af flinta: spånskrapa bränd, och därigenom mycket sönderbrusten, skärfva med skrapegg, 16 spånor, däribland en bränd, en del flintaffall, däribland 7 brända skärfvor, f. på en annan boplats; — bottenpartiet samt en del fragment af ett vidbukigt lerkärl med svagt tillplattad bottenyta, 2 bitar af ett lerkärl, orneradt med grunda linjeornament (ä. j. å.), 4 små fragment af en benkam, ornerad, aflång skifskrapa af flinta, 2 flintspånor, 20 flintbitar, en del

brända ben, kol; f. i en graf af 6,5 m:s diam. med fotkedja, belägen nära föreg. boplatser. — *Grötån*: 7 flintbitar, däribland en bränd, 2 grönstensstycken, f. på en boplat. — *Branseröd*. Cylindrisk flintkärna, flintspån, 7 flintbitar, däribland en bränd, f. på en boplat. — *Anfasteröd*. Konisk flintkärna, 3 flintspånor, 14 flintskärfvor, f. på en boplat. — *Inlands Nordre hd, Ödsmåls sn, Berg*. Yxa af grönsten af Lihultstyp, triangulär genomskärning, mycket vittrad, eggen skadad; yxa af grönsten med oval genomskärning, afsmalnande mot nacken, oregelbunden form; yxa af grönsten med spetsoval genomskärning och något afsmalnande mot den rundade tunna nacken; 2 grönstensstycken; f. på en boplat där förut flera grönstensyxor äro anträffade (jfr inv. 13,122: 7). — *Lane hd, Skredsviks sn, Hogstorp*. Flintskärfva med skrapegg, 3 flintspånor, 5 flintbitar, f. "på boplatsen vid Hogstorp". — *Tunge hd, Foss sn, Kvistrum*. 7 flintspånor, däribland en bränd, 20 flintskärfvor, däribland en bränd; f. på en boplat; — svallad flintspån, 6 flintbitar, däribland en svallad och en bränd; f. här och hvar vid Kvistrum.

13,569. *Stockholm, Kungsgatan*. Half, ihålig, stor järnkula, f. på 3 m:s djup vid reglering af Kungsgatan mellan Oxtorget och Regeringsgatan.

13,570. *Skåne, Albo hd, Hvitaby sn, Greflunda*. Spjutspets af järn, smal, med rund hålk, eneggad knif af järn med kort fyrkantig tånge, hästsko af järn, 3 benbitar; f. jämte kol och ben i en borgkulle "Vallabacken".

13,571. *Norrbottnen, Nederkalix sn*. Yxa af skiffer, tväreggad, med triangulär genomskärning, nästan jämbred, delvis slipad, f. tillsammans med ett annat smalare och tunnare eggredskap af sten vid undersökning för en grustäkt till statsbanan Morjärv—Lapträsk vid norra ändan af sjön Granträsket, ungefär 1,5 m. djupt i grof sand eller fint grus.

13,572. *Östergötland, Lysings hd, V. Tollstaðs sn, Broby*. Fyrssidig grönstensyxa, oslipad el. mycket vittrad, öfre delen afslagen, grönstensyxa af oregelbunden, närmast spetsnackad

typ, delvis slipad; mycket vittrad yxa af grönsten af oviss typ, eggen utsvängd; 2 bearbetade grönstensstycken; ofullständig slipsten af sandsten med slipyta på två sidor; 2 bitar af eldsprängda(?) rullstenar; liten spånkrapa af flinta med konvex skrapegg i ena ändan; flintspån, slagen ur en slipad yxa med smalsidor; kranium (kalotten) samt 2 tänder af människa; liten svinbete; en del ben af större däggdjur, däribland troligen svin; f. i samma mosse som och omkr. 20 m. från fyndet inv. 13,540. (Se *Meddelanden från Östergötlands Fornminnesförening* 1908, sid. 33 ff.).

13,573. *Dalsland, Sundals hd, Frändefors sn.* Eggparti af skafthålsyxa, afslagen i skafthålet, eggen skadad, f. i södra delen af socknen.

Västergötland, Väne hd, Åsaka sn, Gästgifvaregården. Eggparti af skafthålsyxa, afslagen i skafthålet. — *Mossen.* Eggparti af skafthålsyxa, afslagen i skafthålet. — *Vilske hd, Floby sn.* Skafthålsyxa; tjocknackad grönstensmejsel (tväreggad, plankonvex genomskärning, väl bearbetad); grönstensyxa med ränna som *Sv. F.* 36, oval genomskärning oregelbundet nackparti, eggen mycket slö.

Bohuslän, Tanums hd och sn. Spånknif af flinta som *Sv. F.* 67, 2 flintspånor, 11 flintskärfvor, däribland en bränd; f. Ö. om allmänna landsvägen (den södra) vid Hede moar; — tjock spånkrapa af flinta, 4 flintbitar, f. Ö. om allmänna landsvägen (den norra) vid Hede moar.

Halland, Vilske hd, Veddige sn, Jonsjö. Skifyxa af flinta med skadadt eggparti, 3 flintspånor, 9 flintbitar, däribland två brända; f. på en boplats.

13,574. *Halland, Vilske hd, Veddige sn, Fageråkra.* Af flinta: vacker tjocknackad yxa, tjock, sidorna, särskildt smalsidorna och nacken, ofullständigt slipade; tjocknackad yxa, tunn, tväreggad, obetydligt slipad utom vid eggen; tjocknackad smalmejsel, oslipad; tjocknackad smalmejsel, obetydligt slipad f. "så godt som i en hög" vid vägarbete i något grusartad, stenbunden jord, omkr. 100 m. S. om Viskan och å öfversta

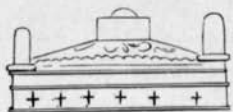

Fig. 180. $\frac{1}{4}$. (Inv. 13,577)

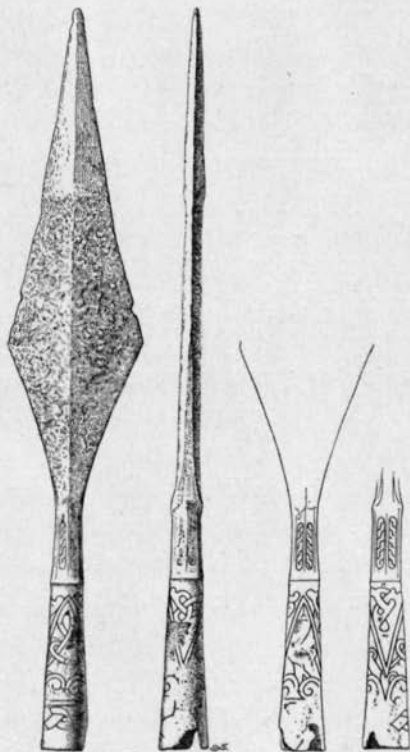

Fig. 182. $\frac{1}{3}$. (Inv. 13,581)

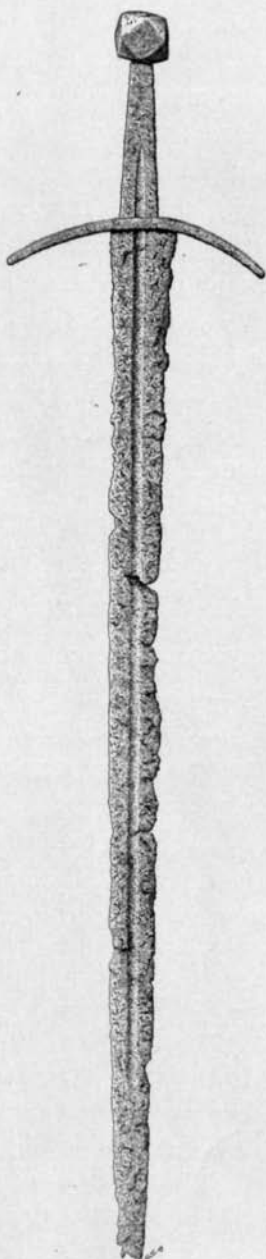

Fig. 181. $\frac{1}{6}$. (Inv. 13,580)

krönet af en ned mot Viskan gående backslutning; — trekantig pilspets af flinta som Müller, *Ordning* 174, med sidokanterna tillhuggna; aflångt, groft tillslaget flintstycke, 3 flintspånor, däraf en med kanterna delvis tillhuggna; f. här och hvar på ägora.

13,575. *Ångermanland, Nora sn, Rossvik*. 2 skifferbitar med runinskrifter, den ena har formen af en liten knif; f. i jord hemkörd till gården från en backe.

13,576. *Stockholm, Slottsbacken 2*. Glacerad miniatyrkruka af stengods, f. å Indebetouska tomten.

13,577. *Västmanland, Siende hd, Hubbo sn, Tränhammar*. Tjocknackad flintyxa, tväreggad, slipad, smalsidorna afrundade. — *Västerås*. Fyrsidigt, genombrutet föremål af förgyllt silfver (*fig. 180*) (slutet af medeltiden), f. vid grundgräfning.

13,578. *Uppland, Lyhundra hd, Estuna sn, Hof*. Fyrsidigt yxa af skiffer med hålegg, nacken snedt afskuren, breddsidorna delvis, smalsidorna och nacken fullständigt slipade. *Gåfva af ingenjör E. H. Bruhn*.

13,579. *Bohuslän, Tunge hd, Foss sn, Saltkällan*. Grönstensyxa med smalsidor, afsmalnande mot nacken, f. vid "Sanden". *Gåfva af godsägare F. Sjöberg*.

13,580. *Östergötland, Finspångaläns hd, Risinge sn*. Svärd af järn (*fig. 181*) från 1300-talet, upptaget med en håf ur sjön Dofvern vid flottbron mellan Ekön och fastlandet. *Gåfva af brukspatron A. Ekman*.

13,581. *Uppland, Lagunda hd, Biskopskulla sn, Villsberga*. Spjutspets af järn (*fig. 182*) med silfverbelagd hålk.

13,582. *Västergötland, Valle hd*. Nedre delen af en hacka af grönsten som Montelius, *Sveriges Forntid* I, *fig. 57*, afslagen i skafthålet.

Småland, Mo el. Västbo hd, Unnaryds sn. Flintdolk med skaftet tjockare än bladet, Müller, *Ordning* 163, flintdolk som föreg., spetsen afbruten, flintdolk som föreg., men skaftet delvis slipadt, yttersta spetsen afbruten. — *N. Vedbo hd*,

Lommaryds sn, Gyngö. Flintdolk med fyrkantigt skaft som Müller, *Ordning* 167, yttersta spetsen afbruten. — *S. Vedbo hd, Solberga sn, Holma.* Tjocknackad grönstensyxa med hålegg, väl bearbetad. — *N. Möre hd, Ryssby sn, Ryssbylund.* Spetsen af en spjutspets af skiffer. — *Åby sn, Skammelstorp.* Flintsåg med något utböjd egg, ena ändan afbruten. — *Utan närmare fynduppgift.* Liten mycket väl bearbetad tjocknackad flintmejsel, tvåreggad, slipad på alla sidor.

13,583. *Ångermanland, Nördingrå sn, Öfverveda.* Tjocknackad grönstensyxa med hålegg, ofullständigt slipad; af skiffer: pilspets, afbruten i båda ändar, 2 förarbeten till krumknivar, rund skifva med från båda sidor påbörjadt hål i centrum

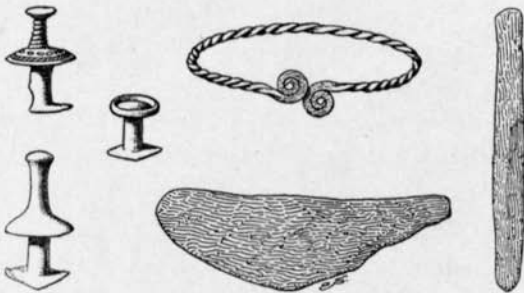

Fig. 183—188. 2/s. (Inv. 13,585)

(gropformigt), 5 bearbetade bitar, däraf fyra delvis slipade; allt f. i s. k. Öfveränget vid dikning och plöjning; jfr. inv. 12,976 och 13,602.

13,584. *Bohuslän, Tunge hd, Foss sn, Hensbacka.* Af flinta: 6 skifyxor, däraf 2 svallade, skifskrapa, 2 spånkrapor, 3 kärnor, 37 spånor, däribland 7 svallade, 28 flintbitar, däribland fyra svallade, f. på en boplats c:a 100 m. Ö. om gården; — skärfva af en slipad flintyxa. f. något längre åt S. från föreg. och på ungefär 10 m. lägre nivå. — *Lane hd, Skredsviks sn, Kråkeröd.* Af flinta: skifyxa, rundtom slagen yxa med afslaget eggparti, 9 spånor, 6 flintbitar; f. på en boplats S. om gården. — *Kallsås.* Skifyxa (?) af flinta, f. på boplatsen Ö. om gården; nackändan af en rundtom slagen yxa el. af en skifyxa af flinta, f. på boplatsen S. om Kallsås skolhus.

13,585. *Gotland, Lummelunda sn, Etebols*. Af brons: arm-ring, 3 dubbelknappar, rakknif, miniatyrsvärd; (*fig. 183—188*) f. jämte krukskärfvor och brända ben i en afjämnad backkulle inne på gården; kring kärlet voro stenar ställda; — orneradt lerkärl. (*fig. 189*) f. jämte ben i en grustäkt, belägen i en till gården hörande hage.

13,586. *Gotland, Bro sn, Suderbys*. Ax till bronsnyckel till bultlås, f. vid dikesgräfning i en åker.

13,587. *Gotland, Linde sn, Smitts*. Hålkyyxa af brons, närmast som *Sv. F. 152*, men eggen mera utsvängd och hålken oval, öglan afbruten; djurhufvudformad spännbuckla af

Fig. 189. $\frac{1}{3}$. (Inv. 13,585)

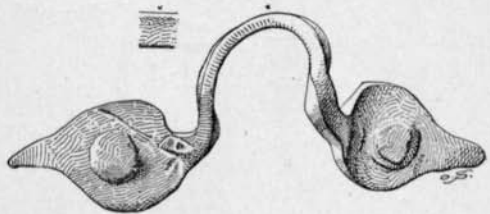

Fig. 190. $\frac{1}{2}$. (Inv. 13,588)

brons, närmast som *Antikvarisk Tidskrift*, del 15: 3, sid. 97, men endast innerfälten, ej listerna ornerade; f. i den s. k. Hamreåkern.

13,588. *Gotland, Vamblingbo sn, Siffride*. Liten spjutspets af flinta som *Sv. F. 49*; öra (*fig. 190*) till ett större kärl af brons; f. i den s. k. Hemåker.

13,589. *Gotland, Tofta sn, Krokstüde*. Medeltida finger-ring af guld, vikt 4,02 gram, f. å en upplöjd åker.

13,590. *Gotland, Buttle sn, Änge*. Stor nyckel af järn, (*fig. 191*) handtaget delvis af brons, f. vid plöjning af en åker.

13,591. *Gotland, Väte sn, Timans*. Genombrutet beslag af brons, (*fig. 192*) ciseleringen ej påbörjad, endast hålen upp-

borrade; rund remsölja af brons med tornen fästad på en diametral tvärstång.

13,592. *Gotland, Väte sn, Örter.* Rund spännbuckla af brons (*fig. 193*) med prickkornering, botten jämte nålen saknas och sidan skadad, f. vid plöjning af en åker.

13,593. *Gotland, Ganthems sn, Godrings.* Smal spjutspets af järn med rund hålk.

13,594. *Gotland, Valls sn, Levide.* Hålkyyxa af järn (*fig. 194*) med ögla, hålken fyrkantig, f. i en åker.

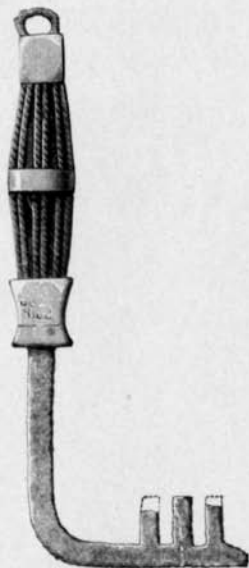

Fig. 191. $\frac{1}{3}$. (Inv. 13,590)

Fig. 192. $\frac{1}{1}$. (Inv. 13,591)

13,595. *Gotland, Halla sn, Högbro.* Bågspänne af brons (*fig. 195*); tredeladt genombrutet beslag af brons (*fig. 196*); bränd benbit, mindre lerkärl, oornradt, utan öra, mynningskanten utböjd; f. vid gräfnings i en trädgård omkring $\frac{1}{2}$ fot djupt i jorden (jfr. inv. 12,290).

13,596. *Gotland, Sanda sn, Sandegårda.* Sländtrissa af petrifikat, 96 hela och 69 bitar af tyska silfvermynt, däraf 2 genomborrade, 2 danska d:o (Sven Estridsen), det ena genomborradt, 2 hela och ett halft angelsaksiskt d:o (Knut Harold I),

barbarisk efterbildning af ett angelsaksiskt silfvermynt; vikt 130,²⁸ gram; allt f. i en åker.

13,597. *Blekinge, Medelstads hd, Ronneby sn, Djupadal.* Tjocknackad grönstensyxå med tväregg, f. vid dikesgräfnings på ungefär 2 fots djup. — *Backaryds sn, V. Hult.* Vacker skifyxa af flinta, liten dolk af flinta med fyrkantigt skaft, något oregelbundet, närmast som Müller, *Ordning* 167; f. vid plöjning af en åker "under en mindre stenhäll". — *Skallavraket.* Ett i båda ändrar afslaget parti af en stor firsidig flintyxå, slipad på alla fyra sidor, tydligen tunnackad, f. vid harfning af en åker. — *Småland, Konga hd, Tingsås sn, Långasjömåla.* Tjocknackad

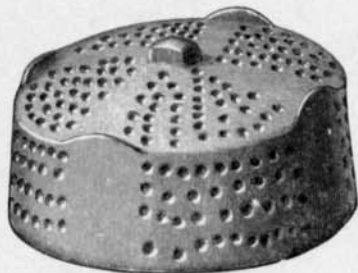

Fig. 193. 1/4. (Inv. 13,592)

Fig. 194. 1/3. (Inv. 13,594)

flintyxå med hålegg, slipad på alla fyra sidor, f. vid åkerarbete.

13,598. *Västerbotten, Tärna kapellförslg.* Pilspets af kvarts med tvär, svagt konkav, eggliknande bas, yttersta spetsen afbruten, formen som *Fornvännen* 1907 sid. 264, f. på en mosse mellan Arevattnet i Tärna sn och Elgsvattnet på norska sidan, liggande på själfva ytan af mossen, där den "upptrampats af renarna".

13,599. Unik medalj i silfver öfver Gustaf II Adolf, oval, gjuten, med genombruten ornerad infattning; ögla upptill och nedtill, i hvilken senare hänger en silfverpärla. Åts.: (*fig 197 a*) konungens lagerkrönta bröstbild, h. s., med bred nedvikt spetskrage, harnesk och mantelveck. — Fråns.: (*fig. 198 b*) upptill

staden Augsburgs vapen inom sirater, som äfven omsluta inskriften i fältet: DER | CHRISTEN GEBET | DURCH
DIE | WOLCKEN GETH | DAS. WVRT. ERHORT |
DER BIT GEWEHRT | * 1627 * Därunder sirater kring
myntverkets märke, en hästsko. Köpt på auktion hos Hirsch,
München, 1908.

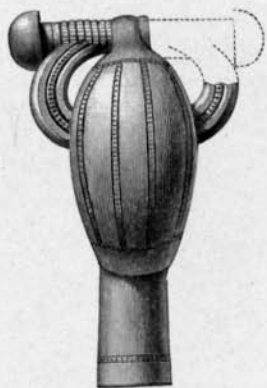

Fig. 195. 1/1. (Inv. 13,595)

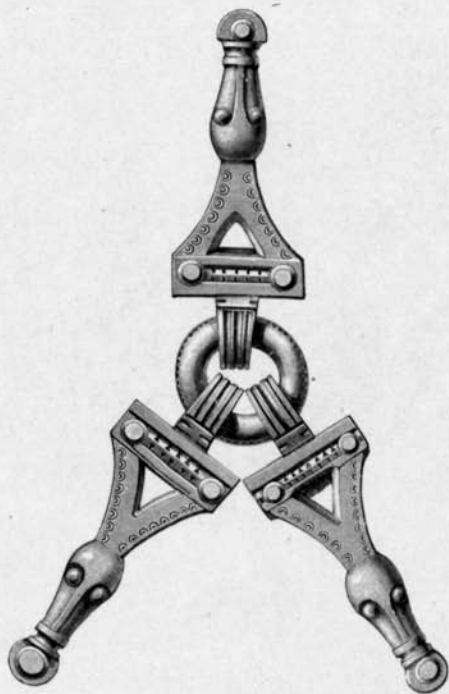

Fig. 196. 1/1. (Inv. 13,595)

13,600. Västerbotten, Vilhelmina sn, Fatmomakks kapell, Stornäs. Ovanligt stor eneggad knif (fig. 198) af rödbrun skiffer med skaftet slutande i ett djurhufvud, vid anträffandet bruten i två delar, f. vid odlingsarbete c:a 60 m. från stranden af Kultsjön i en mot sjön sluttande dæld, under roten af fyra sammanvuxna björkar, knifven stod med skaftet nedåt i den "betydligt kolhaltiga" jorden; vid sjöstranden nedanför fyndplatsen har för länge sedan anträffats ett nu förkommet

skifferföremål, af beskrifningen att döma en spjutspets, äfven den af rödaktig skiffer.

13,601. *Kalmar län. N. Möre hd, Ryssby sn, Söregärde nr 6.* 30 hela och 6 delar af arabiska mynt, däraf sex med hål vid kanten; stort förböjdt ringspänne (*fig. 199*; i ursprungl. skick 206), orneradt med trianglar och cirklar; hopböjd armring, förfärdigad af en smal trind ten, ändarna inhakade i hvarandra; snodd halsring, ofullständig, som *Bohusl. Bidrag II*, sid. 355;

Fig. 197 a, b. 1/1. (Inv. 13,599)

ett fragment af en af två tenar snodd ring, 3 trinda tenar, något böjda, allt af silfver (*fig. 199—206*), vikt 331,99 gram; 2 smala trinda järntenar, den ena böjd; allt efterhand f. på samma plats som inv. nr 12,025 (vid insändandet voro ringspännets båda delar åtskilda).

13,602. *Ångermanland, Nordingrå sn, Öfverveda.* Af skiffer: liten smal mejsel (?), afbruten upptill; pilspets med fyrsidig genomskärning utan hullingar möjligen ofullbordad; bit af en spjutspets el. krumknif; krumknif med afbrutet skaft och

två små hak i båda kanterna invid brottet; krumknif som *M. Bl.* 1903—1905, fig. 177, sid. 133, afbruten i båda ändar; skaft till krumknif (*fig. 207*) med rundtom ingående inskärning vid

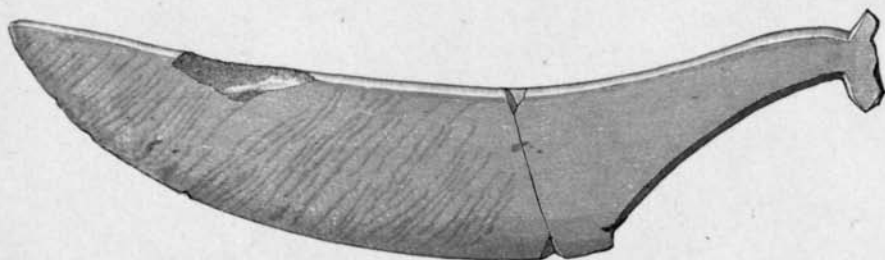

Fig. 198. $\frac{1}{2}$. (Inv. 13,600)

Fig. 199—205. (Inv. 13,601)

ändan och små hak i kanterna; förarbete till krumknif; en något bearbetad bit; flat slipsten med slipyta på ena flatsidan, midt på den andra en mindre, oval fördjupning; aflångt skifferstycke; allt f. år 1908 i s. k. Öfveränget vid dikning och åkerarbete; jfr inv. 13,583.

13,603. *Stockholm, Kungsgatan.* 2 kanonkulor af järn.

f. på omkr. 1,5 m:s djup vid reglering af Kungsgatan, ungefär vid Oxtorget 2.

13,604. *Västergötland, Flundre hd, Åsbräcka sn, Fåtorp.* Flintdolk med fyrkantigt skaft som *Sv. F. 57*, bladet upp-

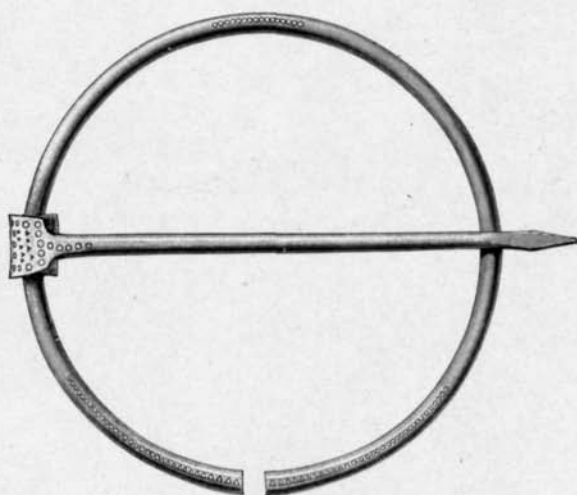

Fig. 206. $\frac{1}{2}$. (Inv. 13,601)

skärpt, f. vid dikesgrävning. — *Fors sn, Flundrevalla.* Flintdolk med fyrkantigt skaft som *Sv. F. 57*, bladet obetydligt släpadt, f. vid Andersgården, vid nyodling. — *Blackstorp nr 1.* Liten skafthålsyx, f. vid grävning. — "*Kalfe*" (antagl. Kalfhed i Romeleds sn). Förarbete till skafthålsyx, skafthålet med i botten afbruten borrhapp, påbörjadt från ena sidan, f. vid Östergården, vid plöjning.

13,605. *Västergötland, Väne hd, Naglums sn, Vassända.* Två skafthålsyxor, den ena liten, f. vid jordarbete.

13,606. *Västmanland, Siende hd, Hubbo sn, Alfvesta.* Tjocknackad flintyx med hålegg, alla sidorna ofullständigt slipade. — *Norrbo hd, Romfartuna sn, Lycksta.* Liten spjutspets af järn med tämligen bredt, afrundadt blad och rund hålk. — *Snefringe hd, Bergs sn, Upsala.* Trindyx af grön-

sten, tväreggad, med något oval genomskärning; tjocknackad grönstensyxka.

Nerike, Glanshammars hd, Lillkyrka sn, Åsta. Skafthålsyxka, f. år 1908. — *Örebro hd, Kils sn, Elgesta.* Flintdolk närmast som *Sv. F. 48*, skaftet obetydligt tjockare än bladet. — *Örebro stad.* Spjutspets af skiffer som *Sv. F. 52*, f. vid Örebro, vid kanalgräfnings i och för Hjälmarens sänkning. — *Askers hd, St. Mellösa sn, Hjälmarsnäs.* Spjutspets af skiffer (*fig. 208*) med två par hullingar, f. år 1908. — *Sköllersta hd och sn, Åkerby.* Grönstensyxka med smalsidor, genomskärningen trapezformig, nackändan afslagen.

Södermanland, Villåttinge hd, L. Mellösa sn, Tallsäter. Tunnackad flintyxka, tväreggad, något afsmalnande mot nacken, alla sidorna ofullständigt slipade. — *Flens sn, Hornsund.* Liten flintmejsel, tväreggad med rundade smalsidor, afsmalnande mot den afrundade nacken, eldskadad. — *Daga hd, Gåsinge sn, Strömshult.* Tjocknackad grönstensyxka, eggen afslagen. — *Dillnäs sn, Heby-Ytterby.* Tjocknackad grönstensyxka, svagt håleggad, f. vid torpet Fredrikshall. — *Frustuna sn, Hållsta.* Tjocknackad grönstensyxka något afsmalnande mot nacken; eggdel af fyrsidig grönstensyxka med hålegg. — "Zättra" (möjligen *Sättetorp*). Fyrsidig smalmejsel af grönsten, tväreggad, nackändan afslagen. — *Öknebo hd, Tveta sn, Tvetaberg.* Förarbete till en stor mångkantig skafthålsyxka (*fig. 209*), skafthålet ej påbörjadt, f. vid torpet *Eklund*. — *Öfverjärna sn, Kallfors.* Mycket degenererad och deformerad mångkantig skafthålsyxka, f. vid Lillkärr; delvis slipad grönstensyxka af Lihulttyp med trapezformig genomskärning; tunnackad grönstensyxka, afsmalnande mot nacken;

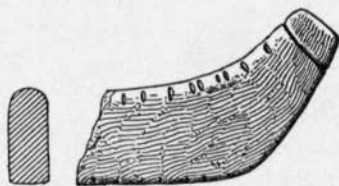

Fig. 207. 2/3. (Inv. 13,602)

Fig. 208. 1/2. (Inv. 13,606)

båda f. vid torpet Sandbrink. — *Vårdinge sn, Sjunda*. Fyr-sidig grönstensyx, nackändan afslagen, f. år 1908 vid torpet Sjundadal. — *Morstaberg*. Tunnackad grönstensyx med hål-egg, något afsmalnande mot nacken, håleggen skarpt profilerad vid kanterna ned mot egghörnen. — *Södertelje*. Eggdel af stor fyrsidig grönstensyx, f. å Södertelje stads mark.

Fig. 209. 1/4. (Inv. 13,606)

Fig. 210. 1/1.
(Inv. 13,611)

Fig. 211. 1/1.
(Inv. 13,611)

Fig. 212. 1/1.
(Inv. 13,611)

13,607. *Nerike, Örebro hd, Långbro sn, Karlslund*. Fyr-sidig skafthålsyx, afsmalnande mot nacken.

Södermanland, Västerrekarne hd, Öja sn, Fyrby. Flint-dolk med rombiskt skaft, som *Sv. F. 58*, bladet mycket uppskärpt, yttersta spetsen afbruten. — *Gillberga sn, Hvarsta*. Sländtrissa, förfärdigad af en marleka. — *Österrekarne hd, Husby sn, Årby*. Nedre delen af en skafthålsyx, afslagen i skafthålet, därunder ett nytt hål borraradt, f. vid Årby tegelbruk. — *Barfva sn, Lindholm*. Skafthålsyx. — *Daga hd, Gryts sn, Hesselby*. Bennål med platt, bredt, obearbetadt hufvud, f. vid Hesselby soldattorp. — *Ullsta*. Rund genom-borrad stenskiuva som *Sv. F. 8*, f. efter sänkningen af sjön

Gällringen, i stranden. — Öknebo hd, Öfverjärna sn, Kallfors. Eggdel af fyrsidig grönstensyxa, tväreggad, f. vid torpet Sandbrink.

13,608. Västerbotten, Skellefteå landsförsamling, Skråmträsk. Flat, aflång sten med ett inknackadt hak i hvardera ändan, möjligen använd som sänke, f. på ungefär 1 fots djup vid nyodling.

13,609. Stockholm, Slottsbacken 2. En Gustaf I:s half-

Fig. 213. (Inv. 13,614)

örtug 1530, f. vid grundgrävning å Indebetouska tomten.

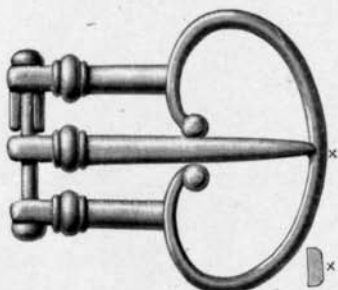
13,610. Gotland, Hafdhems sn. Yxa af brons som Sv. F. 141, med ganska höga sidokanter.

13,611. Gotland, Stånga sn, Kyrkogården. Två tredelade beslag af brons, bestående af tre med en ring förenade djurhufvudformade, genombrutna delar, närmast som *Fornvännan* 1908, inv. 13,552 (af hvilka ett felas på det ena), 2 aflånga beslag af brons (*fig. 210*), aflångt beslag af brons (*fig. 211*), rakt afskuret i ena ändan, 16 smärre beslag af brons (*fig. 212*), 19 hjärtformade beslag af brons som Sv. F. 514, eneggad knif af järn med slida af läder, nedtill försedd med en mindre doppsko af brons, upptill med ett bronsbe-

slag, knifvans skaft af horn, rundt, upptill belagdt med en skifva af järn, därunder orneradt med 8 parallella rundtom gående linjer, 3 fragment af en läderrem med hål, 3 järnspikar med trärester, bitar af en djurhud(?), 4 obrända ben af

Fig. 214. 2/3.

Fig. 215 1/1.
(Inv. 13,616)

människa; allt f. jämte ett skelett vid graföppning å kyrkogården.
13,612. *Uppland, Vaksala hd och sn, Årsta. Ringspänne*

Fig. 216. 1/1.

(Inv. 13,616)

Fig. 217. 1/1.

af brons med facetterade knoppar, armring af brons (bestående af ett smalt, jämbredt bronsband med ryggad öfversida, ändarna obetydligt åtskilda), enkel fingerring af trind bronstråd, bit af ett eneggadt knifblad af järn, 9 spikar af järn jämte 5 fragment af dylika, 1 järnfragment, träbitar; f. i en graf.

13,613. *Dalsland, Sundals hd, Frändefors sn, Berg.*

Vacker gönstensyxa af Lihulttyp, tväreggad, med trapezformig genomskärning, något slipad vid eggen. — *Valbo hd, Högsäters sn, prästgården*. Sländtrissa af tälgstén, ena sidan ornerad. *Gåfva af intendenten Th. Langer*.

13,614. *Dalsland, Valbo hd, Högsäters sn*. Ornerad hvalfsten (*fig. 213*) från Högsäters gamla, år 1908 rifna kyrka. *Gåfva af intendenten Th. Langer*.

13,615. *Norrbottnen, Piteå landsförlg, Gråträsk*. Tre hängprydnader af tenn (1 klockliknande och 2 runda), 1 fragment af tenn, tillhörande det stora fyndet, inv. 10,501, 13,019, 13,154 och 13,554. *Gåfva af artisten F. Hoving*.

13,616. *Gotland, Hemse sn*. Spiralvriden halsring af brons som *M. Bl. 1903—1905*, sid. 7, *fig. 7* (den ena af de båda upprullade ändarna afbruten), afbruten nål af brons (*fig. 214*) (med stort horisontalt, skifformigt hufvud, på öfversidan orneradt med koncentriska cirklar), remsölja af brons (*fig. 215*), rektangulär, kort remhållare af brons till remsölja (i midten samt i hvart och ett af hörnen en nit, de fyra senare med runda nithufvuden af silfverbleck), remsölja af brons med lång rektangulär remhållare och oval ram (tornen af järn är afbruten), rektangulärt, nedåt afsmalnande remändbeslag af brons med svaga, drifna ornament, sporre af brons (*fig. 216*) med silfverinläggning (tornens spets af järn, afbruten), 2 korta dryckeshornsbeslag (*fig. 217*) af brons, 4 länkar af brons hörande till ett dryckeshorn (hvaraf två äro förenade genom en ring af brons), 2 ringspännen af brons med facetterade knoppar, prydnad af förgylld och silfverbelagd brons som *Sv. F. 613*, beslag af brons, bestående af två rektangulära plattor, förenade genom två nitar, en i vardera ändan, vriden armring af silfver, lagd i två spiralhvarf (bruten i två delar, ändarna afhuggna), vikt af järn öfverdragen med brons, af formen *Sv. F. 644*, stämpeln otydlig; allt f. "i lösa jorden i och omkring Hemse".

FRÅN
AKADEMIENS OCH FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS
SAMMANTRÄDEN 1908.

Förvaltningsutskottets sammanträde den 4 januari.

Kyrkor och kyrkliga fornlämningar. Beslöt Utskottet bevilja en summa af högst 400 kr. till afbildning för antikvariskt-topografiska arkivets räkning af de i *Strängnäs domkyrka* funna 1300-tals målningarna.

Akademiens sammanträde den 7 januari.

Akademiska ärenden. Preses anmälde, att å Akademiens vägnar en krans nedlagts å konung Oscar II:s kista samt att Akademien vid konungens likbegängelse varit representerad af riksantikvariern och tvänne ledamöter.

Akademien beslöt att genom sekreteraren till H. M. Konungen såsom Akademiens beskyddare framföra dess underdåniga lyckönskningar.

Till arbetande ledamot invaldes förre professorn Fredrik Leopold Löffler.

Meddelades, att Kungl. Maj:t beviljat rätt för Akademiens nuvarande Hjärtbergska amanuens att vara ledamot af Förvaltningsutskottet.

Anmäldes en skrifvelse från "der Schlesische Altertumsverein" i Breslau rörande dess 50-årsjubileum den 12 innevarande månad.

Fasta fornlämningar. Med anledning af k. remiss af handlingar rörande en från nämndemannen C. Fr. Olausson insänd anhållan om förbud mot flyttning till Jönköpings stadspark af en å hans gård *Sandhult* i Hults socken, Jönköpings län, befintlig runsten, mot hvilken flyttning Akademien förklarar sig ej ha något att invända, beslöt Akademien uttala, det Akade-

mien med hänsyn till de intressen, den har att bevaka, finner flyttningen i hög grad önskelig, enär fornminnet därigenom skulle blifva lättare tillgängligt för allmänheten och enär det-samma f. n. ej står på sin ursprungliga plats.¹

Uranienborgs ruin. Meddelades, att Kungl. Maj:t rörande en för Danmarks och Sveriges triangelmätning gemensam pelare på ön *Hven* fattat beslut i öfverensstämmelse med Akademiens i ärendet gifna utlåtande.²

Statssamlingarna. Meddelades att Kungl. Maj:t i enlighet med Akademiens utlåtande beviljat öfverlämnande till Naturhistoriska Museet i Brüssel af 27 föremål från Sveriges stenålder.

Anslag. Tilldelades amanuensen Eric Ihrfors i Vadstena 250 kr. såsom ersättning för en volym af honom insända afskrifter af kyrkoböcker i *Valkebo* härad, Östergötland.

Tilldelades Akademiens biträdande tecknare herr John Lydh en gratifikation af 150 kr.

Kyrkor och kyrkliga fornlämningar. Meddelades att Kungl. Maj:t angående restaurering af *Habo* kyrka i Skara stift,² *Ludgo* och *Spelviks* kyrka² samt *Nyköpings Östra* kyrka³ i i Strängnäs stift, och rifning af *Nässjö* gamla kyrka² i Växiö stift fattat beslut i öfverensstämmelse med Akademiens i ärendena gjorda utlåtanden.

Med anledning af k. remiss af handlingar rörande restaurering af *Järstads* kyrka i Linköpings stift beslöt Akademien hemställa det församlingen medgifves rätt att öfverkalka i kyrkan funna målningar under villkor att väggarna ej få skrapas eller glättas.¹

Med anledning af k. remisser af handlingar angående restaurering af *Kisa* kyrka i Linköpings stift och *Burlöfs* kyrka i Lunds stift beslöt Akademien instämma i K. Öfverintendentsämbetets förslag i ärendena.¹

¹ Kungl. Maj:ts beslut se Akad:s prot. d. 3 mars.

² Se Akad:s prot. f. d. 3 dec. 1907.

³ Se Akad:s prot. f. d. 5 nov. 1907.

*Förvaltningsutskottets sammanträden den 7 januari
och 1 februari.*

Fast fornlämning. Utskottet medgaf borttagande af en grafhög "Jungfruhögen" i *Södra Lundby* församling i Skara stift, alldenstund densamma blifvit undersökt af Akademiens stipendiat fil. kand. J. Sandström och platsen behöfves för uppförande af ny kyrka.

Kyrkor och kyrkliga fornlämningar. Med anledning af en skrifvelse från kyrkoherde Fjetterström i Vadstena beslöt Utskottet, som fann någon åtgärd i afseende på altartaflan ej erfordras, till restaurator af predikstolen i *Strå* kyrka i Linköpings stift föreslå konservatorsbiträdet vid Nationalmusei konstafdelning herr C. Ehrnsten. Skulle församlingen ej vilja bekosta återställandet af predikstolen i dess förra skick, borde denna få behålla den hvita färgen.

Akademiens sammanträde den 4 februari.

Akademiska ärenden. Anmälde, att sedan senaste sammanträde aflidit Akademiens arbetande ledamot, f. d. universitetskanslern G. F. Gilljam.

Akademiens arbetande ledamot herr Läßler tog inträde med uppläsande af en afhandling om "Latinska medeltidsinskrifter på vers från Gotland".

Upplästes en tacksägelseskrifvelse från Hennes Maj:t Enkedrottningen med anledning af att Akademien låtit nedlägga en krans på konung Oscars kista.

På förslag af Antikvariska Nämnden godkände Akademien följande anslag:

Biträden.....	2,400
Björkö	1,000
Runverket	700
Stafkyrkor	1,000
Andra afbildningar	2,500
Undersökningar i Sverige	2,500
Andra resor	1,000

Historiska Nämnden afgaf förslag till utgiftsstat för året, hvilket af Akademien godkändes så lydande:

A. Oxenstiernas skrifter, redaktionshonorar.....	kr. 1,800:—
Tryckningsbidrag	” 2,500:—
Afskrifter	” 200:—
Excerpering af svenska ortnamn ur medeltidshandlingar.....	” 1,500:—
Understöd till Historisk Tidskrift.....	” 500;—
Tryckningsbidrag till doc. H. Almqvists afhandling “Sverige och Ryssland 1595—1611“	” 500:—
Reseunderstöd till adj. Lindblom för en forskningsresa till Rom	” 500:—

Akademien beslöt att till Statsarkivet i Lübeck öfverlämna ett exemplar af Axel Oxenstiernas skrifter samt att till Gyllenhjelmiska Biblioteket och Historiska Seminariet i Uppsala lämna där felande delar af samma arbete.

Anslag. Med anledning af k. remiss beslöt Akademien tillstyrka bifall till en af redaktionen för Historisk Tidskrift gjord ansökan om ett anslag för år 1908 af 500 kr.

Fast fornlämning. Sekreteraren meddelade, att enskilda personer i Norrköping sammanskjutit medel till konservering af *Johannisborgs* slottsruin.

Kyrkor och kyrkliga fornlämningar. Meddelades att Kungl. Maj:t rörande restaurering af *Gällaryds* kyrka i Växiö stift fattat beslut i öfverensstämmelse med Akademiens uttalande i ärendet.¹

Med anledning af ett i Riksmarskalksämberet väckt förslag att i det öfre Karolinska grafkoret i *Riddarholmskyrkan* uppflytta Karl X:s och Karl XI:s kistor, beslöt Akademien uttala, att något hinder från Akademiens sida ej möter för denna anordning.

Till Akademien hade öfverlämnats en k. remiss af handlingar rörande en anhållan från *Östra Stenby* församling i Lin-

¹ Se Akad:s prot. f. d. 3 dec. 1907.

köpings stift att få hos kommandörkapten C. G. Flach å Al-lonö deponera vissa i kyrkan förvarade epitafier samt till samma person försälja några å kyrkvinden upplagda messings-lampetter, hvarjämte i skrifvelsen omnämndes, att herr Flach lofvat låta restaurera vissa andra kyrkans vapensköldar.

Akademien beslöt tillstyrka bifall till den gjorda ansökan, hvarjämte herr Ekhoff anhöll att få till protokollet anförd sin mening att i svaret till församlingen äfven borde inryckas en föreskrift, att i den händelse restaureringen kommer till stånd, befattningen därmed öfverlämnas åt en person med af Aka-demien godkänd kompetens.¹

Med anledning af dels en k. remiss rörande *Gråbrödra-klostret i Ystad*, dels en skrifvelse från den för klostrets re-staurering tillsatta kommittén beslöt Akademien:

att hemställa om nådig stadfästelse på det af slottsarki-tekten Agi Lindegren uppgjorda förslaget till byggnadens re-staurering med ett af hofintendenten Gustaf Lindgren utarbe-tadt tillägg rörande den västra långsidan jämte tillstånd att vidtaga de] mindre ändringar däri, om hvilka Riksantikvarien och Öfverintendenten kunde enas;

samt att förorda utbetalandet af statsanslaget på 15,000 kr., då Stadsfullmäktige i Ystad genom sitt nyligen fattade beslut uppfyllt det vid anslaget fästade villkoret, emedan den del af slottsarkitekt Lindegrens förslag som afser byggnadens restaurerande skulle med de nu tillgängliga medlen komma att utföras.²

Herr Törnebladh afgaf särskildt yttrande så lydande:

Då af handlingarna framgår att det ursprungliga till "re-staurering" af Gråbrödraklostret beräknade anslaget af 45,000 kr, såsom förhållandena nu gestaltat sig, till allra största de-len om ej helt och hållet, skulle åtgå till det yttre restaure-ringsarbetet och iordningställandet af det inre, såvidt kungl. Brevet af 1904 ger vid handen, är satt i bestämdt samband

¹ Kungl. Maj:ts beslut, se Akad:s prot. d. 3 mars.

² Kungl. Maj:ts beslut, se Akad:s prot. d. 4 aug.

med den öfriga delen, men Stadsfullmäktiges i Ystad beslut endast ställer i utsigt *eventuellt* tillskott af ytterligare medel för åstadkommande af det ursprungligen afsedda *hela*, synas mig de af Riksdagen för statsanslagets meddelande uppställda villkor icke vara i allo uppfyllda.

Med anledning af k. remiss af handlingar rörande förslag att förse *Sibbarps* kyrka i Göteborgs stift med torn af trä m. m. beslöt Akademien instämma i K. Öfverintendentsämbetets uttalande.¹

Fornminnesföreningar. Till svar på en k. remiss af handlingar rörande en ansökan från Västergötlands Fornminnesförening i Skara att få anställa ett konst-, slöjd- och industri-lotteri för att erhålla medel till en museibyggnad, beslöt Akademien, som ansåg sig icke böra yttra sig om, huruvida nödiga medel skola erhållas genom det föreslagna lotteriet eller på annat sätt, vitsorda så väl det stora värdet af Västergötlands Fornminnesförenings samlingar som önskvärdheten af att dessa samlingar ej längre behöfde vara spridda på flera ställen utan kunde uppställas i *en* för ändamålet fullt lämplig lokal.¹

Meddelande från sekreteraren. Sekreteraren meddelade, att i *Burgs* kyrka på ön Fehmern finnes en dopfunt af metall, som enligt inskrift blifvit år 1391 skänkt — troligen till någon svensk kyrka — af biskopen i Västerås Beno Korp.

Medaljer. Anmälde, att genom cirkulation följande tvänne förslag till medalj för Uppsala läns jaktvårdsförening blifvit godkända:

1. *Åts.* Jägare med hund.

Fråns. Slät.

2. *Åts.* Jägare med hund.

Fråns. Två korslagda gevär och lagerkvistar.

Följande förslag godkändes:

¹ Kungl. Maj:ts beslut, se Akad:s prot. d. 3 mars.

3. Åts. Falu stads vapen under murkrona med omskrift:
Falu Idrottssällskap.

Fråns. Tvänne sammanbundna lagerkvistar,

Förvaltningsutskottets sammanträde den 29 februari.

Kyrkor och kyrkliga fornlämningar. Som svar på en skrifvelse från *Kräklingbo* församlings kyrkoråd angående restaurering af ett församlingen tillhörigt altarskåp beslöt Utskottet meddela, att Akademien ej har något att invända mot restaureringen, om denna utföres af konservatorsbiträdet vid Nationalmusei Konstafdelning herr C. Ehrnsten.

Akademiens sammanträde den 3 mars.

Akademiska ärenden. Akademiens hedersledamot herr Carl Carlsson Bonde tog inträde.

Akademiens arbetande ledamot herr Kock tog inträde med uppläsandet af ett föredrag "om 1600-talets svenska värskonst".

Med anledning af en skrifvelse från herr statsrådet och chefen för K. Ecklesiastikdepartementet med inbjudan till Sverige att låta sig representera vid den 16:e internationella amerikanistkongressen, som är afsedd att hållas i Wien den 9—14 nästkommande september, beslöt Akademien uttala, det Akademien finner det önskligt att Sverige blir vid denna kongress representeradt.¹

Från Académie des sciences, agriculture, arts et belles-lettres i Aix hade inbjudning ankommit att deltaga i dess 100-årsjubileum den 9 instundande april månad.

Anmälde sekreteraren, att amanuensen Janse aflämnat berättelse om den resa han såsom innehafvare af Letterstedtska inrikes resestipendiet 1906 företagit, samt att berättelser öfver arkeologiska undersökningar inlämnats af folkhögskoleföreståndaren H. Hansson och rektor F. Nordin.

Akademien beslöt uppdraga åt Utskottet att taga i öfver-

¹ Kungl. Maj:ts beslut, se Akad:s prot. d. 12 maj.

vägande, huruvida ej några förändringar i lagstiftningen kunde företagas till förhindrande af export af konst- och fornsaker.

Statssamlingarna. Anmälde sekreteraren, att Kungl. Maj:t bifallit en af Riksantikvariens gjord framställning att för utställning i Nordiska museet med anledning af Roeskildefredens firande få utlåna vissa här nedan angifna nummer från konung Karl X Gustafs tid:

Tre handsigill och en parlör, som tillhört konung Karl X Gustaf, samt dennes grafregalier.

Fyra miniatyrporträtt af konung Karl X:s föräldrar: pfalzgreven Johan Casimir och pfalzgrefvinnan Catharina.

Ett par handskar samt knif och gaffel, som tillhört Carl Gustaf Wrangel.

Medaljong i lera med Magnus Gabriel de la Gardies porträtt, samt två ur, som tillhört det ena honom, det andra hans gemål.

Ett miniatyrporträtt af S. G. Helmfelt, samt ett fickur och en anteckningsbok, som tillhört honom.

Tre miniatyrporträtt af konung Fredrik III.

Ett miniatyrporträtt af drottning Sofia Amalia.

Sex medaljer (i dubbla exemplar): fem till minne af tåget öfver Bält och en till minne af Roeskildefreden.

Anslag. De vid Akademiens förra sammanträde bordlagda ärendena angående ansökningar hos Kungl. Maj:t om anslag från professorerna Stille och Danielsson upptogos till behandling, och beslöt Akademien tillstyrka bifall till de gjorda ansökningarna.

Fasta fornlämningar. Meddelades att Kungl. Maj:t angående tillstånd för Västergötlands Fornminnesförening att anordna lotteri¹ samt angående flyttning af en runsten från *Sandshult* i Hults socken till Jönköpings stadspark, fattat beslut i öfverensstämmelse med Akademiens uttalanden.²

Kyrkor och kyrkliga fornlämningar. Meddelades, att Kungl.

¹ Se Akad:s prot. f. d. 4 febr.

² Se Akad:s prot. f. d. 7 jan.

Maj:t angående restaurering m. m. af *Järstads* och *Kisa* kyrkor i Linköpings stift,¹ *Kungslena* kyrka i Skara stift,³ *Ytterenhörna* kyrka i Strängnäs stift,⁴ *Burlöfs* kyrka i Lunds stift,¹ *Sibbarps* kyrka i Göteborgs stift² och *Barlingbo* kyrka i Visby stift samt flyttning af vapensköldar från *Östra Stenby* kyrka i Linköpings stift² fattat beslut i öfverensstämmelse med Akademiens uttalanden.

Med anledning af kyrkostämmans i *Risinge* församling af Linköpings stift beslut att till Staten öfverlämna församlingens ödekyrka utan ersättning, beslöt Akademien i skrifvelse till Kungl. Maj:t under framhållande af kyrkans antikvariska betydelse och att den befinner sig i ett sådant skick, att några utgifter för dess iståndsättande ej omedelbart erfordras, tillstyrka öfvertagande af kyrkan.

Beslöt Akademien att afstyrka en af grefve G. Posse gjord ansökan att få till egendomen Trolleås förflytta ett i *Norra Fågelås* kyrka i Skara stift förvaradt Trollevapen, enär denna vapensköld inginge i en serie anvapen för en i kyrkan begravnen person, tillhörande annan släkt.

Med anledning af k. remiss af handlingar rörande en af *Synnerby* församling i Skara stift gjord anhållan att få försälja en i dess gamla kyrka befintlig glasljuskrona, beslöt Akademien uttala, att med hänsyn till de intressen Akademien har att bevaka något skäl till afstyrkande ej föreligger.⁵

Med anledning af k. remiss af handlingar rörande restaurering af *Varnhems* kyrka i Skara stift beslöt Akademien att i hufvudsak instämma i K. Öfverintendentsämbetets utlåtande, men därjämte hemställa dels att, då en fullständig uppmätning af kyrkan är önskvärd, det begärda anslaget af 2,500 kr. till en kontrollant ökas med ytterligare 500 kr. för att

¹ Se Akad:s prot. f. d. 7 jan.

² Se Akad:s prot. f. d. 4 febr.

³ Se Akad:s prot. f. d. 4 juni 1907.

⁴ Se Akad:s prot. f. d. 3 dec. 1907.

⁵ Kungl. Maj:ts beslut, se Akad:s prot. f. d. 7 april.

noggranna uppmättningsritningar må kunna verkställas och ett exemplar däraf deponeras i Akademiens arkiv; dels att om under arbetets gång mindre ändringar visa sig nödiga, dessa få verkställas, därest öfverintendenten och Riksantikvarien där-om enats.¹

Med anledning af k. remiss af handlingar angående restaurering af *Knista* kyrka i Strängnäs stift, *Floda* kyrka i Västerås stift och *Ransätters* kyrka i Karlstads stift beslöt Akademien instämma i K. Öfverintendentsämbetets utlåtanden.²

Fornminnesföreningar. Anmälades, att Kungl. Maj:t angående tillstånd för Västergötlands fornminnesförening att anordna lotteri fattat beslut i öfverensstämmelse med Akademiens förslag.³

Beskowska stipendiet. Utsågs till Beskowsk stipendiat amanuensen H. Brulin.

Medaljer. Följande förslag godkändes:

4. Åts. Fogelbergs staty Tor. Omskrift: *Lidköpings Atlet och Idrottsförening*. I fältet på två rader: *Hälsa Kraft och Mod*.

Fråns. Åt ena sidan en ekkvist. Därbredvid plats för namn m. m.

5. Åts. Sju medaljonger, lagda på en lagerkrans, upptagande bilderna af sällskapets stiftare. Utefter medaljens kant en bred ram med de i medaljongerna afbildades namn:

Berzelius, Gadelius, Trafvenfelt, Gahn, Hagström, Gistrén, v. Schulzenheim.

I midten en platta med inskriften: *Svenska läkaresällskapets stiftare.*

Fråns. En man och en kvinna uppsamla vatten från en springbrunn, som prydes af läkareemblemet: ormen och skålen. Nedtill inskriften: *Till minne af Svenska läkaresällskapets hundraåriga verksamhet den 25 oktober 1908.*

¹ Kungl. Maj:ts beslut, se Akad:s prot. d. 12 maj.

² Kungl. Maj:ts beslut, se Akad:s prot. d. 7 april.

³ Se Akad:s prot. f. d. 4 febr.

6. *Åts.* Öfverdirektör Sidenbladhs bröstbild. Inskrift öfver bilden: *Elis Sidenbladh.*

Fråns. I fältet nedtill: en öfver tvänne korsställda lagerkvistar lagd sköld med försäkringsaktiebolaget Fylgias märke: F i runskrift.

Omskrift: *Försäkringsaktiebolaget Fylgia.* Inskrift i fältet: *Till ordföranden i dess styrelse Gärd af tacksamhet för 27 års ledning* och nedtill på sidorna om skölden: 1881 1908.

Akademiens högtidsdag den 20 mars.

Sedan Akademiens preses hälsat Hans Maj:t Konungen såsom Akademiens beskyddare, föredrog sekreteraren delar af sin årsberättelse och förevisade märkligare under året inkomna fynd och förvärf.

Det Beskowiska stipendiet öfverlämnades till amanuensen doktor H. Brulin.

Förvaltningsutskottets sammanträde den 6 april.

Akademiska ärenden. Anmälde Riksantikvarien, att han som biträde vid Antikvariskt-topografiska arkivet antagit fru L. Hildebrand.

Kyrkor och kyrkliga fornlämningar. Utskottet beslöt bifalla en anhållan från kyrkorådet i *Ullstorps* församling, Lunds stift, att få omgjuta den år 1715 i Malmö hos Lars Wetterholtz gjutna storklockan.

Med anledning af en skrifvelse från pastor Nils Groos i *Vallkärra* församling, Lunds stift, beslöt Utskottet medge församlingen tillstånd att omgjuta eller afyttra kyrkans nyligen spräckta ringklocka.

Akademiens sammanträde den 7 april.

Akademiska ärenden. Anmälades att sedan senaste sammanträdet Akademiens äldste arbetande ledamot herr Styffe aflidit.

Till hedersledamot invaldes bibliotekarien grefve Eugène Lewenhaupt.

Med anledning af k. remiss af handlingar angående extra biträden vid Akademien och Statens Historiska Museum beslöt Akademien, som ej ansåg sig ha anledning att yttra sig angående sista punkten i den af Riksantikvarien uppgjorda promemorian i ärendet, att afgifva yttrande i hufvudsaklig öfverensstämmelse med nämnda (här nedan återgifna) promemoria för öfrigt.

P. M.

ang. extra biträden vid Akademien och Statens Historiska Museum.

Då Akademien den 9 oktober 1906 afgaf sitt underdåniga utlåtande, rörde frågan endast de personer, som voro sysselsatta med "skrifgöromål och dylika sysslor." Sedan nu utredningen ansetts böra omfatta alla de extra biträden, "hvilka på ett stadigvarande sätt äro sysselsatta med arbete, tillhörande vederbörande myndighets ordinarie uppgifter", har jag låtit uppgöra bifogade redogörelse rörande samtliga vid Akademien anställda extra biträden, som ej kunna hänföras till "extra tjänstemän".

Då gränsen mellan sistnämnda tjänstemän och de nu i fråga varande biträdena, åtminstone vid vår institution, är ganska oklar, anser jag mig böra påminna därom, att Akademien för närvarande har tre sådana "extra tjänstemän": Ture J:son Arne, Otto Frödin och Bror Schnittger. Den förste uppbär fr. o. m. detta års början ett arvode af 2,200 kr. jämte 300 kr. som ersättning för biträde vid protokollsföring. Den andre har ett årligt arvode af 1,200 kr. Den tredje får ännu ingen ersättning för sitt arbete. Alla tre äro skyldiga att tjänstgöra 4 timmar dagligen.

Samma tjänstgöringstid hafva också de kvinnliga biträdena.

I hufvudsaklig öfverensstämmelse med K. Statskontoret anser jag att de sistnämnda böra:

blifva fast anställda, så att de, i likhet med de i Kungl. Maj:ts nådiga instruktion för Akademiens tjänstemän, § 24, omförmälda e. o. tjänstemän, antagas af Akademien och ej kunna från verket skiljas, såvida de ej i sin "tjänsteutföring felaktigt eller försumligt sig förhålla och ej låta sig af varning rätta";

samt förklaras berättigade:

att en viss tid hvarje år åtnjuta semester;

att vid sjukdom få behålla sin aflöning, med afdrag af allenast en tredjedel, motsvarande tjänstgöringspenningarna, i de fall då aflöningen är fördelad på lön och tjänstgöringspenningar;

och att vid uppnådd viss lefnadsålder och efter vissa tjänsteår få pension, motsvarande två tredjedelar af aflöningen.

Ehuru aflöningen åt de kvinnliga biträdena vid Akademien nyligen blifvit något höjd, vore det, om än den dagliga tjänstgöringstiden endast är

fyra timmar, synnerligen önskvärdt, att ännu högre ersättning för deras arbete kunde beredas dem, i form af ålderstillägg eller på annat sätt; men detta är med de anslag, som nu stå till Akademiens förfogande, icke möjligt. Skulle sådan förhöjning af aflöningen ifrågakomma, att tjänstgöringstiden därigenom ansåges böra utsträckas till 5 eller 6 timmar, torde en betydande höjning af lönebeloppet vara nödvändig, emedan det tillfälle till annan förtjänst, som nu kan finnas, då i väsentlig mån bortföle.

Om de nu i frågavarande biträdena under sjukdom samt efter uppnådd pensionsålder få behålla två tredjedelar af aflöningen, torde något behof af att fördela denna lön och tjänstgöringspenningar ej för närvarande förefinnas.

Särskildt vore det af vikt, att bibliotekarien finge en aflöning, som mera än nu är fallet motsvarade den som e. o. tjänstemän efter längre tjänstgöringstid erhålla. Det torde nog, i följd af bibliotekets starka tillväxt, — bland annat genom det stora antalet bytessällskap — förr eller senare visa sig nödvändigt, att bibliotekarien blir likställd med de *ordinarie* amanuenserna.

Detsamma gäller om det biträde, som har den närmaste vården af Kungl. Myntkabinettet.

Slutligen anser jag mig böra uttala den åsikten, att ersättningen för ett i Akademiens tjänst utfördt arbete bör vara densamma, antingen arbetet utföres af manligt eller af kvinnligt biträde, under förutsättning af att arbetsresultatet i både kvantitet och kvalitet blir detsamma. Stockholm den 29 februari 1908.

Oscar Montelius.

Sedan sekreteraren anmält, att Kungl. Maj:t förklarar vaktmästaren M. Westerberg berättigad till en årlig pension af 600 kr., beviljade Akademien hans afskedsansökan, under uttalande af sitt tack för lång och trogen tjänst.

Till vaktmästare antogs extra vaktmästaren C. Gustafsson.

Till ledamot af den Historiska Nämnden efter herr Styffe utsågs herr Westrin.

På förslag af herr preses beslöt Akademien uppdraga åt en kommité att upprätta förslag till ny löneroglering för Akademiens tjänstemän och vaktbetjante.

Till ledamöter af kommitén utsågos Akademiens preses och sekreterere samt herrar Törneblad, E. Hildebrand och Dahlgren.

Anslag. Tilldelades e. o. amanuensen O. Frödin ett anslag af 750 kr. för en studieresa i Tyskland, folkhögskoleförestån-

daren H. Hansson och direktör F. Nordin hvardera 400 kr. och licentiaten O. Wennersten 200 kr. för de undersökningar på Gotland, som erfordras för fornlämningars angifvande på de geologiska kartorna, fil. kand. Josef Sandström ett anslag af 400 kr. för arkeologiska undersökningar i Västergötland, samt Arkitekturminnesföreningen 500 kr. för undersökning och uppmätning af svenska kyrkor, med villkor för föreningen att aflämna ritningar på sätt Riksantikvarien komme att med dem aftala.

Visby ruiner. Meddelades, att Kungl. Maj:t angående åtgärder vid Visby ringmur fattat beslut i öfverensstämmelse med Akademiens förslag,¹ samt att Kungl. Maj:t med anledning af framställning från Akademien den 4 febr. innevarande år i syfte att de delar af tomterna nr 4^{1/2} och 10 i Strandrotens fjärde kvarter inom Visby, hvilka förut tillhört Visby hospital, måtte för afrödjande och friläggande af ruinerna *Sankt Hans* och *Sankt Pers* kyrkor varda till Kronans fria disposition afträdda, funnit godt uppdraga åt Justitiekanslersämbetet att föranstalta om anhängiggörande af rättegång å Kungl. Maj:ts och Kronans vägnar för afhysande af innehafvarne af den Kronan tillhöriga jord, som erfordras för friläggande af nämnda ruiner.

Kyrkor och kyrkliga fornlämningar. Meddelades att Kungl. Maj:t med afseende på restaurering m. m. af *Synnerby* och *Norra Fågelås* kyrkor i Skara stift, *Vintrosa* och *Knista* kyrkor i Strängnäs stift, *Floda* kyrka, Västerås stift, *Ransäters* kyrka i Karlstads stift¹ fattat beslut i öfverensstämmelse med Akademiens uttalanden.

Med anledning af k. remiss af handlingar rörande restaurering af *Toresunds* kyrka i Strängnäs stift beslöt Akademien förklara sig icke hafva något att erinra vid K. Öfvererintendentensämbetets utlåtande.²

Västerbottens museum. Bifölls en ansökan från Västerbottens museum att få mottaga i deposition de i trä skurna Kristusbilder, som tillhöra Umeå landsförsamlings kyrka.

¹ Se Akad:s prot. f. d. 3 mars,

² Kungl. Maj:ts beslut, se Akad:s prot. d. 2 juni.

Medaljer. Följande förslag godkändes:

7. Åts. Konung Gustaf V:s bröstbild. Omskrift: *Gustaf V Sveriges konung.*

Fråns. Inskrift:

I tacksam hågkomst af tio års presidium

Kungl. Musikaliska Akadamen

Den 16 juni 1908.

Till vänster om inskriften en lagerkvist. Nedtill Akademiens valspråk: *"Anda och konst"*.

8. Åts. En sköld med bokstäfverna: *T I F* samt omskrift: *Trollhättans Idrottsförening.*

Fråns. Tvänne sammanbundna lagerkvistar.

9. Åts. En siktande skytt på skidor, omskrift: *Ströms Skyttegille.* Nedtill: 18¹⁴/194.

Fråns. Åt ena sidan en barrkvist.

Förvaltningsutskottets sammanträden den 9 och 12 maj.

Fasta fornlämningar. Med anledning af en framställning från handlanden Buchér å Nickarfve i Vänge socken, Gotland, att få borttaga några på hans gård befintliga grafhögar, hvilka licentiaten O. V. Wennersten åtagit sig att under sommarens lopp undersöka, beslöt Utskottet bevilja denna ansökan, under förutsättning att erforderlig handräckning lämnades för den nämnda undersökningen.

På ansökan af herr Hugo Hedström vid Ekes i Bro socken, Gotland, lämnade Utskottet honom tillstånd att borttaga en å hans egendom befintlig kämpagraf och några därinvid belägna mindre kullar.

Från ingenjör Algot Friberg, till hvilkens förfogande 1,000 kr, blifvit på enskild väg ställda för utgräfning af *Piksborgs* slottsruin i Sunnerbo härad, Småland, hade inkommit ansökan att få företaga denna undersökning, hvarvid fynden af lösa föremål skulle förvaras i Norra Smålands fornminnesförenings samlingar. Utskottet beslöt bevilja denna ansökan

under det villkor att, om synnerligen viktiga föremål antråffades dessa skulle öfverlämnas till Statens Historiska Museum.

Kyrkor och kyrkliga fornlämningar. Med anledning af en skrifvelse från K. Öfverintendentsämbetet angående tillämnad reparation af taket i *Svenneby* församlings kyrka i Göteborgs stift, å hvilket äldre målningar förefinnas, beslöt Utskottet till Ämbetet öfversända afskrift af den undersökningsberättelse, som afgifvits af intendenten A. Romdahl, hvilken på uppdrag af Riksantikvarien verkställt besiktning af kyrkan, samt tillstyrka de af honom föreslagna åtgärderna, nämligen: att de befintliga hålen tillsättas med brädlappar målade i en med det hela öfverensstämmande ton samt att de ruttna bågarna i koret utbytas mot nya, på hvilka panelbräderna som förut fastspikas; och att dessutom några smärre fel på det tegeltäckta yttertaket lagas; hvarigenom det målade taket torde kunna bevaras och en restaurering däraf undvikas.

Med anledning af en förfrågan från Styrelsen för Lagmannen Tage Ludvig Sylvans Landbruksinstitut på Bollerup beslöt Utskottet förkara, att från Akademiens sida något hinder ej möter för omgjutning af *Bollerups* spräckta ringklocka.

Akademiens sammanträde den 12 maj.

Akademiska ärenden. Akademiens hedersledamot herr Lewenhaupt tog inträde.

Anmälades att Akademiens utländske ledamot herr Theodor von Sichel sedan senaste sammanträdet aflidit.

Till svenska korrespondenter invaldes lektor O. Klockhoff i Linköping och läroverksadjunkten J. Nordlander i Stockholm samt till utländsk korrespondent professor Finnur Jónsson i Köpenhamn.

Akademien, som för sin del instämde i den (här nedan intagna) förklaring, Utskottets ledamöter afgifvit med anledning af Kungl. Kammarrättens utslag rörande räkenskaperna för år 1905, beslöt hemställa, huruvida ej Kungl. Maj:t skulle vilja förklara, att hinder icke möter för Akademien att vid

inlösen af guld- och silfverfynd, där omständigheterna det fordra, erlægga högre lösen än den, som minimibelopp i lagen stadgade.

Förklaring, afgifven af Förvaltningsutskottets ledamöter herrar H. Hildebrand, Wedberg, Montelius, Ekhoft, med anledning af K. Kammarrättens utslag rörande räkenskaperna för år 1905 (inlösen af guld och silfvermynt).

Till Konungen.

Genom utslag den 20 sistlidne februari har Kammarrätten förpliktat undertecknade, såsom ledamöter af Vitterhets Akademiens Förvaltningsutskott att ersätta ett belopp af 209 kr. 36 öre, såsom för mycket utbetaldt för 5 särskilda, år 1905 inlösta guld och silfvermynt.

Utslaget grundas därpå, att Förvaltningsutskottet, enligt Kammarrättens åsikt, saknat befogenhet att erlægga högre lösen än fyndens metallvärde jämte en åttendedels förhöjning.

Såsom stöd för vår från Kammarrätten afvikande åsikt få vi i underdå-nighet anföra följande, som vi i ett likartadt mål den 21 maj 1906 andragit.

Det af Kammarrätten åberopade lagrummet, 8 § 1 mom. af nådiga förordningen angående forntida minnesmärkens fredande och bevarande den 29 november 1867, sådant det lyder enligt nådiga kungörelsen den 30 maj 1873, innehåller dels, att en hvar, som hittar torsnaker af guld eller silfver skall, till fullgörande af sin skyldighet att fyndet till staten hembjuda insända det funna till Vitterhets Historie ock Antikvitets Akademien, dels att Akademien för hvad som inlöses skall betala "fulla metallvärdet med en åttendedels förhöjning".

Sistnämnda stagande tolkas nu af Kammarrätten såsom ett *förbud* för Akademien att betala mer än en åttendedel öfver metallvärdet.

Betraktar man åberopade lagrum i och för sig, utan hänsyn till dess historiska sammanhang, skulle man kunna säga, att det kunde tolkas såsom föreskrift antingen om det *som minst skall* betalas eller om det *som högst får* betalas.

Utan anförande af någon motivering anser Kammarrätten nu den senare tolkningen vara den enda möjliga.

Af det följande framgår emellertid, dels att icke blott Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien utan äfven, Eders Kungl. Maj:t ansett den förra tolkningen vara den riktiga, dels att Kammarrätten ända till senaste tid måste hafva varit af samma åsikt, emedan såvidt oss är bekant, någon anmärkning ej förrän 1905 gjorts vid de otaliga fall, då fynd af guld eller silfversaker blifvit för Statens Historiska Museum eller Myntkabinettet inlösta med belopp motsvarande mer än en åttendedel utöfver metallvärdet.

Att lagstiftarens mening med nu i fråga varande föreskrift verkligen varit att bestämma, hvad hittaren skulle vara *berättigad att få* såsom lösen, om han uppfyllde sin skyldighet att hembjuda fyndet till staten, icke att förbjuda utbetalandet af ett högre belopp om sådant skulle befinnas vara

af nöden, detta visar sig vid en öfversikt af lagstiftningen i denna fråga före 1867 års nådiga förordning.

Stadgandet rörande lösen för fynd af ädla metaller är nämligen icke någon nyhet tillkommen år 1867 för att inskränka Akademiens frihet vid bestämmandet af lösenbeloppet. Samma stadgande återfinnes i § 6 af den nådiga förordningen angående forntida minnesmärkens fredande och bevarande den 17 april 1828, men där uttryckt på följande sätt: "Vilje vi fyndet inlösa, undfår upphittaren dess fulla värde och en åttendedel därutöfver".

Skillnaden är således den, att enligt 1867 års förordning skola fynden insändas till och inlösas af Akademien — som från och med 1842 till sitt förfogande fått ett statsanslag för samlingarnas ökande — under det att fynden år 1828 liksom dessförinnan och flera år därefter, hembjöds direkt till Eders Kungl. Maj:t, som i nåder bestämde, hvad som skulle inlösas, och huru mycket skulle i lösen för hvarje fynd erläggas.

Att den af Eders Kungl. Maj:t år 1828 utfärdade nådiga förordningen afsåg att tillförsäkra hittaren en viss rätt, men icke att förmäna Eders Kungl. Maj:t själf att, om så skulle prövas nödigt, besluta en högre lösen är uppenbart.

Nyss anförda bestämmelse i 1828 års förordning stod i öfverensstämmelse med 48 kap. 2 § af Missgärningsbalken i 1734 års lag där det om fornyfynd heter: "Löser Konungen det in, gifve honom (hittaren) fulla värdet och en åttendedel därtill".

Detta innebar år 1734 en viktig nyhet, emedan hittaren därförut, enligt 36 kap. i Landslagens Tjufvabalk, hade rätt endast till hälften af fyndet; den andra hälften tillhörde Konungen.

Den nya princip i fråga om hittelön för fornyfynd, som sålunda fick ett uttryck i 1734 års lag, och som på ett för vårt land hedrande sätt skiljer den svenska lagstiftningen från andra länders, var föranledd af den erfarenhet man gjort därom, att frestelsen var alltför stor för hittaren att, genom fyndets undandöljande söka åt sig behålla dess hela värde. Genom att höja den lösen, som hittaren hade laglig rätt att få, ville man åt Statens samlingar rädda så mycket som möjligt af de guld- och silfverfynd som komme att anträffas.

För 200 år sedan då staten i fråga om ett jordfynd af ädla metaller egentligen ej hade någon annan konkurrent än den i närmaste stad boende guldsmeden, hvilken i allmänhet ej var villig att betala mera än metallvärdet kunde en förhöjning af en åttendedel öfver detta värde vara tillräcklig. Men redan för länge sedan hafva förhållandena i detta afseende ändrats, i det andra konkurrenter uppträdt, nämligen de enskilda samlarna och antikvitets-handlarna. Dessa betala vida mer än en åttendedel öfver metallvärdet, och om Statens Historiska Museum samt Myntkabinettet i längden skola kunna täfla med dem, måste Akademien, såsom målsman för dessa samlingar, hafva rätt att för fynd af guld eller silfver betala, hvad som är skäligt, en rätt som Akademien äger i fråga om fynd af andra metaller.

För ett kopparmynt, hvars metallvärde kanske räknas i ören, är Aka-

demien berättigad att betala hundratals kronor. Men för ett silfver- eller guldmynt, hvilket i handeln betingar ett pris motsvarande det mångdubbla metallvärdet, skulle — om Kammarrättens åsikt vore riktig — Akademien *icke* hafva rätt att betala mer än en åttandedel öfver metallvärdet. Orimligheten häraf inses lätt. Och man får ej lita på lagens bud, att fynden *skola* hembjudas till Staten. Det fynd som redan är insändt, skulle man visserligen kunna förvärfva för den lägre summa, som Kammarrätten medgifver, men kunskapen om att Akademien betalar mycket mindre än andra skulle snart sprida sig och följden blifva den samma som för 200 år sedan, lagens bud om skyldighet att hembjuda fynden till Staten blefve en död bokstaf.

Härtill kommer, att detta lagens bud är tillämpligt endast på *hittaren*. Har en fornsak af guld eller silfver kommit i annans hand än hittarens, gäller ej den af Kammarrätten åberopade § 8 i 1867 års förordning, och mom. 3 i samma § om straff för den, som undandöljer ett fynd, har redan visat sig vara lika kraftlöst i våra dagar som motsvarande lagbud i början af frihetstiden.

Härtill kommer, att vi i Sverige ej hafva någon lag motsvarande den, som i vissa andra länder finnes, om förbud mot utförsel ur landet af fornsaker.

Tager man alla dessa förhållanden i betraktande, finner man, att den enda rimliga tolkningen af lagens föreskrift om lösen af jordfynd är den, som under mansåldrar tillämpats.

På den tid, då intet årligt statsanslag fanns för ökandet af de under Akademiens vård stående samlingarna, — en tid då de flesta fynden betaltes med Akademiens enskilda medel — bestämde Akademien ej sällan lösen till högre belopp än en åttandedel öfver värdet. Och i början af år 1842, det första år då, såsom ofvan är nämnt, Akademien till sitt förfogande hade ett sådant statsanslag, inkom ett silfvermynt, som inberäknadt en åttandedels förhöjning var värdt 56 rdr 12 sk. 11 runstycken banko, men för hvilket af detta statsanslag utbetaltes 66 rdr 32 sk. bko. Och sedan dess har Akademien tusentals gånger tillämpat samma princip, utan att oss veterligt, Kammarrätten haft att därom erinra förr än år 1905, då anmärkningen gälde ett fynd hvars hittare, trots förhöjningen utöfver den "lagliga" lösen, ansågo det af Förvaltnings Utskottet i Akademiens namn bestämda beloppet vara så lågt, att de i början vägrade mottaga detta.

Akademiens tolkning af stadgandet om lösen för guld- och silfverfynd har också vid olika tillfällen godkänts af Eders Kungl. Maj:t.

Ett af dessa tillfällen var följande. På hösten 1881 inkom till Akademien ett stort fynd hufvudsakligen af dyrbara guld- och silfversaker från medeltiden. Värdet af detta fynd, med beräkning af en åttandedel öfver värdet, gick ej till mer än omkring 1400 kr. men Akademien ansåg "med afseende på fyndets stora betydelse för Statens Historiska Museum och för kannedomen om konstslöjden och lifvet under medeltiden", att lösesumman borde bestämmas till 2000 kronor; och då Akademien icke kunde i slutet af ett år bestrida en så stor utgift, anhöll hon i underdånighet, det Eders

Kungl. Maj:t ville anvisa det för fyndets inlösande nödiga beloppet. Eders Kungl. Maj:t täcktes därtill lämna nådigt bifall och bestämde, att fyndet skulle betalas med 2000 kronor, således icke med det belopp som Kammar-rätten nu skulle hafva ansett lagligt, utan med det väsentligt högre belopp, som Akademien funnit böra betingas af fyndets stora betydelse, och detta ehuru Akademien i sin underdåniga skrivelse särskildt omnämnt, att metall-värdet med en åttondedels förhöjning ej utgjorde mer än ungefär två tredjedelar af detta belopp.

Skulle Kammarrättens tolkning, mot förmodan, befinnas vara riktig, blefve den oundvikliga följden däraf, att Statens Historiska Museum, som med afseende på guld- och silfverfynd intager ett af de främsta rummen bland Europas museer, skulle förlora denna rangplats emedan det under nuvarande förhål-landen är omöjligt att för en åttondedel mer än metallvärdet förvärfa just de i kulturhistoriskt afseende värdefullaste bland de guld- och silfverarbeten, som årligen hittas i vår jord.

Tillväxten af ifrågavarande del af museet skulle så godt som helt och hållet upphöra.

Vi känna oss så mycket mer förvissade därom, att vår tolkning är riktig, som Eders Kungl. Maj:t den 24 augusti 1906 ogillat den af Kam-marrätten år 1905 gjorda, ofvan omnämnda, anmärkningen.

På grund af hvad vi här anført, anhålla vi i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t täcktes upphäfvä Kammarrättens nu öfverklagade utslag.

Stockholm den 22 maj 1908.

Underdånigst

H. Hildebrand.
Emil Ekhoff.

O. Montelius,
J. O. Wedberg.

Anslag. Anmäldes, att Kungl. Maj:t i enlighet med Aka-demiens förslag beviljat af överbibliotekarien E. W. Dahlgren¹ och professorn O. A. Danielsson sökta anslag².

Sedan herrar Ekhoff och Salin på grund af Akademiens uppdrag afgifvit utlåtande angående en genom k. remiss emot-tagen ansökan från teckningsläraren L. Baltzer om ett reseunder-stöd af 550 kr. för afslutande af arbetet "Hällristningar från Bohuslän", beslöt Akademien tillstyrka nämnda ansökan.

Vidare beslöt Akademien lifligt tillstyrka bifall till en af amanuensen Otto Janse gjord underdånig ansökan, att Kungl. Maj:t ville med 600 kr. understödja hans arbete "Medeltids-minnen från Östergötland."

¹ Se Akad:s prot. f. d. 5 nov. 1907.

² Se Akad:s prot. f. d. 3 mars.

Akademien beviljade herr Brate ett anslag af 250 kr. för fortsättning af hans runologiska forskningar och intendenten Ture Langer ett anslag af 200 kr. för fullföljandet af hans arkeologiska undersökningar i Dalsland.

Fasta fornlämningar. Akademien beslöt tillstyrka bifall till en af intendenten Karlin i Lund gjord underdånig ansökning om ett anslag af 2,000 kr. för fortsättande och avslutande af hans åren 1887, 1888 och 1890 företagna utgräfningar i Falsterbo.

Kyrkor och kyrkliga fornlämningar. Meddelades, att Kungl. Maj:t angående restaurering af *Varnhems* församlings kyrka fattat beslut i öfverensstämmelse med Akademiens förslag¹.

Med anledning af k. remiss af handlingar angående restaurering af *Valtorps* kyrka i Skara stift beslöt Akademien att, då inga äldre byggnadsdelar berördes af de ifrågasatta åtgärderna, förklara, att Akademien ej har något att i ärendet erinra².

Från Kungl. Maj:t hade inforrats utlåtande rörande en framställning från chefen för Smålands husarregemente om deponerande vid regementet af fyra äldre standar, som en gång tillhört Smålands kavalleriregemente och från *Korsberga* kyrka enligt Kungl. Maj:ts beslut den 24 mars 1882 utlämnats som deposition till numera aflidne majoren J. Stålhammar mot villkor, att de efter hans död skulle tillställas Akademien för att med Statens samlingar förenas. Med anledning häraf beslöt Akademien tillstyrka den gjorda anhållan, under förutsättning att standaren vid Lifruskammaren — dit föremål af liknande art ur de under Akademiens inseende ställda samlingarna förut hänvisats — blefve konserverade och inregistrerade³.

Med anledning af en skrivelse till Kungl. Maj:t från kyrkoherden i *Högsäters* församling i Karlstads stift med begäran om tillåtelse för församlingen att rifva dess gamla kyrka beslöt Akademien att vid insändande af denna under-

¹ Se Akad:s prot. f. d. 3 mars.

² Kungl. Maj:ts beslut, se Akad:s prot. f. d. 4 aug.

³ Kungl. Maj:ts beslut, se Akad:s prot. f. d. 1. dec.

dåniga skrifvelse förklara, det något skäl ej synes finnas för Akademien att afstyrka denna framställning¹.

Med anledning af k. remiss af handlingar rörande förslag till restaurering af *Löfångers* kyrka i Luleå stift, beslöt Akademien instämma i K. Öfverintendentsämbetets uttalande, med särskildt framhållande af att väggarna böra hvitlimmas men ej rappas, och att, om äldre målningar anträffas, anmälan härom bör göras till Akademien².

Göteborgs museum. Akademien beslöt att i Göteborgs Museum deponera 46 halländska stensaker emot det att ett, sagda Museum tillhörigt, stenåldersfynd från Olofsholm vid Borås deponeras i Statens Historiska Museum och en afgjutning af en mycket sällsynt i Bohuslän funnen stenyxa öfverlämnas till detsamma.

Fornminnesföreningar. Med anledning af k. remiss af handlingar rörande en ansökan från Norra Smålands Fornminnesförening i Jönköping att få anställa ett konstslöjd- och industriloteri för att erhålla medel till en museibyggnad och underhåll af densamma beslöt Akademien, som ansåg sig ej böra yttra sig om, huruvida nödiga medel skola erhållas genom det föreslagna lotteriet eller på annat sätt, att vitsorda såväl det stora värdet af Norra Smålands fornminnesförenings samlingar som behofvet af en fullt lämplig lokal för dessa hittills spridda samlingars värdiga uppställande.

Inskrift. Akademien godkände följande förslag till inskrift å en minnessten, som skall resas på Norbergs bergslags tingsplats: *Till minne af frihetskämpen Engelbrekt Engelbrektsson restes denna sten år 1908 af dem som fem århundraden efter honom bodde i hans hembygd.*

Medaljer. Följande förslag godkändes:

10. Åts. H. M. Konungens bild med omskrift: *Gustaf V Svenska Lifräddningssällskapets beskyddare.*

¹ Kungl. Maj:t beslut, se Akad:s prot. f. d. 4 aug.

² Kungl. Maj:ts beslut, se Akad:s prot. f. d. 4 aug.

Fråns. I fältet nedtill en på tvänne ekkvistar lagd lifränningsboj med vidhängande standert. I denna sällskapets initialer *S. L. R. S.* Omskrift: *Svenska Lifräddningssällskapet.* På sidorna om bojen 18—98. Fältet upptill fritt för ingravering af namn m. m.

11. *Åts.* Karlskrona stads vapen under murkrona. På sidorna om skölden 19—06

Fråns. Fältet fritt för ingravering af namn m. m. Omskrift: *Karlskrona allmänna idrottsförening.*

Förvaltningsutskottets sammanträde den 1 juni.

Fasta fornlämningar. Med anledning af en skrivelse från arbetsdirektionen för en ny hamnbyggnad i Simrishamn beslöt Utskottet, sedan herr H. Hildebrand på anmodan afgifvit särskildt utlåtande, förklara, att, då en rubbning af *Stenbocks-skansen* är oundviklig, om hamnbyggnadsarbetet, för hvilket ett betydande statsanslag lämnats, skall kunna utföras i öfverensstämmelse med den godkända planen, Akademien icke kan hindra en sådan rubbning, men att ej större del af skansen får borttagas än som enligt den fastställda planen är oundgängligen nödvändigt, samt att åtgärder böra vidtagas för att den återstående delen af skansen skyddas för förstöring. Arbetsdirektionen skulle också anmodas att till Akademien insända en uppmätning af skansen, visande dennas form och läge i förhållande till hamnen.

Kyrkor och kyrkliga fornlämningar. Med anledning af en skrivelse från *Storkyrkoförsamlingen* i Stockholm rörande S:t Göransbilden, beslöt Utskottet uppdraga åt riksantikvarien, herrar Ekhoff och Salin, docenten Roosval och arkitekten Curman att föreslå de åtgärder, hvilka kunna erfordras för att befria bilden från det lager af färg och fernissa, som nu döljer den ursprungliga målningen.

Akademiens sammanträde den 2 juni.

Akademiska ärenden. Invaldes till utländsk korrespondent professorn Kristoffer Nyrop i Köpenhamn.

Anmäldes Kungl. Maj:ts beslut angående Sveriges representerande vid Orientalistkongressen i Köpenhamn och Amerikanistkongressen i Wien, båda innevarande år. Till representant vid den förra hade utsetts professor Zettersteen i Uppsala och vid den senare professor J. V. Hartman i Stockholm.

Statssamlingarna. Styrelsen för en historisk-topografisk utställning, som kommer att hållas i Helsingborg den 15 juni—15 augusti innevarande år, hade anhållit att få från Statens Historiska Museum låna en sigillstamp och en förgylld relief-tafla af metall från Helsingborg. Akademien beslöt att hos Kungl. Maj:t anhålla om tillstånd att få utlämna dessa föremål, under förutsättning att transportkostnaderna bestridas af utställningen samt att föremålen brandförsäkras och omedelbart efter utställningens slut återställas till museet.

Kyrkor och kyrkliga fornlämningar. Meddelades, att Kungl. Maj:t angående *Risinge* kyrka i Linköpings stift¹ och *Tore-sunds* kyrka i Strängnäs stift² fattat beslut i öfverensstämmelse med Akademiens utlåtanden.

Med anledning af k. remiss angående försäljning af en *Trehörna* församling i Linköpings stift tillhörig brudkrona af silfver beslöt Akademien förklara, att kronan icke vore behöflig för Statens samlingar, men att Nordiska Museet vore villigt att inlösa densamma³.

Med anledning af k. remiss angående *Romelanda* församlingens anhållan att få försälja tre stycken kyrkan tillhöriga ljuskronor af glas beslöt Akademien tillstyrka bifall till denna anhållan⁴.

Föredrag. Höll sekreteraren ett föredrag om graffältet vid Terni i mellersta Italien (spår af en naturrevolution under det 11:e århundradet f. Kr.).

Medaljer. Följande förslag godkändes:

¹ Se Akad:s prot. f. d. 3 mars.

² Se Akad:s prot. f. d. 7 april.

³ Kungl. Maj:ts beslut, se Akad:s prot. f. d. 4 aug.

⁴ Kungl. Maj:ts beslut, se Akad:s prot. f. d. 1 sept.

12. *Åts.* En sköld med Malmö stads vapen under murkrona. Omskrift: *Malmö Skyttegille.*

Fråns. En eklöfskrans.

Förvaltningsutskottets sammanträde den 1 augusti.

Fasta fornlämningar. Med anledning af en från hemmansägaren Nils Peter Amosson i Stenkulla Norregård i Tolgs socken, Kronobergs län, genom Konungens Befallningshafvande inlämnad ansökan om tillstånd att få borttaga ett å hans ägor befintligt stenröse med hållkista beslöt Utskottet bevilja denna anhållan, alldenstund grafven undersökts af Akademiens korresponderande ledamot doktor K. Kjellmark, som ansett sig böra tillstyrka grafvens borttagande.

Efter anhållan af drätselkammaren i Hernösand medgaf Utskottet på tillstyrkan af doktor Almgren, som besökt platsen, borttagandet af trenne å skrifvelsen bifogad karta utmärkta, redan undersökta grafhögar, liggande på ett af Konungens Befallningshafvande fridlyst område, tillhörande Hernösands stad och beläget nordväst om hospitalstomten samt i väster gränsande till lasarettsgatan och i öster till nya landsvägen. Dock skulle för de öfriga högarna fridlysningen fortfarande äga gällande kraft.

Utskottet medgaf borttagandet af ett grafröse vid Vagled på Frösön i Jämtland, alldenstund detta, redan förut skadadt, blifvit undersökt af doktor K. Kjellmark.

Visby ruiner. Med anledning af en förfrågan från K. Arméförvaltningens fortifikationsdepartement, huruvida Akademien önskade förfoga öfver det vid Österport i Visby belägna s. k. Östra tullhuset, beslöt Utskottet med tacksamhet mottaga detta anbud.

Kyrkor och kyrkliga fornlämningar. Med anledning af en skrifvelse från pastorsämbetet i Husaby församling angående nyfunna hvalf- och väggmålningar i *Skjälfovums* kyrka i Skara stift beslöt Utskottet, att dessa skulle restaureras af artisten Wilhelm Pettersson på sätt Riksantikvarien närmare föreskrifver,

Med anledning af en anmälan från pastorsämbetet i *Himmeta* församling i Västerås stift, att vid pågående restaurering af församlingens kyrka äldre målningar påträffats å dess hvalf och pelare, beslöt Utskottet, att framknackandet och konserveringen af dessa målningar blott finge verkställas af person, som af Riksantikvarien blifvit godkänd.

Med anledning af en skrivelse från *Kräklingbo* församling i Visby stift angående restaurering af församlingens kyrka beslöt Utskottet, att det under arbetet upptäckta rundbågiga fönstrets kontur skulle angifvas genom en nischformig fördjupning i väggen, samt att restaurering af väggmålningarna och altarskåpet finge verkställas endast af person, hvars kompetens prövats af Riksantikvarien samt i enlighet med af denne lämnade närmare föreskrifter.

Akademiens sammanträde den 4 augusti.

Akademiska ärenden. Anmäldes, att Akademiens utländske ledamot sir John Evans och dess korresponderande ledamot bibliotekarien K. Torin aflidit.

Till arbetande ledamot invaldes amanuensen doktor O. Almgren.

Sedan herr statsrådet och chefen för K. Ecklesiastikdepartementet anmodat Akademien att före den 1 instundande september inkomma med yttrande om den tjänstgöringstid å arbetsrummen, som borde åligga Akademiens tjänstemän, beslöt Akademien afgifva svar i enlighet med nedanstående, af Riksantikvarien uppsatta P. M.

P. M.

Enligt § 22 af Kungl. Maj:ts nådiga reglemente rörande värden af de under Akademiens inseende ställda samlingarna är tjänstetiden på arbetsrummen 4 timmar hvarje söckendag.

Under förutsättning, att en väsentlig förbättring af nuvarande låga aflöningar kan erhållas, anser jag, att tjänstetiden å arbetsrummen kan något förlängas. Följande skäl tala emellertid för, att någon större ökning af denna arbetstid icke torde böra ifrågakomma:

För det första är nämligen hvarje tjänsteman skyldig att, när så påfordras, för undersökningar utom hufvudstaden företaga tjänsteresor. Under

dessa resor, hvilka sammanlagdt kräfva en lång tid hvarje år, är han sys-selsatt *hela dagen*, utan någon möjlighet för honom att då kunna fortsätta de arbeten, hvilka han under den från tjänstgöring lediga delen af dagen kan utföra, när han är i hufvudstaden. För den förlust han härigenom gör får han ingen ersättning.

För det andra äro tjänstemännen skyldiga att i tur och ordning utan ersättning tjänstgöra alla de sön- och helgdagar, då Museet är öppet för allmänheten.

För det tredje — och det skälet är det viktigaste — måste Akademiens tjänstemän vara vetenskapsmän. Men för att kunna följa med vetenskapens snabba utveckling och för att kunna utöfva sin vetenskapliga verksamhet, göra Museets skatter tillgängliga för den lärda världen och öfver hufvud bidra till, att den svenska arkeologiska forskningen bibehåller den ställning, den nu intar, måste de hafva en ej alltför knappt tillmätt tid fri från tjänsteåligganden.

Stockholm den 1 augusti 1908.

Oscar Montelius.

Sekreteraren anmälde, att han af Lowell Institute i Boston inbjudits att hålla en serie föreläsningar, samt att han i samband därmed ämnade hålla föreläsningar rörande Sveriges forntid på några ställen i Amerika, där svenskar bo. Då resan ej kunde medhinnas under semestertiden, erhöll han dessutom en månads ledighet.

Statssamlingarna. Meddelades, att Kungl. Maj:t angående utlåning af föremål från Statens Historiska Museum till den historisk-topografiska utställningen i Helsingborg fattat beslut i enlighet med Akademiens förslag¹.

Anslag. Meddelades att Kungl. Maj:t beviljat anslag till teckningsläraren L. Baltzer för fullbordande af arbetet "Hällristningar i Bohuslän"².

Fasta fornlämningar. Anmälades att Akademiens preses hos Kungl. Maj:t anhållit, att det anslag riksdagen beviljat för konservering af *Visingsborgs* ruin redan detta år måtte ställas till Akademiens förfogande.

Med anledning af k. remiss af handlingar rörande afstående af mark från *Eskilstuna Kungsladugård* till Eskilstuna

¹ Se Akad:s prot. f. d. 2 juni.

² Se Akad:s prot. f. d. 12 maj.

stad beslöt Akademien afgifva underdånigt svar i enlighet med Riksantikvariens nedan meddelade P. M.

P. M.

Mot slutet af förlidet år remitterade Kungl. Maj:t till Akademien för afgifvande af underdånigt utlåtande handlingar rörande afstående af mark från Eskilstuna kungsladugård till Eskilstuna stad.

Det ifrågavarande området, af hvilket en del skulle användas till utvidgande af Klostergatan, äger staden enligt Kungl. bref af 1854 och 1863 att disponera, men med villkor bland annat att behörigen vårda därå befintliga lämningar efter Eskilstuna slott.

Något svar å remissen kunde ej af Akademien afgifvas, innan besiktning af platsen gjorts, men under vintern var det ej möjligt att företaga någon sådan. Så snart det blef sommar gaf jag en af tjänstemännen i uppdrag att, då sådant för andra arbeten kunde ske, resa till Eskilstuna för att närmare undersöka förhållandet. Sedan han anmält, att sådant ej före midsommar kunde medhinnas, och då Akademien ej hade något sammanträde under juli månad anmodades han att företaga besiktningen före sammanträdet i augusti.

När han till utförande af detta uppdrag ankom till Eskilstuna, befanns det att de lämningar af slottet som legat å det nu ifrågavarande området *redan blifvit till större delen förstörda*, äfven sådana delar som ligga vid sidan af den utvidgade Klostergatan.

Äfven i fall, som Kungl. Kammarkollegium framhåller, genom 1907 års lag angående stadsplan frågan om afståendet af marken vore afgjord, kan denna lag ej upphäfva skyldigheten för staden att ställa sig till efter rättelse Kungl. Förordningen af 29 november 1867 rörande forntida minnesmärkens fredande och bevarande, hvarjämte bör märkas att staden fått marken upplåten mot villkor att vårda därå befintliga lämningar efter Eskilstuna slott.

Härtill kommer att äfven sådana lämningar af slottet förstörts som legat *utanför* den utvidgade gatans linje, på ett område som icke skulle bebyggas utan planteras.

Att dessa rester af Eskilstuna slott förstörts utan att staden afväntat svar från Kungl. Maj:t på den underdåniga framställningen är icke blott ägnadt att väcka stor förvåning utan det är så mycket mera att beklaga, som byggnaden ursprungligen tillhört Johanniterklostret, det enda Johanniterkloster som funnits i Sverige.

Då staden icke uppfyllt det vid upplåtelsen fästa villkoret att vårda ifrågavarande fornlämning, lär väl staden hafva förlorat sin rätt till det upplåtna området. Men för det fall att Kungl. Maj:t skulle finna, att upplåtelsen fortfarande gäller, får jag föreslå, att Akademien i svar på den nådiga remissen hemställer, det något medgifvande att borttaga hvad som nu återstår af byggnadslämningarna *icke* måtte lämnas. Stockholm d. 4 augusti 1908.

Oscar Montelius.

Anmälde sekreteraren, att redogörelse för verkställda undersökningar af forngravvar i Näshulta socken af Södermanlands län inlämnats af kapten Karl K:son Leijonhufvud.

Meddelades, att Kungl. Maj:t beviljat anslag till betäckande af kostnaderna för utgräfning af ruinerna af *Studentholmen i Uppsala*¹, för konservering af *Visingsborgs* slottsruin² samt till intendenten G. Karlin för gräfningar vid *Falsterbo*³ i enlighet med Akademiens förslag i ärendena.

Visby ruiner. Meddelade sekreteraren, att ny stadsplan för Visby stad utanför murarna uppgjorts, och att intet af de intressen, som Akademien representerar, därvid lider intrång.

Meddelades, att Kungl. Maj:t enligt Akademiens hemställan beviljat anslag till konservering af kyrkoruinerna i Visby².

Kyrkor och kyrkliga fornlämningar. Anmälades till protokollet att sedan senaste sammanträdet blifvit med anledning af k. remiss af handlingar angående restaurering af *Löts* kyrka i Ärkestiftet genom cirkulation bland Akademiens ledamöter beslutadt, att Akademien med instämmande i K. Öfverintendents-ämbetets utlåtande skulle anhålla, det nådig föreskrift lämnas, att blottandet och restaurerandet af de gamla målningarna får utföras endast af person, hvilkens kompetens blifvit af Akademien godkänd. Meddelades, att Kungl. Maj:t fattat beslut i öfverensstämmelse med Akademiens förslag.

Meddelades, att Kungl. Maj:t beviljat försäljning af en brudkrona tillhörande *Trehörna* församling i Linköpings stift⁴ samt angående restaurering af *Valtorps* kyrka i Skara stift⁵ och *Gråbrödraklostret i Ystad*,⁶ rifning af *Högsäters* kyrka i Karlstads stift⁵ och restaurering af *Löfångers* kyrka i Hernösands stift.⁵

¹ Se Akad:s prot. f. d. 3 dec. 1907.

² Se Akad:s prot. f. d. 5 nov. 1907.

³ Se Akad:s prot. f. d. 12 maj.

⁴ Se Akad:s prot. f. d. 2 juni.

⁵ Se Akad:s prot. f. d. 12 maj.

⁶ Se Akad:s prot. f. d. 4 febr.

Med anledning af k. remiss af handlingar angående restaurering af *Bälaryds* kyrka i Linköpings stift beslöt Akademien instämma i K. Öfverintendentsämbetets i ärendet afgifna förslag med tillägg, att nådig föreskrift må lämnas församlingen, att blott af Akademien godkänd person får vidtaga uppfriskning af äldre målningar o. d.¹

Med anledning af k. remiss af handlingar angående restaurering af *Östra Ryds* kyrka i Linköpings stift, beslöt Akademien uttala, det den ej har något att i ärendet erinra¹.

Med anledning af skrifvelse från pastorsämbetet i *Skeppsås* församling i Linköpings stift angående borttagandet af en vid kyrkan belägen klockstapel beslöt Akademien att förorda denna ansökan med villkor, att fotografi af klockstapeln inlämnas till Akademien³.

Med anledning af en skrifvelse från arkitekten Fr. Lilljeqvist angående den pågående restaureringen af *Strängnäs domkyrka* beslöt Akademien godkänna, hvad f. Riksantikvarien H. Hildebrand och Öfverintendenten enas om⁴.

Akademien beslöt att till ledamot af den kommitté, som enligt skrifvelse från Domkyrkorådet i *Lund* skall tillsättas för att bestämma angående domkyrkans dekorerings utseende herr Ekhoff.

Med anledning af k. remiss af handlingar rörande restaurering af *Stora Råby* församlings kyrka i Lunds stift beslöt Akademien uttala, det Akademien ej har något att erinra vid K. Öfverintendentsämbetets uttalande i ärendet, men att prof på bänkgäflarna i kyrkan böra bibehållas och förvaras².

Med anledning af k. remiss af handlingar rörande bibehållande af vissa gamla målningar m. m. i *Vallkärra* kyrka i Lunds stift beslöt Akademien att vid det förändrade läge ärendet nu fått och i öfverensstämmelse med församlingen

¹ Kungl. Maj:ts beslut, se Akad:s prot. d. 6 okt.

² Se Akad:s prot. f. d. 6 okt.

³ Se Akad:s prot. f. d. 1 sept.

senaste beslut förklara, det någon vidare föreskrift om målningarna icke erfordras¹.

Med anledning af k. remiss af handlingar rörande restaurering af *Fjällsjö* år 1818 byggda träkyrka i Hernösands stift beslöt Utskottet föreslå Akademien att instämma i K. Öfverintendentsämbetets gjorda förslag¹.

Med anledning af k. remiss af handlingar angående ifrågasatt återställande af gamla målningar i koret till *Nederluleå* kyrka i Luleå stift beslöt Akademien likaledes instämma i Ämbetets utlåtande².

Anmälde sekreteraren, att *Öfraby* församling i Lunds stift beslutit låta omgjuta kyrkans mindre ringklocka. Då denna saknade allt antikvariskt värde, hade Akademien ej något att häremot invända.

Med anledning af en genom K. Öfverintendentsämbetet från *Hyssna* församling i Göteborgs stift inlämnad ansökan om tillstånd att rifva taket m. m. å därvarande gamla kyrka hvilkens murar skulle få kvarstå och "på lämpligt sätt skyddas mot sönderfallande", beslöt Akademien förklara, att, om församlingen hos Kungl. Maj:t anhölle att få borttaga taket, Akademien skulle komma att afstyrka bifall till en sådan ansökan.

Forminnesföreningar. Meddelades, att Kungl. Maj:t beviljat tillstånd för norra Smålands Fornminnesförening att anordna ett lotteri för att därigenom erhålla medel till byggandet af ett museum.

Västernorrlands läns museum. Med anledning af en från Västernorrlands läns Museum inkommen anhållan att få i deposition mottaga kyrkliga fornsaker beslöt Akademien för sin del bifalla den gjorda hemställan med samma villkor som vid andra likartade fall, nämligen att förteckning öfver kyrkliga deposita hvarje år inom mars månad till Akademien

¹ Kungl. Maj:t beslut, se Akad:s prot. f. d. 6 okt.

² Kungl. Maj:t beslut, se Akad:s prot. f. d. 3 nov.

aflämnas med rätt för Akademien att däraf uttaga, hvad som för Statens Historiska Museum kunde vara af intresse.

Akademien beslöt bevilja en anhållan från Västernorrlands läns museikommitte att för det under upprättande varande norrländska hembygdsbiblioteket i Hernösand få ur Akademiens duplettsamling erhålla den litteratur, som för detta bibliotek och för den vid detsamma knutna norrländska hembygdsforskningen kan vara af nytta.

Inskrifter. Akademien beslöt godkänna den af kommittén för resande af en ryttarstaty öfver konung Carl XV föreslagna inskriptionen å främre gafveln af statyns postament, nämligen under konung Carl XV:s krönte namnskiffer hans valspråk: *Land skall med lag byggas.*

Medaljer. Följande förslag till ensidig plakett godkändes:

13. En kvinnlig bröstbild med krona samt träd- och växtmotiv. Därunder inskrift på fyra rader: *Minnesmedalj från tidskriften vårt · fosterland och · dess · försvar*

Följande förslag godkändes:

14. *Åts.* Östergötlands vapen under hertiglig krona. Omskrift: *Östergötlands idrottsförbund*

Fråns. Tvänne nedtill hopbundna ekkvistar.

15. *Åts.* Gotlands vapen under hertiglig krona. Omskrift: *Kungl. Gottlands Infanteri Regementes Idrottsklubb **

Fråns. Slät.

Akademiens sammanträde den 1 september.

Akademiska ärenden. Akademiens arbetande ledamot herr Almgren tog inträde med ett föredrag: "Studier öfver Gotlands äldre järnålder".

Anmäldes, att Akademiens utländske korrespondent, presidenten för Portugals geologiska byrå J. F. Nery Delgado aflidit.

Statssamlingarna. Med anledning af en k. remiss af handlingar rörande en begäran från Uppsala domkapitel att till klädkammaren i Uppsala domkyrka återfå de dräkter, som Nils Sture m. fl. herrar buro, då de år 1567 mördades i Uppsala,

samt en fana och en brynsten från drottning Margaretas tid, hvilka föremål enligt kungl. bref af den 23 dec. 1881 till Statens Historiska Museum öfverlämnats från domkyrkan, beslöt Akademien förklara sig icke vilja afstyrka bifall till domkapitlets anhållan¹.

Akademien beslöt att i början af år 1909 föranstalta en auktion å mynt och medaljer ur Kungl. Myntkabinetts duplett-förråd, samt att åt herr Appelgren öfverlämna upprättandet af katalog jämte vidtagande af öfriga anordningar.

Meddelades, att Riksdagen på Kungl. Maj:ts framställning beviljat följande anslag: för rese- och transportkostnader, fornlämningars vård, lyshållning m. m. 4,000 kronor (förutvarande belopp 2,300 kr.), för undersökning och beskrifning af fäderneslandets fornlämningar m. m. 6,000 kronor (förutvarande belopp 3,200 kr.), på extra stat för år 1909 dels till arfvoden åt extra biträden vid ordnandet och vården af de under Akademiens inseende ställda samlingarna äfvensom till aflöning åt vaktbetjäning vid samlingarnas förevisande 4,000 kronor, till understöd åt Samfundet för utgifvande af handskrifver rörande Skandinaviens historia 1,000 kronor, under villkor att samfundet till K. Ecklesiastikdepartementet aflämnar 50 exemplar af den för anslagsåret afsedda publikationen, samt till Kulturhistoriska museet i Lund 10,000 kronor under villkor att utaf ledamöterna i styrelsen för Kulturhistoriska Föreningen för södra Sverige en är af Kungl. Maj:t förordnad, anslaget skulle ställas till styrelsens förfogande för att användas för museets förvaltningskostnader och i främsta rummet till aflöning af två vetenskapligt och fackmässigt utbildade biträden vid museet.

Anslag. Upplästes meddelande från Kungl. Maj:t att Riksdagen med anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning af redan beviljad anslag för fortsatt utgifvande af arbetet "La civilisation primitive en Italie" å 21,000 kr. på extra stat för år 1909 anvisat återstoden 10,500 kr.

¹ Kungl. Maj:ts beslut, se Akad:s prot. f. d. 1 dec.

Akademien beslöt tilldela f. d. Riksantikvarien Hans Hildebrand ett reseunderstöd af 300 kr. för att deltaga i Denkmalpfegetag i Lübeck samt anställa arkeologiska forskningar i norra Tyskland.

Fasta fornlämningar. Med anledning af k. remiss af handlingar rörande ändring i och utvidgning af stadsplanen för Ystad beslöt Akademien förklara, att så mycket som möjligt af de för den gamla staden karaktäristiska delarna borde bibehållas, och att därför hamngatans förlängning, om den visar sig nödvändig, måtte utföras i närmaste öfverensstämmelse med arkitekten Hallmans förslag. Akademien ansåg sig äfven böra uttala önskvärdheten af att, om äldre märkligare delar af staden vid stadsplanens genomförande måste ändras, minnet af nuvarande anordningar bevarades åt eftervärlden genom uppmätning och fotografering.

Kyrkor och kyrkliga fornlämningar. Meddelades, att Kungl. Maj:t i enlighet med Akademiens den 2 juni innevarande år afgifna utlåtande beviljat försäljning af ljuskronor från *Romelanda* kyrka i Göteborgs stift. Meddelades, att Kungl. Maj:t angående ritningar till restaurering och uppvärmning af *Västra Karleby* kyrka i Lunds stift funnit godt gilla ritningarna med föreskrift, att restaureringen utföres af sakkunnig person, hvars kompetens godkänts af Akademien.

Med anledning af en skrifvelse från arkitekten Fredrik Lilljekvist angående vissa förslag från *Strängnäs domkyrkas* restaureringskommitté beslöt Akademien i fråga om återställandet af den norra portalen, att ej vidtaga någon åtgärd, förrän den föreslagna modellen utförts och utlåtande afgifvits af f. d. Riksantikvarien Hans Hildebrand samt Öfverintendenten;

i fråga om målningarna i det östligaste hvalfvet uti långhusets midtskepp, beslöt Akademien att — om ifrågasatt ändring af desamma komme till utförande — årtalen för den förra restaureringen och den nu ifrågasatta revisionen skola utsättas i hvalfvet.

Med anledning af en skrifvelse från pastorsämbetet i *Ysby församling* i Göteborgs stift angående restaurering af i kyrkans kor funna kalkmålningar beslöt Akademien föreskrifva, att blott de allra nödvändigaste konserveringsarbetena få företagas och arbetet utföras af person, som godkänts af Riksantikvariern, och med villkor att arbetena utföras på af honom föreskrifvet sätt.

Med anledning af k. remiss angående inrättande af värmeledning i *Frøjels kyrka* i Skara stift beslöt Akademien förklara sig instämma i K. Öfverintendentsämbetets gjorda förslag.¹

Publikationer. Med anledning af den förestående publiceringen af professor Bugges afhandling om runstenen vid Rök, beslöt Akademien anmoda herrar Brate och Löffler att biträda Utskottet i denna fråga.

Medaljer. Följande förslag godkändes:

16. Åts. Direktör Samsons bild med omskrift: *Eugène Samson*

Fråns. En fenix. Däromkring inskriften: *Brandförsäkringsaktiebolaget Fenix 1888—1908*

Ned till:

*Med tacksamhet
för insigtsfull
ledning*

17. Åts. Professor Reins bild (efter modell af V. Runeberg). Omskrift: *Thiodolf · Rein · Professor · Acad · Emer · Vicecancellarius · N · MDCCCXXXVIII*

Fråns. På en af en lagerkrans omgifven tafla inskriften: *Septuagenarium Sempiternæ Memoriae · Trad · Collegæ Academicæ*

18. Åts. I fältet: tvänne kapproddbåtar på hafvet, i bakgrunden en fyr och ett par klippor, öfverst en strålande stjärna, nederst en sköld med Göteborgs vapen lagd på tvänne med band virade ekkvistar. Omskrift: *Göteborgs Roddförening*

¹ Kungl. Maj:ts beslut, se Akad:s prot. d. 6 okt.

Fråns. Tvänne nedtill hopbundna lagerkvistar. Därinom plats för namn m. m.

19. *Åts.* Drottning Kristinas bröstbild. Omskrift: *Christina Regina* (Lika med *Hildebrand*: Minnespenningar, drottning Kristina; nr 88 a).

Fråns. Kardinal Azzolinis bröstbild. Omskrift: *Decius S. R. E. Diac · Card · Azzolinvs*

Föredrag. Med anledning af att 200 år förflutit sedan Vitterhets Akademiens förste sekreterare Olof von Dalin föddes, uppläste herr Warburg några minnesord öfver honom.

Akademiens sammanträde den 10 september.

Akademiska ärenden. Akademien beslöt att med åberopande af den motivering, som innefattas i Riksantikvariens nedanstående promemoria, anhålla, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen följande nya stat för de vid Akademien anställda tjänstemän och betjante:

	lön	tjogr	ortstillägg	tillhopa
Riksantikvarien, som tillika är				
Garde des médailles och sekreterare i Akademien	6,200	2,800	1,000	10,000
Tre förste antikvarier à 5,800 kr.	3,600	1,800	400	17,400
Två andre antikvarier à 4,000 kr.	2,200	1,500	300	8,000
Bibliotekarien.....	1,700	800		2,500
Tre amanuenser à 2,500 kr. ...	1,700	800		7,500
Konservatorn	1,700	800		2,500
En förste vaktmästare	900	450	150	1,500
Två vaktmästare à 1,200 kr.....	700	350	150	2,400
Ett anslag till biträden och vaktbetjäning.....				9,000
				<hr/>
				Summa kronor 60,800

P. M.

Akademien beslöt den 7 sistlidne april, att en kommitté — bestående af Akademiens preses och sekreterare samt herrar Törnebladh, E. Hildebrand och Dahlgren — som skulle upprätta förslag till ny lönereglering för Akademiens tjänstemän och vaktbetjante.

I anledning här af, och då frågan om löneroglering endast i samband med den om omorganisation af hela arbetet kan utredas, får jag anföra följande:

Akademiens stat för innevarande år upptager:

	lön	tjpr	extra lönetillägg	summa
Akademiens sekreterare, som tillika är Riksantikvarie och Garde des médailles	4,000	2,000		6,000
Akademiens förste amanuens	2,700	1,300	600	4,600
Akademiens andre amanuens	2,700	1,300	600	4,600
En vaktmästare	600		150	750
En vaktmästare	600		150	750
				<u>Tillhoppa kr. 16,700</u>

Till Akademiens förfogande för aflöningar stå dessutom:

Af de 10,500 kr., som äro anslagna till underhåll, vård och förökande af samlingarna:

till vård af Kungl. Myntkabinettet	900			
till vård af biblioteket	600			1,500
Ett ordinarie anslag till vetenskapligt bildade biträden och vaktbetjäning.....			4,000	
hvertill komma afgifter af besökande omkring	600			4,600
Ett e. o. anslag till biträden och vaktbetjäning.....				<u>4,000</u>
				<u>Tillhoppa kr. 26,800</u>

Därjämte utgå innevarande år af Akademiens enskilda medel:

till den Hjertbergske amanuensen.....	4,000			
jämte extra lönetillägg.....			600	
till protokollsföraren.....			300	
till e. o. biträden			2,100	
till räkenskapsföraren			400	
				<u>7.400</u>

Utom de ordinarie tjänstemännen:

riksantikvarien,
förste amanuensen,
andre amanuensen,
Hjertbergske amanuensen,

äro vid Akademien anställda:

en bibliotekarie,
ett biträde vid de för hvarje år alltmera ökade kansligöromålen,
en tecknare, hvilken ej har lön, utan erhåller dels af statsmedel, dels af Akademiens enskilda medel ersättning för de arbeten han utför;
samt för arbetena vid samlingarna:
tre manliga och
fyra kvinnliga e. o. biträden.

Erfarenheten har visat, att de nuvarande arbetskrafterna äro otillräckliga emedan icke allt, som borde göras, kan medhinnas. Samtliga nuva-

rande ordinarie tjänstemän äfvensom de manliga e. o. biträdena äro skyldiga icke endast att arbeta i Museet, utan ock att utföra undersökningar i olika delar af landet; dessa undersökningar afse såväl fornlämningar från hednatiden som kyrkor och ruiner från medeltiden och nyare tid. Då de undersökningar, som föranledas af jordägares ansökningar rörande grafhögar och andra fornlämningar från äldre tid samt af ifrågasatta ändringar af äldre kyrkor, för hvarje år kräfvat allt mera tid och utgifter, har det ej varit möjligt, att de senare åren fortsätta den systematiska beskrifning af landets fornminnen, som pågått under en längre tid, och hvilkens slutförande vore i hög grad önskvärdt.

För museiarbetets ostörda fortgång under sommarhalfåret vore det visserligen behöfligt, att vissa tjänstemän funnos anställda för detta arbete och andra för arbetet ute på fältet. Men då det vanligen till vintermånaderna förlagda bearbetandet af det genom årets undersökningar insamlade materialet hör till museiarbetet, samt af andra skäl, torde någon ändring i den nuvarande organisationen i detta afseende ej nu böra i fråga sättas.

De nuvarande amanuenserna äro visserligen i Statskalendern upptagna både såsom amanuenser vid Akademien och biträden vid Statens Historiska Museum, men det bör ihågkommas, att det härvid är fråga endast om Akademiens verksamhet såsom ämbetsverk ej såsom lärdt sällskap. Ty tjänstemännens uppgift i detta afseende är endast att biträda Akademien och Riksantikvarien vid vården och beskrifningen af landets fornminnen samt vid de undersökningar, som stå i samband härmed.

Biblioteket är sedan länge icke afsedt endast för Akademiens ledamöter och tjänstemän, utan är ett offentligt bibliotek, tillgängligt för allmänheten hvarje söckendag. Liksom ur andra offentliga boksamlingar kunna äfven ur denna böcker lånas ut.

Det arbete, som föranledes af Akademiens egenskap af att vara ett lärdt sällskap, betalas med medel skänkta af enskilda personer.

Enligt § 22 af Kungl Maj:t nådiga reglemente rörande vården af de under Akademiens inseende ställda samlingarna är tjänstetiden på arbetsrummen fyra timmar hvarje söckendag.

Under förutsättning, att en väsentlig förbättring af nuvarande låga aflöningar kan erhållas, anser jag, att arbetstiden å tjänsterummet bör blifva fem timmar.

En ännu större ökning af denna arbetstid torde af följande skäl icke böra ifrågakomma, åtminstone icke för de tjänstemän, som äro skyldiga att, när så påfordras, för undersökningar utom hufvudstaden företaga tjänsteresor.

För det första är nämligen hvarje sådan tjänsteman under dessa resor, hvilka sammanlagdt kräfvat en lång tid hvarje år, sysselsatt *hela dagen*, utan någon möjlighet för honom att få kunna fortsätta de arbeten, hvilka han under den från tjänstgöring lediga delen af dagen kan utföra, när han är i hufvudstaden. För den förlust han härigenom gör får han ingen ersättning.

För det andra äro dessa tjänstemän skyldiga att i tur och ordning

utan ersättning tjänstgöra alla de sön- och helgdagar då Museet är öppet för allmänheten.

För det tredje — och det skälet är icke det minst viktiga — äro dessa tjänstemän, och måste de vara, vetenskapsmän. Men för sina forskningar och sin vetenskapliga verksamhet måste de hafva en ej alltför knappt tillmätt tid fri från tjänsteåligganden.

Riksantikvarien och amanuenserna äro enligt § 18 i Kungl. Maj:ts nådiga instruktion för Akademiens tjänstemän berättigade till en och en half månads semester, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång och utan särskild kostnad för statsverket kan ske.

Önskligt vore, om denna förmån kunde tillerkännas samtliga nu föreslagna ordinarie tjänstemän.

* * *

För ett tillfredställande ordnande af arbetet har jag tänkt mig att på Akademiens stat skulle uppföras:

1. Riksantikvarien, som tillika är Garde des médailles och sekreterare i Akademien.

2. Tre första antikvarier. Till motivering af detta förslag ber jag få anföra följande:

De viktigaste af de statsamlingar som äro ställda under Akademiens vård äro Statens Historiska Museum och Kungl. Myntkabinettet.

Akademien skall, enligt § 13 af Kungl. Maj:ts nådiga instruktion för Akademiens tjänstemän, förordna en tjänsteman att hafva närmaste vård om en viss del af samlingarna.

Emedan den Hjertbergska amanuensen är afsedd för arbetet i Myntkabinettet, behöfves ej någon af Staten aflönad afdelningsföreståndare för denna del af samlingarna.

Den 2 januari 1882 bestämde Akademien, att två afdelningsföreståndare skulle förordnas, för vården af Museets förhistoriska del samt en för medeltiden och den nyare tiden. Då Akademien för närvarande utom Riksantikvarien och den Hjertbergske amanuensen ej har mer än två ordinarie tjänstemän, har den nu omnämnda organisationen ej kunnat fullt genomföras. För att detta, hvilket vore af stor vikt för arbetets ordnande, skall blifva möjligt, erfordras tre af staten aflönade ordinarie tjänstemän.

Detta antal är det minsta, som kan sättas i fråga, emedan utvecklingen inom de olika delarna af den arkeologiska vetenskapen är så betydande och så snabb, att en ännu mer genomförd delning af arbetet sannolikt snart blir nödvändig. En afdelningsföreståndare har nämligen icke blott att svara för museiföremålens ordnande inom sin afdelning på ett sådant sätt, att de gifva allmänheten en öfverskådlig bild af denna del af museet; han måste äfven se till, att detta ordnande vid hvarje tidpunkt fullt motsvarar vetenskapens kraf. För att detta skall blifva honom möjligt är det ej nog att han, när han mottager uppdraget, beherrsakar denna del af vetenskapen;

det är nödvändigt, att han städe med största uppmärksamhet följer vetenskapens utveckling, och det blir för hvarje år allt svårare att göra detta annat än inom en viss begränsad del af fornkonskapen. Härtill kommer att han bör genom tryck göra det viktigaste, som hör till hans afdelning, tillgängligt för forskningen.

Såsom Akademien vid olika tillfällen framhållit är titeln amanuens för dessa tjänstemän synnerligen olämplig, hvarför det föreslagits, att de i stället skulle kallas intendent eller professorer. Då det af dessa förslag, som synes mig personligen vara lämpligast — nämligen att använda titeln intendent — framställts utan att vinna bifall, men då jag anser annan benämning än den nuvarande vara högeligen önskvärd, får jag föreslå, att ifrågavarande tjänstemän kallas antikvarier i anologi med Riksarkivets arkivarier och Kongl. Bibliotekets bibliotekarier.

3. Två andre antikvarier, som skulle biträda vid arbetena inom Statens Historiska Museum. Att jag ej föreslagit mer än tre förste antikvarier, ehuru behof af flera arbetareskrafter inom Statens Historiska Museum redan förefinnes, beror därpå, att en del af arbetet torde kunna utföras af tjänstemän med något lägre aflöning. Härigenom blefve organisationen så litet kostsam som möjligt.

4. En bibliotekarie, som skulle dels hafva värden af det stora och särskildt genom byte med mer än 750 vetenskapliga sällskap hastigt växande biblioteket, dels sköta det betydande förrådet af Akademiens utgifna skrifter äfvensom nyssnämnda bytesförbindelser.

5. Tre amanuenser, som skulle vara biträden, en vid Statens Historiska Museum, en vid Myntkabinettet och den tredje vid Antikvariskt-topografiska arkivet. Den förstnämnda behöfves vid Museet, då endast två andra antikvarier äro föreslagna. Den andra skulle dels fortsätta och så fort ske kan avsluta beskrifningen af den särdeles dyrbara samlingen af svenska mynt och medaljer, dels beskrifva de många myntfynd, som årligen göras här i landet. Den tredje skulle hafva det närmaste ansvaret för det redan mycket betydande och snabbt växande Antikvariskt topografiska arkivet.

6. En konservator. För att rädda undan förstöring de ur jorden framdragna järnsakerna och för en mängd andra uppgifter är, såsom Museimannamötet kraftigt betonat, en sådan alldeles oundgänglig. Hvarje annat europeiskt museum af den stora betydelse som vårt, torde också redan hafva en särskildt utbildad konservator.

7. Utom de nu nämnda ordinarie tjänstemännen behöfvas hädanefter såsom hittills e. o. biträden.

8. Tre vaktmästare. För hvarje år visar det sig alltmera omöjligt för två vaktmästare att på ett tillfredställande sätt medhinna alla de arbeten, som måste utföras, isynnerhet som åtminstone den ena af dem varit upptagen af vakthållning under samlingarnas offentliga förevisande de söckendagar, då museet varit öppet för allmänheten. Härtill kommer att en tredje vaktmästare är nödvändig för ett betryggande öfvervakande af de dyrbara samlingarna de tider, då museet icke är tillgängligt för allmänheten. På grund häraf anser jag tre ordinarie vaktmästare vara i hög grad behöfliga, och torde en af dem böra hafva ställning som förste vaktmästare.

Då Statens Historiska Museum och Kungl. Myntkabinettet innehålla en mängd dyrbara föremål, hvilkas sammanlagda värde representerar millioner, är det af vikt att hafva ett tillräckligt antal väl aflönade vaktmästare.

9. Sedan länge har det inom de för hvarje år allt vidare kretsar, som intressera sig för våra fosterländska minnen varit ett önskemål, att Statens Historiska Museum måtte vara tillgängligt för allmänheten lika många dagar i veckan som de i Nationalmusei andra våningar inrymda samlingarna. Jag är öfvertygad om, att det vore ej blott rätt utan äfven klokt af Staten — såsom dessa samlingars ägare — att gå en sådan önskan tillmötes. Därigenom skulle nämligen den fara, som ligger i samlingarnas förevisande på tider, då de ej äro tillgängliga för allmänheten, väsentligen minskas. När museet är öppet för allmänheten finnes i hvarje sal en vaktare, men vid tillfälliga besök kan ej bevakningen vara så effektiv. Om de besökande äro forskare eller andra af tjänstemännen kända personer, är visserligen faran ringa, men den är så mycket större, om de besökande äro okända. Det vore därför en synnerligen kraftig skyddsåtgärd att hålla museet öppet hvarje dag, med undantag endast för en dag i veckan, då det måste vara stängdt för rengöring. Söndagen och två söckendagar i veckan borde museet vara afgiftsfritt tillgängligt, de tre andra dagarna mot en afgift af 25 öre för hvarje besökande.

* * *

Löneförmånerna synes mig för hvarje tjänsteman böra föreslås till nedan angifna belopp.

Riksantikvarien har i själfva verket fyra tjänster att sköta. Såsom riksantikvarie har han högsta tillsynen öfver samtliga fornminnen rundt om i landet. Såsom Garde des médailles är han föreståndare för de i Nationalmusei bottenvåning inrymda samlingarna. Långe afsåg denna titel visserligen vården af Myntkabinettet, men chefskapet för Statens Historiska Museum har blifvit af vida större betydelse i samma mån som denna samling vuxit så, att den intager en mycket hög plats bland alla liknande institutioner i Europa.

Under sådant förhållande torde Riksantikvarien böra aflönas med 10,000 kronor eller med samma belopp som vid nu pågående löne reglering bestämts för ämbetsmän med ungefär liknande uppgift och ansvar. Där af borde 6,200 kr. vara lön, 2,800 kr. tjänstgöringspänningar och 1,000 kr. ortstillägg.

Då förste antikvarierna torde böra vara likställda med andra gradens tjänstemän i redan reglerade ämbetsverk, får jag för dem föreslå 3,600 kr. i lön, 1,800 kr. i tjänstgöringspänningar och 400 kr. i ortstillägg eller tillhoppa 5,800 kr. med två ålderstillägg efter 5 och 10 år af 500 kr.

I analogi med de för första gradens tjänstemän i redan reglerade ämbetsverk bestämda löneförmånerna torde lönen för Akademiens andre antikvarier böra sättas till 2,200 kr., tjänstgöringspänningarna till 1,500 kr. och ortstillägget till 300 kr. eller tillhoppa 4,000 kr., med tre ålderstillägg å 500 kr.

Bibliotekarien synes mig med hänsyn till bibliotekets betydande storlek och snabba tillväxt, böra erhålla 1,700 kr. i lön och 800 kr. i tjänstgörings-

pänningar, samt efter 5 års tjänstgöring såsom ordinarie 2,000 kr. i lön och 1,000 kr. i tjänstgöringspänningar, således tillsammans 3,000 kr.

Samma aflöning torde böra föreslås för hvar och en af de ordinarie amanuenserna samt för konservatorn.

I likhet med hvad af Riksdagen beviljats för statskontorets vaktmästare föreslås för Akademiens förste vaktmästare 900 kr. i lön, 450 kr. i tjänstgöringspänningar och 150 kr. i ortstillägg, eller tillhopa 1,500 kr.; samt för hvar och en af de två andra vaktmästarna 700 kr. i lön, 350 kr. i tjänstgöringspänningar och 150 kr. i ortstillägg, eller tillhopa 1,200 kr., med ett ålders-tillägg af 100 kr. efter 5 års väl vitsordad tjänstgöring.

För de e. o. amanuenserna och den extra vaktbetjäningen på de dagar, då museet är öppet för allmänheten, erfordras såsom hittills särskilda anslag.

Jag har redan nämnt, att Akademien för detta ändamål nu har till sin disposition ett ordinarie anslag å 4,000 kr. och ett e. o. anslag å 4,000.

Efter de beräkningar jag gjort för extra biträden vid samlingarnas ordnande och vid de kansligöromål, som föranledas af Akademiens och Riksantikvariens befattning med fornminnens vård m. m. fordras ett årligt anslag af 6,000 kr., om Akademien icke skall nödgas att med egna medel bidra till aflönandet af de för museet och fornminnesvården nödiga biträdena. Detta har Akademien visserligen under en lång följd af år gjort, men utom det att ett sådant förhållande är oegentligt, äro de till Akademien donerade medlen — med undantag af dem, som äro afsedda för Hjertbergska amanuensen — ämnade att sätta Akademien i stånd att vidga sin vetenskapliga verksamhet, ej att aflöna biträden vid statens samlingar.

Summan af det som Akademien under åren 1883—1908 utbetalat för nu ifrågavarande ändamål är:

till Hjertbergska amanuensen	67,100
till andra biträden	76,600
	143,700

Tillhopa kr. 143,700

Till nyssnämnda behof af anslag för biträden lägges det belopp, som erfordras för att samlingarna må kunna hållas öppna för allmänheten sex dagar i veckan, hvilket belopp — då man ej nu kan noggrant beräkna, hvad afgiften af de besökande kommer att inbringa — ej kan beräknas lägre än till 3,000 kr.

Jag anser därför ett årligt anslag af 9,000 kr. vara erforderligt för biträden och betjäning vid samlingarnas offentliga förevisande.

*

På grund af det nu anförda får jag anhålla, att Akademien ville hos Kungl. Maj:t göra underdånig framställning om den organisation af arbetet och lönerreglering, jag nu föreslagit.

Väl inser jag, att den ökning af Akademiens stat detta innebär är *mycket* betydande. Men ett tredjedels sekel har förflutit, sedan den nuvarande organisationen och de nu utgående lönerna fastställdes. Under denna långa

tid hafva samlingarna mer än fördubblats och arbetet ökats i ännu större proportion.

På grund af den erfarenhet om arbetet, jag vunnit under den tid af mer än 45 år, som jag varit anställd i Akademiens tjänst, vågar jag försäkra, att den nu föreslagna ökningen af arbetskrafterna är den minsta, som bör ifrågasättas, om man önskar, att Museet, som är en det svenska folkets skattkammare, innehållande föremål af mycket högt materiellt och af ännu mycket högre vetenskapligt värde — emedan de möjliggöra en öfversikt öfver vårt folks kulturutveckling under årtusenden — fortfarande skall behålla den rangplats det nu innehar, och att den svenska fornforskningen äfven framgent skall bevara sin nuvarande ställning.

Om det, som nu föreslagits, skulle vinna Kungl. Maj:ts och Riksdagens godkännande, skulle Akademiens stat hvad tjänstemän och vaktbetjände beträffar upptaga:

	lön	tjpr.	ortstillägg	tillhopa
Riksantikvarien, som tillika är Garde des médailles och sekreterare i Akademien	6,200	2,800	1,000	10,000
Tre första antikvarier å 5,800	3,600	1,800	400	17,400
Två andre antikvarier å 4,000	2,200	1,500	300	8,000
Bibliotekarien	1,700	800	—	2,500
Tre amanuenser å 2,500	1,700	800	—	7,500
Konservatorn	1,700	800	—	2,500
En förste vaktmästare	900	450	150	1,500
Två vaktmästare å 1,200	700	350	150	2,400
Ordinarie anslaget till biträde o. vaktbetjäning	—	—	—	9,000
				<hr/> Summa kr. 60,800

Slutligen får jag hemställa, att Akademien ville hos Kungl. Maj:t anhålla om nådig proposition därom, att det anslag till underhåll, vård och förökande af samlingarna, som nu utgår med 10,500 kr. måtte bibehållas vid sitt nuvarande belopp, oaktadt de 1,500 kr. som hittills utgått till arfvoden ej längre skulle därför erfordras. Med den oerhörda stegring af prisen på fornsaker, som under de senaste åren inträdt, blir det ändock mycket svårt att för Museet förvärfva det som vore önskvärdt.

Stockholm den 8 september 1908.

Oscar Montelius.

Förvaltningsutskottets sammanträde den 3 oktober.

Fasta fornlämningar. Utskottet medgaf borttagandet af ett grafröse, beläget å nr 4 Trusta, Rödöns socken, Jämtland, hvilket förut undersökts af doktor Knut Kjellmark.

Utskottet beviljade Bergsjö kommun i Helsingland tillstånd att å en på hemmanet Högen nr 6 i nämnda socken belä-

gen kulle, hvilken möjligen kan komma att visa sig vara en fornlämning eller innesluta dylika, uppföra en epidemisjukstuga under villkor att, om af människor verkställda anordningar, såsom grafvar o. d. anträffas, arbetet genast inställes och Akademien härom underrättas.

Akademiens sammanträde den 6 oktober.

Akademiska ärenden. Till korresponderande ledamot invaldes lektor J. F. Ödberg i Skara.

Statssamlingarna. Anmälde att med anledning af hemställen från kommittén för medicinsk-historiska utställningen i Stockholm 1 oktober—1 december 1908 att för utställning till låns bekomma Statens Historiska Museum tillhöriga: medaljong i elfenben med porträtt af Olof Rudbeck d. ä. samt ett miniatyrporträtt af densamme, måladt af Ulrika Eleonora, hade genom cirkulation bland Akademiens ledamöter beslutats hemställa om bemyndigande att till kommittén utlåna nämnda föremål på de villkor, som Riksantikvarien ägde att bestämma, och hade Kungl. Maj:t medgifvit detta.

Fasta fornlämningar. T. f. sekreteraren anmälde, att för undersökning, kartläggning och beskrifning af de under gräfningarna mellan Kungl. Slottet och Storkyrkan funna fornlämningarna af H. M. Konungen som gåfva öfverlämnats 300 kr., af samfundet S:t Erik 200 kr. och af grosshandlaren Joh. Unman 200 kr.

Anmälde t. f. sekreteraren, att berättelse öfver utförda undersökningar i Västergötland sommaren 1908 inlämnats af fil. kand. Josef Sandström.

Visby ruiner. T. f. riksantikvarien redogjorde för sina gräfningar och undersökningar i Sankt Klemens kyrkoruin i Visby.

Kyrkor och kyrkliga fornlämningar. Med anledning af en skrifvelse med meddelande från K. Öfverintendentsämbetet, att detsamma för sin del utsett domkyrkoarkitekten Th. Wählin att såsom sakkunnig leda de förestående arbetena vid re-

staurering af *Gråbrödraklostret i Ystad*, beslöt Akademien att för sin del välja samma person.

Meddelades att Kungl. Maj:t angående restaurering m. m. af *Bälaryds* och *Östra Ryds* kyrkor i Linköpings stift, *Stora Råby* och *Vallkärre* kyrkor i Lunds stift, *Fjällsjö* kyrka, *Hernösands* stift och *Frøjels* kyrka i Visby stift fatta beslut i öfverensstämmelse med Akademiens uttalanden den 4 augusti och 1 september innevarande år.

Med anledning af en till Akademien insänd och till Kungl. Maj:t ställd skrifvelse från pastorsämbetet i *Skeppsås* församling i Linköpings stift med anhållan att få borttaga kyrkans klockstapel samt restaurera den af fasta gråstensmurar uppförda kyrkboden och som öfvervåning å denna anordna ett rum för klockorna beslöt Akademien att för sin del tillstyrka bifall till denna anhållan.

Med anledning af k. remiss af handlingar rörande förslag till förändring af orgelläktarbarriären m. m. i *Leksbergs kyrka* i Skara stift beslöt Akademien instämma i K. Öfverintendentsämbetets utlåtande¹.

Med anledning af k. remiss af handlingar rörande restaurering af *Blackstads* kyrka i Linköpings stift beslöt Akademien uttala, att från dess sida intet hinder möter för de föreslagna åtgärdernas verkställande, men att, om vid restaureringen grafvar måste rubbas, sådant ej får ske förrän tre månader förflutit, sedan genom kungörelse, som blifvit tre gånger i Post- och Inrikestidningar införd och från predikstolen i församlingens kyrka uppläst, vederbörande grafägare blifvit kallade att sin rätt bevaka, samt att Riksantikvariens underrättas om tillämnad grafrubbing för den händelse han skulle finna med anledning af densamma någon sin ämbetsåtgärd erforderlig¹.

Med anledning af k. remiss af handlingar rörande restaurering af *Lilla Mellösa* kyrka i Strängnäs stift beslöt Akademien instämma i K. Öfverintendentsämbetets utlåtande, dock

¹ Kungl Maj:ts beslut, se Akad:s prot. f. d. 1 dec.

med erinran om, att om grafvar anträffas, dessa ej få rubbas, förrän tre månader förflutit sedan genom kungörelse, som blifvit tre gånger i Post- och Inrikestidningar införd och från predikstolen i församlingens kyrka uppläst, vederbörande grafägare blifvit kallade att sin rätt bevaka, samt att Riksantikvarien underrättas om tillämnad grafrubbning, i händelse han skulle med anledning af densamma finna någon sin ämbetsåtgärd erforderlig;

samt tillika anhålla om nådig föreskrift att om målningar anträffas under putsen på väggar eller hvalf sådant omedelbart anmäles för Riksantikvarien för åtgärders vidtagande.¹

Med anledning af k. remiss af handlingar och ritningar angående reparation och tillbyggnad af *Brunnby* kyrka i Lunds stift beslöt Akademien förklara, det Akademien ej har något att invända mot K. Öfverintendentensämbetets tillstyrkande af det upprättade förslaget, men att tillika framhålla, att, då förslaget i afseende på de föreslagna nydaningarna äfven i detaljer noga ansluter sig till föregående motiv i kyrkan, det borde på något sätt utmärkas, hvilka delar och anordningar, som äro tillkomna vid den nu tillämnade reparationen och tillbyggnaden.¹

Med anledning af en skrifvelse från Pastorsämbetet i *Järstads* församling i Linköpings stift med begäran att från kaminen i kyrkan få låta ett gjutet järnrör ledas upp utefter väggen söder om triumfbågen och dragas ut genom det ofvanliggande hvalfvet in i en murad pipa på vinden beslöt Akademien att bevilja denna anhållan, dock under villkor ej mindre att å det parti, som skall genombrytas putsen försiktigt afknackas, och de därunder befintliga målningarna fotograferas samt en kopia däraf tillställas Akademiens arkiv, än äfven att genombrytningen verkställas med största försiktighet, så att kringliggande partier af väggen ej skadas.

Med anledning af en skrifvelse från pastorsämbetet i *Ysby* församling i Lunds stift med begäran, att de i kyrkans kor

¹ Kungl. Maj:ts beslut, se Akad:s prot. f. d. 1 dec.

framknackade målningarna måtte få restaureras af artisten A. Persson Waldur från Lund, beslöt Akademien bifalla denna ansökan under villkor att arbetet utföres noggrannt efter föreskrifter, som Riksantikvariern kommer att meddela.

Inskrifter. Följande förslag till inskrift och emblem å en minnessten afsedd att resas på Romme heds exercisplats med anledning af Kungl. Dalregementets afflyttande därifrån hade genom cirkulation godkändts:

*Kungl.
Dalregementet
1796—1908*

Öfver inskriften en sköld utgörande en förstoring af bilden i regementets uniformsknapp.

Medaljer. Följande förslag godkändes:

20. *Åts.* I fältet: "Diskuskastaren". Omskrift: *· Lunds · Högre · Allmänna · Läroverk ·*

Fråns. I fältet: en upptill öppen eklöfskrans, nedtill omvirad med band. Plats inuti för namn m. m.

Förvaltningsutskottets sammanträde den 31 oktober.

Fasta fornlämningar. Med anledning af en ansökan från hemmansägaren Carl Paulsson i Semb, Asige socken, Halland, att få borttaga en å hans ägor befintlig grafhög samt flytta några därsammastädes stående resta stenar bort till en ouppodlad plats, beslöt Utskottet medgifva flyttningen af de i e. o. amanuensen O. Frödings promemoria angående dessa minnesmärken omnämnda 3 stenarna l, f—h, samt en sten sydost om f, men att för öfrigt afslå ansökan.

Med anledning af en ansökan från hemmansägaren Magni Jonasson i Usteryd, Persgård i Öja socken, Småland, att få bortföra en å hans gård befintlig ramponerad hållkista, beslöt Utskottet bifalla ansökan med villkor att den återstående delen af hållkistan först undersökes af en af Akademien förordnad sakkunnig person.

Med anledning af en anhållan från konsul O. Trapp i Helsingborg att få till Helsingborgs museum flytta en innevarande sommar af H. K. H. Kronprinsen undersökt gånggrift å Gantofta ägor i Skåne, i stället för en vid Ålabodarna befintlig gånggrift, hvars flyttning förut beviljats, beslöt Utskottet bevilja denna ansökan.

Med anledning af en skrivelse från hemmansägaren E. J. Andersson i Årsta i Vaksala socken, Uppland, med anhållan att få borttaga ett antal å hans ägor befintliga grafhöggar beslöt Utskottet meddela tillstånd att *nu* borttaga 4 grafvar, som redan blifvit undersökta, samt framdeles öfriga, som behöfva rubbas, med villkor att vetenskaplig undersökning förut hunnit ske.

Akademiens sammanträde den 3 november.

Akademiska ärenden. Anmälades att Akademiens korresponderande ledamot grefve Chr. D. Reventlow aflidit.

Akademien beslöt att till föreståndaren för Dalslands museum herr Th. Langer öfverlämna sin antikvariska prismedalj i silfver som bevis på Akademiens erkänsla för det intresse han visat för vården af Dalslands fornminnen.

Upplästes Kungl. Maj:ts utslag på de besvär Förvaltningsutskottets ledamöter anfört öfver Kungl. Maj:ts och Rikets Kammarrätts den 20 februari 1908 meddelade utslag i fråga om anmärkning vid Vitterhetsakademiens räkenskaper för år 1905.¹

Kungl. Maj:t hade, enär de af Kammarrätten åberopade författningarna icke kunna anses innefatta förbud för Vitterhetsakademien att vid inlösen för Statens samlingar af fornfynd af guld eller silfver där omständigheterna det påkalla, erlägga högre lösen, än som motsvarar fyndets metallvärde med en åttendedels förhöjning, pröfvat rättvist, att med ändring af

¹ Se Akad:s prot. f. d. 12 maj.

Kammarrättens öfverklagade utslag, ogilla den i målet framställda anmärkningen.¹

Anmäldes en inkommen berättelse från doktor Knut Stjerna angående hans studieresa såsom innehafvare af det utländska Letterstedtska stipendiet. Akademien beslöt öfverlämna berättelsen till K. Vetenskapsakademien.

Anmäldes en inkommen berättelse af doktor Knut Kjellmark öfver utförda arkeologiska undersökningar i Småland.

Akademien beslöt bevilja en begäran från det Skytteanska biblioteket att erhålla resterande redan utkomna delar af Axel Oxenstiernas skrifter liksom äfven senare utkommande delar.

Statssamlingarna. Akademien beslöt att med 200 kr. inlösa aflidne professor Sven Söderbergs efterlämnade arkeologiska ritningar och anteckningar.

Anslag. Med anledning af k. remiss af en ansökan från Samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia om ett anslag af 1,000 kr. för år 1910 beslöt Akademien tillstyrka bifall.

Med anledning af k. remiss af en ansökan från teckningsläraren L. Baltzer om inlösen för Statens räkning med 900 kr. af 100 exemplar af häftena 4—6 af hans arbete Hällristningar från Bohuslän beslöt Akademien tillstyrka bifall till ansökan, enär arbetet genom utgifvandet af dessa häften syntes föreligga definitivt afslutadt.

Med anledning af k. remiss af en ansökan från Kulturhistoriska föreningen i Lund om ett anslag för 1910 af 10,000 kr. beslöt Akademien tillstyrka bifall till denna begäran med betonande af att de villkor, som i den k. propositionen till 1908 års riksdag uppställts för åtnjutande år 1909 af det då beviljade lika stora anslaget, fortfarande borde vidhållas.

Fasta fornlämningar. T. f. Riksantikvariern anmälde, att Kungl. Maj:t på framställning af honom beviljat en summa af

¹ Se Akad:s prot. f. d. 12 maj.

300 kr. till fortsättande af utgräfningarna mellan Kungl. Slottet och Storkyrkan, samt att Stockholms stads Drätselnämnds andra afdelning likaledes på framställning af t. f. Riksantikvarien åtagit sig att på lämpligt sätt i stenläggningen markera de därstädes funna murlämningarna.

T. f. Riksantikvarien anmälde till protokollet, att han efter att hafva inhämtat upplysningar från Akademiens korrespondent byggmästaren Nils Pettersson angående föröfvad åverkan å kapellruinen på Olofsholm på Gotland, anmodat vederbörande myndighet att väcka åtal med anledning af den skedda skadegörelsen.

Kyrkor och kyrkliga fornlämningar. Anmälades att Kungl. Maj:t angående restaurering af *Neder-Luleå* kyrka i Luleå stift hade funnit godt att uppdraga åt K. Öfverintendentsämbetet att i samråd med Akademien låta verkställa ifrågasatt restaurering af hvalfmålningarna äfvensom, under förutsättning att Neder-Luleå församling för arbetets utförande bidrager med 300 kr., af allmänna medel ställa till K. Öfverintendentsämbetets förfogande mot redovisningsskyldighet dels för arbetets utförande högst 1,200 kr., dels ock för anlåtande af sakkunnig person för arbetets planering och afsyning högst 300 kr.¹

Med anledning af k. remiss af handlingar rörande restaurering af *Askersunds landsförsamlings kyrka* beslöt Akademien instämma i K. Öfverintendentsämbetets uttalande med det tillägg, att vid de nydaningar, som skola utföras, någon sådan fullständig öfverensstämmelse med det gamla, som i den uppgjorda planen föreslås, *ej* bör eftersträvas, enär detta strider mot gällande restaureringsprinciper, utan tvärtom det nya på något sätt, t. ex. genom årtal, markeras samt att grafsternarna i stora gången skola täckas med matta.

Akademien beslöt att med stöd af en af t. f. Riksantikvarien uppgjord, här bifogad promemoria ingå till Kungl.

¹ Se Akad:s prot. f. d. 4 aug.

Maj:t med begäran om ett anslag af 1,000 kr. till uppgörande af en plan för återställande i ursprungligt skick af det inre af *Brahekyrkan på Visingsö*.

P. M.

angående Brahekyrkan på Visingsö.

Visingsö kyrka eller som den äfven kallas Brahekyrkan å Visingsö — den gamla Ströja kyrka — intager ej allenast genom mängden af sina olikartade inredningsdelar och lösa inventarier, utan äfven genom de sammans framstående beskaffenhet och höga konstnärliga värde ett af de främsta för att ej säga det främsta rummet bland svenska landskyrkor.

Skrank och skärmar af synnerligen konstnärligt utförd, i Sverige kanske ensamstående träskulptur, andra skulpturer i trä och sten, utomordentligt fint utförda arbeten i intarsia, målningar å duk, trä och metall, bildstoder i trä och marmor, reliefer i alabaster, taflor i drifven och försilfrad metall m. m. äro här sammanförda.

Äfven i ett annat afseende intager Brahekyrkan bland svenska kyrkor en undantagsställning, i det dess inredning och konstföremål — om och sinsemellan af olika ålder — under en jämförelsevis kort period här sammanbragts och ordnats af medlemmar af Brahe-ätten, förnämligast af den "regerande grefven", Per Brahe d. y., som i öfrigt lämnat så många minnen på Visingsö och i sitt grefskap i allmänhet.

Brahekyrkans inre borde därför gifva en särdeles enhetlig bild — en bild från Sveriges stormakts- och stormanstitid. Dessvärre är detta för närvarande långt ifrån förhållandet. De herrliga konstverken äro behandlade med den mest häpnadsväckande brist på förstelse, flyttade från sina ursprungliga platser och olyckligt placerade, söndertagna och åter hoppassade på det orimligaste vis: karyatidliknande konsoler i fin träskulptur placerade nere vid golvet utsatta för de besökandes tramp, partier från skilda inredningsdelar fästa med grofva spikar på hvarandra, konstverken hängda det ena på det andra. Från en skärm i utsökt intarsia-arbete med pilastrar förenade af bågar är en af dessa senare bortbruten och fastlimmad som ram kring öfre delen af den spegel å orgeln, hvaruti orgelnisten iakttagertjänstförrättande prästen. Det gamla altarbordet af trä i polykrom barockskulptur — det säkerligen enda i Sverige — är flyttadt till sakristian i västra ändan af kyrkan, där det tjänstgör som bord och är utsatt för skadegörelse. I kyrkan äro dessutom inflyttade en del föremål, som ej höra dit, utan antagligen öfverflyttats från det närbelägna Brahehus vid dettas ödeläggande år 1708, bland annat några i trä och gips ytterst groft utförda bröstbilder af medlemmar af Brahesläkten, utan tvifvel afsedda för andra våningens runda murnischer å slottets borggård och hvilka i kyrkan erhållit en synnerligen olycklig placering. Vidare är kyrkans golf höjdt på ett särdeles olämpligt sätt, ägnadt att förrycka kyrkans arkitektur och dimensioner. Slutligen kan näm-

nas, att nedgången till Brahegraven i kyrkans sydöstra del är stängd med en grof trälucka, som genom flitigt begagnande vid förevisning af det inre af grafven med dess kistor antagit utseendet af en illa hållen uthusdörr, — en egendomlig grifstro för dem, som här funnit den sista vilan.

Med ett ord: Brahekyrkan — detta märkliga minne af en viss, begränsad period i vårt lands historia — befinner sig med sina rika skatter för närvarande i ett allt annat än värdigt skick. För min del tvekar jag ej att beteckna Brahekyrkans nuvarande tillstånd som på sitt sätt en sorglig mätare af vår kultur och jag betvivlar, att man i ett annat kulturland skall kunna påvisa ett historiskt och kulturhistoriskt minnesmärke af motsvarande art och rang behandladt på liknande sätt. Jag har mig ock bekant, att stiftets biskop vid visitationer upprepade gånger påpekat förhållandet och påyrkat rättelse samt att intresserade i trakten såväl myndigheter som enskilda länge ansett, att en förändring till det bättre måste vidtagas.

Angående planen för åstadkommande af en bättre sakernas ordning intager Brahekyrkan återigen en särskild ställning bland våra kyrkor. Beträffande principen för en kyrkas restaurering har man ju nu mera allmänt kommit till den åsikten, att hvarje tid, som utfört förändringar i kyrkan, bör fortfarande få tala sitt språk till eftervärlden. Bortrödjande af senare förändringar och kyrkans återförande till en ursprunglig s. k. "ren stil" ifrågakommer därför ej vidare i restaureringsförslag.

I fråga om Brahekyrkan måste emellertid saken ställa sig på annat sätt. Här är ej — med undantag af den förut omtalade förhöjningen af golvet — tal om mer eller mindre väl motiverade förändringar af själfva byggverket utan om en af den gröfsta okunnighet utförd förstörelse, sådan som ofvan skildrats, af den ursprungliga anordningen. Att åter sammanpassa de söndertagna inredningsdelarna samt återföra dem till sina ursprungliga platser i kyrkan kan naturligtvis ej vara stridande mot nyss anförda, nu gällande restaureringsprinciper. Hvad som bör åtgöras i Brahekyrkan är så att säga mera en städningsåtgärd än något annat, ehuru naturligtvis i sammanhang härmed vissa åtgärder vid själfva byggnaden såsom golfvets sänkande m. m. torde böra vidtagas. Här är ett återförande till det gamla verkliga ej alltså på sin plats utan af behovet påkalladt.

Ett dylikt åtgörande är emellertid förenadt med ej ringa svårighet. Därtill fordras ett af fullt sakkunniga krafter utfördt ingående studium af kyrkans praktiga inredning och lösa inventarier samt en uppmätning åtminstone af kyrkans inre; först därefter kan ett förslag med hopp om detsamma lyckliga lösning uppgöras.

Arbetet torde böra utföras af en, af Akademien utsedd arkitekt, som erhåller uppdrag att tillsammans med riksantikvarien eller den han därtill förordnar uppgöra en plan till kyrkans ordnande i ofvan antydt syfte.

Med stöd af det sålunda anförda, och då återställande af Brahekyrkan å Visingsö i ursprungligt skick måste betraktas som berörande ej blott församlingens utan hela landets intresse, tillåter jag mig härmed föreslå, det Akademien behagade hos Kungl. Maj:t hemställa om ett anslag af allmänna

medel till uppgörande af nu omförmälda plan, hvilket anslag i betraktande af arbetets omfattande art ej kan sättas till lägre belopp än 1,000 kr.

Stockholm den 30 oktober 1908.

Emil Ekhoff.

Åmåls läroverks museum. Med anledning af att tvänne stenyxor af Hästefjordstyp från Dalsland skänkts från Åmåls Läroverks Museum till Statens Historiska Museum beslöt Akademien att som erkänsla härför till förutnämnda Museum som deposition öfverlämna 11 stenredskap.

Uppsala Universitets Museum för Nordiska fornsaker. Akademien beslöt därstädes deponera en stenyxa af Hästefjordstyp.

Västernorrlands läns museum. Med remiss af handlingar rörande en ansökan från Västernorrlands läns Museisällskap att få anordna ett konst-, hemslöjds- och handtverkslotteri till förmån för ett norrländskt centralmuseum i Hernösand hade Kungl. Maj:t anmodat Akademien att efter inhämtande af yttrande i ärendet från Nordiska Museets Nämnd, afgifva eget utlåtande.

Sedan det från Nordiska Museets Nämnd inkomna yttrandet upplästs, beslöt Akademien, att med instämmande i motiveringen i Nämndens uttalande ej yttra sig om sättet för pänningmedlens anskaffande, men att ej mindre betona den stora betydelse ett sådant museum skulle komma att erhålla, än äfven framhålla önskvärdheten af att, i händelse bifall lämnades till museisällskapets ansökan, de önskemål, som af Nämnden uttalats, skärpas till villkor, nämligen att en fackmässigt utbildad museiman ställes i spetsen för museet samt att plan för museets verksamhet fastställes af Kungl. Maj:t.

Inskrifter. Godkändes ett från Vadstena stads Drätselkammare inlämnadt förslag till inskrift å rådhuset i Vadstena så lydande:

Legibus 1578

Medaljer. Följande förslag godkändes:

21. *Åts.* I fältet: Upplands och Västmanlands vapensköldar under gemensam hertiglig krona lagda å en hästsko.

På hästskon: *U. V. F. K.* Omskrift: + *Upplands-Västmanlands Fältridtklubb*

Fråns. Två nedtill sammanbundna lagerkvistar, ofvan kvistarna plats för namn m. m.

22. *Åts.* I fältet: D. G. Lindhagens bröstbild. Omskrift: *Daniel Georgius Lindhagen.* Nederst: *N. 1819 O. 1906*

Fråns. En lagerkrans och inuti denna inskriften: *Per septem lustra secretario socio meritissimo Reg. Acad. Scient. Svec. 1909*

23. *Åts.* I fältet: friherre G. Tamms bröstbild. Bakom bilden: *70 år d. 10 aug. 1 . 9 . 0 . 8* Framför bilden: ord-förändeklubban och järnmärket.

Fråns. I fältet: en ung smed uti nutidsdräkt i arbete vid ånghammaren. Överskrift: *Friherre Gustaf Tamm* Omskrift: *Till minne af nitisk och framgångsrik vård om Jernkontoret I afskarningen på tre rader: Med tacksamhet och vördnad af Bruks societeten.*

Akademiens sammanträde den 1 december.

Akademiska ärenden. Följande val företogos:

Till preses hr Afzelius;

„ ledamöter i Förvaltningsutskottet hrr Salin och Dahlgren;

„ suppleanter i Förvaltningsutskottet hrr E. Hildebrand och Brate;

„ ledamöter af Historiska Nämnden hrr Annerstedt, E. Hildebrand och Westrin;

„ ledamöter af Antikvariska Nämnden hrr H. Hildebrand, Montelius och Ekhoft;

„ revisorer af Akademiens räkenskaper hrr Westrin och Warburg;

„ revisorssuppleant herr Läffler.

Statssamlingarna. Akademien beslöt att hos Kungl. Maj:t anhålla att få till Statens Konstsamlingar öfverlämna ett i Akademiens bibliotek funnet porträtt i olja, föreställande numis-

matikern, Sveriges chargé d'affaires i Madrid, Gustaf Daniel Lorichs, som var medlem af Akademien 1851—1855, hvilket sistnämnda år han afled. Inga anteckningar om porträttet förekomma i Akademiens protokoll, arkiv eller inventarielängder.

Meddelades, att Kungl. Maj:t beviljat införlifvande af de s. k. Sturekläderna med Uppsala domkyrkas museisamlingar.

Fasta fornlämningar. T. f. sekreteraren meddelade, att Sällskapet S:t Erik anslagit ytterligare 300 kr. till utgräfningsarna vid Kungl. Slottet, hvadan den skänkta summan inalles uppgår till 1,300 kr. Akademien beslöt på förslag af t. f. sekreteraren att anslå 500 kr. för samma ändamål, hvilka medel skulle uppföras på Historiska Nämndens budget, enligt förslag af herr E. Hildebrand.

T. f. sekreteraren anmälde, att intendenten Karlin i Lund insändt ritningar, fotografier och beskrifningar öfver sina undersökningar vid Falsterbo innevarande sommar.

Kyrkor och kyrkliga fornlämningar. T. f. sekreteraren anmälde, att arbetet med utgräfvande af äldre murlämningar antagligen efter *Klara kloster* pågingo under t. f. Riksantikvariens ledning på församlingens bekostnad.

Meddelades, att Kungl. Maj:t angående ritning till orgelläktarbarriär i *Leksbergs kyrka* i Skara stift och restaurering af *Brunnby kyrka* i Lunds stift samt *Lilla Mellösa* och *Blacksta kyrkor* i Strängnäs stift¹ fattat beslut i öfverensstämmelse med Akademiens förslag.

Upptogs till behandling en k. remiss med infordrande af förnyadt utlåtande angående fyra standar tillhörande Smålands husarregemente, hvilka en tid varit upphängda i *Korsberga kyrka*, i hvilket ärende Akademien den 12 maj 1908 afgifvit infordradt utlåtande och sedermera föreståndaren för Artilleriemuseum yttrat sig. Akademien beslöt uttala, att, då de kungliga breffven af den 20 oktober 1905 och den 1 februari 1907, på hvilka föreståndaren för Artilleriemuseum åberopat sig, ej

¹ Se Akad:s prot. f. d. 6 okt.

torde innebära, att samtliga sådana äldre fanor och standar, som förr tillhört svenska regementen, skola tillhöra Artillerimuseet, och då vid sådant förhållande intet hinder torde föreligga för regementet att återfå ifrågavarade med dess historia nära sammanhörande standar, Akademien i underdånighet vidhåller sin i utlåtandet af den 12 maj 1908 gjorda hemställan.

Med anledning af k. remiss af handlingar rörande restaurering af *Vreta klosters* kyrka i Linköpings stift beslöt Akademien att vitsorda grundligheten af de undersökningar af kyrkan, som företagits samt förorda godkännande af den af professor I. G. Clason uppgjorda restaureringsplanen.

Med anledning af k. remiss af handlingar rörande restaurering af *Stoby församlings* kyrka i Lunds stift beslöt Akademien framhålla, det de åtgärder, som afse framkallande af äldre väggmålningar eller väggarnes öfverkalkande med utsparande af målade partier samt möjligen erforderlig reparation af befintliga epitafier, böra verkställas af person, som af Akademien godkänts; vidare att uppmättningsritningar af takstolen, innan denna nedtages, genom församlingens försorg böra tillställas Akademien, samt slutligen att Akademien sättes i tillfälle att inhämta kännedom om det gamla ektimret, innan detta användes för nytt ändamål.

Med anledning af k. remiss af handlingar rörande restaurering af medeltida takmålningar i *Öfraby* kyrka i Lunds stift beslöt Akademien, att tillstyrka församlingens begäran under villkor, att arbetet verkställles af person, hvars kompetens blifvit af Akademien godkänd, enligt de anvisningar, som Riksantikvarien kan komma att meddela.

Fornminnesföreningar. Från Västra Värmlands Fornminnesförening i Arvika hade inkommit en anhållan till Akademien att af densamma erhålla på dess förlag utgifven arkeologisk litteratur samt en samling gipsafgjutningar af i Statens Historiska Museum förvarade bronsåldersföremål. Akademien beslöt uppdraga åt Riksantikvarien att till föreningen af det begärda öfverlämna, hvad han kunde finna lämpligt.

Medaljer. Följande förslag godkändes:

24. *Åts.* I fältet: en örn med utbredda vingar och på bröstet en sköld med Skånes vapen. I örnens klor ett inskriftsband med: *Parta · tuere memento · mori*

Öfver örnen en femuddig strålande stjärna: Omskrift:
· Brand · och · Lifförsäkrings · Aktiebolaget · Skåne

Fråns. I fältet nedtill en lagergren. Upptill plats för namn m. m.

INHALTSANGABE DER IM JAHRGANG 1908 ENTHALTENEN AUFSÄTZE.

Steinalterfunde aus Nordsyrien.

Von T. J. ARNE (S. 1).

Der Verfasser berichtet von einigen Funden aus der Steinzeit, die er während seiner Reise in Kleinasien und Syrien im Jahre 1907 gemacht hat.

Auf dem Kreideplateau, welches westlich von Euphrat, zwischen den Städten Biredjik und Aintab liegt, traf er besonders in der Nähe der Dörfer Sinan, Orul und Giaur Kõi und im Westen der Stadt Nisib eine Menge paläolithischer Feuersteingerätschaften an. Zwischen Nisib und Biredjik fanden sich keine, hingegen zwischen Nisib und Jerabis (Djerablús, Karkemisch). Massen von kleinen, zersprengten Blöcken und Scherben aus Feuerstein bedeckten den Boden, und zwischen diesen lagen auch die von Menschen bearbeiteten Gerätschaften. Die Hälfte der gefundenen Gegenstände besteht aus typischen Faustkeilen (*coup de poings*) von Chelléen - Typen; teils sind sie langgestreckt, teils kurz und breit (Fig. 4—6). Einige Stücke kann man zu den Acheuléen - Typen zählen (Fig. 2—3). Weiter gibt es Schaber, Pflriemen, ein Nucleus und eine Menge von schlechter bearbeiteten Gegenständen, die vom Verf. mit den Feuersteinsachen vom Mesvin - Typus verglichen werden. Auch zwischen Aintab und Marasch sind seitdem ähnliche Faustkeile gefunden worden. Der Verfasser erstattet schliesslich über eine Anzahl geschliffener Steinäxte und eine prächtige, lange Feuerstein - Pfeilspitze Bericht, die im Norden von Zeitun gefunden wurde, und stark an ägyptische Pfeilspitzen von Hélouan erinnert. Der Fund wird im Statens Historiska Museum in Stockholm verwahrt.

Knochenplatte mit Runeninschrift.

Von EMIL OLSON (S. 14 u. 101).

Bei Grabungen in der Stadt Lund im Jahre 1906 traf man in einem Grabe, welches man, als vom 13:ten Jahrh. herstammend, betrachtete, eine viereckige Knochenplatte, mit 4 runden Löchern in den Ecken, und einer längs der Kante gehenden Runeninschrift auf der einen Seite, an. Die Inschrift rührt ungefähr vom Jahre 1000 n. Chr. her, und der Verfasser legt mehrere Deutungsvorschläge vor. Die Knochenplatte sieht er als Amulett, das als Schmuck angewendet wurde, an. Nach der Meinung anderer dürfte sie zu einem Bandwebestule gehört haben.

Grabuntersuchungen im nordwestlichen Skåne 1906.

Von CARL WIBLING (S. 27).

In einem teilweise zerstörten Hügel bei Laröd, im Norden von Helsingborg in Skåne, fand der Verfasser bei der Untersuchung an einer Stelle eine Sammlung von verbrannten Knochen, an einer anderen traf er eine kleine Kiste aus Sandsteinplatten (Fig. 1 und 2) mit verbrannten Menschenknochen, welche von vermodertem Stoff, wahrscheinlich Wollstoff, umgeben war, an. In der Kiste fand man überdies einen Doppelknopf, eine Spange und ein Messer aus Bronze (Fig. 3—5). Das Grab stammt aus Montelius' 3:ter Periode der Bronzezeit (13—12 Jahrh. vor Chr.).

Bei Brohuset im Kirchspiel Riseberga wurde ein anderer beschädigter Grabhügel untersucht (Fig. 6), dessen Höhe $1\frac{1}{2}$ —2 m. betrug. Der Hügel bestand aus einem Steinhäufen unter Erddecke (Fig. 7). Im Osten fand man eine kleine Steinkiste vor (vgl. Plan Fig. 7 und Fig. 8). Diese war durch eine Steinplatte in zwei Räume geteilt. In dem grösseren stand ein nach unten schmaler werdendes, mit verbrannten Knochen gefülltes Tongefäss (Fig. 10); in dem kleineren Raume

gab es nur wenig Knochen. Zwei Kohlenlager und 6 verschiedene Brandgräber fand man an anderen Stellen des Hügels; mehrere Kohlensammlungen waren von Steinplatten umgeben. In den nebeneinander liegenden Gräbern V und VI fand man mehrere Bronzegegenstände aus Montelius' 4. Periode (11. und 10. Jahrhundert vor Chr.), nämlich 2 Fragmente einer Pincette, samt einer vollständigen, einen Pfriemen mit noch daran festsitzenden Resten eines Holzgriffes, eine Säge oder Sichel, ein stark abgenütztes Messer, ein Miniaturschwert und einen Bronzeknopf (Fig. 11—17).

Mitten in dem Hügel fand man das Hauptgrab, nämlich eine beschädigte Steinkiste, in nordöstlicher — südwestlicher Richtung. In dieser lagen vermoderte, unverbrannte Knochen, vermutlich von mehreren Individuen (wahrscheinlich 3), vier Feuersteindolche, eine einfache Steinaxt mit Schaffloch, ein Tongefäß, einige Gefäßscherben, drei Feuersteinsplitter und Kohlen. Die Kohlen in der Steinalter-Steinkiste sind aus Eichenholz, die anderen aus Eichenholz und Hasel. Die Knochen in V und VI stammen sicher von 2 Personen her, die gleichzeitig begraben worden sind. Sie waren von einem gemeinsamen Felle bedeckt, dessen Reste analysiert worden sind. Das Tongefäß Fig. 10 dürfte aus der Latène-Zeit stammen. Der Verfasser nimmt an, dass die Feuersteindolche eine Art Opfergeräte waren, und auch die übrigen beigelegten Gegenstände eine gewisse religiöse Bedeutung gehabt haben.

Dem Aufsatze ist eine Analyse von den im Grabe gefundenen organischen Stoffen beigelegt, welche von Prof. G. Selbergren gemacht ist.

Zur 700-jährigen Gedächtnissfeier der Schlacht bei Lena (31 Januar 1208).

Von L. Fr. LÄFFLER. (S. 44, 92, 137 u. 153).

Am 31 Januar 1208 wurde bei Lena in Vestergötland eine Schlacht geliefert, in welcher König Erik Knutsson mit

einem schwedischen Heere seinen Rivalen König Sverker Karlsson und eine dänische helfende Kriegsmacht besiegte. Diese Niederlage bezeugen einige noch erhaltene Verse in gereimten Hexametern, die wahrscheinlich kurz nach der Schlacht verfasst worden sind. Der Verfasser untersucht diese Verse vom sprachlichen und historischen Gesichtspunkte. Die Untersuchung N:o 2 berührt eine von gewissen Geschichtsschreibern angeführte Sage, dass Gott Odin selbst an dieser Schlacht teilgenommen haben und sich dabei zum letzten Male offenbart haben soll. Der Verfasser zeigt, welche Veränderung und Umwandlung die ursprüngliche norwegische Sage nach und nach erfahren hat, und wie der grösste Teil dieser Sage in ihrer jetzigen Gestalt von Geschichtsschreibern vollständig erfunden worden ist. Die letzte Untersuchung berührt eine Feststellung in der Gutasage, welche die Gottländer bieten, dass wenn ein König mit Gewalt aus seinem Reiche vertrieben wird, sollen die Guten den Schatz nicht ausbezahlen, sondern ihn 3 Jahre behalten; jedoch sollen sie jedes Jahr den Schatz zusammen schiessen und ihn liegen lassen; wenn die 3 Jahre aber verflossen sind, sollen sie ihn demjenigen geben, der da über das schwedische Reich regiert. Der Verfasser sucht zu beweisen, dass diese Feststellung durch die Ereignisse veranlasst ist, die im Zusammenhange mit der Schlacht bei Lena stehen. Der gesetzliche König Sverker Karlsson musste nämlich nach dieser in Landesflucht nach Dänemark gehen, und Erik Knutsson wurde nach und nach als König anerkannt. Der Verfasser wiederlegt andere Ansichten, die in dieser Sache ausgesprochen wurden. Die Gutasage ist nach seiner Meinung im ersten Viertel des 13:ten Jahrhunderts geschrieben.

Nordskandinavische Felsenritzungen.

Von G. HALLSTRÖM (S. 49).

II. Die norwegischen Ritzungen.

Der Verfasser, der im vorhergehenden Jahrgange von *Fornvännen* über die nordschwedischen Ritzungen berichtet

hat, veröffentlicht in diesem Aufsätze seine Beobachtungen, die Felsritzungen im nördlichen Norwegen betreffend. Im Regierungsbezirke Romsdal und in den zwei Trondhjemsbezirken kennt man gegenwärtig 13 Ritzungen von südskanadinavischem Typus, die sicher gleichaltrig mit denen in West- und Südschweden sind. Vom nordskandinavischen Typus, womit der Verf. einen qualitativen, nicht lokalen Unterschied meint, gibt es in Norwegen 7 Ritzungen, von welchen der Verfasser hier die bei *Hell* im Kirchspiel Lunke, Bardal im Kirchspiel Solberg und Böla im Kirchspiel For behandelt.

Bei *Hell* sind in einer Schieferklippe Renntierfiguren eingeritzt (Fig. 16 und 17). Die grösste ist 1,74 m. lang und 0,88 m. hoch. Ueber die Tierkörper sind Linien gezogen, die sich in spitzen Winkeln treffen. Der Verfasser betrachtet sie als zu ornamentalem Zwecke angebracht. Hinter dem hinteren Tiere scheint ein Ornament aus sechs Rhomboiden bestehend, (Fig. 18) zu sein, welche mit kleineren derselben Art ausgefüllt sind, etc. Ausserdem sind ein paar Tiere auf einem tieferen untenliegenden Absatze eingeritzt (Fig. 19 und 20).

Die Ritzungen sind in technischer Hinsicht sehr interessant. Die Linien sind ungewöhnlich tief und scharf, mit triangulärer Querschnitt, als ob sie in Holz geschnitten wären. Es gibt Linien die beinahe 2 cm. tief und 1,5—2 cm. breit sind. Wahrscheinlich hat man die Linien mit einem schneidenden Werkzeug, einem Messer, in die Klippe eingeschnitten. Der grössere Teil dieser Felsritzung sollte also wirklich mit Grund *Ritzung* genannt werden, während die übrigen Felsritzungen, eingeklopft, geschabt oder möglicherweise eingemeisselt worden sind. Der Verfasser nimmt an, dass das angewendete Werkzeug aus *Stein* war. Die Felsritzung ist durch ihre Lage gut geschützt und ist deshalb ausserordentlich gut erhalten.

Nördlich von *Hell*, bei dem Gehöfte Bardal im Kirchspiel Solberg, gibt es eine der grössten Felsritzungen Skandinaviens. Der eingeritzte Felsen mit einer Neigung von ungefähr 30° ist

29 m. lang und 7—10 m. breit. Es gibt hier teils eine grosse Menge von Ritzungen mit südkandinavischem Bronzezeit-Typus, nämlich mit Schiffen, Tieren, menschlichen Figuren, typischen Ornamenten, Fusssohlen, schalenförmigen Vertiefungen, u. s. w., teils einige grosse, naturalistisch gezeichnete Elchfiguren (Fig. 22). Die Letzteren sind von den Ersteren zerstört worden. Es ist dadurch klar, dass die Elchfiguren älter sind als die typischen Bronzezeit-Ritzungen. Die Tierlinien sind auch bedeutend weniger tief und mehr abgenutzt als die Schiffslinien. Ganz unten gibt es mehrere geometrische Ornamente (Fig. 24 und 25).

Eine besonders schöne Felsenritzung liegt nahe der Mündung des Baches Böla auf dem Gehöfte Vallen im Kirchspiele For, 29 Km. von Bardal und etwa 40 m. über dem See Snaasenvand. Die Ritzung stellt ein Renntier in natürlicher Grösse dar, 1,80 m. lang von der Nasenspitze bis zum Schwanzende, und 1,36 m. hoch (siehe Fig. 26 und 27). Die Linien der Ritzung sind ungefähr 2 cm. breit und 0,5—1 cm. tief aber mitunter bis 3 cm. breit.

Ausserdem gibt es vier bekannte Ritzungen von der nordskandinavischen Gruppe, welche später behandelt werden sollen (vgl. eine Abhandlung des Verfassers in der Zeitschrift *Ymer* 1907).

Neun von den auf der Karte des Verfassers angegebenen Ritzungen (*Fornvännan* 1907) gehören der Gruppe an, die er die *Nordskandinavische* genannt hat. Die zehnte, bei Nämnsforsen, zeigt nahe Uebereinstimmung mit der südkandinavischen Gruppe aus der Bronzezeit.

Die Ritzung bei Bardal zeigt, dass die nordskandinavische Gruppe mit ihren naturalistisch gezeichneten Tieren älter ist als die aus der älteren Bronzezeit herkommenden Schiffsritzungen. Die einzigen, damit vergleichbaren, naturalistisch gemachten Kunstwerke, welche man sonst noch vom Norden besitzt, sind eine Tierzeichnung auf einer Hornaxt (Fig. 29) und ein paar Elchfiguren von Äloppe in Uppland, welche aus

der Steinzeit stammen. Der Verfasser nimmt deshalb an, dass die Felsritzungen der nordskandinavischen Gruppe auch dieser Zeit, und bestimmt nicht ihrem spätesten Teile, angehören. Umgekehrt findet er einen Zusammenhang zwischen dieser Gruppe und der paläolithischen Kunst in Mitteleuropa, eine Art künstlerische Tradition, heraus. Die Ähnlichkeit in der naturalistischen Auffassung, in der Skizzierung, in der Grösse der Ritzungen und in der Technik ist schlagend. Der Verfasser ist also geneigt diese nordskandinavische Felsritzungskunst auf die ältere skandinavische Steinzeit zurück zu führen, wenn nicht die Höhenverhältnisse der Ritzungen ihn zögernd machen würden. Diese sind jedoch bisher wenig studiert worden.

Durch die Kleinkunst sollte sich die oben genannte künstlerische Tradition fortgepflanzt haben.

Eine neuentdeckte Felsenritzung auf Kinnekulle.

Von MÄRTA LEIJONHUFVUD (S. 87).

Die Verfasserin hat in der Nähe der Eisenbahnstation Blomberg auf dem Berge Kinnekulle in Västergötland einige von Dr. E. Ekhoft im Jahre 1901 entdeckte Felsenritzungen untersucht. Einige davon sind in Fig. 1—7 abgebildet.

Am gewöhnlichsten sind Schiffsbilder. Desgleichen kommen Menschen und Tierfiguren, Räder und schalenförmige Vertiefungen und Fusssohlen vor. Die Ritzungen stimmen mit vorher bekannten Ritzungen bei Flyhof auf Kinnekulle überein und gehören sowie diese der älteren Bronzezeit an.

Notiz.

Von einem in Uppland gefundenen römischen Bronzegefässe und einigen dort befindlichen Denkmälern.

Auszug aus Olof Rudbecks grossem Werke *Atlantica*, Altertumsfunde, die am Ende des 17:ten Jahrhunderts gemacht wurden, betreffend (mit Abbildung von einem römischen Bronzegefässe).

Die Steinalterfunde in Råå bei Helsingborg.
Beiträge zur Frage von der Niveauhe-
bung des Landes in Südschweden.

Von CARL WIBLING, OSCAR ALMGREN und KNUT KJELLMARK (S. 105).

Zwischen der Eisenbahnstation Raus und dem Fischerdorf Råå bei Öresund in der Nähe von Helsingborg in Skåne sind zwei Plätze mit Funden aus der Steinzeit gefunden worden. Bei Raus N:o 8 (Fig. 1 und 2,1) liegt eine Kiesgrube, in deren Querschnitt mehrere verschiedene Schichten wahrgenommen worden sind (Fig. 3, 7 u. 8). Hauptsächlich in der obersten dieser Schichten (7 a) wurde eine Menge geschlagener Feuersteine gefunden, darunter typische Scheibenäxte und ringsum behauene Äxte (Fig. 9—31). Von besonderem Interesse ist die in Fig. 32 abgebildete geschliffene Grünsteinaxt mit spitzovalem Querschnitt, welche demselben Typus angehört, der von Dr. Kjellmark in den gleichaltrigen Wohnplätzen bei Limhamn und dem Feuerturm von Kullen ange-
troffen worden ist (vgl. *Antikv. Tidskrift* 17: 3, S. 78, 118 und *Ymer* 1904, s. 203). Auch eine Reihe anderer Gerättypen aus Feuerstein (Fig. 33—51) wurde in derselben obersten Humusschicht oder auf der Oberfläche des umgebenden Ackers gefunden. Unter der obersten Humusschicht lag eine Schicht von grobem Strandkies (Fig. 7 b) mit unregelmässigen, stark vom Wasser abgenützten Feuersteinstücken ohne sichere Spuren von Form oder Bearbeitung. In der feinen Sandschicht unter dem Kies (Fig. 7 c) fand man einen feinen Feuersteinspan, eine querschneidige Pfeilspitze und noch einige kleine Feuersteinstücke (Fig. 52—56). Das Plateau, wo die Funde gemacht wurden, ist eine geschichtete Strandkiesbildung, die sich bis 6,75 m. über dem Meere erhebt. Die oberste Strandlinie des Litorinameeres befindet sich hier in fast 9 m. Höhe. Die Feuersteine, welche in der feinen Sandschicht unter dem Kies gefunden wurden, sind sicher dort hingekommen durch Wegspülung von einem höher gelegenen Wohnplatze.

Was die in der Humusschicht gefundenen Feuersteine betrifft, gehören sie in den jüngeren Teil der älteren nordischen Steinzeit. Sie sind im allgemeinen gleichaltrig oder älter als das Maximum des Litorinameeres. Bei Råå findet man sie dennoch 2—3 Meter unterhalb dieser Grenze, was möglicherweise daher kommt, das die Fundschicht früher eine höhere Lage eingenommen hat, und die Feuersteine dabei herabgerutscht sind. Würde die Lage ursprünglich sein, so wäre dieser Fund sehr merkwürdig, weil es andeuten würde, dass die Scheibenäxte und die ringsum behauenen Äxte weit in die jüngere Steinzeit hinein fortgelebt haben (besonders während deren bis jetzt wenig erforschten ersten, der Dolmenzeit vorangehenden Periode).

In der Nähe des Strandes hat man Reste aus der jüngeren Steinzeit gefunden (Fig. 2 III). In einer hiesigen Kiesgrube sah man Reste von runden Wohnstätten, die Kohle und stark gebrannte Steine enthielten (Fig. 6). Eine solche ganz deutliche konnte man so ziemlich studieren. Diese war 4,5 m. lang und befand sich 0,40 m. unter der Erdoberfläche. Unter den Kohlenpartikeln fand man auch behauene Feuersteinstücke. Mehrere Feuersteindolche hat man auch in der Kiesgrube gefunden, wahrscheinlich im Zusammenhang mit Wohnungsresten (Fig. 4—5). Diese deuten darauf hin, dass die Wohnungen aus der jüngsten Steinzeit, der Steinkistenzeit, stammen. Der Wohnplatz liegt nur 3,26 m. über dem Mittelniveau des Meeres. Auf Grund des in Öresund oft wechselnden Niveaus, dürfte man die Wohnungen kaum tiefer verlegt haben. Das deutet darauf hin, dass das Land sich in dieser Gegend seit dem Ende der jüngeren Steinzeit nicht gehoben hat.

Versuch zur Bestimmung der alten und neuen Elle des 15:ten Jahrhunderts.

Von FRANS DE BRUN (S. 128).

Der Verfasser hat durch Vergleichen der Maasse, die in Kaufverträgen aus verschiedenen Zeiten für gewisse Grund-Fornvännen 1908.

stücke in Stockholm angegeben sind, versucht die Länge der beiden verschiedenen Ellenmaasse zu bestimmen, die im 15:ten Jahrhundert einander folgten. Er kommt zu dem Resultate, dass eine alte Elle aus dem 15:ten Jahrhundert = 0,885 einer Elle aus dem 18:ten Jahrhunderte (die Elle von dem 18:ten Jahrhundert ist dieselbe wie die aus dem 19:ten Jahrhundert); eine neue Elle aus dem 15:ten Jahrhundert = 0,997 einer Elle aus dem 18:ten Jahrhundert.

Ein altromanischer Turmtypus aus der Provinz Östergötland.

Von ANDREAS LINDBLOM (S. 178).

Von den mittelalterlichen 137 Kirchspielkirchen Östergötlands hatten mindestens 70 Steintürme im Westen. Mehr als zwei Drittel der Apsis-kirchen gehörten dieser Gruppe an. Im allgemeinen sieht der Turm so aus: das Erdgeschoss ist von einem Tonnengewölbe bedeckt; zwischen der Mittelkirche und dem Turme ist eine Türöffnung; die Verbindung mit den oberen Teilen des Turmes wird durch eine in der südlichen Mauer verlegte Treppe mit Eingangsöffnung in der westlichen Wand der Mittelkirche aufrechterhalten. Durch Kolonetten geteilte Fensterlucken und ein Rundbogengesims charakterisieren das Äussere.

Wesentlich abweichende Formen kommen bei den Kirchen von Örberga, Bjälbo und Askeby vor. Die letztgenannte bestand früher aus Turm, Mittelkirche, einem niedrigeren Chor und wahrscheinlich aus einer Apsis. Im Süden hat die Mittelkirche einen von einem Rundbogengesims und Lisenen geschmückten, mit einer Apsis versehenen Ausbau, welcher durch eine grosse, rundbogige Öffnung in Verbindung mit derselben gestanden ist, wahrscheinlich eine Kapelle. Der Verfasser vermutet, dass die Anlage ursprünglich aus Langschiff, Querschiff mit Apsiden an den Kreuzarmen, und im Osten einem mit einer Apsis versehenen Chorquadrat bestand, im grossen und

ganzen derselbe Typus, welcher schon im zehnten Jahrhundert in Sachsen (Drübeck, Quedlinburg, Goslar u. s. w.) auftritt. Den jetzigen Grundplan der Kirche sieht man Fig. 1, Sectionen von dem Turme Fig. 3—5. Bemerkenswert sind im unteren Stocke die zwei in die Mauer hinein verlegten, rektangulären, mit Tonnengewölben versehenen Zimmer, die zu jeder Seite des mit einem Kreuzgewölbe bedeckten mittleren Raumes liegen. Mit diesem Turmtypus verwandt ist der von der Kirche zu Bankeberg (Fig. 6 u. 7). Das Material dieser beiden Kirchen besteht aus gespaltenem schichtweise gelegten Granit, hier und da mit behauenen Quadern aus graugelbem Kalkstein gemischt. Zu derselben Gruppe zählt der Verfasser auch den Turm der St. Lars-Kirche in Linköping (Fig. 8), desgleichen scheint der Turm von der Kirche in Slaka Berührungen mit demselben zu haben (Fig. 9). Ausser den Seitenkammern sind die beiden Treppen samt den gegen Osten gerichteten Nischen von Interesse. Diese Nischen zeigen, dass die Turmwohnungen von Askeby und Bankekind Kapellen gewesen sind. Turmkapellen oder ähnliche Einrichtungen findet man sonst in einer Anzahl von Kirchen in Närke, Östergötland, Småland, Gottland und Skåne. Verf. findet, dass die Turmanlagen in Askeby sowie an anderen obengenannten Stellen ihren Ursprung aus den in Deutschland entstandenen Westemporzimmern herleiten. Zunächst ist der Ursprung der Gruppe vielleicht in Westphalen zu suchen.

Der Kirchturm von Askeby dürfte um 1150 gebaut worden sein. Verf. kommt zu dem Schlussresultat, dass sich in der Gegend von Linköping zu einem Zeitpunkt spätestens um die Mitte des 12:ten Jahrhunderts ein starker nordwestdeutscher Einfluss bei dem Aufführen einiger der ältesten Dorfkirchen geltend gemacht hat.

RIKSANTIKVARIENS ÅRSBERÄTTELSE
FÖR ÅR 1908.

Akademien.

Akademiens ledamöter. Efter herrar Tamm och Gilljam, valdes friherre Carl Carlsson Bonde och grefve Eugène Lewenhaupt till hedersledamöter.

Efter herr Bugge, som aflidit år 1907, valdes professor Fr. Löffler till arbetande ledamot. Af de arbetande ledamöterna afled under året herr Styffe och fick till efterträdare Akademiens förste amanuens doktor Oscar Almgren. — Såväl herrar Löffler och Almgren som Akademiens förut invalde ledamot herr Kock hafva tagit inträde.

Af Akademiens utländska ledamöter afled under året den tyska historikern, professor Theodor von Sickel och den engelska fornforskaren Sir John Evans. Deras efterträdare hunno ej utses före årets slut.

Af de svenska korrespondenterna afled under året bibliotekarien K. Torin i Skara och grefve Christian Reventlow i Lund. Till svenska korrespondenter valdes lektor O. Klockhoff i Linköping, adjunkten J. Nordlander i Stockholm och lektor J. F. Ödberg i Skara.

Af de utländska korrespondenterna afled presidenten för Portugals Geologiska byrå J. F. Delgado. Till utländska korrespondenter valdes professor Finnur Jónsson och professor Chr. Nyrop, båda i Köpenhamn.

Akademiens styrelse och verksamhet. Akademiens preses under året har varit herr Afzelius.

Som ledamöter i Förvaltningsutskottet, jämte de tre själfskrifna, hafva tjänstgjort herrar Salin och Dahlgren, med herrar E. Hildebrand och Brate som suppleanter.

Ledamöter af den Historiska Nämnden voro i början af året: herrar Styffe, Annerstedt och E. Hildebrand; efter herr Styffes frånfälle valdes den 7 april till hans efterträdare herr Westrin.

Ledamöter af den Antikvariska Nämnden hafva varit: herrar H. Hildebrand, Montelius och Ekhoff.

Till revisorer af Akademiens räkenskaper för år 1907 voro utsedda: herrar Warburg och Brate, med herr Westrin som suppleant.

Akademien har under året haft 13 sammanträden och Förvaltningsutskottet 17.

Emedan den 29 augusti tvåhundra år förflutit, sedan Olof von Dalin föddes, uppläste herr Warburg vid Akademiens sammanträde den 1 september några minnesord öfver denna Vitterhets Akademiens förste sekreterare.

Ämbets- och tjänstemän hafva varit

Riksantikvarie, Garde des médailles och Akademiens sekreterare: herr Oscar Montelius, utnämnd år 1907. Sedan Riksantikvarien anmält, dels att han af Lowells Institute i Boston inbjudits att hålla en serie föreläsningar, samt att han i samband därmed ämnade hålla föreläsningar rörande Sveriges forntid på några ställen i Amerika, där svenskar bo, dels att resan ej kunde medhinnas under semestertiden, halfannan månad, erhöll han dessutom en månads ledighet. Under denna tid sköttes Riksantikvarietjänsten af den Hjertbergska amanuensen, och var e. o. amanuensen Arne förordnad till Hjertbergsk amanuens.

Hjertbergsk amanuens: herr Emil Ekhoff, utnämnd år 1893.

Förste amanuens: herr Oscar Almgren, utnämnd år 1907.

Andre amanuens: fil. lic. Otto Janse, utnämnd år 1907.

E. o. amanuenser: fil. kand. Ture J:son Arne, förordnad år 1902.

Fil. kand. Otto Frödin, förordnad år 1905.

Fil. kand. Bror Schnittger, förordnad år 1907.

Akademiens tecknare är sedan år 1890 teckningsläraren vid Högre allmänna läroverket å Södermalm Olof Sörling.

Akademiens bibliotek har skötts af fil. kand. fröken Sigrid Leijonhufvud.

Som biträde vid Kungl. Myntkabinettet har fru Rosa Norström fortfarande tjänstgjort.

Biträden vid katalogiseringen af nya förvärf för Statens Historiska Museum hafva varit fröken Agda Reuterskiöld och fröken Fanny von Haartman, vid konservering af föremål i Museet m. m. fröken Elsa Sörling, i Akademiens kansli och det Antikvariskt-topografiska arkivet fröken Märta Leijonhufvud, i nämnda arkiv dessutom fru Lillot Hildebrand.

Arbetsrummen hafva i enlighet med nådig föreskrift varit tillgängliga hvar söckendag kl. 11—3 samt därutöfver hvar söndag, då statssamlingarna varit tillgängliga, kl. 1—3.

De ordinarie tjänstemännen hafva, enligt reglementet, tjänstgjort dagligen 4 timmar, de extra ordinarie likaledes 4 timmar. Öfverarbete har ofta förekommit.

Sedan Kungl. Maj:t förklarad vaktmästaren M. Westerberg berättigad till en årlig pension af 600 kronor, beviljade Akademien hans afskedsansökan, under uttalande af sitt tack för lång och trogen tjänst. Till vaktmästare antogs extra vaktmästaren C. Gustafsson.

Utgifna skrifter. Under året hafva utkommit: Fornvännen 1907, häft. 5, och 1908, häft. 1—4, samt tyska katalogen, Aufl. II: Das Museum Vaterländischer Altertümer in Stockholm von Oscar Montelius.

Föreläsningar. De af Bergerska fonden bekostade föreläsningarna hafva under vårterminen hållits af undertecknad, hvilken därvid behandlat bronsåldern i Orienten och Grekland. I följd af den redan nämnda resan till Amerika, höllos inga föreläsningar under höstterminen.

Bytesförbindelser. Akademien stod vid utgången af år 1908 i skriftutbyte med 757 sällskap och institutioner.

Inskrifter och medaljer. Under året har Akademien behandlat 4 inskrifts- och 27 medaljförslag.

Statsanslag. Till Akademiens förfogande stodo under året *på ordinarie stat*:

till löner och tjänstgöringspänningar	15,200:—	
„ samlingarna	10,500:—	
„ tryckningskostnader m. m.	7,000:—	
„ resekostnader m. m.	2,300:—	
„ museets inredning	1,000:—	
„ undersökning af fornlämningar...	3,200:—	
„ biträden och betjäning	4,000:—	43,200:—

samt på e. o. stat:

till biträden och betjäning

4,000:—	
---------	--

Dessutom uppbar Akademien i statskontoret:

Extra lönetillägg	1,500:—	
Till ved	325:—	
För Visby ruiner	7,000:—	
„ Studentholmen i Uppsala	6,500:—	
„ Visingsborgs slottsruin.....	3,200:—	
„ gräfningar vid K. Slottet.....	300:—	
„ Brahekyrkan å Visingsö	1,000:—	23,825:—

Tillhopa kr. 67,025:—

Akademiens fonder. 1. *Akademiens enskilda fond.* Fondens kapital är 12,500 kr. Räntorna hafva under året användts för akademiska ändamål.

2. *Götiska förbundets fond.* Fondens kapital är 2,500 kr. Den disponibla räntan har användts för arkeologiska ändamål.

3. *Beskowska fonden.* Fondens kapital är 10,000 kr. Två års räntemedel hafva utdelats som pris åt amanuensen, doktor H. Brulin.

4. *Bergerska fonden.* Fondens kapital är 290,000 kr. Under året hafva utbetalats för den Historiska Nämndens

räkning 3,495 kr. 75 öre, för Antikvariska Nämndens räkning 3,460 kr. 05 öre, för Akademien 4,623 kr. 69 öre, således tillsammans 11,579 kr. 49 öre.

5. *Hjertbergska fonden.* Fondens kapital är 254,000 kr. Af årets afkastning hafva, enligt testators föreskrift, 1,700 kr. utgått till lifräntor åt tre personer, 4,000 kr. till Hjertbergska amanuensen jämte 600 kr. såsom dyrtidstillägg, samt för Antikvariskt-topografiska arkivet och diverse andra ändamål 5,258 kr. 49 öre, således tillsammans 11,558 kr. 49 öre.

6. *Loubatska fonden.* Fondens kapital är 23,500 kr., hvarå räntan hvart femte år kan utdelas som pris för ett under de fem åren på svenska, norska eller danska utgifvet arbete öfver Amerikas arkeologi, etnografi eller numismatik. Priset kan år 1912 utdelas.

7. *Antellska fonden.* Fondens kapital är 100,000 kr. Af de under året influtna medlen hafva för arkeologiska undersökningar m. m. utbetalts 5,394 kr. 99 öre.

8. *Scharpska fonden.* Fondens kapital är 100,000 kr. Af årets afkastning hafva enligt testamentets föreskrift 4,166 kr. 67 öre utgått till lifräntor åt två personer. Återstående ränteinkomst har användts för arkeologiska undersökningar m. m.

9. *Björnstjernska fonden.* Fondens kapital är 10,000 kr. Ränteafkastningen är använd i enlighet med testators föreskrift.

10. *W. Blaire-Bruce's fond.* Fondens kapital är 20,000 kr. Af räntan har, enligt testamentets föreskrift för undersökningar i Visby och på Gotland användts 983 kr. 61 öre.

11. *Letterstedtska fonden,* som förvaltas af Kungl. Vetenskaps Akademien. Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien kommer år 1911 i tillfälle att utdela det Letterstedtska resestipendiet.

De under Akademiens inseende ställda statssamlingarna.

1 och 2. **Statens Historiska Museum och Kungl. Myntkabinettet.** För tillväxten under året lämnas bifogade detal-

jerade redogörelser intagna i 5:te häftet af *Fornvännen* för år 1908.

3. **Antikvariskt-topografiska arkivets** båda serier, den ena innehållande anteckningar om fornlämningar, den andra afbildningar, hafva under årets lopp blifvit betydligt förökade. Arbetet med katalogiseringen har fortgått.

4. **Antikvarisk-numismatiska biblioteket.** Denna statens samling har under året ökats med följande antal band och skrifter:

genom gåfvor	87
" köp	135
" byten	771
	Tillhoppa 993

De fasta fornlämningarna.

De åtgärder Akademien med afseende på dessa fornminnen under året vidtagit äro omnämnda i bifogad redogörelse för Akademiens och Förvaltningsutskottets sammanträden, hvilken intagits i nyssnämnda häfte af *Fornvännen*.

Stockholm i juni 1909.

Underdånigst

OSCAR MONTELIUS.